
Dokument nr. 15:1

(2016–2017)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

Spørsmål nr. 1–150

1.–28. oktober 2016

Innhold

Spørsmål

1.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. støtte etablerte bedrifter i den digitale omstillingen, besvart av næringsministeren.....	11
2.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. henvisningsverktøy, besvart av helse- og omsorgsministeren	11
3.	Fra stortingsrepresentant Freddy de Ruiten, vedr. barnepalliasjon, besvart av helse- og omsorgsministeren	12
4.	Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. ruspasienter, besvart av helse- og omsorgsministeren	13
5.	Fra stortingsrepresentant Jenny Klinge, vedr. barnevernsinstitusjonar, besvart av barne- og likestillingsministeren	14
6.	Fra stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal, vedr. rettstryggleiken for brukarane av NAV, besvart av arbeids- og sosialministeren.....	16
7.	Fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson, vedr. småbåthavn som berører 50 dekar med ålregresseng, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	17
8.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. psykologstudenter og autorisasjon i Norge, besvart av kunnskapsministeren	17
9.	Fra stortingsrepresentant Line Henriette Hjemdal, vedr. tro i helsevesen, besvart av helse- og omsorgsministeren.....	19
10.	Fra stortingsrepresentant Marianne Marthinsen, vedr. klimaeffekten av regjeringens pakke for et såkalt grønt skatteskifte, besvart av finansministeren.....	19
11.	Fra stortingsrepresentant Marianne Marthinsen, vedr. budsjettlekkasjer, besvart av statsministeren	21
12.	Fra stortingsrepresentant Tor André Johnsen, vedr. endringer i sidemålsundervisningen, besvart av kunnskapsministeren	22
13.	Fra stortingsrepresentant Terje Breivik, vedr. utviklinga i sparebankane sine grunnfond, besvart av finansministeren.....	23
14.	Fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø, vedr. forhandlingsmøter knyttet til fiske i Tanavassdraget, besvart av klima- og miljøministeren.....	28
15.	Fra stortingsrepresentant Hans Fredrik Grøvan, vedr. medisnutgifter, besvart av helse- og omsorgsministeren	29
16.	Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. biologiske medisiner, besvart av helse- og omsorgsministeren.....	30
17.	Fra stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen, vedr. investeringskriteriene for Investinor, besvart av næringsministeren.....	30
18.	Fra stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan, vedr. samlokalisering av nødetatene, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	31
19.	Fra stortingsrepresentant Else-May Botten, vedr. politiets lønns- og regnskapsentral, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	32
20.	Fra stortingsrepresentant Freddy de Ruiten, vedr. rettigheter i NAV-systemet for foreldre til hjelpetrequende barn, besvart av arbeids- og sosialministeren	33
21.	Fra stortingsrepresentant Sonja Mandt, vedr. Kongshaugen kristne grunnskole, besvart av kunnskapsministeren	34
22.	Fra stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete, vedr. dokumentet NATO capability target 2017, besvart av forsvarsministeren	35
23.	Fra stortingsrepresentant Rigmor Aasrud, vedr. rabatt for pendlerne på Gjøvikbanen, besvart av samferdselsministeren	36
24.	Fra stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen, vedr. forskrifter og regelverk for jord, besvart av landbruks- og matministeren	37
25.	Fra stortingsrepresentant Line Henriette Hjemdal, vedr. MRSA fra kylling til mennesker, besvart av helse- og omsorgsministeren	48
26.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. retningslinjer på akuttambulante team, besvart av helse- og omsorgsministeren	49

	side
27. Fra stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal, vedr. kulturformål i statsbudsjettet, besvart av kulturministeren.....	50
28. Fra stortingsrepresentant Truls Wickholm, vedr. provenyeffektene og fordelingseffektene av skattegrepene som er foretatt fra regjeringen tiltrådte, til og med budsjettforslaget for 2017, besvart av finansministeren	51
29. Fra stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal, vedr. Aksdal-krysset, besvart av samferdselsministeren.....	57
30. Fra stortingsrepresentant Ketil Kjenseth, vedr. glukosemålesystemet Freestyle Libre, besvart av helse- og omsorgsministeren	57
31. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. manglende tillit mellom ledelse og ansatte i sykehusmiljøene, besvart av helse- og omsorgsministeren	58
32. Fra stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien, vedr. den totale kostnaden ved Norges deltakelse i PISA-testene, besvart av kunnskapsministeren	59
33. Fra stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien, vedr. den totale kostnaden ved Norges deltakelse i TIMMS- og PIRLS-undersøkelsene, besvart av kunnskapsministeren.....	60
34. Fra stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete, vedr. utenlandske styrkar på norsk jord, besvart av forsvarsministeren	61
35. Fra stortingsrepresentant Kari Henriksen, vedr. tvang mot en psykisk utviklingshemmet person, besvart av helse- og omsorgsministeren.....	62
36. Fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande, vedr. FNs bærekraftsmål, besvart av statsministeren	63
37. Fra stortingsrepresentant Ulf Leirstein, vedr. kriminelle innvandrere, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	64
38. Fra stortingsrepresentant Frank Bakke-Jensen, vedr. leieavtaler på Svalbard, besvart av næringsministeren.....	65
39. Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. Fornybar AS, besvart av olje- og energiministeren.....	66
40. Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. Rogfast, besvart av samferdselsministeren.....	66
41. Fra stortingsrepresentant Kristin Vinje, vedr. forskning og EU, besvart av kunnskapsministeren.....	67
42. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. handlingsplanen for Inn på tunet, besvart av landbruks- og matministeren.....	68
43. Fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø, vedr. kollektive og trygge løsninger for arbeidstid, besvart av helse- og omsorgsministeren	71
44. Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. nytt politihus i Bergen, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	72
45. Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. intensjonen av ISF-ordningen, besvart av helse- og omsorgsministeren	72
46. Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. finansieringen av IKT-tjenester, besvart av helse- og omsorgsministeren	73
47. Fra stortingsrepresentant Audun Lysbakken, vedr. hvordan Norge takket nei til å delta i en arbeidsgruppe som skulle jobbe mot en ny handelsavtale med EU, besvart av næringsministeren.....	74
48. Fra stortingsrepresentant Stine Renate Håheim, vedr. leietakeres forbrukerrettigheter, besvart av barne- og likestillingsministeren	74
49. Fra stortingsrepresentant Stine Renate Håheim, vedr. "silo-ordningen" i UDI, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	75
50. Fra stortingsrepresentant Hadia Tajik, vedr. dispensasjon frå kravet om bakgrunnssjekk og rulleblad frå arbeidadarar frå tredjeland, besvart av samferdselsministeren	76
51. Fra stortingsrepresentant Hårek Elvenes, vedr. incentivordninger, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	77
52. Fra stortingsrepresentant Ketil Kjenseth, vedr. helsetilbud til "papirløse" innvandrere, besvart av helse- og omsorgsministeren	78

	side
53. Fra stortingsrepresentant Audun Lysbakken, vedr. tilskuddsordningen for økt lærertetthet på ungdomstrinnet, besvart av kunnskapsministeren	79
54. Fra stortingsrepresentant Kjell Ingolf Ropstad, vedr. øvelse mellom Forsvaret og politiet, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	80
55. Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. psykolog fra Ungarn, besvart av helse- og omsorgsministeren	81
56. Fra stortingsrepresentant Heidi Greni, vedr. bosetting av enslige mindreårige asylsøkere., besvart av innvandrings- og integreringsministeren	83
57. Fra stortingsrepresentant Freddy de Ruiten, vedr. oppfølging/verge av hjelpetrequende/dødssyke barn/ungdom, besvart av arbeids- og sosialministeren	84
58. Fra stortingsrepresentant Dag Terje Andersen, vedr. lønnstilskudd for flyktninger, besvart av arbeids- og sosialministeren.....	84
59. Fra stortingsrepresentant Camilla Mollatt, vedr. mobbing, besvart av helse- og omsorgsministeren	85
60. Fra stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan, vedr. ufrivillig eksponering av lateks, besvart av helse- og omsorgsministeren.....	87
61. Fra stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete, vedr. kostnadseffektiv kompetansebygging gjennom å bruke norske non-profit-organisasjonar, besvart av utenriksministeren.....	88
62. Fra stortingsrepresentant Ulf Leirstein, vedr. dyrevelferden, besvart av landbruks- og matministeren.....	89
63. Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. opprydding i atomavfall, besvart av næringsministeren	89
64. Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. raskare internett, besvart av samferdselsministeren.....	90
65. Fra stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås, vedr. Rygge sivile lufthavn, besvart av forsvarsministeren.....	91
66. Fra stortingsrepresentant Janne Sjelmo Nordås, vedr. Kabotasjeutvalet, besvart av samferdselsministeren.....	92
67. Fra stortingsrepresentant Janne Sjelmo Nordås, vedr. bedre breibandstilgang, besvart av samferdselsministeren.....	93
68. Fra stortingsrepresentant Tone Merete Sønsterud, vedr. dagpenger, besvart av arbeids- og sosialministeren	95
69. Fra stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien, vedr. stridsvogner, besvart av forsvarsministeren.....	95
70. Fra stortingsrepresentant Ingrid Heggø, vedr. politidekning pr. 1 000 innbyggerar, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	96
71. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. synsrehabilitering, besvart av helse- og omsorgsministeren	97
72. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. de nye faglige retningslinene ved hjerneslag, besvart av helse- og omsorgsministeren.....	98
73. Fra stortingsrepresentant Jenny Klinge, vedr. at overgripere går fritt rundt frem til soning, besvart av justis- og beredskapsministeren	99
74. Fra stortingsrepresentant Helga Pedersen, vedr. nytt bygg til den samiske videregående skolen i Kautokeino, besvart av kunnskapsministeren	100
75. Fra stortingsrepresentant Dag Terje Andersen, vedr. trygdejuks, besvart av arbeids- og sosialministeren	101
76. Fra stortingsrepresentant Iren Opdahl, vedr. overkapasitet av mottak, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	102
77. Fra stortingsrepresentant Iselin Nybø, vedr. tvang mot barn i barnehagen, besvart av kunnskapsministeren.....	103
78. Fra stortingsrepresentant Ingrid Heggø, vedr. leveringspliktene, besvart av fiskeriministeren.....	104
79. Fra stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås, vedr. bosettingsavtalene med kommunene for asylsøkere, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	104

	side
80. Fra stortingsrepresentant Karin Andersen, vedr. Diakonhjemmet, besvart av helse- og omsorgsministeren	105
81. Fra stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan, vedr. annonsering i samiske aviser, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	106
82. Fra stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen, vedr. barnehager, besvart av kunnskapsministeren.....	107
83. Fra stortingsrepresentant Abid Q. Raja, vedr. internflyktninger i Myanmar, besvart av utenriksministeren.....	108
84. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. bofelleskap for utviklingshemmede, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	109
85. Fra stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien, vedr. de nye helsekravene for førerkort, besvart av samferdselsministeren	110
86. Fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande, vedr. den alvorlige situasjonen som har utviklet seg i Zambia, besvart av utenriksministeren	111
87. Fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande, vedr. nytt sykehus for Vest-Finnmark, besvart av helse- og omsorgsministeren	112
88. Fra stortingsrepresentant Kari Henriksen, vedr. kreftpasienter som betaler for medisinen selv og moms som følger med, besvart av helse- og omsorgsministeren	114
89. Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. rus- og psykiatripasientene, besvart av helse- og omsorgsministeren	115
90. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. tiltak for å øke overlevelsen for personer med blærekreft, besvart av helse- og omsorgsministeren	115
91. Fra stortingsrepresentant Jørund Rytman, vedr. frihandelsavtaler, besvart av næringsministeren.....	116
92. Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. bekymringsmeldinger fra Nav, besvart av arbeids- og sosialministeren.....	117
93. Fra stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal, vedr. ny organisering av politiet, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	118
94. Fra stortingsrepresentant Jenny Klinge, vedr. Tilregnelighetsutvalgets utredning, besvart av justis- og beredskapsministeren.....	118
95. Fra stortingsrepresentant Jenny Klinge, vedr. lokalt arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, besvart av justis- og beredskapsministeren	119
96. Fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø, vedr. kompetansekrav for sertifisering av lokførere, besvart av samferdselsministeren.....	120
97. Fra stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås, vedr. asylsøknader, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	123
98. Fra stortingsrepresentant Tor André Johnsen, vedr. fartsgrenser og E6- og E-18-ulykker, besvart av samferdselsministeren	124
99. Fra stortingsrepresentant Helga Pedersen, vedr. unntaksregelen for ambulerende virksomheter (§ 1(4)), besvart av finansministeren	124
100. Fra stortingsrepresentant Audun Lysbakken, vedr. skatteøkning, besvart av finansministeren	125
101. Fra stortingsrepresentant Truls Wickholm, vedr. innfasingstempo av oljepenger, besvart av finansministeren.....	125
102. Fra stortingsrepresentant Truls Wickholm, vedr. skatteskjerpelser, besvart av finansministeren	127
103. Fra stortingsrepresentant Tore Hagebakken, vedr. skattekutt, besvart av finansministeren	128
104. Fra stortingsrepresentant Marie Ljones Brekke, vedr. asylbarn, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	129
105. Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. kostnadsøkning knyttet til CO ₂ -avgift, besvart av landbruks- og matministeren	130
106. Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. den foreslåtte reduksjonen i Norges bidrag til romfartsorganisasjonen ESA, besvart av næringsministeren	130
107. Fra stortingsrepresentant Snorre Serigstad Valen, vedr. størrelse i budsjettkutt i regional utvikling, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren.....	131

	side
108. Fra stortingsrepresentant Snorre Serigstad Valen, vedr. budsjettøkningen til fylkesveier, besvart av samferdselsministeren	133
109. Fra stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes, vedr. Veterinærinstituttet, besvart av fiskeriministeren	133
110. Fra stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes, vedr. kapital og investeringer i venturefasen, besvart av næringsministeren	134
111. Fra stortingsrepresentant Audun Lysbakken, vedr. tilskuddsordningen, besvart av kunnskapsministeren	135
112. Fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson, vedr. dyrevelferd i pelsdyrnæringen, besvart av landbruks- og matministeren	136
113. Fra stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete, vedr. E39 Gullkista, besvart av samferdselsministeren	137
114. Fra stortingsrepresentant Tor André Johnsen, vedr. fartsreduksjon ved veiarbeid, besvart av samferdselsministeren	137
115. Fra stortingsrepresentant Ulf Leirstein, vedr. høye lederlønninger i statseide selskaper, besvart av næringsministeren	138
116. Fra stortingsrepresentant Ulf Leirstein, vedr. vergemålsloven, besvart av justis- og beredskapsministeren	139
117. Fra stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan, vedr. finansieringsplanen for Saemien Sijte, besvart av kulturministeren	140
118. Fra stortingsrepresentant Odd Omland, vedr. bevilgninger til forskningsrådet, besvart av næringsministeren	141
119. Fra stortingsrepresentant Else-May Botten, vedr. etablerertilskudd, besvart av næringsministeren	142
120. Fra stortingsrepresentant Else-May Botten, vedr. støtte til Investinor, besvart av næringsministeren	142
121. Fra stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn, vedr. atomvåpen, besvart av utenriksministeren	143
122. Fra stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal, vedr. bevilgningen til Kulturrådet, besvart av kulturministeren	144
123. Fra stortingsrepresentant Karin Andersen, vedr. mottak, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	145
124. Fra stortingsrepresentant Kari Kjønaas Kjos, vedr. mastergrad i klinisk avansert sykepleie, besvart av helse- og omsorgsministeren	146
125. Fra stortingsrepresentant Iren Opdahl, vedr. endringer i utlendingsloven, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	148
126. Fra stortingsrepresentant Stine Renate Håheim, vedr. flytting av arbeidsplasser i kommunene, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	148
127. Fra stortingsrepresentant Stine Renate Håheim, vedr. samarbeid med respektive myndigheter i Irak og kurdiske selvstyremyndighetene i Irak, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	149
128. Fra stortingsrepresentant Karin Andersen, vedr. mottak av flyktninger, Inderøy kommune, besvart av innvandrings- og integreringsministeren	149
129. Fra stortingsrepresentant Dag Terje Andersen, vedr. klarere regler for dugnadsarbeid, besvart av arbeids- og sosialministeren	151
130. Fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø, vedr. honnørkort, besvart av samferdselsministeren	151
131. Fra stortingsrepresentant Jenny Klinge, vedr. Midsund kommune, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	152
132. Fra stortingsrepresentant Odd Omland, vedr. ESAs frivillige programmer, besvart av næringsministeren	153
133. Fra stortingsrepresentant Kjell-Idar Juvik, vedr. kapitaliseringsrenten for 2017, besvart av finansministeren	154

	side
134. Fra stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen, vedr. planlegging av dobbeltspor til Hamar, besvart av samferdselsministeren.....	157
135. Fra stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal, vedr. tjenestetilbudet i kommunene, besvart av arbeids- og sosialministeren	157
136. Fra stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan, vedr. Investinors langsiktige avkastningskrav, besvart av næringsministeren.....	158
137. Fra stortingsrepresentant Freddy de Ruiten, vedr. den såkalte "avlasterdommen", besvart av arbeids- og sosialministeren	159
138. Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. E39 Svegatjørn-Rådal, besvart av samferdselsministeren.....	159
139. Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. mastergrad i jordmorfag ved Høyskolen i Bergen, besvart av kunnskapsministeren.....	160
140. Fra stortingsrepresentant Truls Wickholm, vedr. påstander fra finansministeren, besvart av finansministeren.....	161
141. Fra stortingsrepresentant Truls Wickholm, vedr. påstander fra finansministeren, besvart av finansministeren.....	162
142. Fra stortingsrepresentant Freddy de Ruiten, vedr. forbedringspotensialet i tilsynsmyndighetenes arbeid i kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, besvart av arbeids- og sosialministeren	163
143. Fra stortingsrepresentant Trygve Slagsvold Vedum, vedr. TV Visjon Norge AS, besvart av finansministeren.....	163
144. Fra stortingsrepresentant Eirik Sivertsen, vedr. kostnadene ved bygging av jernbane på strekningen Bergen - Arna, besvart av samferdselsministeren	165
145. Fra stortingsrepresentant Eirik Sivertsen, vedr. takstendringer i Bømlopakken, besvart av samferdselsministeren.....	166
146. Fra stortingsrepresentant Trond Giske, vedr. samarbeid, læring og utveksling over landegrensene, besvart av kunnskapsministeren	166
147. Fra stortingsrepresentant Kari Henriksen, vedr. utviklingen i avviksmeldinger og trusselhendelser samt sykefravær i fengsler, besvart av justis- og beredskapsministeren	167
148. Fra stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien, vedr. lærlinger og lære kandidater fiskerifaget, besvart av fiskeriministeren	168
149. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. å utfase tilskuddsordningen til rus- og kriminalitetsforebyggende koordinatorene, besvart av helse- og omsorgsministeren	169
150. Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. behandling av norske pasienter gjennom nettkonsultasjoner, besvart av helse- og omsorgsministeren	170

**Oversikt over spørsmålsstillere og
besvarte spørsmål (1 - 150) for sesjonen 2016-2017.**

Partibetegnelser:

A Det norske Arbeiderparti
FrP Fremskrittspartiet
H Høyre
KrF Kristelig Folkeparti

Sp Senterpartiet
SV Sosialistisk Venstreparti
V Venstre
MDG Miljøpartiet De Grønne

Andersen, Dag Terje (A)	58, 75, 129
Andersen, Karin (SV)	80, 123, 128
Bakke-Jensen, Frank (H)	38
Bergstø, Kirsti (SV)	14, 43, 96, 130
Bjørdal, Fredric Holen (A)	6, 135
Bollestad, Olaug V. (KrF)	4, 16, 45, 46
Botten, Else-May (A)	19, 119, 120
Breivik, Terje (V)	13
Brekke, Marie Ljones (KrF)	104
de Ruiten, Freddy (A)	3, 20, 57, 137, 142
Elvenes, Hårek (H)	51
Fylkesnes, Torgeir Knag (SV)	109, 110
Giske, Trond (A)	146
Grande, Trine Skei (V)	36, 86, 87
Greni, Heidi (Sp)	56
Grung, Ruth (A)	1, 2, 8, 26, 44, 55, 89, 92, 138, 139
Grøvan, Hans Fredrik (KrF)	15
Hagebakken, Tore (A)	103
Hansson, Rasmus (MDG)	7, 112
Heggø, Ingrid (A)	70, 78
Henriksen, Kari (A)	35, 88, 147
Hjemdal, Line Henriette (KrF)	9, 25
Håheim, Stine Renate (A)	48, 49, 126, 127
Johnsen, Tor André (FrP)	12, 98, 114
Juvik, Kjell-Idar (A)	133
Kjenseth, Ketil (V)	30, 52
Kjos, Kari Kjønås (FrP)	124
Klinge, Jenny (Sp)	5, 73, 94, 95, 131
Lauvås, Stein Erik (A)	65, 79, 97
Leirstein, Ulf (FrP)	37, 62, 115, 116
Liadal, Hege Haukeland (A)	27, 29, 93, 122
Lundteigen, Per Olaf (Sp)	17, 24
Lysbakken, Audun (SV)	47, 53, 100, 111
Mandt, Sonja (A)	21
Marthinsen, Marianne (A)	10, 11
Mollatt, Camilla (FrP)	59

Navarsete, Liv Signe (Sp)	22, 34, 61, 113
Nordmelan, Jorid Holstad (A)	18, 60, 81, 117, 136
Nordås, Janne Sjelmo (Sp)	66, 67
Nybø, Iselin (V)	77
Omland, Odd (A)	118, 132
Opdahl, Iren (V)	76, 125
Pedersen, Helga (A)	74, 99
Pollestad, Geir (Sp)	39, 40, 63, 64, 105, 106
Raja, Abid Q. (V)	83
Ropstad, Kjell Ingolf (KrF)	54
Rotevatn, Sveinung (V)	121
Rytman, Jørund (FrP)	91
Sivertsen, Eirik (A)	144, 145
Sønsterud, Tone Merete (A)	68
Tajik, Hadia (A)	50
Toppe, Kjersti (Sp)	31, 42, 71, 72, 84, 90, 149, 150
Trettebergstuen, Anette (A)	82, 134
Valen, Snorre Serigstad (SV)	107, 108
Vedum, Trygve Slagsvold (Sp)	143
Vinje, Kristin (H)	41
Wickholm, Truls (A)	28, 101, 102, 140, 141
Wøien, Anne Tingelstad (Sp)	32, 33, 69, 85, 148
Aasrud, Rigmor (A)	23

Dokument nr. 15:1

(2016–2017)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

SPØRSMÅL NR. 1

Innlevert 1. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 10. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Viser til spørsmål 1461 om hva ministeren vil gjøre for å støtte etablerte bedrifter i den digitale omstillingen. I svaret vises det til at i 2015 var 70 % av Innovasjon Norge sin finansielle støtte rettet mot etablert næringsliv.

Hvor stor andel av disse midlene ble tildelt privateide SMB som utgjør 99 % av bedriftene i privat sektor og 50 % av sysselsettingen?»

Svar:

I 2015 var 70 % av Innovasjon Norge sin finansielle støtte rettet mot etablert næringsliv. Tall fra Innovasjon Norge viser at inntil 98 pst. av disse midlene ble tildelt privateide SMB. Innovasjon Norge tar forbehold om eventuelle feilregistreringer av sektorkoder på selskapets kunder, noe som kan gjøre at andelen er noe mindre.

SPØRSMÅL NR. 2

Innlevert 1. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Viser til svar på spørsmål 1602 om å ta i bruk lokalt utviklet henvisningsverktøy som har dokumentert kvalitetsforbedring på ca. 30 %. Praksiskonsulenter og klinikere på Haukeland Universitetssykehus har tilbudt modellen til helsedirektoratet som arbeider med henvisningsveileder, men blitt avvist. Det er også feil at dette er en del av EPJ-løftet.

Vil ministeren snarest sørge for at lokalt utviklet effektive og brukervennlige verktøy blir tilgjengelig nasjonalt og ikke bare på Vestlandet?»

BEGRUNNELSE:

Praksiskonsulenter som har utviklet det elektroniske henvisningsverktøyet i samarbeid med klinikere på Haukeland Universitetssykehus sier at det er feil det som kommer frem i svaret til helseministeren i spørs-

mål 1602. De har ikke blitt invitert med i direktoratets arbeid med henvisningsveilederen. De har tilbudt seg å dele modellen, både teknisk og innholdsmessig, men blitt avvist. Derfor er det fortsatt bare legene på Vestlandet som har glede av denne modellen som gir betydelig gevinst i praksis enn helsedirektoratets modell.

Det er også feil at dette er en EPJ-løftet.

Svar:

Jeg har igjen hatt kontakt med Helsedirektoratet og Helse Vest RHF for å få belyst spørsmålet fra representant Grung.

Helsedirektoratet opplyser at de er godt kjent med arbeidet som gjøres ved Helse Bergen HF, og at det har vært gjennomført møter med fagmiljøene i Helse Vest RHF om dette arbeidet. 27. juni i år deltok blant annet to av praksiskonsulentene fra Helse Bergen HF, fagdirektør i Helse Vest RHF og EPJ-løftet v/Direktoratet for e-helse i et møte i Helsedirektoratet hvor de regionale henvisningsrådene og verktøyet fra Helse Bergen HF var tema. Praksiskonsulentene ble oppfordret til å bidra i videre arbeid sammen med Helsedirektoratet. Helse Bergen HF har i muntlig meddelelse til Helse Vest RHF opplyst at alle praksiskonsulentene ved helseforetaket nå skal være kjent med dette møtet med Helsedirektoratet, og møtet beskrives som positivt og konstruktivt.

Helse Vest RHF bekrefter at de har hatt kontakt med Helsedirektoratet om henvisningsverktøyet representanten viser til. Helse Vest RHF opplyser at Helse Bergen HF ikke har opplevd seg avvist av Helsedirektoratet i prosessen, og kjenner seg ikke igjen i representantens framstilling av saken. Helse Vest RHF ønsker at det utvikles nasjonale fremfor regionale henvisningsverktøy, og de har derfor tilbudt deres modell, både teknisk og innholdsmessig, til det nasjonale arbeidet. Dette er både jeg og Helsedirektoratet glade for, og vi ser fram til deres bidrag i den nasjonale utviklingen av henvisningsveiledere og faglige beslutningsstøtteverktøy.

Helsedirektoratet og Direktoratet for e-helse opplyser at det arbeides med å gi fastleger tilgang til fagspesifikke råd og veiledere direkte fra det elektroniske pasientjournalssystemet. Dette IKT-arbeidet er organisert som et delprosjekt i EPJ-løftet «Integrasjoner Henvisningsveileder, integrasjon journal og APOLLO». Helsedirektoratet følger opp dette arbeidet i samarbeid med Direktoratet for e-helse. Dette arbeidet skal bidra til bedre kvalitet på henvisningene og forenkle arbeidsprosessen for legen. Her vil erfaringene fra Helse Bergen HF være nyttig, og Helsedirektoratet opplyser at de også på dette området vil samarbeide med miljøet i Bergen.

Jeg håper at eventuelle misforståelser om dette dermed er avklart.

SPØRSMÅL NR. 3

Innlevert 1. oktober 2016 av stortingsrepresentant Freddy de Ruiter

Besvart 7. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Barnepallisjon er tverrfaglig og Stortinget har bevilget midler til et prøveprosjekt for utdanning og HiO har fått dette. I dag befinner de fleste barn som kommer inn under barnepalliasjon seg i barne- og avlastningsboliger. Disse barna vil dra stor nytte av personale med slik kompetanse, men kriteriene for opptak på dette studiet er at man er sykepleier.

Hvordan kan statsråden sikre at personale som jobber med disse barna får nødvendig kompetanse på barnepalliasjon?»

Svar:

Jeg er svært opptatt av at døende barn og deres pårørende skal oppleve trygghet og få en verdig avslutning på livet. Denne regjeringen ønsker å styrke tilbudet innen lindrende behandling og legge til rette for et større mangfold av tilbud. Vi må være sikre på at pasienter, og deres pårørende, som er i en sårbar og vanskelig situasjon, ivaretas på en helhetlig måte. Det er en bred erkjennelse av at vi i dag ikke klarer å gi gode palliative tjenester til alle som trenger det, og at det er varierende kapasitet og kompetanse i tjenestene.

Det er i de senere år iverksatt en rekke tiltak for å styrke kompetansen i palliasjon generelt og innenfor barnepalliasjon spesielt. Som representanten er

kjent med, er det opprettet et videreutdanningstilbud for barnepalliasjon, og det er en egen tilskuddsordning til frivillige organisasjoner som skal bidra til å gi informasjon og styrke kompetansen om barnepalliasjon. Videre bevilger vi årlig om lag 1,2 milliarder kroner til ulike kompetansehevende tiltak, blant annet til grunn-, videre- og etterutdanning av helse- og sosialpersonell. Det bevilges også årlig 16 mill. kroner til kommunale prosjekter som skal bidra til kompetansebygging innen lindrende behandling og omsorg ved livets slutt.

For å få en bred gjennomgang av palliasjonsfeltet, også hva gjelder barn og unge, har regjeringen nedsatt et offentlig utvalg. Utvalget skal gjennomgå og vurde-

re dagens palliative tilbud og foreslå tiltak som møter pasientenes og de pårørendes behov. Det skal blant annet vurderes hvordan kvaliteten, kompetansen og det tverrfaglige samarbeidet kan styrkes. Utvalgets mandat legger til grunn at barn og unge er sårbare grupper, og derfor må få en spesiell oppmerksomhet i utvikling av tjenestene.

Jeg avventer utvalgets innstilling i form av en NOU innen 31. desember 2017. Utvalgets arbeid vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere tiltak for å bedre kompetansen i palliasjon generelt og innenfor barnepalliasjon spesielt.

SPØRSMÅL NR. 4

Innlevert 3. oktober 2016 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad

Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«På hvilken måte vil statsråden sørge for at Helse Midt-Norge følger opp Stortingets vedtak for 2014, og anskaffer plasser for døgnbehandling i regi av private og ideelle aktører, slik at ruspasienter i den helseregionen sikres likeverdige tjenester og rett til behandling på samme måte som ruspasienter i andre regioner har fått mulighet til?»

BEGRUNNELSE:

I forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2014 øremerket regjeringen, Venstre og KrF penger til kjøp av 200 nye behandlingsplasser hos private og ideelle aktører. Dette ble også fulgt opp i oppdragsdokumentene fra Helse og Omsorgsdepartementet til de regionale helseforetakene, hvor det ble gitt måltall for økning i antall døgnplasser for hver region. Fordeelingen var på 110 plasser i Helse Sør - Øst, 40 plasser i Helse - Vest, 25 plasser i Helse - Midt Norge og 25 plasser i Helse- Nord.

Kapasitetsøkningen skulle bidra til flere langtidsplasser og til økt behandlingsskapitet for pasienter med samtidige rus og psykiske lidelser, akutt og abstinensbehandling, gravide/familier med rusproblemer og unge med mer omfattende hjelpebehov.

I følge rapporten SAMDATA Spesialisthelsetjenesten 2015, utgitt i sept. 2016 hadde Helse Sør- Øst og Helse-Nord oppfylt måltallet ved utgangen av 2014,

mens Helse - Vest nådde sitt mål i 2015. Helse Midt - Norge har fra 2013 til 2015 kun hatt en økning på 6 døgnplasser.

Den samme rapporten viser at Helse- Midt har den laveste dekningsraten av døgnplasser innen TSB (Tverrfaglig spesialistbehandling) av alle helseregionene. Dekningsraten de siste årene har vært uendret, mens det i de andre helseregionene har økt.

Svar:

I opptrappingsplanen for rusfeltet har (2016-2020), jf. Prop. 15 S (2015-2016) har regjeringen foretatt en samlet gjennomgang som omfatter både kommunale tjenester og spesialisthelsetjeneste. I planen har regjeringen bl.a. vektlagt utvikling av kommunale tjenester med boligtiltak og lavterskeltilbud, brukerdeltagelse, bedre tilgjengelighet på begge forvaltningsnivåer og bedre sammenheng mellom offentlige og private tjenester med hensyn til fagutvikling, forskning og planarbeid. Tilgjengeligheten vil være avhengig av kapasiteten på både døgntilbud, polikliniske tilbud og omfanget av ambulante tjenester.

Jeg har forelagt spørsmålet fra representanten Bollestad for Helse Midt-Norge RHF.

Helse Midt-Norge RHF viser i sin tilbakemelding til at det ble vedtatt en regional opptrappingsplan i Midt-Norge for TSB i 2014, i tråd med foreliggende styringssignaler. Det vil si at følgende pasientgrupper/tiltak skulle prioriteres: Langtidsplasser for rusavhen-

gige, pasienter med samtidig rus- og psykiske lidelser, akutt- og abstinensbehandling, gravide/familier med rusproblemer og unge med mer omfattende hjelpebehov. Opptrappingen innebar en styrking av tilbudet både innen private institusjoner og egne helseforetak. Gjennom innfasing av TSB i øvrige sykehusforetak i regionen bidro den også til å styrke tilbudet for pasienter med sammensatte lidelser.

Helse Midt-Norge viser til at ulike målgrupper har ulike behov og at det er nødvendig med et mangfold av tjenestetilbud, herunder regionale og lokale funksjoner. Det opplyses at tilbudet til alle pasientgruppene som er nevnt ovenfor er styrket, men at det ikke er anskaffet døgnplasser der de mener at riktig tiltak er dagtilbud, polikliniske tjenester og/eller ambulante tilbud.

Helse Midt-Norge opplyser at det gjennom anskaffelser med private tilbydere ble oppnådd følgende økning i døgnplasser i 2014, herunder polikliniske tjenester:

- Tyrilistiftelsen totalt 35 døgnplasser, av disse 5 nye plasser, herunder poliklinikk før døgnbehandling, samt ambulante tjenester. Tilsvarende en årlig pasientgjennomstrømning på ca 60 -70 pasienter. Regionalt tilbud, langtidsplasser for rusavhengige
- Kvamsgrindkollektivet: Totalt 22 døgnplasser, økning 8 plasser, herunder økt poliklinisk aktivitet. Regionalt døgntilbud for unge med mer omfattende hjelpebehov
- Etablering av dagtilbud Lade behandlingssenter. Regionalt tilbud for gravide/familier med rusproblemer
- Utlysning av 12-trinns plasser døgn (5 døgnplasser). Ingen tilbydere
- Lade Behandlingssenter: 5 døgnplasser definert som «fleksible plasser»
- Integrering av polikliniske/ambulante tjenester for å sikre samordnede, og helhetlige pasientforløp.

I tillegg ble følgende gjennomført i egne helseforetak:

- 2-3 lokalbaserte avrusningsplasser i Helse Nord-Trøndelag.
- Poliklinisk avrusning og fleksisenger i Helse Møre og Romsdal.
- Øyeblikkelig hjelp-funksjonen ble flyttet til St. Olavs hospital fra Lade Behandlingscenter

Helse Midt-Norge konkluderer med en erkjennelse av at kravet om 25 døgnplasser fra private tjenesteytere ikke ble nådd, som representanten Bollestad påpeker. I alt ble det i henhold til oppstillingen ovenfor etablert 18 slike plasser. Det konkluderes samtidig med at opptrappingen ble videreført etter 2014 gjennom å styrke kvalitet og kapasitet både innen private og offentlige enheter med styrking av døgnplasser, dagtilbud og polikliniske tjenester, herunder ambulante virksomhet. Det vises for øvrig til at prioriteringsregelen (den gylne regel) er oppfylt etter alle kriterier på TSB-området og til at ventetid og omfang av fristbrudd er gått ned.

Jeg er tilfreds med at prioriteringsregelen er fulgt opp etter alle kriterier på TSB-området, og jeg merker meg at ventetidene er gått betydelig ned. NPR-statistikken viser bl.a. at ventetiden til utredning/behandling for rusbehandling i Helse Midt-Norge var på 59 dager i august 2014, mens den er redusert til 45 dager i august 2015 og ned til 34 dager for samme måned i 2016.

Jeg er ikke tilfreds med at målet om en økning på 25 plasser fra private tilbydere ikke ble nådd. Etter en samlet vurdering av innsatsen på TSB-området legger jeg likevel til grunn at Helse Midt-Norge RHF ivaretar sitt sørge for-ansvar på området på en tilfredsstillende måte. Jeg legger da særlig vekt på den kraftige nedgangen i ventetid, som bekrefter at det er gjort en betydelig innsats på området.

SPØRSMÅL NR. 5

Innlevert 3. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jenny Klinge

Besvart 10. oktober 2016 av barne- og likestillingsminister Solveig Horne

Spørsmål:

«Er det dokumentert kvalitetsforskjeller i tilbudet som offentlige, private og ideelle barnevernsinstitusjoner gir, kva kan eventuelt gjerast for å sikre eit like godt

tilbod hos alle aktørane, og har statsråden vurdert å avgrense høvet private aktørar har for å ta ut utbytte?»

GRUNNGJEVING:

Dei private barnevernsinstitusjonane har ein annan fleksibilitet enn dei offentlege når det gjeld løns- og arbeidstilhøve. Mellom anna har dei eit konkurransefortrinn når det gjeld turnusordningar, sidan det offentlege ikkje kan bruke «medlevertturnus». Eg ser positivt på mangfald i barnevernstenestene, og Senterpartiet er særleg opptekne av å gi rom for ideelle aktørar i tillegg til dei offentlege. Eg er overtydd om at dei tilsette både i privat og offentlig verksemd har ein genuin interesse i å skape gode relasjonar med barna og gje den omsorga dei treng. Ein viktig føresetnad for å sikre eit best mogleg tilbod er likevel at det ikkje er profittmotiv, men at det er ungane og ungdommane som står i fokus.

Nyleg har det vore avdekka i media at fleire private barnevernsinstitusjonar tek ut store utbytte frå verksemda si. Avisa Romsdals Budstikke har i ein artikkelserie løfta fram moglege problematiske sider ved privat drift av slike institusjonar og ved profittmotivet. Prinsipielt kan det vere eit problem at mykje av dei statlege midlane ikkje går til tenester til dei unge, men i staden går til utbytte til eigarane. Representantar for fagforeiningar har mellom anna gjort framlegg om at ein innfører same reglar som i friskolelova, slik at eigarane ikkje kan ta utbytte.

Eg vil leggje til at ein slik ordning eventuelt må hindre at regelverket blir mogleg å omgå på eit slikt vis at eigarane likevel klarer å tene store summer på barnevernsverksemda. Det er også mogleg å sjå for seg at det ikkje blir utbytteforbod, men at ein avgrensar høvet private aktørar har for å ta ut utbytte. Målet må vera å sikre at pengane i all hovudsak går til å drifte tenesta og såleis til å gi mindreårige som er under barnevernets omsorg eit best mogleg tilbod.

Svar:

Eg er sær oppteken av at barn og unge skal få den hjelpen dei treng. Kvalitet vil derfor vere eit avgjerande krav i tilbodet av institusjonsplassar. Det er omfattande og absolutte krav til kvalitet for å sikre eit forsvarleg tenestetilbod. Krava er basert på lover og forskrifter, den beste tilgjengelege kunnskapen om kva som er godt barnevern, og gjeld for alle institusjonar uavhengig av kven som er tilbydar.

Ein annan kvalitetsdimensjon er effekten av eit institusjonsopphald. Vi treng at det i større grad skal vere mogleg å måle dette. Eg har derfor bedt Bufdir om å utvikle kvalitetsindikatorar som viser effekt av opphald i barnevernsinstitusjonar og som seier noko om tenestekvaliteten.

Leverandørar må gjennom omfattande godkjenningsordningar der skatt- og avgiftsinnbetaling, lønns- og arbeidsvilkår og kompetanse hos tilsette må dokumenterast. Som vilkår for å ha kontrakt med Bufetat

må institusjonane vere godkjende etter gjeldande forskrift. Lønns- og arbeidsvilkår har òg heimel i gjeldande landsomfattande tariffavtale. Det er også stilt krav til dokumentasjon av rutinar og korleis rutinane blir følgde, med skildring av målsetjing og måloppnåing. Det er dermed høg terskel for å kome inn på denne marknaden. Tilbydarane står overfor betydelege investeringsbehov og vesentleg risiko på grunn av varierende etterspurnad.

Leverandørane må levere klientbudsjett med kostnadsoversikt når avtalar blir inngått eller ved enkeltkjøp. I samband med kontroll av lønns- og arbeidsvilkår blir lønnsnivå kontrollert mot oppgitte tal i klientbudsjetta. Dette gir Bufetat ein moglegheit til å følgje med på dei reelle kostnadane leverandørane har på kvart enkelt oppdrag.

Dei private institusjonane er avgjerande for å kunne tilby differensierte og gode tenester tilpassa kvart einskild barn. Det ligg ikkje føre indikasjonar på at det er forskjellar i kvalitet mellom offentlege og private tilbydarar, eller mellom kommersielle og ideelle tilbydarar. Blant anna seier ei brukerundersøking gjennomført for Bufdir at det er lite variasjon knytt til eigarform når det gjeld barn og unge si oppleving av trivsel, trygghet og tillit.

Tenesta som blir ytt av dei private aktørane skal tilfredsstillende dei same krav til innhald, kvalitet og kompetanse som tenestene Bufetat utfører sjølv. I tillegg må plassane gi fleksibilitet for etaten, slik at den på best mogleg måte svarar til kommunane sine behov for plassar.

Vel halvparten av opphaldsdagane på institusjon blir levert av private aktørar. For at det til kvar tid skal vere ein tilgjengeleg plass er det behov for at ein del av plassane har leveransegaranti, noko som også medfører ein viss kjøpsgaranti. Størsteparten av plassane etaten har avtale om, er i form av rammeavtalar utan betalingsgaranti. Dette betyr at vilkåra er avtalt før behovet for plassane oppstår. I tillegg kan det også gjerast enkeltkjøp for meir tilpassa plassar, om det er behov for det.

Det offentlege skal ikkje betale meir for tenester av god kvalitet enn det som er nødvendig, men det er ikkje slik at det er utbytteforbod for leverandørar av barneverntenester. For at private aktørar skal kunne drive etter vanlege forretningsprinsipp må dei kunne berekne seg avkastning på investert kapital, og det er ikkje eigne reglar for dette i barnevernet.

Det avgjerande er at barna får det tilbodet dei skal ha. Samtidig skal statlege tenester leverast effektivt. Dei private driv etter inngåtte kontraktar der kvalitetsnivået og prisen er fastlagt. Det har dei gjort under den førre regjeringa, og det blir også gjort no.

SPØRSMÅL NR. 6**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal****Besvart 10. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Organisasjonen Jussbuss skriv i Dagbladet 4.oktober at dei har fleire klientar som er blitt utestengde frå sitt lokale Nav-kontor. Jussbuss viser til ei rekkje dømer på tvilsam eller manglande grunngeving for slikt vedtak, og viser òg til at Sivilombodsmannen har uttala at Nav praktiserer retningslinene ulikt.

Meiner statsråden at rettstryggleiken for brukarane er god nok i slike saker, og vil ho endre reglane slik at ein kan stille same sakshandsamingskrav ved vedtak om utestenging som ved andre vedtak i Nav?»

Svar:

I einskilde døme har arbeids- og velferdsforvaltninga behov for å verne seg mot personar som opptrer truande, voldeleg eller sjikanøst mot dei tilsette i forvaltninga eller mot personar som gjer hærverk på eigedomen til forvaltninga. I tillegg til å melde slike forhold til politiet, kan arbeids- og velferdsforvaltninga nekte enkeltpersonar tilgjenge til forvaltninga sine lokale i eit

gitt tidsrom. Ei slik utestenging har ikkje straffemål, men har til hensikt å verne liv, helse (medrekna dei tilsette sitt fysiske og psykiske arbeidsmiljø) og eigedom. Tiltaket er først og fremst aktuelt ved NAV-kontor.

Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at dei har registrert 230 avgjerder om utestenging hittil i år (til 1. september). Oslo er fylket med flest avgjerder (41).

Utestenging er ikkje eit enkeltvedtak etter forvaltningslova, men er ei avgjerd som kan takast av leiarane av NAV-kontoret. Departementet har nylig gått gjennom det rettslege grunnlaget for utestengingar, medrekna heimelsgrunnlag, kva for handlingar som kan føre til utestenging, prosessuelle spørsmål som høve til å klage, grunngeving og forma på avgjerda, samt korleis arbeids- og velferdsforvaltninga skal sikre at rettane til brukarar som er utestengde, blir teke vare på. Med bakgrunn i departementet sin gjennomgang av det rettslege grunnlaget, har Arbeids- og velferdsdirektoratet i samarbeid med KS utarbeidd retningsliner på området. Eg meiner retningslinene medverkar til å trygge leiarane ved NAV-kontor når dei skal vurdere om nokon skal stengast ute. Retningslinene vil også sikre at brukarane veit kva som gjeld og at dei blir handsama likt.

Etter retningslinene skal utestenginga gis for ein avgrensa periode. Lengda skal vurderast i kvart

einskild døme, men kan ikkje overstige tolv veker. Det skal alltid bli gitt alternative servicetilbod som sikrar brukaren sin rett til ytingar og tenester frå forvaltninga i perioden dei er utestengde. Direktoratet rapporterer at det i praksis blir nytta skriftleg kommunikasjon og/eller telefonisk kontakt med ein særskild person frå NAV-kontoret. Dette er som regel leiarane for eininga eller ein avdelingsleiar. I einskilde døme blir det avtala møtestader utanfor NAV-kontoret, bruk av fullmektig eller samtalar hos politiet.

Eg kan opplyse om at Arbeids- og sosialdepartementet har vore i dialog med Sivilombudsmannen om det rettslege grunnlaget og rammar for avgjerder om utestenging frå lokal som høyrer til arbeids- og velferdsforvaltninga.

Til slutt vil eg seie at, ja, eg meiner at rettstryggleiken for personar som er utestengde frå NAV-kontor er gode nok.

SPØRSMÅL NR. 7**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Rasmus Hansson****Besvart 7. oktober 2016 av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«I Mandal planlegges det utbygging av en større småbåthavn som berører 50 dekar med ålegresseng (Landekilen og Søndrekilen). Ålegressenger er blant Norges rikeste naturtyper og er blant annet viktige som oppvekstområde for torsk og hjem for mange ulike arter. Mange ålegressenger langs kysten vår er allerede ødelagt og den aktuelle enga er av en slik størrelse at den er av nasjonal viktighet. Flere faginstanser har levert innsigelser i saken.

Vil statsråden gripe inn og stanse den planlagte utbyggingen?»

Svar:

Jeg antar at spørsmålet gjelder områdereguleringen for Landebukta som er vedtatt av Mandal kommune. Planen legger til rette for blant annet småbåthavn. Dette krever imidlertid detaljregulering. Fylkesmannen hadde innsigelse til områdeplanen. Den ble trukket etter

mekling, og det ble gitt nærmere føringer for detaljregulering av småbåthavnen. Videre er det stilt krav om utredninger som må foretas i forbindelse med detaljreguleringen. Det er også stilt krav om at det gjennomføres et grundig utredningsprogram basert på NIVAs tidligere kartlegging datert 4. juni 2012. Utredningsprogrammet skal vise hvorvidt småbåthavnen kan utbygges uten å skade den nasjonalt viktige ålegressengen, og i tilfelle hvordan dette kan gjennomføres.

Områdereguleringen er påklaget av nabo. Klagen ble ikke tatt til følge av planutvalget i Mandal kommune, og saken skal nå sendes over til fylkesmannen for endelig klagebehandling.

Ved en eventuell detaljregulering av småbåthavnen vil fylkesmannen kunne fremme innsigelse til planen hvis de mener at ålegresset ikke blir tilstrekkelig ivaretatt etter de nye utredningene. Planer som det foreligger innsigelse til blir oversendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for avgjørelse, dersom saken ikke løses.

Jeg har derfor ikke grunnlag for å gripe inn i denne saken.

SPØRSMÅL NR. 8**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 12. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen****Spørsmål:**

«Norge mangler psykologer og har for få studieplasser og mange velger å utdanne seg i utlandet. Vi lever i en global verden med økt mobilitet. Det er ikke aktuelt å fire på kvalitetskravene for å få godkjent helseutdanning i Norge, men vi må evne å gi forutsigbarhet og tilby realistiske og praktiske løsninger for at folk med relevant bakgrunn får komplementert sin formelle kompetanse.

Hva gjør ministeren for at helsepersonell med relevant utenlandsk bakgrunn skal få tilbud om tilleggskompetanse og autorisasjon i Norge?»

BEGRUNNELSE:

Viser til NRK 3.okt som har en reportasje om 28 studenter ved Ungarns eldste og største universitet, Eötvös Loránd University (ELTE)har fått avslag på lisens for å ta utdanningen i bruk i Norge. Totalt går det ca. 200 norske studenter på psykologutdanningen på ELTE. Siden 2003 har studentene fått godkjent denne utdanningen i Norge. De har fått innvilget lisens for å jobbe i ett til to år for så å få autorisasjon som psykolog.

Helsedirektoratet har vurdert utdanningen på nytt og mener den ikke gir rett til å arbeide som psykolog i Norge. Det vil si rett til lisens slik som tidligere. Studentene blir bedt om å søke opptak på norske studier og søke fritak for det som er relevant.

Dette er en uholdbar behandling av ungdom som har investert tid og penger for å utdanne seg til psykolog og har tatt utgangspunkt i føringene som har vært siden 2003. Det minste en kunne forvente var at man konkret ga informasjon om hva de manglet og hvordan de på en praktisk måte kunne oppnå dette uten å ta opp en full studieplass.

Bjørknes er et privat utdanningstilbud som tilbyr årsstudium i psykologi og studentenes tilbys å ta resten av bacheloren ved University of Glamorgan (UK) eller Pacific Lutheran University (USA). Selv om de informerer om at dette ikke gir tittelen psykolog og rett til å behandle pasienter, er det mange som tydeligvis ikke forstår hva det innebærer.

Norge er en del av en global verden med mobilitet. Det er positivt at ungdom tar utdanning i utlandet. Det gir en tilleggskompetanse på samme måte som det er positivt at utenlandske studenter tar utdanning i Norge. Mange helsearbeider ønsker å bruke sin utdanning i andre land. Norge har lang tradisjon på å være internasjonalt orientert. Utdanningstilbudet klarer i for liten grad å følge opp de globale utfordringene med økt mobilitet. Norge er lite tjent med å fremstå som proteksjonistisk, men være åpen for nye impulser og klare å kombinere det med å opprettholde våre faglige kvalitetskrav i helseutdanningene.

Det er viktig at vi har en utdanningskapasitet som står i forhold til både kapasitet og innhold som samsvarer med helsepolitikken.

Svar:

Dersom man skal få autorisasjon som helsepersonell i Norge på grunnlag av utenlandsk utdanning, må utdanningen vurderes som jevn god med tilsvarende norsk utdanning. Det er Helsedirektoratet som er autorisasjonsmyndighet. Ved avslag vil søkerne få en begrunnelse og beskrivelse av manglene de har i sin utdanning, sammenlignet med tilsvarende norsk utdanning.

For noen studenter i utlandet kan forutsetningene endres underveis fra de starter utdanningen til de er ferdige, og de får ikke den norske autorisasjonen de forventer. Det er ikke vanskelig å forstå at mangelen på forutsigbarhet er problematisk for studentene og gir utfordringer i hvordan de får brukt sin kunnskap og kompetanse fra utlandet. Jeg er derfor enig med representanten i at vi må sørge for informasjon til framtidige studenter. Både Lånekassen og autorisasjonsmyndighetene gir god informasjon om hva det innebærer å velge en helseutdanning i utlandet.

Samtidig skal utenlandsk utdanning være jevn god med norsk utdanning for å sikre kvaliteten på helse-tjenestene og pasientrettigheter. Dersom autorisasjonsmyndighetene mottar informasjon om at en tidligere godkjent utenlandsk utdanning likevel ikke kan vurderes som jevn god, må hensynet til pasientene og pasi-

entsikkerhet gå foran. Man kan da ikke lenger gi autorisasjon.

Der universiteter og høyskoler har faglige fullmakter kan de også tilby tilleggsutdanninger. Det er imidlertid utfordringer med forutsigbarhet for at de faktisk får autorisasjon med tilleggsutdanningen. Autorisasjonsmyndighetene må derfor bidra til å vurdere hvordan utdanningsinstitusjoner kan brukes på dette området.

Å tilby tilleggsutdanninger for å rette opp mangler er også krevende fordi det er stor variasjon i helseutdanninger fra ulike deler av verden. Det som passer for noen, passer ikke for andre. Fordi andre land også stadig utvikler sine helseutdanninger, er det heller ikke sikkert at det som passer for noen studenter ett år også passer for de studenter som kommer senere. Det kan også være variasjon innenfor samme land. Dersom man skal ta mål av seg til å tilby tilleggsutdanning eller kompletterende utdanning generelt, må innholdet derfor kontinuerlig utvikles i et stort antall tilleggsutdanninger. Så langt har verken tidligere eller nåværende regjering satset på slike tilbud i stor skala. Det er også slik at personer med masterutdanning i psykologi fra utlandet kan bruke sin utdanning i norsk arbeidsliv, men uten autorisasjon kan de ikke drive klinisk praksis.

Kapasiteten i norske helseutdanninger er også i stor grad fylt opp. Det er ikke plass i utdanningene, verken ved utdanningsinstitusjonene eller i praksis, til at vi generelt kan tilby personer med utenlandsk utdanning å ta deler av eksisterende norsk utdanning med sikte på at de skal oppnå autorisasjon.

Som følge av samarbeid med Helsedirektoratet, har Høgskolen i Oslo og Akershus satt i gang en tilleggsutdanning for søkere som har de vanligste manglene ved sin sykepleierutdanning. Her er det stort nok omfang til at det er effektiv bruk av ressurser å tilby spesielt tilrettelagt utdanning. Som et viktig bidrag til integrering av flyktninger, har regjeringen også satt i gang utvikling av kompletterende utdanning for flyktninger med ferdig sykepleierutdanning slik at disse kan komme raskere i jobb i Norge. Felles for disse er at de skal ha en sykepleierutdanning som er godkjent i hjemlandet.

Regjeringen har i de årlige budsjettene utvidet kapasiteten i både medisins-, sykepleier- og psykologiutdanningene for å bedre tilgangen på viktig kompetanse for helsetjenestene. Vi kommer likevel fortsatt til å gi autorisasjon til mange helsearbeidere fra utlandet og slike kandidater vil fortsatt være et viktig bidrag til gode helsetjenester.

SPØRSMÅL NR. 9**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Line Henriette Hjemdal****Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Alle pasienter må bli møtt som et helt menneske med fysiske, psykiske, sosiale, kulturelle og åndelige sider. Det er viktig at pasienters åndelige og eksistensielle behov blir ivaretatt. Det er usikkerhet blant helse- og omsorgsarbeidere om hvordan de skal forholde seg til dette. Jeg er blitt gjort kjent med at det er tatt et initiativ til en bred konsultasjon mellom helsemyndighetene og tros- og livssynssamfunn om ivaretagelse dette.

Vil statsråden bidra til en slik bred konsultasjon?»

BEGRUNNELSE:

Et helhetlig menneskesyn er grunnlaget for møtet mellom helse- og omsorgstjenesten og pasienter. Det er viktig at helsearbeidere ser på mennesker med et helhetssyn, med både dets fysiske, psykiske, sosiale, kulturelle og åndelige sider. Gjennom rundskrivet «Rett til egen tros- og livssynsutøvelse» fra 2009 (I-9/2009) og en veileder utarbeidet i samarbeid mellom Helsedirektoratet og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn har pasientens tros- og livssynsutøvelse blitt en integrert del av omsorgsbegrepet.

Til tross for dette erfarer blant annet prester som jobber med dette at det er stor usikkerhet blant helse- og omsorgsarbeidere om hvordan de skal forholde seg til pasientens åndelige og eksistensielle behov. Helsearbeidere finner det ofte vanskelig å vite hvordan de skal forholde seg til denne dimensjonen i pasientenes liv og er usikre på hva som er deres rolle i ivaretagelse av

dette. I mange tilfeller blir resultatet av dette at det ikke gjøres noe med og dermed ikke blir ivaretatt på en god måte.

Jeg er kjent med at det er tatt et initiativ om å få til en bred konsultasjon om dette temaet.

I denne konsultasjonen kan de ulike problemstillingene diskuteres og man bør ha som mål om å finne konkrete tiltak for å sikre god praksis for å legge til rette for tros- og livssynsutøvelse for pasienter i helse- og omsorgstjenestene våre.

Svar:

Jeg kan bekrefte at jeg har mottatt henvendelse fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Norge (STL) med forespørsel om et drøftingsmøte med sikte på en konsultasjon om tros- og livssynsutøvelse. Jeg har avtalt møte med Samarbeidsrådet om denne saken den 27. oktober.

Departementet har, som representanten Hjemdal viser til i sin begrunnelse, tidligere blant annet med et eget rundskriv om "Rett til egen tros- og livssynsutøvelse" og en veileder utarbeidet av Helsedirektoratet i samarbeid med STL, gitt helse- og omsorgstjenestene både de grunnleggende prinsipper og praktisk veiledning for hvordan pasienters rett til tros- og livssynsutøvelse skal ivaretas.

Jeg viser ellers til at kulturministeren har satt i gang arbeidet med en egen melding til Stortinget om en helhetlig tros- og livssynspolitikk, der det er naturlig at disse spørsmålene også blir berørt.

SPØRSMÅL NR. 10**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Marianne Marthinsen****Besvart 13. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«Hvor stor vil den samlede klimaeffekten av regjeringens pakke for et såkalt grønt skatteskiift være?»

BEGRUNNELSE:

30. september avholdt statsministeren og finansministeren en pressekonferanse hvor de presenterte en pakke for et såkalt grønt skatteskiift bestående av flere elementer. Statsministeren uttalte at avgiftsforslagene

vil ha en klimaeffekt på 0,2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Flere av detaljene i pakken ble imidlertid ikke presentert, og det ble ikke opplyst om klimaeffekten av de delene av pakken som ikke er knyttet til avgifter. Det er derfor uklart for Stortinget hva den samlede klimaeffekten av regjeringens pakke for grønt skatteskiift vil være.

Svar:

Regjeringen har lagt fram forslag til et grønt skatteskiifte i 2017-budsjettet. Forslaget innebærer å øke miljøbegrunnede avgifter med 1,6 mrd. kroner. Samtidig tilbakeføres provenyet fra økte miljøavgifter i sin helhet gjennom sektorvise reduksjoner i andre skatter og avgifter samt kompensasjoner.

Avgifter påvirker prisen på det avgiftsbelagte produktet og dermed også etterspørselen. Dersom forbruk av slike produkter fører til utslipp av klimagasser, vil avgiftene dermed også påvirke klimagassutslippene.

Virkninger på utslipp av avgiftsendringer er usikre. For det første er det usikkert hvor prisfølsom etterspørselen etter ulike avgiftsbelagte produkter er. For det andre vil virkningen av avgiftsendringer normalt være større på lang sikt enn på kort sikt. På kort sikt vil f.eks. økte veibruksavgifter gi insentiver til å redusere forbruket av drivstoff gjennom redusert kjøring, men økte veibruksavgifter gir også insentiver til å skifte ut eksisterende kjøretøy med mer drivstoffgjerrige kjøretøy eller nullutslippskjøretøy. Dette vil gi økte utslippsreduksjoner over tid. Teknologisk utvikling kan også føre til at utslippsreduksjonene blir større på lang sikt enn på kort sikt. Ny teknologi som ikke er konkurransedyktig i dag, kan derfor bli konkurransedyktig i fremtiden. Det har f.eks. vært en betydelig teknologisk utvikling innen nullutslippskjøretøy de siste ti årene med økt kvalitet og reduserte priser. Denne utviklingen vil mest sannsynlig fortsette også de neste årene.

Finansdepartementet har anslått virkningene på utslippene av klimagasser av avgiftsendringene som inngår i regjeringens forslag til et grønt skatteskiift. Anslagene er i hovedsak basert på Finansdepartementets standard metode for provenyberegninger av avgiftsendringer, hvor det blant annet benyttes prislelastisiteter for å ta hensyn til at økte avgifter gir redusert etterspørsel. Metoden for provenyberegninger er nærmere beskrevet i Finansdepartementets beregningskonvensjoner, <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/metoder-for-provenyberegninger/id717071/>.

Regjeringens forslag til avgiftsøkninger i det grønne skatteskiiftet kan anslås å redusere utslippene av klimagasser med i størrelsesorden 0,2 mill. tonn CO₂-ekvivalenter på kort sikt. Anslaget er svært usikkert og utslippsreduksjonen antas å være større på lang sikt.

I tillegg til avgiftsøkningene foreslås det flere kompensasjoner. Utslippsvirkningene av kompensasjonene er ikke tallfestet, men de er nærmere diskutert nedenfor.

Redusert årsavgift vil ikke påvirke marginalkostnaden ved bruk av bil. Forslaget vil imidlertid føre til at avgiftsfordelen som elbiler har i årsavgiften, reduseres med drøyt 300 kroner per år. Elbiler har betydelige avgiftsfordeler gjennom bl.a. fritak for merverdiavgift, engangsavgift og veibruksavgift. Å redusere avgiftsfordelen til elbiler med drøyt 300 kroner per år, antas derfor ikke å ha noen vesentlig virkning på bilistenes valg mellom elbil og andre typer kjøretøy og dermed på utslippene av klimagasser.

Reisefradraget er uavhengig av transportmiddel, slik at det også kommer personer som reiser kollektivt til og fra arbeid til gode. Å øke reisefradraget vil isolert sett redusere kostnadene ved å ha lang reisevei mellom bosted og arbeid. Over tid kan dette føre til at noen velger å skifte bolig eller arbeidssted, slik at arbeidsreisens lengde øker. Det kan også føre til at noen velger å redusere bruken av hjemmekontor, slik at antall arbeidsreiser øker. Den foreslåtte økningen i reisefradraget er 6 øre per kilometer, og gir en skattefordel på 1,44 øre per kilometer, og det er dermed grunn til å tro at reiseomfang og utslipp kun øker marginalt.

Å øke avskrivningssatsen i saldogruppe c (vogn, tog, lastebiler, busser, varebiler, mv.) vil isolert sett gjøre det mer lønnsomt å investere i denne typen kjøretøy. På den ene siden kan det føre til en raskere utskifting av eksisterende bilpark, som isolert sett kan bidra til reduserte utslipp. På den andre siden vil det kunne føre til flere kjøretøy, som isolert sett kan bidra til økte utslipp. Fortegnet på den samlede virkningen for dette tiltaket er dermed usikker.

Å redusere bompenger vil isolert sett redusere kostnadene ved å passere de berørte bomstasjonene. Dette vil isolert sett kunne føre til økt transport og dermed til økte utslipp. Bompenger kan også føre til en avvisningseffekt, som gjør at bilister kjører lenger for å unngå bompengebetaling. Det er vanskelig å tallfeste virkningen på klimagassutslipp av reduserte bompenger. Dette skyldes bl.a. at virkningen vil avhenge av lokale forhold som trafikkvolum, eksisterende takster, mulige omkjøringsveier mv. Lavere bompenger kan antas å føre til noe økte utslipp av klimagasser, men størrelsen på utslippsøkningen kan ikke tallfestes.

Regjeringen foreslår også å kompensere jordbruk og skogbruk samt transportører med avtaler med det offentlige om kjøp av persontransporttjenester for økt CO₂-avgift på mineralolje. Dersom kompensasjonene er uavhengig av det faktiske forbruket av mineralolje, vil kompensasjonene isolert sett ikke påvirke utslippene ved forbruk av mineralolje og dermed utslippene av klimagasser. Dersom kompensasjonene er nært knyttet til forbruket av mineralolje, vil kompensasjonene isolert sett bidra til økte utslipp av klimagasser. Den

endelige utformingen av kompensasjonene er ikke klar og virkningen av kompensasjonene på utslippene av klimagasser kan derfor ikke anslås.

Det grønne skatteskiiftet er en del av regjeringens samlede budsjettforslag for 2017. Regjeringens foreslår andre skatte- og avgiftsendringer samt tiltak på

budsjettets utgiftsside som kan redusere utslippet av klimagasser. Dette gjelder bl.a. ytterligere omlegging av engangsavgiften i miljøvennlig retning, økt omsetningspåbud for biodrivstoff og videre satsing på utvikling av energi- og climateknologi.

SPØRSMÅL NR. 11

Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Marianne Marthinsen

Besvart 13. oktober 2016 av statsminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Mener statsministeren at det er en hensiktsmessig fremgangsmåte å kalle inn til pressekonferanse på Statsministerens kontor en uke før budsjettet legges fram for å presentere deler av skatte- og avgiftsopplegget, eller støtter hun prinsippet om at budsjettet skal presenteres helhetlig overfor Stortinget?»

BEGRUNNELSE:

30. september innkalte statsministeren og finansministeren til pressekonferanse i regjeringens representasjonsanlegg hvor regjeringens forslag til et såkalt grønt skatteskiift ble presentert muntlig. Det ble dermed gitt offisiell informasjon om regjeringens avgiftsopplegg nesten en uke før statsbudsjettet i sin helhet legges frem for Stortinget. Handlingen er et klart brudd med en mangeårig praksis om at det er avgjørende at budsjettet presenteres helhetlig overfor Stortinget. Dette er viktig for at Stortinget, markedet og andre aktører skal kunne forholde seg til et samlet budsjettopplegg. Det er særlig viktig at skatte- og avgiftsopplegget presenteres og kan forstås under ett av Stortinget, markedet og alle som blir berørt.

Svar:

Prinsippet om at statsbudsjettet skal presenteres helhetlig overfor Stortinget, er et godt prinsipp som Regjeringen stiller seg bak. I enkelte tilfeller kan Regjeringen likevel finne det riktig å presentere kommende forslag og sitt syn på enkelte deler av den økonomiske politikken på en annen måte enn gjennom proposisjoner og meldinger til Stortinget.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2016 inngikk regjeringspartiene en avtale med Venstre og Kristelig Folkeparti om et organisert samarbeid i oppfølgingen av Grønn skattekommissjon og gjennomføringen av det grønne skiftet. En forutsetning var at arbeidet skulle kunne være premissgivende når Regjeringen fattet sine budsjettvedtak for 2017. På denne bakgrunn ble det 30. september 2016 innkalt til en pressekonferanse hvor statsminister Erna Solberg og jeg orienterte om Regjeringens forslag til et grønt skatteskiift i det kommende forslaget til statsbudsjettet for 2017.

Regjeringens forslag til et grønt skatteskiift er i Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 presentert i en helhetlig sammenheng, hvor Stortinget kan behandle forslaget som del av et samlet budsjettopplegg.

SPØRSMÅL NR. 12**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Tor André Johnsen****Besvart 12. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen****Spørsmål:**

«Har statsråden planer om å gjøre endringer i sidemål-undervisningen, som for eksempel å gjøre skriftlig sidemål valgfritt?»

BEGRUNNELSE:

For en tid siden kunne NRK-TV fortelle at det i Nordland fylke nå er kun én elev i grunnskolen med nynorsk som hovedmål. Ifølge offisiell statistikk har bare 1,73 % av grunnskoleelever utenom vestlandfylkene nynorsk som hovedmål, og i videregående skole er andelen sunket prosentvis til 0,65. Dette er tall som tyder på at nynorsk mer er å regne som en regional språkform enn et landsdekkende riksspråk.

Vi ser at elever med nynorsk som hovedmål ikke strever med sidemål i samme grad, noe som skyldes at de er mer fortrolig med et dominerende bokmål som omgir dem i dagliglivet. Frp mener derfor at noe bør gjøres med sidemålundervisningen.

Lektorer i norsk ved Hamar Katedralskole sendte en tid før påske et brev til Utdanningsdirektoratet om å sløyfe karakteren sidemål til eksamen – da elevene i stor grad benytter dagens oversettelsesprogrammer fra bokmål til nynorsk, når de skal skrive på sidemålet.

Mange lærere mener resultatet av den skriftlige sidemålundervisningen i den videregående skole ikke står i forhold til innsatsen og tidsbruken.

Norsklærere påpeker også at heller ikke hovedmålsferdighetene er som de bør være, og at kreftene i sterkere grad bør settes inn der.

Skriftlig opplæring skal gi skriveferdighet. Innføring i sidemålets litterære kultur, som er det viktigste formålet med sidemålsopplæringen, kan elevene få på en bedre måte enn ved å måtte gjennomgå elementær opplæring i grammatikk og rettskrivning.

Et annet viktig aspekt vedrørende sidemålundervisningen er at andelen nordmenn og andre innbyggere med fremmedkulturell bakgrunn er økende.

De utgjør etter Statistisk Sentralbyrås siste statistikker 16,3 % av befolkningen – ca. 700 000 mennesker. Disse har i overveiende grad ikke hatt opplæring i nynorsk og skal etter hvert integreres i det norske samfunn. I Oslo utgjør denne del av befolkningen nå ca. 33 %.

Svar:

I forbindelse med fagfornyelsen som skal starte opp som en oppfølging av Meld. St. 28 (2015-2016) Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet, vil også norskfaget bli gjenstand for fornyelse. Regjeringen ønsker at fagene skal bli mindre omfattende og få en tydeligere prioritering, samtidig som det gis høye ambisjoner for elevenes læring. Hver gang det gjøres endringer i læreplanen for norskfaget vil spørsmål om endringer i sidemålundervisningen komme opp. Temaene i denne diskusjonen er velkjente. De spenner fra at opplæring i sidemål bør bli frivillig, til hvordan vurderingsformene skal være for sidemål spesielt og norskfaget generelt.

Jeg ser frem til å ta fatt på arbeidet med fagfornyelsen. I den forbindelse er det også helt naturlig å se på sidemålet i norskfaget. Det vil omfatte både innhold og vurderingsform. Da læreplanen i norsk ble revidert høsten 2013, ble det igangsatt et forsøk med redusert antall karakterer i underveisvurderingen i norskfaget på Vg1 og Vg2. Høsten 2014 ble forsøket utvidet til også å gjelde for 8.-9. årstrinn. Forsøket dreier seg om å redusere antall karakterer i underveisvurderingen i norskfaget de første to årene på ungdomstrinnet og på studieforberedende utdanningsprogrammer. Sluttrapporten fra forsøket vil foreligge i juli 2018 og vil være relevant for prosessen med fornyelsen av norskfaget.

Arbeidet med fagfornyelsen skal igangsettes i høst, men prosessen vil trolig ikke være ferdigstilt før tidligst i 2019-2020. Fagfornyelsen skal gjøres i tett samarbeid med relevante parter og aktører. Jeg er opptatt av bred involvering i denne prosessen og vil utarbeide en strategi for dette. Alle læreplanene som fornyes skal også sendes på høring på vanlig måte.

Regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet har i sine partiprogrammer at elevene i større grad bør få konsentrere seg om sitt hovedmål fremfor sidemål. Det er ikke flertall på Stortinget for noen endringer i sidemålsordningen nå, og regjeringen har derfor ikke lagt frem forslag om dette.

SPØRSMÅL NR. 13**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Terje Breivik****Besvart 12. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«Kan statsråden gjera greie for utviklinga i høvesvis sparebankane sine grunnfond (den sjølveigde kapitalen), eigenkapitalbevis og sparebankstiftingane sine eigelutar i bankane frå 2000 og fram til i dag?»

GRUNNGJEVING:

Eg ber òg om eit oversyn over andelen utanlandsk eigarskap i eigenkapitalbevisa.

Sparebankane er ein særskild viktig del av den finansielle infrastrukturen i Noreg, og har med sin desentraliserte struktur vore viktige for finansiering av næringslivet i distrikta. Samstundes har desse bankane hatt ein særmerkt eigarstruktur: tradisjonelt har dei vore sjølveigde. Den opphavlege, innskotne grunnkapitalen har vore utgangspunktet for bankane sin aktivitet, og grunnfondet i banken har vokse i takt med avsett overskot. Frå og med slutten av 1980-åra det vore mogleg for sparebankane å utferda grunnfondsbevis, seinare kalla eigenkapitalbevis, og gjennom dette skapa seg ein privat investorbase som eig delar av banken. Ved fusjonen mellom DNB og Sparebanken NOR på byrjinga av 2000-talet, vart det gjeve løyve til å skyte den sjølveigde samfunnskapitalen frå Sparebanken Nor ut i ei sparebankstifting. Ved endringa i sparebanklova i 2009 vart det heimla ei generell moglegheit til konvertera bankens grunnfond til eigenkapitalbevis (eller aksjar), og leggja desse eigelutane over i ei sparebankstifting. I åra etter 2009 har det kome til om lag 30 sparebankstiftingar i Noreg. Det er difor no rett å seia at det finst 3 typar eigekapital i sparebankane: Tradisjonell sjølveigd kapital i bankane sine grunnfond, sjølveigd kapital konvertert til eigenkapitalbevis overført til ei sparebankstifting, og privateigd kapital kome til

gjennom utferding av eigenkapitalbevis. Å halda oversikt over korleis desse ulike formene for kapital utviklar seg, er ein viktig føresetnad for å vita noko om strukturutvikling og eigarskapet i sparebanksektoren.

Svar:

Eigarkapital og eigarlaus kapital utgjer hovuddelen av sparebankane sin eigenkapital. Bankane har òg ein liten del ufordelt eigenkapital, som består av fond for vurderingsforskjellar og urealiserte gevinstar.

Frå midten av 2000-talet har eigarlaus kapital sin del av eigenkapitalen i sparebankane falt monaleg. Rekna som del av eigenkapitalen har eigarkapitalen samstundes auka frå under 20 prosent til nær 40 prosent, jf. figuren under. Figuren illustrerer utviklinga frå 2000 til 2015:

Figur 1: Utviklinga i eigarkapital, ufordelt kapital og eigarlaus kapital 2000 – 2015. Prosent av eigenkapital.

Merknad: Alle sparebankar unntatt DNB, men inkl. ABC/NOR til 2003.

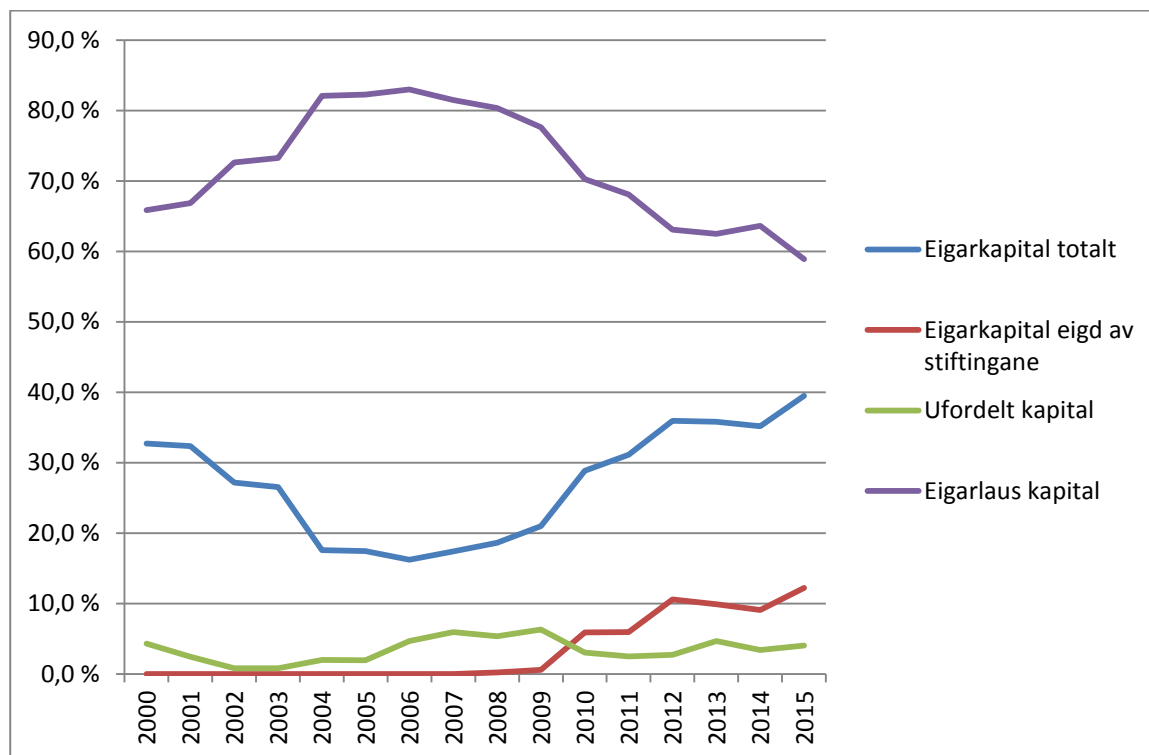
Kjelde: Finanstilsynet.

Ved utgangen av 2015 var andelen utanlandsk eigarskap i eigenkapitalbevisa om lag 5 prosent. Før 2012 var det ikkje registrert utanlandsk eigarskap.

Vedlagt følgjer to tabellar som syner eigarlaus kapital, eigarkapital og ufordelt kapital i absolutte tal (tabell 1) og i prosent (tabell 2).

Vedlegg til svar:

Figur 1: Utviklinga i eigarkapital, ufordelt kapital og eigarlaus kapital 2000 – 2015. Prosent av eigenkapital.

Merknad: Alle sparebankar unntatt DNB, men inkl. ABC/NOR til 2003.

Kjelde: Finanstilsynet.

Vedlegg 1

Tabell 1: Eigarlaus kapital, eigarkapital og ufordelt kapital i absolutte tal, 2000-2015

	Eigarlaus kapital	Eigarkapital totalt	<i>Eigarkapital eigd av stiftingane</i>	Ufordelt kapital
000	29 168 494	14 486 146	0	652 304
001	32 395 624	15 668 264	0	390 198
002	35 849 357	13 422 872	0	106 622
003	38 692 171	14 007 286	0	111 181
004	35 895 456	7 691 094	0	155 774
005	39 811 313	8 434 463	0	166 517
006	44 477 053	8 699 582	0	424 031
007	49 338 844	10 539 634	0	665 703
008	49 885 073	11 567 278	134 100	652 756

009	54 335 591	14 674 528	401 002	989 844
010	54 836 695	22 505 553	4 593 380	704 222
011	55 930 204	25 561 563	4 873 525	650 709
012	57 829 343	32 928 253	9 715 672	918 823
013	63 689 832	36 485 162	10 072 198	1 788 118
014	70 275 256	38 852 646	10 031 873	1 366 585
015	70 612 314	47 341 287	14 667 805	1 980 656

Merknad: Tal i 1000NOK, for alle sparebankar unntatt DNB, men inkl. ABC/NOR til 2003.

Kjelde: Finanstilsynet.

Tabell 2: Eigarlaus kapital, eigarkapital og ufordelt kapital i prosent, 2000-2015

	Eigarlaus kapital	Eigarkapital totalt	<i>Eigarkapital eigd av stiftingane</i>	Ufordelt kapital
000	65,8 %	32,7 %	0 %	4,3 %
	66,9 %	32,3 %	0 %	2,4 %

001				
002	72,6 %	27,2 %	0 %	0,8 %
003	73,3 %	26,5 %	0 %	0,8 %
004	82,1 %	17,6 %	0 %	2,0 %
005	82,2 %	17,4 %	0 %	1,9 %
006	83,0 %	16,2 %	0 %	4,6 %
007	81,5 %	17,4 %	0 %	5,9 %
008	80,3 %	18,6 %	0,2 %	5,3 %
009	77,6 %	21,0 %	0,6 %	6,3 %
010	70,3 %	28,8 %	5,9 %	3,0 %
011	68,1 %	31,1 %	5,9 %	2,5 %
012	63,1 %	35,9 %	10,6 %	2,7 %
013	62,5 %	35,8 %	9,9 %	4,7 %

014	63,6 %	35,2 %	9,1 %	3,4 %
015	58,9 %	39,5 %	12,2 %	4,0 %

Merknad: Tal for alle sparebankar unntatt DNB, men inkl. ABC/NOR til 2003.

Kjelde: Finanstilsynet.

SPØRSMÅL NR. 14

Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kirsti Bergstø

Besvart 11. oktober 2016 av klima- og miljøminister Vidar Helgesen

Spørsmål:

«Mener statsråden at TF har vært til stede på alle forhandlingsmøter knyttet til fiske i Tanavassdraget selv om TF opplyser å ikke ha hatt kjennskap til de avsluttende forhandlingene, og hvorfor er statsråden sin fortelling om de faktiske forholdene knyttet til forhandlingene så forskjellig fra TF sin oppfating?»

BEGRUNNELSE:

Finnmarksbenken på stortinget har tidligere skrevet brev angående ny avtale med Finland om fisket i Tanavassdraget. I statsrådets svar til Finnmarksbenken datert 27. september hevdes det at TF sine representanter har vært til stede på alle forhandlingsmøter og hatt tilgang til alle forhandlingsdokumenter. TF på sin side hevder å være helt ukjent med de avsluttende forhandlingene og fikk bare beskjed pr. telefon om at forhandlingene var sluttført og at resultatet ville bli sendt på høring.

Svar:

Etter min mening har vi nå fått på plass et svært godt forslag til avtale med Finland. De lokale rettighetshaverne har vært sterkt involvert i forhandlingsprosessen, og alle spørsmål har vært grundig diskutert og godt opplyst i delegasjonen før vi ble enig med Finland i juni. Tanavassdragets fiskeforvaltning skal også ha en helt sentral rolle i den fremtidige forvaltningen av vassdraget.

Til ditt spørsmål vil jeg bemerke at jeg med forhandlingsmøter sikter til de møtene der alle medlemmene i begge delegasjonene har vært samlet. Det Tanavassdragets fiskeforvaltning referer til, er direkte konsultasjoner mellom delegasjonslederne uten at hele delegasjonen deltok. Det er helt normalt i internasjonale forhandlinger at slike konsultasjoner gjennomføres i smalere format for å undersøke mulighetsrommet i forhandlingene.

Det har dessuten vært direkte kontakter på politisk nivå hvor heller ikke delegasjonslederne har vært til stede. Også dette er vanlig. Det er for øvrig ikke vanskelig å etterprøve at innholdet i den endelige avtalen gjenspeiler diskusjonene som har vært ført i forhandlingsdelegasjonen.

SPØRSMÅL NR. 15**Innlevert 4. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hans Fredrik Grøvan****Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Enkeltpasienter får anbefalt av det offentlige helsevesen å ta i bruk medisiner som pasienten må betale selv fordi det offentlige helsevesen ikke har tatt i bruk medisintypen enda. Dette er varer som pasienten i dag må betale moms for.

Mener helse- og omsorgsministeren det er rimelig at disse pasientgruppene i tillegg til å ta kostnaden for medisinen også skal belastes med full moms til staten - og hva utgjør det samlede momsbeløpet staten mottar på denne type medisinkjøp?»

BEGRUNNELSE:

Vi har en medisinsk utvikling som gjør at alle nye tilgjengelige medisiner ikke vil være tatt i bruk av det offentlige helsevesen fra det tidspunkt de er tilgjengelig for en pasientgruppe. Behovet for prioritering av helsekronene gjør at man heller ikke kan tilby all tilgjengelig medisin i det offentlige helsevesen fra det tidspunkt den er tilgjengelig.

Samtidig opplever mange av de som er berørt av en slik situasjon at man må akseptere at medisin som ikke er tatt i bruk av det offentlige helsevesen må man selv betale for. Men de opplever også at det blir svært urimelig at man i tillegg til å bli påført store kostnader for selve medisinen, også må betale fullt ut moms til staten. Det bør derfor være av offentlig interesse å få vurdert størrelsen på disse kostnadene som utgjør momsen på denne type medisinkjøp. Det er liten tvil om at en ordning som hadde hatt preg av helt eller delvis momsfritak eller refusjon av moms for kjøp av medisin som var anbefalt, men ikke tatt i bruk av det offentlige helsevesen, ville kunne bidratt på en positiv måte for enkeltpasienter med en alvorlig diagnose som i tillegg opplever å komme opp i et vanskelig økonomisk uføre pga. store kostnader for medisinkjøp.

Svar:

På alt salg av legemidler er det merverdiavgift på 25 pst. i Norge. Jeg mener at et eventuelt fritak for merverdiavgift for legemidler som det offentlige helsevesenet ikke har tatt i bruk vil bryte med prinsippene for prioritering i og finansiering av helsetjenesten. Temaet er drøftet i Meld. St. 34 (2015-2016), kapittel 13.3:

Stortinget bevilger penger til de regionale helseforetakene og de regionale helseforetakene må innen-

for disse rammene beslutte hvilke behandlingsmetoder som skal tas i bruk. Dersom myndighetene ønsker å utvide de økonomiske rammene til sykehusene bør dette, etter departementets vurdering, skje direkte gjennom en økning av rammene til helsetjenesten, ikke indirekte gjennom avgiftslettelse ved privat kjøp av legemidler. Dersom enkelte legemidler fritas for merverdiavgift underlegges disse i realiteten andre krav til prioritering enn øvrige legemidler som det offentlige finansierer. Dette er ikke i tråd med målsettingen om likeverdig tilgang til legemidler på tvers av pasienter og pasientgrupper, og vil etter departementets vurdering kunne redusere det totale antallet gode leveår som ressursene i helsetjenesten kan gi.

Departementet har ikke en samlet oversikt over salg av legemidler i Norge som finansieres utenfor det offentlige helsevesenet, enten av privatpersoner eller gjennom helseforsikringer, og kan derfor ikke beregne hvilket beløp staten mottar i merverdiavgift gjennom slikt salg.

Ønsker representanten å fremme forslag om å etablere en refusjonsordning for merverdiavgiften på privatfinansierte legemidler som er under vurdering av Legemiddelverket eller Beslutningsforum så kan en be om utredning av provenyvirksomhet av dette i forbindelse med budsjettarbeidet i Stortinget. Som representanten er kjent med vil dette da måtte dekkes inn i statsbudsjettet og prioriteres på bekostning av for eksempel mer penger til annen pasientbehandling.

SPØRSMÅL NR. 16**Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad****Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Er helseministeren innforstått med at de administrative endringer i betalingsansvaret for dyre biologiske legemidler kan gjøre det umulig for mindre ideelle sykehus å fortsette driften, og vil helseministeren sørge for at de faktiske kostnadene dekkes ved omleggingstidspunktet og at eventuelle fremtidige økninger dekkes med friske midler?»

BEGRUNNELSE:

Det er varslet at betalingsansvaret for dyre biologiske legemidler overføres fra opptaksområdesykehus, til behandlende sykehus. For et sykehus som Betanien Hospital Skiens del vil denne merbelastningen utgjøre om lag 40 % av dagens basisramme, og vil slå beina under den grunnleggende finansieringen av sykehusdriften. Det er ikke gitt forpliktende tilbakemeldinger om eventuelle endringer i rammetilskudd som følge av denne omleggingen.

Svar:

Jeg har forelagt spørsmålet for Helse Sør-Øst RHF.

Helse Sør-Øst opplyser at de har etablert en arbeidsgruppe for vurdering av finansieringsansvaret for såkalte dyre legemidler (infusjoner). Representanter fra helseforetakene og de private ideelle sykehusene deltar i denne.

I dagens finansieringsordning i Helse Sør-Øst dekker helseforetaket/sykehuset hvor pasienten er hjemmehørende kostnadene til dyre legemidler, uavhengig av hvilket helseforetak/sykehus som behandler pasienten. Det er tre mindre private sykehus i Helse Sør-Øst som ikke har eget opptaksområde, og som ikke dekker disse kostnadene i dag. Disse sykehusene har en del aktivitet knyttet til fagområder med relativt stor bruk av slike legemidler. Dersom finansieringsansvaret for disse legemidlene endres slik at behandlende sykehus dekker kostnadene, slik de gjør med andre legemidler og behandlingkostnader, vil dette medføre økte kostnader for disse sykehusene. Et forslag til løsning vedrørende finansieringsansvar er fremmet for ledelsen i Helse Sør-Øst. Ifølge Helse Sør-Øst er det ikke tatt en beslutning, dvs. at det ikke er avklart om det blir noen endringer i finansieringsansvaret og basisrammer for 2017. Helse Sør-Øst opplyser at de legger til grunn at en eventuell endring av finansieringsansvaret også fører til endring av sykehusenes basisrammer.

SPØRSMÅL NR. 17**Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen****Besvart 12. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Vil statsråden ta initiativ til å endre investeringskriteriene for Investinors øremerkede investeringer i skogindustri slik at private investeringsprospekter kan finansieres hvor kravet til avkastning er lågare og risikoen høyere enn det man vil møte hos andre sammenlignbare investorer i markedet, at Investinor bare skal gjennomføre slike investeringer i Norge samt at langsiktigheten i disse investeringene økes utover dagens 3-7 år?»

BEGRUNNELSE:

Jeg viser til at av den kapitalen som Investinor forvalter er 500 millioner kroner øremerket investeringer i skogindustri. Den øremerkede kapitalen er underlagt akkurat de samme investeringskriteriene som øvrig kapital Investinor forvalter.

På Investinors hjemmesider står det følgende under "Investeringskriterier":

"Investinor er et konkurranseutsatt aksjeselskap som opererer på kommersielle vilkår, på samme måte som private aktører i kapitalmarkedet.

Investinors investeringskriterier, altså de vurderingene vi legger til grunn for Investinor beslutter å investere eller ikke investere i et selskap, er derfor tilnærmet identiske med det du vil møte hos andre sammenlignbare investorer i markedet."

Videre går det fram at selskap som er interessante for Investinor typisk

Vil ha blant annet følgende kjennetegn:

"Selskapets samlede behov for egenkapital i perioden fram til avhending bør være minimum noen titall millioner kroner, eller sagt på en annen måte: Kapitalbehovet må avspeile internasjonal satsing med en målsetting om å avhende selskapet (exit) i løpet av typisk 3-7 år."

Svar:

Regjeringen har fulgt opp Stortingets flertallsmerknad om at Investinor skal kunne investere i modne bedrifter i skog- og trenæringene. Selskapets vedtekter ble endret i tråd med dette 5. oktober i år. Det er forutsatt at investeringene ikke gjøres i selskap som er notert

på Oslo Børs el.l. Jeg kan ikke ta initiativ til å gjøre endringer for Investinor som innebærer at selskapet kan engasjere seg sammen med medinvestorer eller til porteføljebedriftene på vilkår som kan innebære ulovlig statsstøtte. Investeringene skal fremdeles gjøres på markedsmessige vilkår og sammen med private investorer.

Når det gjelder føring for geografi ble det i Prop. 1 S (2014-2015) Nærings- og fiskeridepartementet redegjort for at:

"Selskapet skal ha hele landet som nedslagsfelt og har gjort investeringer i bedrifter med hovedkontor i tolv av landets fylker. En investering er gjort i et selskap med utenlandsk hovedkontor, samtidig som porteføljeselskapet etablerte forskningsvirksomhet i Norge. Flere andre selskaper i dagens portefølje har også deler av virksomheten i utlandet. Dette kan ses som en naturlig følge av at Investinor skal investere i bedrifter med internasjonalt vekstpotensial. Både det å tiltrekke aktivitet fra selskap til Norge og det at bedrifter etablerer virksomhet internasjonalt kan tjene verdiskapingen i Norge."

Det er ikke tatt initiativ til å endre føringene for det geografiske nedslagsfeltet for Investinors investeringer.

Ifølge vedtektene til Investinor skal selskapet ha et langsiktig perspektiv på investeringene, samtidig som selskapet også skal ha en avhendingsstrategi for sine investeringer.

SPØRSMÅL NR. 18

Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan

Besvart 11. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Hvordan har justisministeren jobbet for å forsikre seg om at intensjonen i forliket om samlokalisering av nødetatene blir ivaretatt?»

BEGRUNNELSE:

15. mars d.å. vedtok Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) en ny organisering for 110-sentralene over hele landet, i tråd med Stortingets vedtak om å samlokalisere nødetatene for å styrke kompetansebyggingen.

En viktig forutsetning for at Arbeiderpartiet skulle støtte forliket, var at lokale aktører skulle involveres tett i prosessen, at ingen sentraler skulle nedlegges i 2016 uten lokal enighet og at kommunene som har brukt midler på å ruste opp 110-sentraler siden 2010 som de nå mister, skal kompenseres.

110-sentralen i Namsos er blant dem som er vedtatt nedlagt og flyttet til Trondheim. Selv om det er satt opp en arbeidsgruppe bestående av blant annet ordførerne i Namsos og Trondheim, er det lite involvering fra DSBs side. I Namdalsavisa har ansatte ved 110-sentralen i Namsos også gitt uttrykk for usikkerhet knyttet til gangen i sammenslåingsprosessen. Trondheim kommune har i tillegg levert klage mot DSBs vedtak.

Den vedtatte nedleggelsen av Namsos 110-sentral tapper Namdalen for viktige kompetansearbeidsplasser. Det er vanskelig for politikerne lokalt å møte konsekvensene av vedtaket når de ikke vet hvilken kompensasjon som kommer fra staten. Stortinget er fortsatt ikke blitt framlagt en sak som beskriver hvilken kompetanseordning som er planlagt.

Svar:

Gjennom nærpolitireformen skal brann- og redningsetatens nødmeldingssentraler samlokaliseres vegg-i-vegg med politiets operasjonssentraler og slik at de dekker de samme geografiske områdene. Denne prosessen medfører at antall 110-sentraler reduseres fra 18 til 12. Hovedformålet er å oppnå best mulig samhandling mellom disse samfunnssikrings-tjenestene. En reduksjon i antall 110-sentraler vil også medføre at operatørene får økt brannfaglig kompetanse gjennom øving og læring fra flere reelle hendelser og at kommunene får lavere kostnader knyttet til drift av tjenesten.

Gjennomføring av samlokaliseringsprosessen krever god involvering av alle involverte. Overordnet er Politidirektoratet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Direktoratet for nød-kommunikasjon bedt om å jobbe for samlokalisering i sine respektive tildelingsbrev for 2016. Stortinget har for innværende år bevilget til sammen 22,7 mill. kroner til samlokalisering og det er i Prop 1 S (2016-2017) fore-

slått at det skal bevilges ytterligere 48,9 mill. kroner til dette arbeidet. Jeg følger også prosessen tett gjennom faste møter med Politidirektoratet og gjennom møter med andre involverte ved behov.

For å sikre god involvering og lokal forankring, opplyser DSB at de siden august 2015 har avholdt informasjons- og dialogmøter i 10 av de 12 nye 110-regionene. I tillegg avholdt DSB vinteren 2016 en egen møteserie for syv av de nye 110-regionene hvor etableringen av nye 110-regioner og samlokaliseringen vil medføre en endring av dagens 110-organisering. Politisk og administrativ ledelse i kommunene, brann- og redningsvesenet og 110-tjenesten har deltatt i disse møtene. For Trøndelag 110-region ble disse møtene avholdt hhv. 24.09.15 og 22.02.16.

DSB opplyser videre at klagen fra Trondheim kommune er til behandling og at det er berammet et møte den 17. oktober 2016 mellom kommunen, 110-tjenesten, Politidirektoratet, det lokale politidistriktet og DSB om denne saken. Det er for øvrig ingen 110-sentraler som vil bli nedlagt i 2016. Den første samlokaliserte nødmeldingssentralen vil bli satt i drift i politidistrikt Innlandet i løpet av 1. halvår 2017.

Gjennom stortingets behandling av Prop 61 LS (2014-2015) - nærpolitireformen – ble regjeringen bedt om å utforme en kompensasjonsordning som ivaretar kommuner som har investert i nye nødmeldingssentraler etter 2009. Dette arbeidet pågår fortsatt i departementet og jeg vil bli komme tilbake til Stortinget med forslag til en slik ordning på egnet måte.

SPØRSMÅL NR. 19

Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Else-May Botten

Besvart 10. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Hvorfor velger man å etablere interim organisasjonen til politiets lønns- og regnskapssentral, på Østlandet, og ikke i Kristiansund hvor sentralen til slutt skal være?»

BEGRUNNELSE:

Politiet skal effektivisere en rekke av etatens administrative funksjoner som en del av den pågående nærpolitireformen. Blant disse er lønns- og regnskapstjenestene, som i dag organiseres på 44 ulike steder i politiet. Tjenestene skal nå samles i en lønns- og regnskapssen-

tral og lokaliseres i Kristiansund. I en overgangsfase skal dette omfattende omstillingsarbeidet utføres gjennom å etablere en interimsorganisasjon.

Svar:

Politiet har spesielle arbeidstidsbestemmelser og en rekke manuelle rutiner som krever særskilt kompetanse. I utgangspunktet er det få ressurser i Kristiansund med kompetanse og kunnskap om politiets systemer og rutiner. Det forventes derfor ikke at Kristiansund kan være klar til å overta lønns- og regnskapsoppgavene fra 1. januar 2017.

Lønns- og regnskapsoppgavene for Agder politidistrikt må overføres til Politiets fellestjenester fra 1. januar 2017 på grunn av endringer i de administrative systemene og fordi overføringen henger sammen med planen for gjennomføringen av nærpolitireformen i politidistriktene. Lønn og regnskap i de andre politidistriktene overføres deretter til fellestjenestene distrikt for distrikt.

For å sikre at Politiets fellestjenester skal kunne overta ansvaret for lønn og regnskap for det første politidistriktet den 1. januar, etableres det derfor en midlertidig organisasjon i Oslo. Samtidig bygges den permanente organisasjonen opp i Kristiansund.

Bemanningen av den midlertidige organisasjonen baserer seg på ansatte i etaten som bor i nærheten av Oslo, i tillegg benyttes innleid prosjektledelse og vikarer. Det gir fleksibilitet slik at bemanningen i Oslo kan trappes ned etter hvert som kapasiteten bygges opp i Kristiansund.

Det jobbes nå med å kartlegge hvor mange ansatte som blir med til Kristiansund, og rekrutteringen er i gang. Det vil ta noe tid før en ledelse er på plass. Jeg er glad for at det meldes om positiv interesse for stillingene som er lyst ut i Kristiansund. Planen er at oppgavene gradvis overføres til den permanente organisasjonen i Kristiansund i løpet av våren 2017.

Som vist til i svar på skriftlig spørsmål nr. 1293 og 1539 (2015-2016) arbeider regjeringen aktivt med å legge til rette for at arbeidsmarkedsregioner også utenom de største byene skal få tilført nye arbeidsplasser når det er mulig, og følger opp avtalen med Venstre om utlokalisering av statlige arbeidsplasser. Det nye lønn- og regnskaps-senteret i Kristiansund blir et kompetansesenter som skal bidra til utvikling av fagområdet lønn og regnskap i politiet. Det vil bidra til effektivitet, kvalitet og sikkerhet i tjenestene som et ledd i nærpolitireformen.

SPØRSMÅL NR. 20

Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Freddy de Ruiter

Besvart 11. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie

Spørsmål:

«Når sterkt hjelpetrengende barn fyller 18 år, mister foreldre alle rettigheter i NAV-systemet. Disse foreldrene fortsetter gjerne som verger for sine barn, med de samme krevende omsorgsoppgavene.

Hvordan kan statsråden sikre at disse foreldrene sikres pleiepengen og sykedager, slik at de kan opprettholde sin tilknytning til arbeidslivet og samtidig være i stand til å ivareta sine barn ved sykdom?»

Svar:

Foreldre som må være borte fra arbeidet på grunn av sykt barn under 12 år kan ha rett til omsorgspenger (sykt-barn-dager). Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten fram til barnet fyller 18 år.

Det kan gis pleiepenge til foreldre til barn under 12 år når barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie i forbindelse med opphold i helseinstitusjon, jf. folketrygdloven § 9-10. Dersom barnet er livstruende eller svært alvorlig sykt og trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, kan foreldre få rett til pleiepenge etter folke-

trygdloven § 9-11 inntil barnet er 18 år. Dersom barnet er psykisk utviklingshemmet, gjelder retten til pleiepenge ved livstruende/svært alvorlig sykdom uten hensyn til aldersgrensen på 18 år, jf. folketrygdloven § 9-11 tredje ledd.

Med barn menes personer under 18 år, jf. folketrygdloven § 1-6. Trygderettigheter til personer med omsorg for barn gjelder derfor fram til barnet er 18 år med mindre annen aldersgrense er angitt. Når barn fyller 18 år, får de selvstendige rettigheter i folketrygden. Dette gjelder for funksjonshemmede som for funksjonsfriske. Personer som har mistet minst halvparten av arbeids-/inntektsevnen på grunn av sykdom, skade eller lyte, vil kunne få rett til arbeidsavklaringspenge og uføretrygd. Dersom det foreligger behov for særskilt tilsyn og pleie, og det foreligger et privat pleieforhold, kan vedkommende ha rett til ordinær hjelpetønad. Dette gjelder selv om personen bor hjemme hos foreldre etter fylte 18 år.

Jeg viser til at Regjeringen i statsbudsjettet for 2017 varsler at den vil fremme et lovforslag om å utvide pleiepengeordningen som langt på vei er i tråd med det forslaget som har vært på offentlig høring, og der siktemålet er at nye regler kan tre i kraft fra 1. oktober 2017. Forslaget innebærer at pleiepengeordningen vil

inkludere foreldre til mange grupper av syke barn med behov for pleie som i dag ikke har rett til pleiepenger. Dette gjelder varig syke barn og barn som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Også foreldre med barn over 12 år, som taper arbeidsinntekt i forbindelse med barnets opphold i helseinstitusjon, vil ha rett til pleiepenger etter dette forslaget.

I forslaget som ble sendt på offentlig høring legges det opp øvre generell aldergrense på 18 år for alle pleiepengesaker. Forslaget innebærer en utvidelse da foreldre til barn over 12 år som er innlagt på sykehus i dag i utgangspunktet ikke har rett til pleiepenger. Begrunnelsen for å ha en felles grense på 18 år er at foreldre til barn som har sykdom og pleiebehov i en slik grad at vilkårene for rett til pleiepenger er oppfylt bør få rett til det så lenge barnet anses som barn i folketrygdlovens forstand, dvs. fram til 18 år. Ved fylte 18

år vil derimot barnet anses som voksen i folketrygdens forstand, og få selvstendige rettigheter i lovverket. Det foreslås derfor å oppheve dagens unntaksregel som innebærer at det kan ytes pleiepenger uavhengig av aldersgrensen ved omsorg for en psykisk utviklingshemmet person som har en livstruende eller svært alvorlig sykdom. I den forbindelse er det også vektlagt at det er kommunen som har hovedansvaret for å bistå familier med store omsorgsforpliktelser, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Kommunen skal sørge for at innbyggerne tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester, herunder omsorgslønn og BPA.

Regjeringen vil som nevnt fremme en lovproposisjon i tråd med det som er varslet i budsjettproposisjonen tidlig i 2017, i hovedsak basert på det som har vært på offentlig høring.

SPØRSMÅL NR. 21

Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Sonja Mandt

Besvart 12. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Mener statsråden at Kongshaugen kristne grunnskole oppfyller de krav den reviderte privatskoleloven stiller til skoler for å kunne godkjennes, og vil statsråden vurdere å gjennomgå lærerplaner av denne karakter slik at lærerplanene blir i tråd med det samfunnet for øvrig mener en skole skal formidle?»

BEGRUNNELSE:

Privatskoleloven ble endret i 2015 og ga muligheten for at flere enn tidligere kan opprette og drive offentlige finansierte private skoler. Ett av krava for å bli godkjent er at privatskolen skal gi like god opplæring som offentlige skoler, men de kan ha egne lærerplaner og annen fag- og timedeling. Den reviderte privatskoleloven (Lov om frittstående skolar) stiller også andre krav til privatskolene: De skal utvikle respekt for menneskerettighetene, og skal forberede elevene til et ansvarlig liv i ett fritt samfunn i en ånd av forståelse, fred, toleranse og likestilling mellom kjønnene.

En av de 24 privatskolene som ble godkjent i 2016 var Kongshaugen kristne grunnskole. Denne skolen startet opp høsten 2016 i den nedlagte Rødbøl skole på Vervingen i Larvik. Skolen har fått godkjent en

generell lærerplan. I denne planen er synet på elever, kunnskap og likestilling så spesielt og antikvert at en må undre seg over at planen er godkjent. Elevene omtales som "falne skapninger" som er "født med iboende ondskap", og for denne skolen er Bibelen "den eneste sammen og fullt ut tilstrekkelige, klare og absolutte autoritet" Lærerplanen bruker begrepet "ubibelsk likestillingsideologi" og hevder at mann og kvinne har ulike "gudegitte egenskaper og funksjoner" på et åpent informasjonsmøte om skolen 6.april opplyste rektor at skolen ville lære elevene at jorda var ca.6000 år gammel, og at Gud skapte alle arter samtidig, slik Bibelen beskriver. Han sa også at skolen ville informere elevene om evolusjonsteorien, men det skulle ikke være tvil om hva som var sant. Elever skal gjennom sin skolegang bli godt forberedt til å ta del i et samfunn der likestilling mellom kjønnene er vanlig, og der det å utvikle kritisk sans blir mer og mer viktig. Det er derfor viktig at kilden til kunnskap ikke er absolutte autoriteter, men noe som stadig utvikles gjennom erfaring, undersøkelser, forskning og eksperimenter. Når Kongshaugen kristne skole i sin lærerplan understreker at det "ikke vil benytte seg av kvinnelige prester/eldste i undervisning eller forkynnelse", og at menn og kvinner har ulike funksjoner, vil det være fare for at elever på denne skolen vil mangle den nødvendige respekt likestilling generelt, men også for kvinner

i lederstillinger eller kvinner som politi eller dommere. Godkjenning av privatskoler med en læreplan som fremmer holdninger og kunnskap som skiller seg så mye fra den offentlige skolen, gir grobunn for usunne parallellsamfunn og hindrer ønsket integrering. Dette gir grunn til bekymring.

Svar:

Det følger av friskoleloven § 2-3 at skoler godkjent etter loven skal gi «jevngod» opplæring og drive virksomheten sin etter læreplaner godkjent av departementet. For skoler som driver på grunnlag av livssyn, er det i forskriften stilt krav om at verdigrunnlaget må synliggjøres i skolens læreplaner.

Kongshaugen kristne grunnskole fikk sin godkjenning fra Utdanningsdirektoratet i januar 2016. Skolen

er godkjent etter friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a) for å drive skolevirksomhet på grunnlag av livssyn, nærmere bestemt kristent grunnlag. Skolen har ved godkjenningen også fått sine læreplaner, inkludert generell del, godkjent som «jevngode».

Jeg vil påpeke at kravet om jevngod opplæring ikke innebærer at tilbudet i friskoler skal være identisk med opplæringen i offentlige skoler. Elever og foreldre skal kunne velge opplæring i tråd med deres livssyn. Dette er hovedårsaken til at vi finansierer friskoler. At friskoler synliggjør og styrker sin egenart gjennom læreplanverket er helt sentralt for den rett elever og foreldre har til å velge andre skoler enn de offentlige. Skoler godkjent etter loven skal likevel drive i tråd med friskoleloven, herunder formålsparagrafen som bl.a. sier at opplæringen skal utvikle respekt for menneskerettighetene og likestilling mellom kjønnene.

SPØRSMÅL NR. 22

Innlevert 5. oktober 2016 av stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete

Besvart 13. oktober 2016 av forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide

Spørsmål:

«Kan statsråden ovanfor Utanriks- og forsvarskomiteen gjere greie for krava som vert stilt til Noreg i dokumentet NATO capability target 2017 – land (dokumentet kjent som NATO Blue Book)?»

GRUNNGJEVING:

DN skreiv 18. mai i år at det i eit møte mellom NATO-landa 31. mars var gitt ei orientering om status i arbeidet med langtidsproposisjonen. Eit samla NATO reagerte då ifølgje DN på planar om kutt i Hæren og stans i moderniseringa av hærstyrkane. Meldinga frå NATO sitt planleggingsmøte var ifølgje DN tydeleg. NATO meinte det er viktig at Noreg opprettheld ein brigadestruktur.

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 6. oktober 2016 med spørsmål fra stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete om hvilke krav som blir stilt til Norge i dokumentet NATO Capability Targets 2017 - land

(dokumentet kjent som «NATO Blue Book»). Representanten Navarsete viser til en artikkel i Dagens Næringsliv av 18. mai 2016 og omtale av et møte i NATO-hovedkvarteret som Norge deltok i.

NATO gjennomfører, som ledd i sin felles forsvarsplanprosess, regelmessige vurderinger av den enkelte alliertes forsvarsplaner og forsvarsinnsats. Ved siden av hovedsakelig å beskrive utviklingen innenfor ulike deler av forsvarssektoren, inneholder vurderingene anbefalinger til den enkelte nasjon om prioriteringer i det kontinuerlige arbeidet med å videreutvikle forsvarsevnen.

Den siste gjennomgangen av Norge fant sted i Brussel 31. mars 2016. Der ble norsk forsvarspolitik, norske styrkeprioriteringer og forsvarsplaner gjennomgått og diskutert i den hensikt å få alliertes syn på, og NATOs samlede vurdering av, hvordan Norge oppfyller NATOs krav til forsvarsevne. Konklusjonen var at Norge innfrir NATOs krav på en god måte, og at vi er en viktig bidragsyter i alliansen. NATO har i sin vurdering av Norge områder hvor de mener at Norge bør strekke seg noe lenger. Dette gjelder f.eks. betydningen av å ha en lufttankingskapasitet for de norske kampflyene. I tillegg nevnes enkelte mangler i støttestruktur til brigaden, noe som legger noen begrensninger for den samlede kampkraften. Mangelen

på interoperable kommunikasjonssystemer utgjør en særlig bekymring. NATO konkluderer med at Norge kan forvente at alliansen totalt sett ikke nødvendigvis vil etterspørre flere styrker og kapasiteter, men bør være forberedt på at alliansen vil kunne søke mer av de samme styrkene som etterspørres med raskere reaksjonsevne enn det som er tilfelle i dag. En rekke av de forhold som NATO har påpekt i vurderingen av Norge, er hensyntatt i regjeringens prioriteringer i langtidsplanen (Prop. 151 S (2015–2016)) og i det nylig fremlagte forsvarsbudsjettet (Prop. 1 S (2016-2017)).

NATOs vurdering av Norge og de øvrige medlemsland ble ferdigstilt 10. juni 2016 og sammendraget av kapitlet om Norge er avgradert og i sin helhet oversatt og gjengitt i Prop. 1 S (2016 - 2017) for Forsvarsdepartementet.

NATO er nå i dialog med medlemslandene for å vurdere hvilke kapabiliteter medlemslandene samlet sett trenger for å oppfylle NATOs vedtatte ambisjonsnivå. I denne forbindelse pågår det en prosess der vi skal bli enige med NATO om kapabilitetsmålene for Norge, det vil si hvilke strukturelementer Norge har og kan bidra med til alliansen i fremtiden.

Som grunnlag for avklaring av de fremtidige kapabilitetsmålene til Norge mottok Forsvarsdepartementet i slutten av august et foreløpig utkast til nye kapabilitetsmål («NATO Blue Book») for Norge. Basert på

en første tilbakemelding fra Norge vil dette utkastet på vanlig måte bli gjenstand for gjentatte drøftinger med NATO frem til de nye kapabilitetsmålene forventes å bli vedtatt på NATOs forsvarsministermøte i juni 2017. Erfaringsmessig vil det i denne prosessen, som gjennomføres i parallell med alle medlemslandene, bli en rekke endringer i de kapabilitetsmålene som er presentert i det foreløpige utkastet til «NATO Blue Book».

Jeg er glad for at NATO jevnlig ser oss og allierte i kortene og gir oss konstruktive tilbakemeldinger. Vurderingene og anbefalingene fra NATO har vært blant flere faktorer i regjeringens arbeid med langtidsplanen for forsvarssektoren og vil også være viktig i forsvarsplanleggingen fremover.

Langtidsplanen for forsvarsektoren, som nå er til behandling i Stortinget, vil være viktig, både for den fremtidige innretningen av sektoren og for de økonomiske planforutsetningene som skal legges til grunn for utviklingen på lengre sikt. Regjeringen vil derfor gjerne ha med seg alle politiske partier for å skape gode og bærekraftige løsninger for styrket forsvarsevne.

Det mottatte utkastet til «NATO Blue Book» er gradert «NATO Restricted», og vil være som nevnt over være gjenstand for en omfattende prosess i alle NATOs medlemsland før de endelige kapabilitetsmålene fastsettes i juni 2017.

SPØRSMÅL NR. 23

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Rigmor Aasrud

Besvart 18. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for at pendlerne på Gjøvikbanen ikke betaler mer enn pendlere på tilsvarende strekninger og med tilsvarende reisetid for sitt månedskort?»

BEGRUNNELSE:

I forhandlingene om statsbudsjettet for i år var det enighet om at det skulle innføres en rabatt på 20 % på månedskort på jernbanen. Venstre sendte i den forbindelse ut en pressemelding om dette og saken og den ble i våre lokalaviser presentert som en gladnyhet for pendlere langs Gjøvikbanen.

Når rabatten nå innføres, viser det seg at pendlere på Gjøvikbanen ikke omfattes av ordningen. Månedskortene fra Gjøvik vil bli betydelige dyrere enn tilsvarende fra Hamar, selv om avstanden er den samme. Tilbudet på Gjøvikbanen er betydelige dårligere tidsmessig, og det er vanskelig å se at det skal medføre høyere kostander for de som er avhengig av et daglig togtilbud.

Svar:

Pendlerne på Gjøvikbanen har i flere år hatt lavere priser enn resten av pendlerne pga. at konkurranseavtalen med NSB Gjøvikbanen regulerer operatørens mulighet til å øke takstene annerledes enn direktekjøpsavtalen

med NSB. Systemet har dermed vært til fordel pendlere på Gjøvikbanen.

Med økte rabatter på NSB AS' (NSB) 30-dagers kort og årskort vil dette forholdet justere seg.

Hovedlinjen etter at NSB justerer sine priser er at prisene blir justert ned til Gjøvikbanens nivå. Det vil derfor ikke være stor forskjell mellom NSBs nye priser og NSB Gjøvikbanens priser.

I utgangspunktet er periodekort med NSB Gjøvikbanen AS (NSB Gjøvikbanen) ikke omfattet av denne

prisreduksjonen. Jeg vil dog følge nøye med på hvordan den årlige takstjustering vil slå ut i denne sammenheng. Justeringen skal normalt gjennomføres 1. februar 2017. Dersom det viser seg å bli store avvik på sammenlignbare strekninger mellom NSB Gjøvikbanen og NSB øvrige rutenett, så finner jeg det naturlig at vi gjør grep for å harmonisere prisene slik at reisende på NSB Gjøvikbanen ikke kommer dårlig ut.

SPØRSMÅL NR. 24

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen

Besvart 12. oktober 2016 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Spørsmål:

«Kan statsråden legge fram samtlige forskrifter og regelverk for alle ordninger som angår nydyrking av jord, grøfting av jord, overflatedyrking av jord, tilskudd til opparbeiding av tidligere dyrka jord, tilskudd til bureising og lignende ordninger med andre navn men med ovennevnte formål, årlig fra 1920 og fram til og med 2016?»

BEGRUNNELSE:

Jeg har forståelse for at statsråden har behov for mer enn seks hverdager for å svare på spørsmålet, men jeg ber om å få oversendt svaret for perioden 1970-2016 innen fristen som gjelder for besvarelse av skriftlige spørsmål.

Svar:

Forskrifter og regelverk for å halde jord i hevd har vore sentralt i jordbrukspolitikken i alle år, og påverka forminga av jordbrukslandskapet. Som representanten Lundteigen sjølv nemner, er spørsmålet han stiller omfattande å svare på då det finst eit stort omfang av relevante forskrifter og regelverk for perioden 1920-2016. Eg har, innanfor fristen som gjeld for å svare på skriftlege spørsmål frå Stortinget, gjort mitt beste for å finne alt relevant regelverk på områda representanten spør om. Eg kan likevel ikkje garantere at samlinga er heilt fullstendig.

Kopi av regelverk som ikkje finst i elektronisk format vil bli overlevert representanten med bod til Stortinget. Desse dokumenta er henta fram frå det eldste arkivet departementet har på huset, og inneheld i all hovudsak rundskriv og regelverk fram til 1991. Dette gjeld mellom anna investeringar, fulldyrking, grøfting og bureising. For dei ordningane som tredde i kraft tidlegare enn det materialet vi har funne i vårt arkiv, må eg be representanten Lundteigen eventuelt oppsøkje Riksarkivet for å få informasjonen han spør etter.

Vedlagt dette brevet ligg oversikt over regelverk som er relevant for ordningane grøfting av jord og overflatedyrking av jord, og som finst elektronisk på Lovdata.no. For nydyrking blei ei statlig tilskottsordning til nydyrking formelt etablert i 1918. Denne ordninga heldt fram til 1991. Eigne reglar om nydyrking blei etablert frå 1997. Gjeldande reglar om nydyrking av areal til jordbruksformål følgjer av forskrift om nydyrking. (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1997-05-02-423?q=nydyrking>). Forskrifta er heimla i jordlova. Om nydyrking gjeld areal i statsallmenning, er det, i tillegg til nydyrkingsforskrifta, særskilte reglar om dette som følgjer av forskrift om seter og tilleggsjord m.m. i statsallmenning (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1984-06-22-1302?q=forskrift%20om%20seter%20og%20tilleggsjord>). Forskrifta er heimla i fjellova.

Eg vonar dokumentasjonen kjem godt med.

Lenke til vedleggene i pdf-format:

<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2016-2017/dok15-201617-0024-vedlegg.pdf>

Avansert søk

Søkekriterier brukt:

Emne 1: grøft*

Rettskilde: SF SFO

Departement: Landbruks- og matdepartementet

Søket er utført i fulltekst

Antall dokumenter funnet: 41

#	Dokument
1	Forskrift om plantevernmidler Dato: 06.05.2015 nr. 455 Treff i kapitler: 32013r0284u.pdf, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2015-05-06-455
2	Forskrift om nydyrking Dato: 02.05.1997 nr. 423 Treff i kapitler: Kapittel III Saksbehandling, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/1997-05-02-423
3	Forskrift om skogfond o.a. Dato: 03.07.2006 nr. 881 Treff i kapitler: Kap. 3. Bruk av skogfondsmidler o.a., https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2006-07-03-881
4	Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord Dato: 25.06.2013 nr. 769 https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2013-06-25-769
5	Forskrift om plantevernmidler Dato: 26.07.2004 nr. 1138 Treff i kapitler: Kap. IV. Merking mv., Vedlegg 2. Miljøfaremerking, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2004-07-26-1138
6	Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå ved Innovasjon Norge. Dato: 03.02.2004 nr. 353 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2004-02-03-353
7	Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå ved Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, SND. Dato: 16.12.2002 nr. 1706 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2002-12-16-1706
8	Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå ved Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, SND. Dato: 03.12.2001 nr. 1658 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2001-12-03-1658
9	Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå ved Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, SND.

	<p>Dato: 20.12.2000 nr. 1624 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2000-12-20-1624</p>
10	<p>Forskrift om plantevernmidler. Dato: 14.12.2000 nr. 1545 Treff i kapitler: Kap. IV. Merking mv., https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2000-12-14-1545</p>
11	<p>Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå ved Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, SND. Dato: 22.12.1999 nr. 1557 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-12-22-1557</p>
12	<p>Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå ved fylkesmannen. Dato: 22.12.1999 nr. 1556 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, Kapittel III. Saksbehandling, Kapittel IV. Utbetaling og kontroll mv., https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-12-22-1556</p>
13	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstilskudd. Dato: 01.07.1999 nr. 785 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-07-01-785</p>
14	<p>Forskrift om plantevernmidler. Dato: 23.02.1999 nr. 166 Treff i kapitler: Kap IV. Merking m.v., https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-02-23-166</p>
15	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstilskudd. Dato: 02.07.1998 nr. 693 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-07-02-693</p>
16	<p>Forskrift om investeringsstøtte til miljøtiltak. Dato: 22.05.1998 nr. 558 Treff i kapitler: Kommentarer til forskriften, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-05-22-558</p>
17	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstilskudd. Dato: 03.07.1997 nr. 722 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-07-03-722</p>
18	<p>Forskrift for tilskott til rydding, planting og kvalitetstiltak i frukttrefelt. Dato: 26.02.1997 nr. 1539 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-02-26-1539</p>
19	<p>Forskrift om areal og kulturlandskapstillegg. Dato: 12.07.1996 nr. 817 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-07-12-817</p>
20	<p>Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå. Dato: 09.02.1996 nr. 358 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-02-09-358</p>

21	<p>Forskrift om midler til bygdeutvikling - tildeling på fylkesnivå. Dato: 08.02.1995 nr. 580 Treff i kapitler: Kapittel II. Vilkår, tiltaksgrupper og støttenivå, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1995-02-08-580</p>
22	<p>Forskrift om katastrofeordningen i planteproduksjon. Dato: 01.09.1994 nr. 860 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1994-09-01-860</p>
23	<p>Forskrift om tilskott til skogkultur. Dato: 16.05.1994 nr. 366 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1994-05-16-366</p>
24	<p>Forskrift om bruk m.v. av skogavgift. Dato: 20.04.1994 nr. 311 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1994-04-20-311</p>
25	<p>Forskrift om katastrofeordningen i planteproduksjon. Dato: 27.10.1993 nr. 1002 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1993-10-27-1002</p>
26	<p>Forskrift for etableringstilskott i landbruket. Dato: 15.11.1992 nr. 1249 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-11-15-1249</p>
27	<p>Forskrift for tilskott og investeringslån til tekniske miljøtiltak i jordbruket. Dato: 21.08.1992 nr. 628 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-08-21-628</p>
28	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for korn m.v. Dato: 07.07.1992 nr. 512 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-07-07-512</p>
29	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for grovfôr. Dato: 07.07.1992 nr. 510 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-07-07-510</p>
30	<p>Forskrift for avlingskadetrygd i jordbruket. Dato: 25.02.1992 nr. 289 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-02-25-289</p>
31	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for grovfôr. Dato: 27.06.1991 nr. 498 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-06-27-498</p>
32	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for korn m.v. Dato: 27.06.1991 nr. 500 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-06-27-500</p>
33	<p>Forskrift om statstilskudd til skogkultur og skogreising. Dato: 15.05.1991 nr. 337 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-05-15-337</p>
34	<p>Forskrift for tilskott og investeringslån til tekniske miljøtiltak i landbruket. Dato: 27.03.1990 nr. 263 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-03-27-263</p>
35	<p>Forskrift for etableringstilskott i landbruket.</p>

	Dato: 25.08.1989 nr. 1015 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-08-25-1015
36	Forskrift om statstilskudd til skogkultur og skogreising. Dato: 15.04.1989 nr. 814 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-04-15-814
37	Forskrift for avlingsskadetrygd i jordbruket. Dato: 03.11.1987 nr. 947 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1987-11-03-947
38	Forskrift om statstilskudd til skogkultur og skogreising. Dato: 14.05.1987 nr. 535 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1987-05-14-535
39	Forskrift om bruk m.v. av skogavgift. Dato: 21.06.1984 nr. 1313 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1984-06-21-1313
40	Forskrifter for behandling av søknader og utbetaling av statstilskudd m.v. til skogsveier m.v. Dato: 01.06.1979 nr. 9507 Treff i kapitler: IV. Skogoppsynets oppgaveplikt til ligningsmyndighetene., https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1979-06-01-9507
41	Forskrift om statsbidrag til skogkultur. Dato: 08.01.1969 nr. 9333 Treff i kapitler: I. Bidragssatser., III. Arbeider som det gis bidrag til., IV. Nærmere betingelser for bidrag., V. Utbetaling m.v. av bidrag., https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1969-01-08-9333

Avansert søk

Søkekriterier brukt:

Emne 1: overflatedyrk*

Rettskilde: SF SFO

Departement: Landbruks- og matdepartementet

Søket er utført i fulltekst

Antall dokumenter funnet: 76

#	Dokument
1	<p>Forskrift om seter og tilleggsjord m.m. i statsallmenning Dato: 22.06.1984 nr. 1302 Treff i kapitler: Kapittel 7 - Utvising og utleige av tilleggsjord, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/1984-06-22-1302</p>
2	<p>Forskrift om produksjonstillegg for grovfôrproduksjon Dato: 10.06.1986 nr. 3020 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1986-06-10-3020</p>
3	<p>Forskrift om driftvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 10.06.1986 nr. 3018 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1986-06-10-3018</p>
4	<p>Forskrift for avlingsskadetrygd i jordbruket. Dato: 03.11.1987 nr. 947 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1987-11-03-947</p>
5	<p>Forskrift om produksjonstillegg for grovfôrproduksjon. Dato: 07.06.1988 nr. 3020 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1988-06-07-3020</p>
6	<p>Forskrift for produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 07.06.1988 nr 1705 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1988-06-07-1705</p>
7	<p>Forskrift om produksjonstillegg for dyrking av fôr i fjellet. Dato: 07.06.1988 nr. 3017 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1988-06-07-3017</p>
8	<p>Forskrift om driftvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 07.06.1988 nr. 3018 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1988-06-07-3018</p>
9	<p>Forskrift for produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 11.11.1988 nr 1116 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1988-11-11-1116</p>
10	<p>Rundskriv om søknadsskjema for produksjonstillegg i jordbruket Dato: 16.06.1989 nr. 3901 Treff i kapitler: Driftvansketillegg for brattlendte bruk, Oppgave over dyrka jord i fjellet, Kode 211, overflatedyrka jord, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-06-16-3901</p>
11	<p>Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket.</p>

	Dato: 16.06.1989 nr. 643 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-06-16-643
12	Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for grovfôr. Dato: 16.06.1989 nr. 645 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-06-16-645
13	Forskrift om produksjonstillegg for dyrking av fôr i fjellet. Dato: 16.06.1989 nr. 648 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-06-16-648
14	Forskrift om driftsvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 16.06.1989 nr. 649 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1989-06-16-649
15	Forskrift for omleggingstilskudd og arealtilskudd til økologisk landbruk. Dato: 28.02.1990 nr. 160 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-02-28-160
16	Forskrift for tilskott og investeringslån til tekniske miljøtiltak i landbruket. Dato: 27.03.1990 nr. 263 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-03-27-263
17	Forskrift om produksjonstillegg for dyrking av fôr i fjellet. Dato: 20.06.1990 nr. 862 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-06-20-862
18	Forskrift om driftsvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 20.06.1990 nr. 863 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-06-20-863
19	Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for grovfôr. Dato: 20.06.1990 nr. 859 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-06-20-859
20	Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 26.11.1990 nr. 1116 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1990-11-26-1116
21	Forskrift om omleggingstilskudd og arealtilskudd for økologisk landbruk. Dato: 14.01.1991 nr. 50 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-01-14-50
22	Forskrift for tilskudd til spesielle tiltak i jordbrukets kulturlandskap i 1991. Dato: 15.03.1991 nr. 151 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-03-15-151
23	Forskrift om produksjonstillegg for dyrking av fôr i fjellet. Dato: 27.06.1991 nr. 501 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-06-27-501
24	Forskrift om driftsvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 27.06.1991 nr. 502 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-06-27-502
25	Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 27.06.1991 nr. 496 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-06-27-496

26	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for grovfôr. Dato: 27.06.1991 nr. 498 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-06-27-498</p>
27	<p>Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 27.11.1991 nr. 797 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1991-11-27-797</p>
28	<p>Forskrift om omleggingstilskudd og arealtilskudd for økologisk landbruk Dato: 10.02.1992 nr. 3964 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-02-10-3964</p>
29	<p>Forskrift for avlingsskadetrygd i jordbruket. Dato: 25.02.1992 nr. 289 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-02-25-289</p>
30	<p>Forskrift om tilskudd til spesielle tiltak i jordbrukets kulturlandskap. Dato: 20.03.1992 nr. 185 Treff i kapitler: Kapittel I. Generelle forhold, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-03-20-185</p>
31	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstillegg for grovfôr. Dato: 07.07.1992 nr. 510 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-07-07-510</p>
32	<p>Forskrift om produksjonstillegg for dyrking av fôr i fjellet. Dato: 07.07.1992 nr. 513 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-07-07-513</p>
33	<p>Forskrift om driftsvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 07.07.1992 nr. 514 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-07-07-514</p>
34	<p>Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 07.07.1992 nr. 508 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-07-07-508</p>
35	<p>Forskrift for tilskott og investeringslån til tekniske miljøtiltak i jordbruket. Dato: 21.08.1992 nr. 628 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1992-08-21-628</p>
36	<p>Forskrift om topprisordningen for melk, utfyllende bestemmelser for 1994. Dato: 15.10.1993 nr. 939 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1993-10-15-939</p>
37	<p>Forskrift om katastrofeordningen i planteproduksjon. Dato: 27.10.1993 nr. 1002 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1993-10-27-1002</p>
38	<p>Forskrift om driftstillegg for mjølkeproduksjon. Dato: 23.11.1993 nr. 1106 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1993-11-23-1106</p>
39	<p>Forskrift om driftstillegg for mjølkeproduksjon. Dato: 01.07.1994 nr. 709 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1994-07-01-709</p>
40	<p>Forskrift om katastrofeordningen i planteproduksjon.</p>

	Dato: 01.09.1994 nr. 860 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1994-09-01-860
41	Forskrift om driftstillegg for mjølkeproduksjon. Dato: 28.07.1995 nr. 704 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1995-07-28-704
42	Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 17.11.1995 nr. 965 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1995-11-17-965
43	Generell forskrift om produksjonstillegg i jordbruket. Dato: 12.07.1996 nr. 815 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-07-12-815
44	Forskrift om areal og kulturlandskapstillegg. Dato: 12.07.1996 nr. 817 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-07-12-817
45	Forskrift om produksjonstillegg for dyrking av fôr i fjellet. Dato: 12.07.1996 nr. 818 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-07-12-818
46	Forskrift om driftsvansketillegg for brattlendte bruk. Dato: 12.07.1996 nr. 819 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-07-12-819
47	Forskrift om tilskudd til miljørettet omlegging i kornområder. Dato: 04.12.1996 nr. 1465 Treff i kapitler: I, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-12-04-1465
48	Forskrift om kvoteordningen for melk. Dato: 16.12.1996 nr. 1316 Treff i kapitler: I. Innledende bestemmelser, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1996-12-16-1316
49	Forskrift for tilskott til rydding, planting og kvalitetstiltak i frukttrefelt. Dato: 26.02.1997 nr. 1539 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-02-26-1539
50	Forskrift om nydyrking Dato: 02.05.1997 nr. 423 Treff i kapitler: Kapittel I Formål og virkeområde, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/1997-05-02-423
51	Generell forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. Dato: 03.07.1997 nr. 720 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-07-03-720
52	Forskrift om areal- og kulturlandskapstilskudd. Dato: 03.07.1997 nr. 722 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-07-03-722
53	Forskrift om tilskudd til dyrking av fôr i fjellet. Dato: 03.07.1997 nr. 723 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-07-03-723
54	Forskrift om driftsvansketilskudd for brattlendte bruk.

	<p>Dato: 03.07.1997 nr. 724 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-07-03-724</p>
55	<p>Forskrift om tilskudd til økologisk landbruk. Dato: 02.12.1997 nr. 1506 Treff i kapitler: I. Generelle bestemmelser, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-12-02-1506</p>
56	<p>Forskrift om kvoteordningen for melk. Dato: 17.12.1997 nr. 1450 Treff i kapitler: I. Innledende bestemmelser, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1997-12-17-1450</p>
57	<p>Generell forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. Dato: 02.07.1998 nr. 691 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-07-02-691</p>
58	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstilskudd. Dato: 02.07.1998 nr. 693 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-07-02-693</p>
59	<p>Forskrift om tilskudd til dyrking av fôr i fjellet. Dato: 02.07.1998 nr. 694 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-07-02-694</p>
60	<p>Forskrift om driftsvansketilskudd for brattlendte bruk. Dato: 02.07.1998 nr. 695 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-07-02-695</p>
61	<p>Forskrift om husdyrgjødsel. Dato: 26.11.1998 nr. 1093 Treff i kapitler: Kapittel I. Innledning, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1998-11-26-1093</p>
62	<p>Generell forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. Dato: 01.07.1999 nr. 782 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-07-01-782</p>
63	<p>Forskrift om areal- og kulturlandskapstilskudd. Dato: 01.07.1999 nr. 785 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-07-01-785</p>
64	<p>Forskrift om tilskudd til dyrking av fôr i fjellet. Dato: 01.07.1999 nr. 786 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-07-01-786</p>
65	<p>Forskrift om driftsvansketilskudd for brattlendte bruk. Dato: 01.07.1999 nr. 787 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/1999-07-01-787</p>
66	<p>Forskrift om tilskudd til miljørettet omlegging i kornområder. Dato: 07.03.2000 nr. 213 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2000-03-07-213</p>
67	<p>Forskrift om produksjonsrettigheter til lokal foredling av geitmelk. Dato: 26.09.2001 nr. 1122 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2001-09-26-1122</p>

68	<p>Forskrift om husdyrgjødsel. Dato: 11.02.2002 nr. 337 Treff i kapitler: Kapittel I. Innledning, Kapittel II. Disponering av husdyrgjødsel, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2002-02-11-337</p>
69	<p>Forskrift om kvoteordningen for melk Dato: 07.01.2003 nr. 14 https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2003-01-07-14</p>
70	<p>Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav. Dato: 04.07.2003 nr. 951 Treff i kapitler: Vedlegg 1: Definisjoner, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2003-07-04-951</p>
71	<p>Forskrift om konsesjonsfrihet for visse erverv av fast eiendom, egenerklæring ved konsesjonsfrihet og om fulldyrket jord Dato: 08.12.2003 nr. 1434 Treff i kapitler: Kapittel 3. Forskjellige bestemmelser, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2003-12-08-1434</p>
72	<p>Forskrift om tilskudd til tiltak for å tilrettelegge beitearealer for trekkende hvitkinngås og kortnebbgås Dato: 15.02.2006 nr. 170 https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2006-02-15-170</p>
73	<p>Forskrift om satser for og beregning av erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon Dato: 20.01.2012 nr. 83 Treff i kapitler: Kapittel 6 - Standardiserte satser og normer, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2012-01-20-83</p>
74	<p>Forskrift om satser for og beregning av erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon Dato: 30.06.2014 nr. 924 Treff i kapitler: Kapittel 2 - Avlingssvikt, Kapittel 6 - Standardiserte satser og normer, https://lovdata.no/pro/SFO/forskrift/2014-06-30-924</p>
75	<p>Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket Dato: 19.12.2014 nr. 1817 https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2014-12-19-1817</p>
76	<p>Forskrift om satser for og beregning av erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon Dato: 15.09.2015 nr. 1054 Treff i kapitler: Kapittel 2 - Avlingssvikt, Kapittel 5 - Standardiserte satser og normer, https://lovdata.no/pro/SF/forskrift/2015-09-15-1054</p>

SPØRSMÅL NR. 25**Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Line Henriette Hjemdal****Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«I vårt naboland Danmark har det blitt avdekt at MRSA fra kylling har smittet mennesker. Ifølge Nationen har danske forskere for første gang påvist at MRSA fra husdyr kan smitte gjennom mat vi kjøper i butikken. I dag er dette ikke et problem i Norge, men siden vi importerer litt kjøtt fra Danmark og vi vet at vi har en betydelig grensehandel er det viktig å være føre-var.

Hva vil statsråden gjøre for å følge situasjonen i Danmark og at MRSA ikke spres fra kylling til mennesker i Norge?»

BEGRUNNELSE:

I Nationen 30.september kan vi lese at fram til nå har MRSA som har vært vanlig på svin også har spredt seg blant mennesker som er i kontakt med svin. Den urbane befolkningen har sjeldent blitt smittet av denne typen MTSA, men nå er det altså funnet en ny variant av bakterien også hos byfolk. Denne nye formen er kalt for fjørfe-MRSA og er identisk med bakterier som er funnet i importert fjørfekjøtt i danske butikker.

I dag har vi gjennom overvåkning og ulike tiltak nesten utryddet MRSA på svin her i Norge. Samtidig peker Folkehelseinstituttet at den danske forskningen vekker grunn til bekymring. Kjøtt som importeres til Norge sjekkes ikke for MRSA og det er derfor vanskelig å vite om det kjøttet norske forbrukere kjøper i butikken kan føre til spredning av disse bakteriene til mennesker her til lands. FHI peker også på at det er mer krevende å kontrollere hygienene ved slaktning av svin enn av fjørfe og at man dermed kan forvente flere ulike bakterier i fjørfekjøtt en svin. De konkluderer likevel med at risikoen for smitte i Norge per i dag fortsatt er lav, men at den globale situasjonen øker smittepresset på norske husdyr, miljø og mat.

Svar:

Antibiotikaresistens er en global utfordring med samfunnsmessige konsekvenser som vil kunne bli langt større i fremtiden. Resistente bakterier kan spres mellom mennesker, dyr, mat og miljø både innen land og på tvers av landegrensene. For å møte denne utfordringen fastsatte de fire ministrene med ansvar for helse, landbruk og mat, fisk og miljø en nasjonal strategi mot antibiotikaresistens i juni 2015. Strategien er fulgt opp med en handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten og en

handlingsplan mot antibiotikaresistens innenfor Landbruks- og matdepartementets sektoransvar.

Norske myndigheter følger situasjonen i Danmark på vanlig måte gjennom nordisk samarbeid og deltakelse i møter i regi av EU-kommisjonen og andre internasjonale fora. Dette samarbeidet foregår både politisk og faglig på flere nivåer.

Resultatene det vises til fra Danmark peker på at MRSA kan smitte gjennom håndtering av kyllingkjøtt. Det finnes alltid en risiko for at rått kjøtt kan inneholde bakterier eller andre smittestoffer, men det er liten sannsynlighet for å bli smittet gjennom mat hvis man håndterer maten riktig. På nettsiden matportalen.no har norske mat- og helsemyndigheter lagt ut råd om kjøkkenhygiene og understreket viktigheten av å ha god hygiene når man håndterer rå kylling.

Norske myndigheter jobber stadig med å innhente mer kunnskap om hvordan resistens oppstår og smitter mellom mat, dyr, mennesker og miljø. I 2015 leverte Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) en vurdering av sannsynlighet for overføring av bakterier med antimikrobiell resistens fra matproduserende dyr og mat. I VKM-vurderingen er ikke MRSA hos kylling diskutert, men VKM sier at det er «neglisjerbar sannsynlighet» for at man eksponeres for MRSA via svinekjøtt, forutsatt at man følger de vanlige rådene om god kjøkkenhygiene. Norske myndigheter kan ikke se at det er spesielle forhold som skal tilsi at det er behov for å håndtere fjørfekjøtt på en annen måte enn svinekjøtt.

I Norge har vi en langsiktig plan for overvåkingsprogrammer slik at det er mulig å følge trender og få relevant kunnskap om forekomst av bestemte stoffer og smittestoffer. NORM-VET er et av Mattilsynets overvåkingsprogrammer som koordineres av Veterinærinstituttet. Programmet undersøker forekomsten av antibiotikaresistens i vanlige bakterier i fôr, dyr og mat. NORM-VET har pågått siden 2000.

De vitenskapelige rådene Mattilsynet har fått hittil, viser at det er større sannsynlighet for eksponering av andre resistenstyper enn MRSA fra fjørfe og fjørfekjøtt. Derfor har ikke Mattilsynet inkludert testing av MRSA i fjørfe og fjørfekjøtt i overvåkingen til nå. Fordi den nye kunnskapen fra forskere i Danmark tilsier at kyllingkjøtt kan være en kilde til MRSA-smitte og sykdom hos mennesker, vil Mattilsynet i samarbeid med andre myndigheter vurdere om det er behov for å inkludere liknende testing i overvåkingsprogrammet. Eventuelle endringer av programmet vil være basert på faglige råd og vitenskapelige risikovurderinger, slik at man får mer kunnskap om de mest relevante resistenstypene.

SPØRSMÅL NR. 26**Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Det er en helsepolitisk forventning om at distrikts psykiatriske sentre skal sørge for tilgjengelige akuttjenester for vurdering og behandling av akutte psykiske kriser gjennom døgnet. Det er stor frustrasjon innen psykisk helse på at de må bruke ressurser for å lage egne faglige retningslinjer når helsedirektoratet ikke klarer å gjøre det på ett av de mest prioriterte områdene.

Når forventer ministeren at det blir utarbeidet faglige retningslinjer på akuttambulante team?»

BEGRUNNELSE:

Formålet med ambulante team er å tilby pasienter en behandling med minst mulig innvirkning på dagliglivet, og som gjennomføres i samarbeid med pårørende og andre relevante ressurspersoner i pasientens nettverk. Målet er å redusere bruk av tvang, unngå unødvendige innleggelses og bidra til trygghet med bistand fra samarbeidspartnere i kommunens helse- og sosialtjeneste og øvrig tjenesteapparat.

Svar:

Landets distriktspsykiatriske sentre, DPS, (til sammen 70) har et hovedansvar for å gi behandlingstilbud i et gitt geografisk område både i akuttsituasjoner og på bakgrunn av henvisninger. DPS skal forankre tilgjengelige akuttjenester for vurdering og akuttbehandling gjennom døgnet, eventuelt i samarbeid med andre institusjoner, som legevakt, der lokale forhold gjør det hensiktsmessig. DPS kan organisere akuttjenestene i egne ambulante akuttteam, men kan også velge andre modeller. Akutttilbudet i spesialisthelsetjenesten må ses i sammenheng med øyeblikkelig-hjelp-tilbudet i kommunen. Spesialisthelsetjenesteloven § 3.1 andre ledd regulerer plikten til å yte øyeblikkelig hjelp, og de regionale helseforetakene utpeker de avdelingene som skal gi hjelpen.

Det meldes om flere enkeltstående positive erfaringer fra ambulant akuttarbeid i Norge, særlig fra områder hvor det arbeides systematisk med lenger

åpningstid og med deltagelse fra spesialister. Kunnskapsgrunnlaget om ambulante akuttteam er likevel begrenset. Verken norske eller internasjonale studier viser noen sikker kunnskap om effekten av ambulante akuttteam eller gir klare indikasjoner på hvordan ambulant akuttarbeid bør organiseres. Dette er bakgrunnen for at Helsedirektoratet har vært tilbakeholdende mht. å utarbeide nasjonal veileder på området.

Helsedirektoratet opplyser at det er gjort flere undersøkelser de senere årene for å kartlegge ambulante akuttteam med tanke på å sikre at tilbudet er tilpasset og forutsigbart for pasientene:

- Med støtte fra Helsedirektoratet gjennomførte Akuttnettverket¹ i 2013 en systematisk kartlegging av 56 ambulante akuttteam for voksne. Denne viste stor variasjon i praksis og dataene ga ikke grunnlag for mer kunnskap om hvordan ulik praksis virker inn på pasientenes utbytte av tilbudet.
- Helsedirektoratet utga i 2014 rapporten «Organisering og praksis i ambulante akuttteam ved distriktspsykiatriske sentre (DPS)», (IS-2156), som et tillegg til «Distriktspsykiatriske sentre – med blikket vendt mot kommunene og spesialiserte sykehusfunksjoner i ryggen», (IS- 1388). I rapporten gir Helsedirektoratet tre anbefalinger om organisering av akuttjenester innen psykisk helsevern og åtte anbefalinger for ambulante akuttteam.
- Rapporten ble fulgt opp med undersøkelse i regi av Akershus universitetssykehus HF, Høgskolen i Buskerud og Vestfold og Akuttnettverket «Ambulante akuttteam i psykisk helsevern: Praksis og erfaringer» (Thorleif Ruud et. al., 2015). Målet med undersøkelsen var å kartlegge praksis og erfaringer med ambulante akuttteam i psykisk helsevern for å bidra til å identifisere viktige elementer og muligheter til forbedringer. Praksis ble vurdert i forhold til Helsedirektoratets anbefalinger i rapporten «Organisering og praksis i ambulante akuttteam ved distriktspsykiatriske sentre (DPS)», (IS-2156). Undersøkelsen viste at det er stor variasjon i hvordan akuttteamene er organisert både når det gjelder hvordan de lokale helseforetakene har plassert teamet i sin organisasjon, teamenes kompetansemessige

¹ Akuttnettverket er et nettverk for akuttavdelinger, akuttteam og andre akuttenheter innen psykisk helsevern for barn/ungdom og for voksne, samt for brukergrupper og forskningsmiljøer.

sammensetning, åpningstider, målgruppe og tjenestetilbud.

- For å få ytterligere kunnskap er det utført en multisenterstudie; «1000 pasienter og 25 akutteam: Hvem er de, hva ble gjort og hvordan gikk det? Resultater fra multisenterstudien om utfall av behandlingen ved ambulante akutteam i psykisk helsevern (juli 2016)». Studiens mål har vært å fremskaffe kunnskap om utfall av behandling ved akutteam målt ved brukere og klinikere, samt brukernes beskrivelse av tilfredshet med tilbudet. I tillegg har studien fremskaffet kunnskap om betydningen av de viktigste elementene i teamenes praksis for utfall, pasienttilfredshet og videre bruk av helsetjenester. Studien viser at en stor andel av de sykeste pasientene mange steder ikke fanges opp av de ambulante akutteamene og at teamene mange steder i praksis langt på vei fungerer som poliklinikker med begrenset ambulans virksomhet og med åpningstid som ofte ikke går ut over ordinær arbeidstid. Brukerne av teamene mener gjennomgående at de får god hjelp fra teamene.

Helsedirektoratet vurderer at selv om det ikke er et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å anbefale én modell for akutttjenestene eller for å utarbeide nasjonale retningslinjer for ambulante akutteam, er de ovenfor nevnte rapportene nyttige for arbeidet både lokalt og nasjonalt med tanke på videreutvikling av akuttilbudene for mennesker som har behov for hjelp og støtte i en psykisk krise.

På oppdrag fra Helse og omsorgsdepartementet har Helsedirektoratet iverksatt et omfattende arbeid med 22 pakkeforløp på psykisk helse og rus-området. Brukerorganisasjoner og fagmiljøer er trukket tungt inn i dette arbeidet. Dette arbeidet har så vidt startet, men vil kunne bidra til å tydeliggjøre forventninger til ambulante tjenester fra DPS. Konkret er det i prosjektskissen for pakkeforløpene bl.a. anbefalt å utrede nærmere hvordan håndtering av psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer i den akuttmedisinske kjeden kan ivaretas.

Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet vil på bakgrunn av foreliggende rapporter vurdere om det er behov for å tydeliggjøre og/eller styrke oppfølgingen av styringssignal/faglige anbefalinger om DPS som en viktig del av de samlede akutttjenestene.

SPØRSMÅL NR. 27

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal

Besvart 13. oktober 2016 av kulturminister Linda C. Hofstad Helleland

Spørsmål:

«Hva har vært og er den statlige økonomiske innsats til kulturformål i statsbudsjettet (unntatt spillemidler) for årene 2012,2013,2014,2015,2016 og 2017 i tall og prosent?»

BEGRUNNELSE:

Solberg-regjeringen har valgt bort Stoltenberg-regjeringens budsjettmål om 1% til kulturformål. Samtidig har område- og postflyttinger budsjettmessig, vanskelig gjort oversikten over hva som er den faktiske statlige innsats til kultur.

Svar:

Med utgangspunkt i Kulturdepartementets budsjettforslag for 2017 vil bevilgningene til kulturformål ha økt med om lag 2,2 mrd. kroner eller tilsvarende 25,1 prosent i perioden 2012 til 2017.

Det inkluderer ikke bevilgninger til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, som er ført opp under programkategori 08.40 i Kulturdepartementets budsjettproposisjon for 2017. Dersom disse bevilgningene inkluderes vil økningen være på vel 3 mrd. kroner eller tilsvarende 29,5 prosent i samme periode.

I tabellen nedenfor er bevilgningsbeløpene fra saldert budsjett (blå bok) i perioden 2012–2016 oppført. Beløpene for 2017 er hentet fra Kulturdepartementets budsjettproposisjon for 2017 (Prop. 1 S).

Merknader til tabellen:

(tall i mill. kroner)

Bevilgning	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2012-2017	Endring 2012-2017 i pst.
Kulturformål under Kulturdepartementet	8 646	9 469	10 108	10 323	10 725	10 813	2 167	25,1 %
Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn	1 800	1 904	2 135	2 319	2 334	2 712	912	
Sum	10 445	11 373	12 243	12 642	13 059	13 524	3 079	29,5 %

I 2012 og 2013 var bevilgningene til Den norske kirke budsjettet under Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet (nåværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet).

Fra 2016 er bevilgningene til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke teknisk overført fra programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål til programkategori 08.40 Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

SPØRSMÅL NR. 28

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Truls Wickholm

Besvart 13. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Hva er provenyeffektene og fordelingseffektene av skattegrepene som er foretatt fra regjeringen tiltrådte, til og med budsjettforslaget for 2017?»

BEGRUNNELSE:

Vi ber om å få disse beregningene

1) Brutt ned på inntektsintervaller fra 0-150 000, deretter for hver 100 000 i økning opp til 1 million, deretter for hver 1 mill. økning til 10 mill., og at det fremgår hvor mye av lettelsene som er knyttet til formuesskatt.

2) Brutt ned på formue i intervallene 0-1 mill., 1-5 mill., 5-10 mill., 10-20 mill., 20-30 mill., 30-40 mill., 40-50 mill., 50-100 mill. og >100 mill., og at det fremgår hvor mye av lettelsene som er knyttet til formuesskatt

3) I kroner og prosentandeler for de rikeste 100 og 1000 personene, de rikeste 0,1 pst., 1 pst., 2 pst., 5 pst., 10 pst., 12 pst., og de 90 pst., 88 pst. og 50 pst. med

lavest formue, og at det fremgår hvor mye av lettelsene som er knyttet til formuesskatt.

Svar:

Flerårige analyser med Statistisk sentralbyrås (SSB) modellverktøy LOTTE-Skatt er tidkrevende og mer usikre enn de ettårige analysene som benyttes til å besvare spørsmål i forbindelse budsjettet. Resultatene vil avhenge av valg av metode og forutsetninger og er mer usikre jo flere skatteendringer og år som skal analyseres. Fordi slike analyser er komplekse og tidkrevende, gjennomfører SSB per i dag slike analyser kun av vedtatte skatteregler i løpet av stortingsperioden. Departementet kan derfor bare gi anslag på provenyeffekten og fordelingsprofilen til skatteendringene som ble vedtatt for 2014, 2015 og 2016 samlet. Videre gjøres det i besvarelsen rede for provenyvirkning og fordelingseffekt av budsjettforslaget for 2017 isolert. Det gjøres oppmerksom på at anslagene for perioden 2013-2016 og anslagene for forslaget for 2017 ikke kan sammenlignes direkte. Personene i de ulike inntektsintervallene er ikke de samme, referansene for skatteendringene er

forskjellige og det er noen forskjeller i hvordan beløpsgrenser i skattesystemet framskrives.

I beregningene for perioden 2013-2016 er skattereglene i 2013 framført til 2016-nivå for å anslå hva skatten ville vært i 2016 med 2013-regler. Dette sammenlignes så med skattesystemet i 2016. Beregningene illustrerer dermed virkningen av vedtatte endringer for 2014, 2015 og 2016. Det er i analysen tatt utgangspunkt i befolkningssammensetningen, inntekter og formue i 2016. Beregningene inkluderer de fleste endringene i inntektsbeskatningen av personer og endringer i formueskatten i perioden. Enkelte skatteendringer i perioden inngår ikke i analysen. Det gjelder blant annet fjerningen av arveavgiften og økninger i påslaget i normrenten. Endringer i selskapsskatten og avgiftene inngår ikke i analysen. Analysen tar heller ikke hensyn til at skattebelastningen kan endres som følge av tilpasninger til nye skatteregler i perioden. For å oppnå samsvar mellom inntektsnivå og nivå på for

eksempel grenser for inntektsfradrag er beløpsgrensene lønnsjustert fra 2013 til 2016.

I beregningene for virkningene av budsjettforslaget for 2017 er regjeringens forslag sammenlignet med referansesystemet for 2017. Beregningene inkluderer alle skatteendringer for personer som kan regnes på i Lotte-Skatt. Det vises til Prop 1 LS (2016-2017) punkt 1.5 for en nærmere redegjørelse for beregningene.

Beregningene for perioden 2013-2016 gir et anslag på en samlet skattereduksjon på om lag 15,4 mrd. kroner. Av dette utgjør forskjellen i formueskatten om lag 4,5 mrd. kroner påløpt.

For 2017 anslås det en samlet skattereduksjon på 3,8 mrd. kroner påløpt, og av dette utgjør endringene i formueskatten om lag 500 mill. kroner.

Tabellene 1, 3 og 5 viser resultater fra beregningene som dekker perioden 2013-2016, mens tabellene 2, 4 og 6 viser anslagene for 2017.

a)

Tabell 1 Anslåtte fordelingsvirkninger av skattesystemet i 2016 for alle personer som er 17 år eller eldre etter bruttoinntekt. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til skattereglene for 2013 justert til 2016. Kroner

Bruttoinntekt 2016	Antall 2016	Gjennom- snittlig skatt i 2016. Kroner	Gjennom- snittlig skatt i 2016. Prosent	Gjennom- snittlig endring i skatt. Kroner	Gjennom- snittlig endring i pst. av brutto- inntekten 2016	Herav: Gjennom- snittlig endring i formues- skatt. Kroner
0 - 149 999 kr	582 000	3 300	5,2	-600	-0,9	-200
150 000 - 250 000 kr	573 400	19 200	9,4	-1 800	-0,9	-500
250 000 - 350 000 kr	720 400	51 500	17,2	-2 000	-0,7	-700
350 000 - 450 000 kr	697 200	86 200	21,6	-2 600	-0,6	-800
450 000 - 550 000 kr	583 200	118 900	23,9	-3 300	-0,7	-800
550 000 - 650 000 kr	377 000	153 200	25,7	-4 900	-0,8	-900
650 000 - 750 000 kr	220 200	194 500	28,0	-6 100	-0,9	-1 200
750 000 - 850 000 kr	137 400	236 400	29,7	-7 000	-0,9	-1 500
850 000 - 950 000 kr	89 800	278 300	31,0	-8 000	-0,9	-1 800
950 000 - 1 mill. kr	33 800	311 600	32,0	-9 200	-0,9	-2 200
1 mill.kr - 2 mill. kr	183 400	448 800	34,9	-12 500	-1,0	-3 500
2 mill.kr - 3 mill. kr	18 300	921 200	38,6	-26 600	-1,1	-11 300
3 mill.kr - 4 mill. kr	5 200	1 334 000	39,0	-43 500	-1,3	-24 500
4 mill.kr - 5 mill. kr	1 800	1 748 300	39,3	-66 900	-1,5	-41 500
5 mill.kr - 6 mill. kr	1 200	2 097 900	38,5	-88 100	-1,6	-60 900
6 mill.kr -7 mill. kr	600	2 612 000	40,4	-130 400	-2,0	-100 900
7 mill.kr - 9 mill. kr	600	3 121 200	39,7	-130 400	-1,7	-86 100
9 mill. kr og over	900	7 112 700	36,5	-337 100	-1,7	-272 700
I alt	4 226 600	111 200	25,0	-3 700	-0,8	-1 100

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

Tabell 2 Anslåtte fordelingsvirkninger av endringer i budsjettforslaget for 2017 for alle personer som er 17 år eller eldre etter bruttoinntekt. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til referansesystemet for 2017. Kroner

Bruttoinntekt	Antall	Gjennomsnittlig skatt i referansesystemet. Kroner	Gjennom- snittlig skatt i referanse- systemet Prosent	Gjennom- snittlig endring i skatt. Kroner	Gjennom- snittlig endring i pst. av brutto- inntekten	Herav: Gjennom- snittlig endring i formues- skatt. Kroner
0 - 149 999 kr	575 000	3 300	5,1	-200	-0,3	0
150 000 - 250 000 kr	565 400	18 400	9,0	-400	-0,2	0
250 000 - 350 000 kr	719 800	50 400	16,8	-600	-0,2	0
350 000 - 450 000 kr	694 500	85 500	21,4	-800	-0,2	0
450 000 - 550 000 kr	593 900	118 400	23,8	-1 000	-0,2	0
550 000 - 650 000 kr	401 700	152 300	25,6	-1 200	-0,2	0
650 000 - 750 000 kr	235 200	193 000	27,7	-1 400	-0,2	-100
750 000 - 850 000 kr	146 700	235 000	29,5	-1 500	-0,2	-100

850 000 - 950 000 kr	96 100	276 700	30,9	-1 700	-0,2	-200
950 000 - 1 mill. kr	36 600	309 200	31,7	-1 800	-0,2	-200
1 mill.kr - 2 mill. kr	199 000	447 300	34,8	-2 200	-0,2	-500
2 mill.kr - 3 mill. kr	20 200	917 500	38,5	-2 900	-0,1	-2 400
3 mill.kr - 4 mill. kr	5 700	1 335 600	38,8	-3 100	-0,1	-6 400
4 mill.kr - 5 mill. kr	2 000	1 722 000	38,8	-6 600	-0,1	-11 400
5 mill.kr - 6 mill. kr	1 200	2 182 100	40,2	-12 300	-0,2	-21 700
6 mill.kr -7 mill. kr	800	2 453 800	38,1	-3 800	-0,1	-17 000
7 mill.kr - 9 mill. kr	700	3 092 500	39,4	-12 000	-0,2	-26 000
9 mill. kr og over	1 000	7 071 400	36,5	-11 700	-0,1	-76 100
I alt	4 295 400	114 000	25,1	-900	-0,2	-100

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

b)

Tabell 3 Anslåtte fordelingsvirkninger av skattesystemet i 2016 for alle personer som er 17 år eller eldre etter beregnet nettoformue¹. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til skattereglene for 2013 justert til 2016. Kroner

Nettoformue ¹ 2016	Antall personer 2016	Gjennom- snittlig brutto- inntekt i 2016. Kroner	Gjennom- snittlig skatt i prosent av bruttoinntekt i 2016	Gjennom- snittlig skatt i 2016. Kroner	Gjennom- snittlig endring i skatt. Kroner	Herav: gjennom- snittlig endring i formues- skatten. Kroner
Negativ formue	1 004 500	414 800	23,5	97 600	-2 200	0
0-1 mill. kr	1 514 100	329 800	21,9	72 100	-2 000	0
1 mill. kr - 5 mill. kr	1 472 500	503 600	25,2	127 100	-4 200	-1 100
5 mill. kr - 10 mill. kr	182 100	745 700	30,5	227 600	-11 100	-6 200
10 mill. kr - 20 mill. kr	38 400	1 177 800	35,2	415 100	-19 300	-11 900
20 mill. kr - 30 mill. kr	6 900	1 842 800	38,0	700 300	-30 500	-20 900
30 mill. kr - 40 mill. kr	2 800	2 552 800	41,9	1 069 600	-46 200	-36 500
40 mill. kr - 50 mill. kr	1 400	2 871 400	41,4	1 189 800	-54 900	-46 500
50 mill. kr - 100 mill. kr	2 500	2 814 900	45,9	1 290 800	-82 700	-84 700
100 mill. kr og over	1 400	6 609 400	61,4	4 060 200	-503 900	-494 600
I ALT	4 226 600	444 500	25,0	111 200	-3 700	-1 100

¹Inkluderer beregnet markedsverdi av bolig.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

Tabell 4 Anslåtte fordelingsvirkninger av endringer i budsjettforslaget for 2017 for alle personer som er 17 år eller eldre etter beregnet nettoformue¹. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til referansesystemet for 2017. Kroner

Nettoformue ¹	Antall personer	Gjennom- snittlig brutto- inntekt. Kroner	Gjennom- snittlig skatt i prosent av bruttoinntekt	Gjennom- snittlig skatt Kroner	Gjennom- snittlig endring i skatt. Kroner	Herav: gjennom- snittlig endring i formues- skatten.
--------------------------	-----------------	---	---	--------------------------------------	---	---

					Kroner	
Negativ formue	1 008 600	423 300	23,6	100 000	-700	0
0-1 mill. kr	1 501 900	334 300	21,8	72 900	-700	0
1 mill. kr - 5 mill. kr	1 516 800	510 900	25,2	128 500	-1 000	0
5 mill. kr - 10 mill. kr	207 700	738 100	30,2	222 700	-1 300	-200
10 mill. kr - 20 mill. kr	44 200	1 156 000	34,9	403 600	-1 600	-1 200
20 mill. kr - 30 mill. kr	7 500	1 879 200	38,0	713 400	-2 400	-4 700
30 mill. kr - 40 mill. kr	3 100	2 530 600	41,7	1 054 800	-4 600	-9 200
40 mill. kr - 50 mill. kr	1 500	3 128 900	41,0	1 283 400	-1 600	-13 100
50 mill. kr - 100 mill. kr	2 600	2 972 300	44,7	1 329 200	-12 900	-26 200
100 mill. kr og over	1 500	6 690 200	60,8	4 064 500	-131 800	-158 700
I ALT	4 295 400	454 600	25,1	114 000	-900	-100

¹Inkluderer beregnet markedsverdi av bolig.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

c)

Tabell 5 Anslåtte fordelingsvirkninger av skattesystemet i 2016 for alle personer som er 17 år eller eldre etter beregnet nettoformue¹. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til skattereglene for 2013 justert til 2016. Kroner

Gruppering etter beregnet nettoformue ¹	Antall personer 2016	Gjennom-snittlig skatt i 2016. Kroner	Gjennom-snittlig endring i skatt. Kroner	Som andel av samlet skatteendring. Prosent	Herav: gjennom-snittlig endring i formues-skatten. Kroner
Topp 0,02 pst.	1 000	4 988 000	-656 200	4,3	-642 100
Topp 0,1 pst.	4 200	2 180 500	-221 200	6,1	-218 200
Topp 1 pst.	42 300	723 500	-44 500	12,2	-36 800
Topp 2 pst.	84 500	515 100	-29 800	16,3	-22 800
Topp 5 pst.	211 300	337 800	-18 400	25,2	-12 700
Topp 10 pst.	422 700	252 300	-12 900	35,2	-8 100
Topp 12 pst.	507 200	234 600	-11 600	38,3	-7 100
Bunn 90 pst.	3 803 900	95 500	-2 600	64,8	-300
Bunn 88 pst.	3 719 400	94 400	-2 600	61,7	-200
Bunn 50 pst.	2 113 300	76 900	-1 900	26,6	0

¹ Inkluderer beregnet markedsverdi av bolig.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

Tabell 6 Anslåtte fordelingsvirkninger av skatteendringer i budsjettforslaget for 2017 for alle personer som er 17 år eller eldre etter beregnet nettoformue¹. Negative tall betyr lettelser. Anslagene er regnet i forhold til referansesystemet for 2017. Kroner

Gruppering etter beregnet nettoformue ¹	Antall personer	Gjennomsnittlig skatt i referansealternativet. Kroner	Gjennomsnittlig endring i skatt. Kroner	Som andel av samlet skatteendring. Prosent	Herav: gjennomsnittlig endring i formueskatten. Kroner
Topp 0,02 pst.	1 000	5 265 000	-185 000	4,9	-217 300
Topp 0,1 pst.	4 300	2 278 200	-54 500	6,2	-72 400
Topp 1 pst.	43 000	749 500	-7 300	8,2	-10 100
Topp 2 pst.	85 900	531 600	-4 300	9,9	-5 300
Topp 5 pst.	214 800	347 300	-2 500	14,2	-2 300
Topp 10 pst.	429 500	258 700	-1 800	20,7	-1 200
Topp 12 pst.	515 400	240 600	-1 700	23,0	-1 000
Bunn 90 pst.	3 865 800	97 900	-800	79,3	0
Bunn 88 pst.	3 779 900	96 700	-800	77,0	0
Bunn 50 pst.	2 147 700	78 900	-700	37,7	0

¹ Inkluderer beregnet markedsverdi av bolig.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt.

SSB ønsker ikke å oppgi anslag for de 100 rikeste personene. Årsaken er at tallene blir mer usikre for så små grupper, og at usikkerheten blir spesielt stor fordi det er store forskjeller i de høyeste inntektene. Dessuten er det viktig at personene ikke kan identifiseres.

Alle beregningene i besvarelsen er basert på Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt. Datagrunnlaget for modellen er et utvalg fra Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for husholdninger for 2014. Denne statistikken gir informasjon om sammensetningen av inntekt og formue for hele befolkningen. Datagrunnlaget er framskrevet til 2016 og 2017. Beregningene kan være usikre bl.a. fordi datagrunnlaget ikke omfatter alle skattyterne og er sjablonmessig framskrevet. Modellen tar heller ikke hensyn til mulige endringer i atferden som følge av endringer i skattereglene.

SPØRSMÅL NR. 29**Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal****Besvart 18. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Når kan vi forvente at Aksdal-krysset realiseres?»

BEGRUNNELSE:

Det var knyttet sterke forventninger til at Aksdalskryss E39 i Tysvær kommune, skulle tas inn i statsbudsjettet for 2017. Kommunen har søkt om å forskuttere krysset, Statens vegvesen har innstilt positivt på det.

Svar:

I følge Statens vegvesen ble reguleringsplan for bygging av ny rundkjøring i krysset mellom E39 og E134 i Aksdal vedtatt i oktober 2015. Tysvær kommune oversendte i august 2016 søknad om å forskuttere utbyggingen, mot refusjon i perioden 2018-2021. På grunn av prosjektets størrelse må saken til Samferdselsdepartementet for avgjørelse. Jeg ønsker å avvente Vegdirektoratets vurderinger før jeg tar stilling til søknaden.

SPØRSMÅL NR. 30**Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ketil Kjenseth****Besvart 13. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Vil statsråden sørge for at norske diabetikere får tilgang til glukosemålesystemet Freestyle Libre på blå resept?»

BEGRUNNELSE:

Diabetikere er avhengige av å kjenne til blodsukkerverdiene sine til enhver tid. I dag får de fleste måleapparater gratis fra HELFO, mens noen får en sensor, såkalt CGM, fra Hinas. Den store gruppen som benytter seg av de ordinære måleapparatene må stikke seg til blods hver gang de sjekker glukosenivået sitt.

Freestyle Libre er en glukosemåler med scannerfunksjon, og som altså faller mellom måle- og CGM-stolene. Produktet er av en ny type som ikke innbefattes av dagens refusjonssystem. Glukosemålesystemet er likevel svært billig, det koster ca. 20 000 kr pr. pasient pr. år, mens kostnaden ved bruk av dagens målere ligger på omtrent det dobbelte. Samtidig er det en innretning som vil være til nytte for svært mange, da man slipper å stikke seg for hver måling. Siden produktet ikke har kunnet være plassert i de tradisjonelle kategoriene for refusjon, har det heller ikke blitt gjort tilgjengelig for diabetikere på blå resept. Dermed ser vi

et classeskille blant pasientene: de med god økonomi skaffer seg Freestyle Libre privat, de andre må ta til takke med de gamle produktene.

Freestyle Libre måler blodsukkernivået umiddelbart, ved at scanneren strykes over sensoren. Den gir også diabetikeren oversikt over om nivået er på vei opp eller ned, med grafer som viser en fullstendig oversikt over hvordan det har vært de siste timene. En slik oversikt er forebyggende og kostnadseffektiv: den reduserer risiko for skader og sykemeldinger. I dag går 80 prosent av pengene det offentlige bruker på diabetikere til behandling av senskader - for hjelpemidler er tallet bare 8 prosent. Diabetesforbundet er blant dem som har uttalt at de ønsker seg systemet på blå resept. I Sverige får brukere av Freestyle Libre allerede full refusjon fra staten, og det er et etablert hjelpemiddel.

Fraværet av nåler og blod vil også gjøre hverdagen enklere for tusenvis av diabetikere, men spesielt for barn, pasienter med stikk-vegring eller hudproblemer, og for dem som har en hverdag hvor de er mye på farten, eller befinner seg i et uhygienisk miljø.

Svar:

FreeStyle Libre er et nytt produkt, og det er usikkert hvilke pasienter produktet er mest relevant for, samt hvor stor nytte pasientene vil få av produktet.

På bakgrunn av dette har Bestillerforum RHF i systemet for Nye metoder i juni 2016 bestilt en hurtig metodevurdering av FreeStyle Libre og tilsvarende system for egenmåling av glukose i vevsvæske ved diabetes fra Kunnskapssenteret i Folkehelseinstituttet.

Denne metodevurderingen vil, i tillegg til å vurdere tiltakets nytte, ressursbruk og alvorlighetsgrad, også vurdere hvilke pasienter som kan ha størst nytte av produktet. Kunnskapssenteret skal bruke maksimalt 180 dager på denne vurderingen fra dokumentasjon er mottatt fra leverandøren. På bakgrunn av metodevurderingen kan det videre avklares om FreeStyle Libre skal finansieres av det offentlige, og om utgiftene i tilfelle skal dekkes gjennom blåreseptordningen eller av helseforetakene.

SPØRSMÅL NR. 31

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 14. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hva vil regjeringen gjøre for å hindre en utvikling der manglende tillit mellom ledelse og ansatte får dominere sykehusmiljøene, hva vil regjeringen gjøre for å gjenopprette tilliten slik at sykehusene blir i stand til å ivareta sine oppgaver, og ser regjeringen at tillitskrisen er alvorlig med tanke på den ønskede utviklingen av norsk spesialisthelsetjeneste?»

BEGRUNNELSE:

Konflikten mellom sykehusledelse og ansatte ved norske sykehus blir fra mange hold omtalt som en tillitskrise. Det har vært høy konfliktlinje over flere år som har omfattet ulike yrkesgrupper. Konflikten som er nå har startet for mange år siden, og har utviklet seg til lengstvarende akademikerstreiken i sykehuse- ne noensinne. Streiken samler hele arbeidstakersiden. Sykehus er kunnskapsbedrifter som har fremste verdi å skape trygghet for innbyggerne, både ved akutt sykdom og ved planlagte behandlinger. Trygghet i tjenestene sikres ikke dersom det i systemet over tid skapes en økende mangel på tillit i mellom ansatte og ledelsen. Mange har påpekt at måten norske sykehus ledes på, må endres og forbedres. Den åpenbare tillitskrisen mellom ledelse og ansatte ved norske sykehus er etter spørsmålsstiller sitt syn, et problem som også må engasjere statsråden som sykehuseier og øverste ansvarlig for helsetilbudet i Norge.

Svar:

Arbeidskonflikten i sykehusene ble avsluttet tirsdag 11. oktober 2016. Konflikten skal nå behandles av Rikslønnsnemnda. Som helse- og omsorgsminister er jeg ikke part i avtalene eller konflikten, og heller ikke i Rikslønnsnemndas behandling av saken.

En arbeidskonflikt og effekten av den kan ofte være krevende. Det er viktig at alle i sykehusene nå bidrar til et godt og konstruktivt samarbeid.

Regjeringen ønsker å styrke åpenheten i arbeidslivet, også i sykehusene. De politiske signalene er entydige. Det skal være stor takhøyde for engasjement, debatt og ytring. Regjeringen har understreket at det skal legges vekt på et velfungerende arbeidsliv som er preget av åpenhet, kvalitet, trygghet og respekt.

Jeg har, som helse- og omsorgsminister det overordnede ansvaret for spesialisthelsetjenesten. Det er et ansvar som engasjerer meg og som jeg tar på fullt alvor. Jeg er svært opptatt av at det skal være et godt arbeidsmiljø i norske sykehus både for ledere og for medarbeidere, og jeg har derfor stilt krav om at sykehusene skal sette ekstra fokus på et arbeidsmiljø som preges av åpenhet, kvalitet, trygghet og respekt. Jeg har tidligere understreket at sykehusene skal arbeide med lærings- og forbedringstiltak og tiltak på systemnivå, og at tiltakene skal ses i sammenheng med helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Det må imidlertid heller ikke være tvil om at sykehusene selv har det operative ansvaret når det kommer til konkrete tiltak.

Det skal heller ikke være tvil om at jeg ønsker debatter om ledelse, åpenhet og ytringsfrihet velkommen. Det er et lederansvar å skape en åpenhetskultur i sykehusene. Jeg ønsker å videreutvikle en ledelse som

støtter ansattes og tillitsvalgte engasjement, rett til å ytre seg og foreslå forbedringer, og som oppfordrer dem til å melde fra om uønskede hendelser og andre forhold som kan ha betydning for pasientsikkerheten. God håndtering og oppfølging av avviksmeldinger og forbedringsforslag er forutsetninger som må til for å skape pasientens helsetjeneste.

I foretaksmøtet 12. januar i år ba jeg de regionale helseforetakene "om å videreføre arbeidet for å bedre pasientsikkerheten og se dette i sammenheng med helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid». Jeg understreket at de skal arbeide med lærings- og forbedringstiltak og tiltak på systemnivå, og at tiltakene skal ses i sammenheng med helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.

På seminaret for styrene 16. februar fulgte jeg opp styringskravet fra foretaksmøtet og oppdragsdokumentet, fordi jeg ønsker forsterket innsats på dette området.

Med bakgrunn i kravene som ble stilt i foretaksmøtet 12. januar og i oppdragsdokumentet for 2016 ba jeg de regionale helseforetakene konkret om å:

- Utvikle strategier for å få frem kunnskap om vilkårene for en kultur preget av åpenhet og læring, og

følge opp med tiltak for å endre kulturen der det avdekkes behov for dette

- Anvende kunnskapen fra pasientsikkerhetsprogrammet "I trygge hender", hvor man har kartlagt pasientsikkerhetskulturen gjennom måling av sikkerhetsklima og teamarbeidsklima på alle avdelinger/seksjoner i helseforetakene

De regionale helseforetakene orienterte om dette arbeidet i felles oppfølgingsmøte 22. juni og vil bli tema i oppfølgingsmøte 25. oktober i år.

Jeg har også stilt krav i oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene om at helseforetakene skal delta i pasientsikkerhetsprogrammet "I trygge hender", og at de er ansvarlig for å følge opp resultatene fra kartleggingen av pasientsikkerhetskulturen. Det skal gjennomføres en ny kartlegging i 2017.

Avslutningsvis ønsker jeg å understreke at arbeid med arbeidsmiljø, også i sykehusene, krever kontinuerlig oppfølging og utvikling for å oppnå et godt arbeidsmiljø.

SPØRSMÅL NR. 32

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien

Besvart 12. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hva er den totale kostnaden ved Norges deltakelse i PISA-testene når en tar hensyn til alle utgifter, herunder deltakelse i utarbeiding av materiell, oversetting, tilrettelegging for norske forhold, lærerressurser, bearbeiding av resultatene, analyse og oppfølging?»

BEGRUNNELSE:

Norge deltar i de OECD-baserte PISA-testene som tester i underkant av 5000 norske 15-åringer i lesing, matematikk og naturfag hvert tredje år. Testene er utformet for å kunne sammenligne norske elevers ferdighetsnivå med ferdighetsnivået til 15-åringer fra andre land.

Svar:

Norge har deltatt i den internasjonale studien PISA (Programme for International Student Assessment) siden 2000. Studien gjentas hvert 3. år og gjennomføres i regi av OECD. PISA måler 15-åringers kompetanse og ferdigheter i matematikk, naturfag og lesing. PISA viser resultater på nasjonalt nivå og for grupper av elever. Det publiseres ikke resultater på skolenivå eller elevnivå. PISA gjennomføres på et representativt utvalg av elever.

I tillegg til å sammenligne resultater mellom land, gir PISA unik informasjon om utviklingen i elevenes resultater over tid. Ved å delta i studien kan vi derfor si noe om tilstanden og utviklingen i norsk skole på noen sentrale områder. PISA gir også tilgang til et omfattende datamateriale. Disse dataene brukes av forskere til å undersøke hvilke tiltak som kan bidra til at flere elever skal prestere bedre i matematikk, naturfag og lesing.

De internasjonale undersøkelsene har vært en av flere viktige kunnskapskilder til å utvikle norsk skole

siden 2000. De har gitt grunnlag for å ta beslutninger basert på kunnskap om tilstand og utvikling i elevenes resultater.

Kostandene til PISA 2015 er på ca. 25,2 mill. NOK, fordelt på fem år (2013-2017). Dette inkluderer

utgifter til de norske forskermiljøene og en årlig deltakeravgift til OECD på ca. 800 000 NOK per år i fem år (2015-2017). Kostnadene er ikke justert for prisutvikling eller endringer i valutakurs.

SPØRSMÅL NR. 33

Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien

Besvart 12. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hva er den totale kostnaden ved Norges deltakelse i TIMMS- og PIRLS-undersøkelsene når en tar hensyn til alle utgifter, herunder deltakelse i utarbeiding av materiell, oversetting, tilrettelegging for norske forhold, lærerressurser, bearbeiding av resultatene, analyse og oppfølging?»

BEGRUNNELSE:

Norge har deltatt i TIMMS og PIRLS-undersøkelsene siden begynnelsen av 2000-tallet. Testene er i regi av IEA.

Omlag 4000 elever fra 4. og 8.-trinn (5.-9. trinn i 2015) deltar i TIMMS-undersøkelsene hvert fjerde år. TIMMS undersøker elevenes faglige prestasjoner i henholdsvis matematikk og naturfag. I motsetning til PISA deltar hele klasser og tradisjonelt fagstoff testes.

Den internasjonale undersøkelsen PIRLS tester elevenes leseforståelse. Tradisjonelt har det vært 4.klassinger som har deltatt i testen, men det er i 2016 valgt å gå over til at det er 5.trinn som skal delta ettersom dette er en alder som samsvarer bedre med de fleste andre deltakerlandene.

Svar:

Norge har siden begynnelsen av 2000-tallet deltatt i de internasjonale studiene TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) og PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study). Begge undersøkelsene er i regi av IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement).

TIMSS måler elevenes kompetanse i matematikk og naturfag. Norge deltar med elever på 4., 5., 8. og 9. trinn i TIMSS 2015.

PIRLS undersøker leseinnsats og leseferdigheter. Norge deltar med elever på 4. og 5. trinn i PIRLS 2016.

TIMSS og PIRLS viser resultater på nasjonalt nivå og for grupper av elever. Det publiseres ikke resultater på skolenivå eller elevnivå.

De internasjonale undersøkelsene sammenligner resultater mellom land, men de gir også viktig informasjon om hvordan norske elevers resultater i matematikk, naturfag og lesing utvikler seg over tid. Undersøkelsene gir også tilgang til et omfattende data-materiale. Disse dataene brukes av forskere til å undersøke hvilke tiltak som kan bidra til at flere elever skal prestere bedre i matematikk, naturfag og lesing.

De internasjonale undersøkelsene har vært en av flere viktige kunnskapskilder til å utvikle norsk skole siden 2000. De har gitt grunnlag for å ta beslutninger basert på kunnskap om tilstand og utvikling i elevenes resultater.

Kostnadene for TIMSS 2015 er på 24,1 mill. NOK fordelt over 5 år (2013-2017). Kostnadene for PIRLS 2016 er på 15,5 mill. NOK fordelt over 6 år (2013-2018). Kostnadene er ikke justert for prisutvikling eller endringer i valutakurs.

SPØRSMÅL NR. 34**Innlevert 6. oktober 2016 av stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete****Besvart 14. oktober 2016 av forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide****Spørsmål:**

«Kan statsråden utdjupe kor lange periodar ein ser for seg at utanlandske styrkar kan vere stasjonert på norsk jord, utan at dette bryt med det som til no har vore norsk basepolitikk?»

GRUNNGJEVING:

Til tross for at ei rekkje studiar har slått fast at Noreg trong ei mekanisert brigade og at naudsynte investeringar mellom anna i artilleri, kampluftvern og stridsvogner skulle ha vore syta for innan 2016, vel regjeringa å utsette investeringar i Hæren i påvente av ei «landmaktutgreiing».

I rapporten frå forsvarssjefen sitt fagmilitære råd frå i fjor haust gjorde forsvarssjefen det klårt at risikoen knytt til reduksjonar i landmakta «i liten grad kompenseres av NATO, med mindre det stasjoneres styrker på norsk jord til daglig, (...)» Forsvarssjefen stadfesta at «uten evne til å yte motstand på bakken, er det en betydelig risiko for at en motpart kan nå sine territoriale mål uten at vårt nasjonale forsvar kan påvirke situasjonen.»

I ein artikkel i adresseavisa 24. juni skriv Adresseavisen at Forsvaret no ser nærmare på om amerikanske styrker kan opphalde seg i Noreg i lengre periodar av gangen. Statsråden fortel Adresseavisen «basepolitikken ligger fast, det skriver vi også veldig tydelig i Langtidsplanen for forsvarssektoren».

Statsministeren er i artikkelen sitert på at «jeg forstår det har vært snakk om styrker som kan være her i lengre perioder enn de normale øvelsene, men ikke på permanent basis.

Det vil i så fall være en aktivitet som er ønskelig».

Svar:

Norsk basepolitikk ligg fast. Utgangspunktet for norsk basepolitikk blei utforma i samband med at vi blei medlem i NATO i 1949. I den såkalla «baseerklæringa» frå mars 1949, som svar på førespurnad frå Sovjetunionen, står det at den norske regjeringa ikkje vil «...åpne baser for fremmede makters stridskrefter på norsk territorium så lenge Norge ikke er angrepet eller utsatt for trusler om angrep».

Kjernen i basepolitikken er at norske myndigheiter kan regulere alliert militær nærvær i Noreg på føreseieleg vis. Praktiseringa av basepolitikken har utvikla

seg i heile etterkrigstida og under skiftande regjeringar. Det har vore brei tilslutning til at det er opp til norske myndigheiter til ei kvar tid å vurdere om ein gitt utanlandsk militær aktivitet er innanfor ramma av basepolitikken. Praktiseringa av basepolitikken skjer alltid i lys av mellom anna den sikkerheitspolitiske utviklinga.

Det har lenge vore brei etablert semje om at basepolitikken ikkje er til hinder for regelmessig alliert nærvær på norsk jord over lengre tid i form av øvingar og trening, som til dømes den britiske helikoptertreninga på Bardufoss. Basepolitikken er heller ikkje til hinder for alliert førehandslagring av militært materiell, NATO-finansierte infrastrukturprosjekt og NATO-kommandoar på norsk jord, som til dømes den tidligare Nordkommandoen på Kolsås i Bærum og Joint Warfare Center i Stavanger. Elles har det i mange år vore permanente allierte fasilitetar på Ørlandet for stasjonering av NATOs overvåkingsfly.

Dei til ei kvar tid sittande regjeringane har også følgt ein praksis med å ikkje talfeste talet på personell eller antyde grenser for kor lenge aktivitetar skal vare. Ein har heller ikkje på annan måte brukt å beskrive meir i detalj kvar grensa eksakt går mellom det som kan hevdast å vere ein permanent base og det som er å sjå på som rotasjonsbasert øving og trening med utanlandske styrkar. Over tid har då også talet på utanlandsk personell som øver og trener på norsk territorium, og kor lenge treningsaktivitetane varer, variert mykje. Det same har dei sikkerheitspolitiske rammevilkåra.

Innsetting av allierte styrkar i krise og krig har vore eit sentralt element i norsk sikkerheitspolitikk i heile etterkrigstida. Alliert nærvær i fredstid i form av øving og trening er viktig for at allierte skal få erfaring med å operere saman med norske styrkar og i nærområda våre. Dette er ein føresetnad for rask innsetting i krise og krig. I tillegg demonstrerer det alliansesolidaritet, som har avskrekkande effekt på ein potensiell angripar. I langtidsplanen som blei lagt fram for Stortinget i juni blir denne lange linja i sikkerheitspolitikken vidareført og understreka. Den sikkerheitspolitiske utviklinga dei siste to-tre åra har ført til ytterlegare merksemd omkring desse spørsmåla.

Elles er det også viktig at norske styrkar held eit nivå og er av eit slikt omfang at dei kan ta imot utanlandske styrkar på norsk jord, og drive målretta samtrening og -øving med desse. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvingane til Forsvaret og til vertslandsstøttebataljonen i 2017. Hæren og Heimevernet vil også bli styrka gjennom ei betydeleg satsing på vedlikehald, reservedelar og beredskapslogistikk, herunder ammunisjonsbeholdningar. Styrkinga legg til rette for å dekke

eit identifisert vedlikehaldsbehov og bidrar til eit varig og bærekraftig vedlikehaldsnivå. Spesielt for Hæren er ei etablering av eit jegerkompani ved Garnisonen i Sør-Varanger og auka aktivitet ved Panserbataljonen i

Brigade Nord. Spesielt for Heimevernet er blant anna innkjøp av sperremateriell for å auke evna til objektsikring.

SPØRSMÅL NR. 35

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kari Henriksen

Besvart 17. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«I Kristiansand kommune er det avdekket, gjennom tilsyn fra fylkesmannen, at omsorgstjenesten har begått ulovligheter når det gjelder bruk av tvang mot en psykisk utviklingshemmet person. Tilsynet konkluderer likevel med at det ikke er forsvarlighetsbrudd etter lovverket. Norsk Forbund for psykisk utviklingshemmede stiller spørsmål ved en slik vurdering. Det oppfattes underlig og motstridende, da noe av forsvarlighetskravet er å følge gjeldende lover.

Hvordan vil statsråden sikre forsvarlig praksis?»

Svar:

Jeg vil takke representanten Henriksen for å ta opp et viktig spørsmål, bruken av tvang overfor noen av de mest sårbare blant oss.

Vi har en faglig uavhengig tilsynsmyndighet. Tilsynsmyndighetene medvirker til at helse- og omsorgstjenestene drives på en faglig forsvarlig måte, og at svikt i tjenesteytingen forebygges. Ved tilsyn undersøkes både forhold som har skjedd tilbake i tid, og hva virksomheten har gjort, eller gjør, for å sikre forsvarlige tjenester framover i tid.

Det er vanskelig for virksomheter i helsetjenesten fullt ut å hindre at feil skjer. Virksomheten må som en del av styringen kartlegge risiko og iverksette de forebyggende tiltak som med rimelighet kan forventes. Den må videre ha gode rutiner for å fange opp og korrigere feil og mangler som oppstår i tjenestene, slik at sannsynligheten for svikt reduseres. Da kan konklusjonen bli at virksomheten vurderes som forsvarlig, selv om det skjer enkelthendelser der tjenesten svikter.

Det å bruke tvang overfor et enkeltmenneske er det mest inngripende tiltak en kan utsette noen for. Derfor er det viktig at det er svært strenge regler for å ta i bruk tvang, og det er viktig at både ledere og ansatte kjen-

ner regelverket godt og har gode prosedyrer for å følge disse. Tvang skal kun anvendes som siste utvei.

Bestemmelser om tvang overfor psykisk utviklingshemmede er inntatt i helse- og omsorgs-tjenesteloven kapittel 9. Bestemmelsene har bidratt til en høyere erkjennelse av tjenestemottakernes rett til respekt for sin integritet og rett til selvbestemmelse.

Loven åpner for at det kan anvendes tvang i følgende tilfeller:

- a) Skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner
- b) Planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner
- c) Tiltak for å dekke brukerens eller pasientens grunnleggende behov for mat og drikke, påkledning, hvile, søvn, hygiene og personlig trygghet, herunder opplærings- og treningstiltak.

Et sentralt moment ved regelverket er at alle vedtak om tvang skal sendes fylkesmannen for vurdering uavhengig av om det foreligger noen klage. Selv om dette er bestemmelser som primært har som formål å styrke rettsikkerheten til en gruppe som kan ha vanskeligheter med å ivareta egne interesser, bidrar de også til å gi tilsynsmyndigheten god kunnskap om bruk av tvang og makt overfor mennesker med psykisk utviklingshemming.

Regelverket for rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt skal hindre at personer utsetter seg selv eller andre for vesentlig skade. Regelverket skal også forebygge og begrense bruk av tvang og makt. Dette krever også at regelverket er klart og forståelig. Regjeringen oppnevnte 17. juni 2016 et lovutvalg som skal foreta en samlet gjennomgang av tvangsreglene i helse- og omsorgssektoren og vurdere hvordan regelverket om tvang kan bli klarere og mer samordnet. En del av denne vurderingen vil gjelde spørsmålet om vi bør ha en felles lov, eller om det bør være særskilte regler for ulike grupper og diagnoser.

God kompetanse i tjenestene vil bidra til bedre tjenester. Det viser seg også at der en har fått tilstrekkelig kompetanse, bemanning, oppfølging og veiledning på plass, har behovet for tvangsbruk blitt mindre. Regjeringen har derfor styrket Kompetanseløftet som skal bidra til kompetanseheving i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. I tillegg vil et eget opplæringstiltak, Mitt Livs ABC, styrke kompetansen om utviklingshemming.

Endelig vil jeg vise til at det såkalte Rettighetsutvalget avga sin innstilling 3. oktober i år (NOU 2016:17 På lik linje). Utvalget har særlig vurdert tiltak på områdene selvbestemmelse, rettssikkerhet, kvalitet i opplæringen, deltakelse i arbeid, god helse og omsorg, og om mennesker med utviklingshemming får oppfylt retten til privat- og familieliv. Denne sendes nå på høring.

SPØRSMÅL NR. 36

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Trine Skei Grande

Besvart 14. oktober 2016 av statsminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Hvordan planlegger regjeringen å inkludere ungdom som aktør i arbeidet med FNs bærekraftsmål, i Norge og internasjonalt?»

BEGRUNNELSE:

I statsbudsjettet rapporterer regjeringen for første gang om Norges arbeid med FNs bærekraftsmål. Rapporteringen sier ingenting om hvordan ungdom skal inkluderes i arbeidet med bærekraftsmålene. I Norges rapport til høynivåforumet i FN beskrives ungdom som “important change makers”, samtidig som det påpekes behov for ungdoms aktive deltakelse i gjennomføringen av bærekraftsmålene. Skal vi nå bærekraftsmålene må ungdom i større grad bli involvert og engasjert i implementering og oppfølging av FNs bærekraftsmål de neste 14 årene.

I dag er 1 av 4 mennesker i verden ungdom. For å hindre at ungdom faller utenfor den globale utviklingsagendaen må ungdom få verktøyene og handlingsrommet de trenger for å delta i politiske beslutningsprosesser. I talen Erna Solberg holdt til High Level Political Forum om bærekraftsmålene i FN sa hun: “Norway will focus on building broader and better partnerships around the SDGs”. Å inngå partnerskap med ungdom, gjennom øremerkede midler, vil være et konkret tiltak for å øke ungdoms deltakelse i bærekraftsagendaen.

Venstre stiller seg også bak det Erna Solberg slo fast i talen under høynivåmøtet i FN: “We need the full involvement of business and civil society if we are to succeed”. Norge bør bidra til å bygge sterke unge sivilsamfunn som jobber for å nå FNs bærekraftsmål.

Svar:

Regjeringen deler representantens engasjement for å involvere ungdom i gjennomføringen av bærekraftsmålene. Som et demokratisk samfunn arbeider vi med å gi alle innbyggere mulighet til å delta i demokratiske prosesser og i utviklingen av samfunnet. Regjeringen har kommet godt i gang med oppfølgingen av FNs bærekraftsmål. Vi har integrert bærekraftsmålene i den ordinære politikkutviklingen, der hvert departement er ansvarlig for å følge opp sine respektive mål og delmål. Finansdepartementet summerer opp hovedpunktene i nasjonalbudsjettet, mens Utenriksdepartementet koordinerer oppfølgingen internasjonalt. Norge var blant de første landene som rapporterte til FN om vår oppfølging og vi har hele veien hatt tett dialog med sivilsamfunnet, herunder ungdomsorganisasjoner.

Dagens ungdom er en viktig del av samfunnet i dag og i fremtiden. Deres egne aktiviteter og initiativ er viktige pådrivere i gjennomføringen av FNs bærekraftsmål.

Regjeringen har en barne- og ungdomspolitik som bygger opp om sivil sektor og barne- og ungdomsorganisasjonene. Regjeringen har over flere år hatt en omfattende tilskuddspolitik rettet mot barne- og ungdomsorganisasjoner, og deres viktige arbeid. Regjeringen foreslår i 2017 å støtte barne- og ungdomsorganisasjonene med over 130 millioner kroner i driftsstøtte og grunnstøtte.

Kommunale ungdomsklubber og fritidshus har i en årrekke arbeidet med ungdomsmedvirkning.

Fritidsklubbenes rolle er både byggende og forebyggende, og løfter frem stemmene til det brede lag av barn og ungdom, og spesielt uorganisert ungdom.

Sammen med barn og ungdom i ideell og frivillig sektor legges det ned stor samfunnsinnsats og omfattende engasjement i spørsmål knyttet til bærekraftsmålene, for eksempel for barns rettigheter.

Regjeringen har nylig hatt på høring et forslag til endringer i kommuneloven. Forslaget innebærer at kommuner eller fylkeskommuner som ønsker å ha et ungdomsråd eller en annen form for ungdomsmedvirkning, må følge et eget regelverk for ungdomsmedvirkning. Forslaget skal styrke ungdoms innflytelse og påvirkning i kommunene og føre til bedre kvalitet i arbeidet med ungdomsdeltakelse.

Barn og unges engasjement må ivaretas på en ordentlig måte, og de må sikres reell innflytelse gjennom kanaler hvor deres engasjement og meninger kan utfolde seg.

Regjeringen ønsker at Bufdir skal være et fagmiljø som skal ivareta informasjons-, veilednings- og utviklingsoppgaver knyttet til barn og unges rett til medvirkning.

Regjeringen har også jevnlig kontakt med sivil sektor, ungdomsmiljøer, ungdomsrepresentanter fra fylkene og organisasjoner på en rekke av regjeringens politikkområder. Vi involverer ungdom gjennom å be om råd og innspill til pågående prosesser, som for

eksempel planer, strategier og lovverk. Regjeringen involverer også ungdom i prosesser som omhandler gjennomføringen av bærekraftsmålene i Norge.

For eksempel er flere barne- og ungdomsorganisasjoner part i arbeidet med Fritidserklæringen, om å sikre alle barn og ungdommer mulighet til delta i minst en organisert fritidsaktivitet. Barne- og ungdomsorganisasjonene og Ungdom og Fritid er viktige samarbeidsparter i arbeidet med implementeringen av Fritidserklæringen.

Erklæringen er en del av arbeidet med å motvirke konsekvensene av barnefattigdom her og nå.

Kunnskap er sentralt for å sikre at bærekraftsmålene blir gjennomført. Norad, Tinn kommune og Den Norske Turistforening arrangerte nylig en lysvandring opp til Gaustatoppen for å spre kunnskap om FNs 17 bærekraftsmål. 5000 mennesker gikk turen og slike nyskapende informasjonstiltak er viktige for å nå de unge. Regjeringen arbeider også for at bærekraftig utvikling skal bli et prioritert tverrfaglig tema i læreplanverket.

Norge har en aktiv politikk for å sikre likestilling og medvirkning for barn og ungdom i gjennomføring av bærekraftsmålene. Det er en ambisjon at dette arbeidet videreutvikles i årene fremover.

SPØRSMÅL NR. 37

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ulf Leirstein

Besvart 14. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Vil statsråden ta et initiativ for at kriminelle innvandrere som etter en politifaglig begrunnelse utvises direkte, fremfor å dømmes i en domstol, også registreres som kriminelle utlendinger i utvisningsstatistikken?»

BEGRUNNELSE:

Antallet kriminelle utledninger og asylsøkere med endelig avslag som utvises er rekordhøyt under denne regjeringen. Dette er meget positivt, både for tilliten til innvandringspolitikken og tryggheten i det norske samfunnet. Det tvangsreturneres likevel noe færre kriminelle 2016 sammenliknet med fjoråret, selv om måltallet for utvisninger har økt. Dette handler først og fremst om at statistikken gir en unyansert beskrivelse av de faktiske forhold. Politiet har i media uttalt at de

sender utledninger ut istedenfor å opprette en straffesak. Dermed regnes de ikke som kriminelle på statistikken. Spørsmålsstiller mener statistikk bør tilstrebe og beskrive virkeligheten på en best mulig måte, og måten statistikken føres på dette feltet bør derfor endres.

Svar:

Jeg har forelagt spørsmålet for Politidirektoratet og Politiets utlendingsenhet. De påpeker at politiet kan skjønsmessig vurdere hvorvidt det skal opprettes straffesak mot en utlending. Vurderingen tar utgangspunkt i straffeprosessloven § 224 første ledd. Etter denne bestemmelsen inntreer politiets etterforskningsplikt når det er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold som skal forfølges av det offentlige. Hva som ligger i «rimelig grunn» må vur-

deres konkret, og det er vanlig å se hen til om det vil være forholdsmessig å utsette den mistenkte for videre forfølgning og/eller om dette er hensiktsmessig ressursbruk.

Riksadvokaten har tidligere uttalt at det kan vurderes om en forvaltningsmessig oppfølging skal prioriteres fremfor videre behandling av straffesak. I slike vurderinger vil det bli sett hen til om utlendingen uansett kan utvises og sendes raskt ut av landet. Dette må holdes opp mot andre forhold ved saken, herunder hvor alvorlig kriminalitet utlendingen har begått. I Riksadvokatens retningslinjer for påtalemessig behandling av straffbare handlinger som avdekkes i utlendingssaker mv. fra 2008 er det uttalt at det ved mindre alvorlige saker skal ses hen til om etterforskning og irettføring av straffesaken kan få betydning på lengden på innreiseforbudet som vil bli gitt i et utvisningsvedtak fra UDI.

Når det kommer til begrunnelsen for at et forhold blir henlagt, er det et spørsmål som tilligger Riksadvokatens myndighetsområde. Det må også tas med i vurderingen at det ikke alltid vil være en enkelt årsak til at et forhold blir henlagt. Ofte beror henleggelsen på en helhetsvurdering, hvor det samlet sett er mer fornuftig å fatte vedtak om utvisning med etterfølgende

uttransport, enn å holde vedkommende utlendingen i Norge for å fullføre en straffesak. Typisk vil situasjonen være at det kreves ytterligere etterforskning for å være overbevist, at den siktede ikke har erkjent forhold eller at vitnene er ennå ikke avhørt, slik at det samlet sett er hensiktsmessig å la uttransport skje. En konsekvens av dette kan være at forholdet ikke får en straffereaksjon, noe som statistikken dermed ikke tar høyde for.

Prinsippet om uskyldspresumsjon vil også inntreffe her. All den tid vedkommende ikke er dømt for et straffbart forhold vil det være vanskelig å registrere vedkommende som kriminell.

Politiet har på nåværende tidspunkt ikke statistikk over hvor mange saker der uttransport er prioritert fremfor irettføring. Disse sakene ville uansett ikke kunne føres som kriminelle i uttransporteringsstatistikken ettersom de rent faktisk ikke har fått en straffereaksjon. I tillegg er det usikkert hvorvidt de hadde fått det, all den tid forholdet ikke etterforskes. Grunnlaget for uttransport i disse sakene er brudd på utlendingsloven.

Avslutningsvis vil jeg bemerke at retur brukes aktivt som et kriminalitetsforebyggende- og bekjempende middel, og virker ressursparende for justissektoren og samfunnet for øvrig ved at vedkommende uttransporteres fra Norge fremfor å belaste rettssystemet.

SPØRSMÅL NR. 38

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Frank Bakke-Jensen

Besvart 17. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Når ser næringsministeren for seg at man kan få avklart de nye leieavtalene på Svalbard?»

BEGRUNNELSE:

Etter at Nærings- og fiskeridepartementet kjøpte en del eiendommer fra Store Norske Spitsbergen Kullkompani, jf. Prop. 118 S (2014-2015) og Innst. 343 S (2014-2015), er det oppstått tvil om leieavtalene til noen av disse eiendommene. I Svalbardposten 7. oktober er det redaksjonelle oppslag der bl.a. banksjef Trond Hellstad i Sparebank 1 Nord-Norge viser til at det mangler avklaring fra Nærings- og fiskeridepartementet for å kunne inngå nye avtaler. Banken gir følgelig ikke lån til kunder som sitter på disse tomtene, tomteeiere som dermed ikke får realisert sine planer.

Svar:

Da staten ved Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) overtok grunneiendommer fra SNSK våren 2015 i forbindelse med restruktureringen av selskapet, utarbeidet NFD nye standardavtaler for leie av grunn på Svalbard.

Leieavtalene for statens grunn er utformet for å ivareta flere hensyn enn næringsvirksomhet. Det er likevel naturligvis ønskelig å legge til rette for næringsvirksomhet på Svalbard så langt det lar seg gjøre innenfor overordnede rammer og samfunnshensyn. Det vil fortsatt være andre forutsetninger for å drive næringsvirksomhet på Svalbard enn det er på fastlandet.

Departementet arbeider derfor med å finne mulige justeringer i leieavtalene, slik at bl.a. aktørene på Elvesletta og bankene skal kunne oppnå lånesikkerhet så langt det er mulig uten at det går på bekostning av

viktige svalbardpolitiske målsettinger og statlige kontrollbehov. Dette arbeidet er prioritert i departementet,

med sikte på at en løsning skal kunne foreligge innen rimelig tid.

SPØRSMÅL NR. 39

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Geir Pollestad

Besvart 14. oktober 2016 av olje- og energiminister Tord Lien

Spørsmål:

«I eit oppslag på Stavanger Aftenblad sin nettstad 6. oktober 2016 kan ein lesa at regjeringa ynskjer å legge Fornybar AS til Stavanger. Dette finn ein ikkje i sjølve budsjettdokumentet.

Er dette regjeringa si haldning og kva tid kan ein venta ei formell avklaring?»

Svar:

Regjeringen foreslår i forbindelse med forslaget til statsbudsjettet for 2017 å opprette et nytt investerings-

selskap med formål å bidra til reduserte klimagassutslipp. I forslaget til statsbudsjett omtales investeringsmandatet for selskapet, og det fremmes forslag til nødvendige bevilgninger for etablering og drift av selskapet i 2017.

Jeg tar sikte på at selskapet kan opprettes i løpet av første kvartal 2017. I den forbindelse vil regjeringen også ta stilling til lokalisering av selskapet. Selskapet bør lokaliseres i nærhet til gode finans- og investeringsmiljøer med sikte på godt samspill med disse. Regjeringen og samarbeidspartiene er enige om at ny statlig virksomhet skal etableres utenfor Oslo.

SPØRSMÅL NR. 40

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Geir Pollestad

Besvart 18. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Var departementet klar over at Vegdirektoratet avlyste prekvalifisering til første entrepris på Rogfast og kva var årsaka til dette?»

GRUNNGJEVING:

26. september 2016 vart prekvalifisering av fyrste entrepris for Rogfast avlyst.

Rogfast er handsama i stortinget både i samband med Nasjonal transportplan 2014-2023 og i samband med godkjenning av førehandinnkreving av bompengar til prosjektet. Det ligg og midler til planlegging av

Rogfast i årets statsbudsjett. Det er brei støtte til prosjektet på Stortinget.

Dette framstår som eit formalistisk inngrep i arbeidet med Rogfast. Vi veit mellom anna frå handsaminga av Ryfast at Framstegspartiet har ei formalistisk tilnærming til vegprosjekt. Hadde Frp sitt framlegg om Ryfast fått fleirtal då prosjektet vart vedteke i Stortinget hadde det truleg ikkje vore full anleggsaktivitet i Strand og kring Stavanger i dag.

Eg legg til grunn at det ikkje er noko regelverk som hindrar ei slik prekvalifisering, og at det hadde vore fullt mogleg å utlyse denne under føresetnad av Stortinget si seinare godkjenning av prosjektet.

Svar:

Det er praksis at Statens vegvesen ikkje startar anbodsprosessen for byggjearbeid på eit bompengeprojekt for bompengeproposisjonen er lagt fram for Stortinget. Dette var bakgrunnen for at Vegdirektoratet ba regionvegkontoret om å trekkje tilbake saka om prekvalifisering for prosjektet E39 Rogfast. Sjølv om eg er ivrig etter å komme i gang med nok et vegprosjekt, så er eg også opptatt av at man skal følgje spillereglene,

som eg antar representanten Pollestad burde vera kjent med som tidlegare statssekretær i Samferdselsdepartementet.

Så snart bompengeproposisjonen for prosjektet er lagt fram, kan anbodsprosessen starte, men då med etterhald om Stortinget si tilslutning til finansieringsopp- legget.

Samferdselsdepartementet var kjent med Vegdirektoratet sine vurderingar og avgjerd i denne saka.

SPØRSMÅL NR. 41

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kristin Vinje

Besvart 14. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«For å lykkes i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon er vi avhengige av økt innsats fra våre institusjoner. Vi må også legge til rette for godt samarbeid mellom UH-institusjoner, institutter og næringsliv.

Mitt spørsmål til kunnskapsministeren er hvordan vi kan innrette incentivordningene på en slik måte at det ikke skapes unødvendige friksjon i samarbeidet mellom universiteter og institutter når de sammen søker midler i Horisont 2020?»

Det kan i mange tilfeller være uheldig fordi det ofte kan være mer hensiktsmessig at instituttet tar lederrollen.

Det kan være enten fordi det tyngste fagmiljøet er der eller fordi de har bedre mulighet for å håndtere prosjektledelsen.

Den store forskjellen i incentivmidler som er i dag vil kunne påvirke diskusjonen om organisering av EU-prosjektene på en uheldig måte og kanskje bidra til dårligere uttelling i EU fordi det sterkeste miljøet ikke får ledelsen.

BEGRUNNELSE:

Horisont 2020 er verdens største internasjonale forsknings- og innovasjonsprogram og Norges viktigste virkemiddel for internasjonalisering av forskning og innovasjon. I regjeringens strategi for samarbeid med EU om forskning og innovasjon uttrykkes det en ambisjon om at to prosent av de midlene som lyses ut i Horisont 2020 skal gå til norske miljøer. I langtidsplanen varslet regjeringen en styrking av bevilgningene som skal bidra til bedre deltakelse i Horisont 2020. Det har regjeringen fulgt opp gjennom statsbudsjettene.

Det er imidlertid store forskjeller mellom støtten til universiteter og høyskoler (UH) og institutter, og da kan det oppstå en uheldig bivirkning ved at det alltid vil lønne seg rent økonomisk at UH vil være den foretrukne partner til å lede prosjektet når de samarbeider.

Grovt sett får universiteter 100 % økning av sine prosjekter mens institutter får 33 %, i følge Forskningsrådets retningslinjer for STIMEU.

Svar:

Deltakelse i Horisont 2020 er høyt prioritert i norsk forskningspolitikk. I langtidsplanen for forskning og høyere utdanning varslet regjeringen at vi ville trappe opp midlene til ordninger for å sikre god norsk deltakelse i Horisont 2020 med 400 millioner kroner i perioden 2015-2018. Regjeringen har fulgt opp i statsbudsjettene 2015 og 2016 med over 240 mill. kroner og i vårt forslag til statsbudsjett for 2017 med ytterligere 75 mill. kroner. Instituttsektorens utfordringer med finansieringsmodellen i Horisont 2020 har vært avgjørende for dimensjoneringen av denne opptrappingsplanen.

Midlene har gått til å få på plass ordninger som gir gode og forutsigbare vilkår for forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler, næringslivet og andre samfunnsaktører. De forskningsutførende sektorene har forskjellige behov for støtteordninger. Regjeringen har derfor vært opptatt av å få på plass både generiske ordninger som treffer alle sektorene (for eksempel støtte til posisjonering og søknadsstøtte), i tillegg til

målrettede virkemidler (særlig STIM-EU som retter seg mot instituttsektoren).

Reglene for prosjektfinansiering i Horisont 2020 legger begrensninger på hvilke utgifter deltakere kan få refundert i et prosjekt. Dette gjelder særlig refusjon av indirekte kostnader, som for eksempel bruk av interne tjenester som bruk av kostbar infrastruktur. Som følge av dette har forskningsinstituttene en utfordring når det gjelder å finansiere de delene av prosjektene som ikke dekkes av tildelingen fra EU.

Derfor har regjeringen særlig styrket STIM-EU-ordningen i Norges forskningsråd. STIM-EU er en målrettet støtteordning som finansieres gjennom friske midler fra langtidsplanens varslede opptrapping og som fungerer som et resultatbasert tilskudd til grunnbevilgningen. STIM-EU er vesentlig forsterket siden EUs forrige rammeprogram. I 2012 hadde ordningen et budsjett på 26 mill. kroner. Budsjettet for 2016 er på 140 mill. kroner. En vesentlig del av regjeringens forslag til vekst i stimuleringsordninger i 2017 vil ventelig gå til STIM-EU. STIM-EU gir et påslag på 33 % av den samlede summen et forskningsinstitutt får tilsagn om fra EU. Det er dessuten noe ekstra støtte til institutter som samarbeider med norsk næringsliv eller offentlig sektor, eller som påtar seg koordinatoransvar i prosjektet.

Universitetene og høyskolene har ikke en tilsvarende målrettet insentivordning gjennom Forsknings-

rådet. Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler har imidlertid et system for fordeling av midler etter bestemte resultatindikatorer. Dette er en del av den totale finansieringen til UH-institusjonene og ikke en egen støtteordning. Finansieringssystemet skiller mellom indikatorer med åpen ramme (først og fremst knyttet til utdanning) og indikatorer med lukket ramme (knyttet til publiseringspoeng og inntekter fra eksterne finansieringskilder bl.a. EU). Den lukkede rammen, inkludert EU-insentivet, er m.a.o. finansiert av institusjonene selv gjennom et uttrekk av basisfinansieringen. For 2017 er den lukkede rammen for EU-prosjekter økt fra 400 mill. kroner til 500 mill. kroner.

I tillegg har regjeringen styrket virkemiddelet for prosjektetableringsstøtte (PES), som gir støtte til deltakere fra institutter, universiteter og høyskoler, offentlig sektor og næringsliv der det også er lagt inn ekstra insentiver for deltakere som tar koordinatoransvar, uavhengig av type institusjon man representerer.

Regjeringen har altså i særlig grad trappet opp virkemidler som er rettet mot instituttsektoren, men også styrket virkemidler som treffer alle forskningsaktørene. Jeg mener at den samlede porteføljen av støtteordninger bidrar til gode og forutsigbare vilkår for deltakelse, gir tilstrekkelig ekstra støtte til deltakere som tar på seg koordinatoransvar og premierer samarbeid på tvers av sektorer.

SPØRSMÅL NR. 42

Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 14. oktober 2016 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Spørsmål:

«Hvordan er handlingsplanen for Inn på tunet (2013-2017) og målsettingene i Meld. St (2013-2014) for Inn på tunet fulgt opp, opplistet på hvert fylke, hva er gjort for å utvikle tilbudet for de tre områdene som særlig skulle prioriteres og hva er antallet gårdsbruk og antall brukere i ordningen fordelt på årene 2012 og til i dag?»

BEGRUNNELSE:

I Meld. St (2013-2014) oppgir regjeringa at den vil:

– følge opp tiltaksområda i handlingsplanen for Inn på tunet (2013–2017).

- bruke erfaringane frå Inn på tunet-løftet til å forbetre tenestene slik at dei blir meir attraktive og konkurransedyktige.
- medverke til å synleggjere Inn på tunet for aktuelle tenestesektorar.
- medverke til god koordinering og samarbeid mellom dei ansvarlege styresmakter på dei ulike tenesteområda.
- medverke til dokumentasjon av effektar og samfunnsnytte av Inn på tunet-tilboda.

I handlingsplanen oppgis det at det i handlingsplanperioden spesielt skal arbeides for å videreutvikle IPT-tilbudet innenfor følgende områder:

1. Demens

2. Skole og pedagogiske tilbud
3. Psykisk helse og rusomsorg, med vekt på videreutvikling av arbeidsrettede tilbud spesielt Grønt arbeid

Målet for Inn på tunet (IPT) er å utvikle kvalitets-sikrede og samfunnsnyttige velferdstjenester med gården som arena, heter det i handlingsplanen som den sittende regjeringa har forplikta seg til å følge opp.

Tilbakemeldinger spørsmålsstilleren har fått tyder på at en er langt unna å nå målsettingene som en satte seg mål om å nå i 2017.

Svar:

I Meld.St 31 Garden som ressurs - marknaden som mål, seier regjeringa at ho vil fylgje opp Handlingsplan for Inn på tunet (2013 – 2017) og satsingsområda som er i planen. LMD samarbeider med fleire departement om å nå måla i handlingsplanen for Inn på tunet. Inn på tunet(IPT) blir satt på dagsorden gjennom konkret politikkkutforming og i politiske dokument. Gode dømer på dette er at Inn på tunet er synleggjort som aktuelle åtgjerder m.a. i demensplan 2020, i den nye folkehelsemeldinga og i integreringsmeldinga. Her blir Inn på tunet lansert som arena for aktivitetar, arbeid og språktraining.

I tråd med Handlingsplanen for IPT, samarbeider departementa òg om utarbeiding av rettleiande materale for dei tre prioriterte områda. LMD og Kunnskapsdepartementet (KD) lanserte i 2015 ein nasjonal rettleiar for garden som læringsarena for barn og unge. No blir det arbeida saman med Helsedirektoratet og nasjonalt kompetansesenter for Aldring og helse om ei nasjonal handbok for IPT-baserte dagaktivitetar for personar med demens. Planen er å lansera handboka i desember i år.

Gjennom Utviklingsprogrammet for landbruksbasert vekst og verdiskaping har regjeringa auka satsinga på landbruksbaserte næringar. Programmet er no på 100 millionar kroner. Fleire Inn på tunet-verksem-

der nyttar verkemidla i programmet, mellom anna til vekstbedrifter, nettverk og kompetanse. I sommar blei det, med stønad frå utviklingsprogrammet, oppretta ein landsomfattande bransjeorganisasjon, Inn på tunet Norge SA. Inn på tunet Norge SA vil mellom anna fremje sal av tenester og marknadsføre Inn på tunet mot aktuelle kjøpargrupper.

Eg vil syne til at det i 2015 blei gjort ei evaluering av Inn på tunet-løftet, ei satsing der 77 kommunar deltok. Evalueringa syner at kommunane meiner IPT-tilboda som blei etablert gjennom IPT-løftet, er økonomisk lønsame for kommunen. Det er jamvel ei utfordring at IPT-tilbudet ofte blir saldert bort i kommunebudsjettet, og det er framleis naudsynt å få fram alternativkostnadene for kommunane.

Resultata frå ei spørjeundersøking til tilbydarane i 2015 syner stor variasjon i ulike aktivitetstilbud der dei mest vanlege er tilrettelagt undervisning for barne- og ungdomsskoleelevar, avlastnings-, ferie- og fritidstilbud til barn og ungdom og dagtilbud for personar med psykiske lidingar. Vi har ingen målingar av talet på brukarar av tilboda samla sett. Eg er oppteken av å arbeide vidare med å gjere statistikkgrunnlaget for Inn på tunet betre.

Godkjenning- og merkeordninga, samt nasjonal nettside for IPT, blir drifta av Matmerk. Eg vil poengtere at målet ikkje i seg sjølv er å etablere flest mogleg IPT-tilbud, men at tilboda som finst skal vere av god kvalitet, og at dei svarar på samfunnet sine utfordringar og behov. Tabellen under syner at 400 IPT-garder har vorte godkjent i perioden frå 2012 - 2016. Fylkesoversikten syner at det per i dag er 378 gardar med godkjenning og fylkestala er korrigert for at 22 tidlegare godkjente gardar anten har slutta med Inn på tunet-verksemd eller ikkje lenger oppfyller eit eller fleire av krava i godkjenningsordninga. Tabellen under syner utviklinga i tal på godkjente IPT- verksemdar 2012 -2016. (Kjelde: Matmerk).

Årstall	Tal godkjente IPT-bedrifter	Akkumulert tal IPT- bedrifter
2012	92	92
2013	139	231
2014	71	302
2015	71	373
2016 (jan. -okt.)	27	400
Totalt		400

Talet godkjende IPT-verksemder pr. fylke 2012 - 2016 fordeler seg slik:

Fylke	2012	2016
Østfold	1	10
Akershus	9	31
Oslo	0	1
Hedmark	9	33
Oppland	4	26
Buskerud	4	22
Vestfold	4	12
Telemark	5	14
Aust Agder	3	6
Vest Agder	3	8
Rogaland	9	21
Hordaland	12	36
Sogn og Fjordane	3	17
Møre og Romsdal	4	17
Sør-Trøndelag	4	35
Nord Trøndelag	6	30
Nordland	3	21
Troms	6	25
Finnmark	3	13
Totalt	92	378

Med bakgrunn i denne gjennomgangen er mi vurdering at arbeidet med å følge opp og gjennomføre tiltaka i Handlingsplan for Inn på tunet, er godt i rute.

SPØRSMÅL NR. 43**Innlevert 7. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kirsti Bergstø****Besvart 17. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Vil statsråden klargjøre at kollektive og trygge løsnin-
ger for arbeidstid er en forventning til helseforetakene
og deres arbeidsgiverforening?»

BEGRUNNELSE:

Helsesektoren har sterkt behov for flere ansatte i årene som kommer. For å sikre kvalitet og pasientsikkerhet trenger vi ansatte som har trygge og helsefremmende arbeidsvilkår, arbeidsvilkår som gir mulighet til å leve normale liv ved siden av arbeidet.

Nå er det konflikt mellom arbeidsgiverforeningen og de ansatte i sektoren. Mange frykter også at forsøkene på å unngå trygge, kollektive løsninger er en generell utvikling som også vil treffe andre yrkesgrupper i sykehusene. Det gjør konflikten, og spørsmålet om kollektive ordninger, til et tema som også bestemmer kursen for å lykkes med fremtidens helsevesen i Norge.

Svar:

Jeg er opptatt av at ansatte i helsesektoren har trygge og gode arbeidsvilkår og at pasientsikkerheten er god. Dette er grunnleggende forutsetninger for en god helsetjeneste og for å sikre at helsetjenesten har og beholder dyktige og motiverte ansatte. Arbeidstid er et arbeidsvilkår som må brukes for å sikre disse forutsetningene. Jeg er svært opptatt av at det skal være et godt arbeidsmiljø i norske sykehus både for ledere og for medarbeidere, og jeg har derfor stilt krav om at sykehusene skal ha et velfungerende arbeidsliv som er preget av åpenhet, kvalitet, trygghet og respekt.

I dag har forskjellige yrkesgrupper i helsesektoren forskjellige måter å organisere arbeidstiden på. Arbeidskonflikten som nå er avsluttet gjaldt i hovedsak legenes arbeidstid. Det spesielle med legenes arbeidstid er blant annet at de er unntatt fra flere av arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid gjennom tariffavtalene mellom Spekter og Akademikerne med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 10-12 fjerde ledd.

Spørsmålet stortingsrepresentant Bergstø stiller er et spørsmål om hvordan arbeidstid skal organiseres ved helseforetakene. Dette er forhold som helseforetakene og arbeidsgiverforeningen deres, og tillitsvalgte og deres fagforeninger må løse sammen for alle de forskjellige yrkesgruppene som jobber i helseforetakene.

Dette er en viktig del av samarbeidet mellom partene i arbeidslivet, et samarbeid som jeg er opptatt av å verne om.

Spekter og Akademikerne har valgt å avtale unntak fra arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid i avtalene som er blitt gjenstand for forhandlinger, mekling og arbeidskonflikt. Det er derfor Spekter og Akademikerne og deres medlemmer som må bli enige om hvordan dette unntaket skal gjennomføres. Arbeidskonflikten i sykehusene ble avsluttet 11. oktober 2016 og saken skal behandles av Rikslønnsnemnda. Kjennelsen som Rikslønnsnemnda til slutt treffer får virkning som tariffavtale mellom partene. Det er Spekter og Akademikerne som er partene i saken for Rikslønnsnemnda og som skal fremlegge sine synspunkter før nemnda treffer sin kjennelse. Som helse- og omsorgsminister er jeg ikke part i avtalene eller arbeidskonflikten, og heller ikke i Rikslønnsnemndas behandling av saken.

SPØRSMÅL NR. 44**Innlevert 10. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 14. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen****Spørsmål:**

«KVU for både ny Tingrett og nytt politihus i Bergen er oversendt finans.

Hva blir den videre saksgangen og hvor lang tid regner statsråden det vil ta før KS1 og KS2 er ferdig og når er det tidligst realist å få en avklaring på fremtidig lokalisering av ny tingrett og nytt politihus i Bergen?»

Svar:

Justis- og beredskapsdepartementet mottok konseptvalgutredning for ny tinghusløsning i Bergen og konseptvalgutredning for politihus i Bergen i henholdsvis april og juni 2016. Arbeidet knyttet til ekstern

kvalitetssikring (KS1) av disse prosjektene er i gang, og det er lagt opp til at kvalitetssikring av prosjektene vil bli sett i sammenheng. Etter planen vil KS1-rapportene foreligge primo 2017. Departementet vil ikke ta stilling til videre arbeid og ev. lokalisering før KS1 foreligger. Det er for tidlig å si noe om når kvalitetssikring av styringsunderlag og kostnadsoverslag (KS2) vil kunne fullføres, ettersom det først må gjennomføres forprosjekter. Det som eksisterer av erfaringstall, for seks store statlige byggeprosjekter, er at forprosjektfasen (målt som tiden fra KS1-rapport til KS2-rapport) er fra tre år til syv år. På generelt grunnlag vil jeg bemerke at Regjeringen ønsker å redusere planleggingstiden for store statlige investeringer.

Sakene vil eventuelt bli lagt frem for Stortinget etter at KS2-rapportene foreligger.

SPØRSMÅL NR. 45**Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad****Besvart 18. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Kan helseministeren tilse at finansieringen for alle sykehus skjer i samsvar med intensjonen av ISF-ordningen med tilnærmet 50/50 fordeling av inntekt mellom ramme og OSF, slik at alle sykehus har en økonomisk bærekraft som gjør det mulig ytterligere å vri aktiviteten til poliklinisk/dagbehandling?»

BEGRUNNELSE:

Landets sykehus er bedt om å ha sterkere vekst i poliklinisk/dagbehandling enn for inneliggende behandling. Vridning av aktivitet fra inneliggende til poliklinisk/dagbehandling medfører en stor reduksjon i sykehusenes refusjonsinntekter fra ISF-systemet, uten at innsatsfaktorene reduseres tilsvarende. For sykehus som har lav andel av sine inntekter fra rammebevilgningen og tilsvarende høyere fra refusjonsinntekter hindres den ønskede vridningen mot poliklinisk/dagbehandling av økonomiske grunner.

Svar:

Et sentralt virkemiddel for gjennomføring av helsepolitikken er finansieringsordningene for helsetjenesten. Spesialisthelsetjenesten er finansiert dels gjennom en basisbevilgning og dels gjennom ulike aktivitetsbaserte finansieringsordninger. Finansieringsordningene sitt viktigste formål er å understøtte sørge for-ansvaret til de regionale helseforetakene. Innsatsstyrt finansiering (ISF) i spesialisthelsetjenesten skal i tillegg legge til rette for at aktiviteten blir gjennomført på en kostnadseffektiv måte. ISF-refusjonen er i gjennomsnitt bare ment å dekke deler av kostnaden ved økt aktivitet (50 pst.). Resten må dekkes av basisbevilgningen. Forsvarlig og faglig begrunnet endring av praksis som gjør at sykehusene kan gjennomføre behandling raskere er bra for pasientene. Dersom sykehusene vrir sin aktivitet til mindre kostnadskrevende behandling er det også riktig at ISF-refusjon knyttet til denne aktiviteten er lavere enn for mer kostnadskrevende behandling. Prioriteringer skal foretas ut fra de til enhver tid gjeldende lover og

forskrifter, samt retningslinjer. Basisbevilgningen skal understøtte riktige prioriteringer.

De regionale helseforetakene er pålagt sørge for-ansvaret for spesialisthelsetjenester innenfor bevilgninger og rammebetingelser som Stortinget vedtar. ISF-refusjon utbetales fra staten til de regionale helseforetakene slik at de regionale helseforetakene kan finansiere tjenestene ut fra bl.a. lokal kunnskap om sykehus og pasientsammensetning ved disse. Finansieringen skal ikke være til hinder for god organisering av tilbudet på den enkelte avdeling eller mellom avdelinger.

For at ISF i større grad skulle stimulere til bruk av dagkirurgi, viser jeg til at det ble gjort endringer i ISF-regelverket fra 2015. Endringene ble gjennomført

budsjettneutralt, ved at refusjonen for dagkirurgi økte med 10 pst. gjennom å flytte tilsvarende antall DRG-poeng fra døgnkirurgi til dagkirurgi. Helsedirektoratet, i samråd med de regionale helseforetakene, er videre nylig gitt i oppdrag å utrede forbedring av DRG-logikk og kostnadsberegninger knyttet til dagkirurgi, med sikte på at ev. endringer i ISF-systemet skal gjennomføres fra og med 2018. I tilknytning til dette oppdraget er Helsedirektoratet også bedt om å endre ISF-regelverket for 2017 for kirurgi. Endringen skal iverksettes budsjettneutralt ved at refusjonen for dagkirurgi økes med ytterligere 5 pst. gjennom å flytte tilsvarende antall DRG-poeng fra døgnkirurgi til dagkirurgi. Fra 2017 vil økningen i refusjon for dagkirurgi utgjøre til sammen 15 pst.

SPØRSMÅL NR. 46

Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad

Besvart 18. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at finansieringen av IKT-tjenester ikke påvirker sykehusenes muligheter og plikter for pasientbehandling, både i forhold til kvalitet og volum?»

BEGRUNNELSE:

IKT-kostnader i sykehus øker som følge av at nye digitale løsninger kommer i raskt tempo. Det forventes at alle sykehus tar de nye løsningene i bruk, og for små sykehus blir andelen IKT-kostnader betenkelig store som en konsekvens av dette. De små sykehusene har et mer begrenset behov for alle løsninger som tilbys, men fordeling av kostnader fordeles på alle sykehus i helseregionen en tilhører. I budsjett for 2016 er det estimert en prisøkning på 8,5 %. Dette skal løses innenfor en ramme med en generell prisøkning på 2,7 %.

Svar:

Det har i de senere år blitt brukt stadig større økonomiske ressurser til investering og drift av IKT-løsninger i helsetjenesten. Dette er en ønsket utvikling, og en utvikling som vil fortsette i tiden fremover. Det er imidlertid ingen motsetning mellom investeringer i IKT og god pasientbehandling. Gode IKT-løsninger øker sykehusenes

muligheter til bedre pasientbehandling, både i forhold til kvalitet og volum. Mangelfulle løsninger og systemer som ikke kommuniserer med hverandre, hemmer arbeidet, påvirker pasientsikkerheten og gjør hverdagen frustrerende for personalet. Gode IKT-løsninger kan bedre den situasjonen betydelig.

De regionale helseforetakene har, gjennom sitt sørge-for-ansvar, ansvaret for å gjennomføre nødvendige IKT-investeringer. De har utviklet egne strategier og program for felles investering i IKT-utvikling i alle helseforetakene i regionen. Standardiserte IKT-løsninger bidrar blant annet til enhetlig pasientbehandling, bedre brukervennlighet og mer effektiv systemforvaltning og drift.

De regionale helseforetakene har informert departementet om at utgiftene til IKT-investeringene fordeles mellom helseforetakene i forhold til størrelse på virksomheten (antall ansatte) og andelen IKT-løsninger som tas i bruk ved hvert helseforetak. En slik modell bidrar til å sikre at de mindre sykehus ikke belastes uforholdsmessig i forhold til de større sykehus. Det er imidlertid slik at de større sykehus gjerne bidrar mer aktivt og med større ressursinnsats i regionale IKT-prosjekter.

Standardiserte IKT-løsninger og avtaler er viktig for å skape forutsigbarhet knyttet til kostnader og kvalitet på tjenesteleveransene til helseforetakene. Felles anskaffelse, regionalt eller nasjonalt, vil bidra til blant annet reduserte innkjøpspriser som igjen kan frigjøre midler til pasientbehandlingen.

SPØRSMÅL NR. 47**Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Audun Lysbakken****Besvart 18. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Dagens Næringsliv beskriver 10.oktober, med rettelse 11.oktober, om et britisk tilbud om deltakelse i en felles britisk-norsk arbeidsgruppe i forbindelse med Storbritannias kommende utmelding av EU.

Hva dreier dette mulige samarbeidet seg om, og når vil regjeringen ta stilling til om Norge skal delta?»

BEGRUNNELSE:

Dagens næringsliv skriver i sin utgave 10. oktober at næringsminister Monica Mæland fikk forespørsel om å nedsette en arbeidsgruppe for å forberede en ny handelsavtale når britene forlater EU. Det skal, ifølge avisa, ha vært uenighet om hvordan dette skulle følges opp innad i Utenriksdepartementet. Sjefen i Europa-avdelingen var skeptisk mens ekspedisjonssjefen i avdeling for økonomi og utvikling synes det var en god idé.

Det er svært viktig for stortinget å få klarhet i næringsministerens syn i dette spørsmålet. Flere politiske partier, inkludert SV, er kritisk til dagens EØS-avtale. Når Storbritannia nå skal forhandle en ny avtale med EU, er det i Norges interesse å utforske hvilke muligheter Norge har i denne prosessen. Norge burde gå i dialog med britiske myndigheter for å diskutere felles

initiativer. Å blankt avvise nettopp et slikt initiativ fra Storbritannia, virker som en uklok strategi. Det bes derfor om en begrunnelse for dette valget.

Svar:

Jeg møtte Storbritannias handelsminister Liam Fox 14. september i London. I møtet ble blant annet det bilaterale økonomiske forholdet diskutert. Vi drøftet mulige konsekvenser av Storbritannias folkeavstemning 23. juni for næringslivssamarbeidet mellom Norge og Storbritannia.

Handelsminister Fox og jeg var enige om behovet for å kartlegge mulige konsekvenser og bidra til å minske usikkerheten i næringslivet. Vi var enige om at det bør opprettes en dialog for å identifisere aktuelle problemstillinger. Dette har jeg fulgt opp ved å sende et brev til handelsminister Fox 11. oktober, der jeg bekrefter at Norge ønsker en slik dialog med Storbritannia, og at vi er fleksible med tanke på formatet. Når det gjelder spørsmålet om arbeidsform for denne dialogen vil vi diskutere dette nærmere med britene innenfor rammene av våre respektive forpliktelser. Norges tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen ligger fast. Vår dialog med britene fokuserer på forholdet mellom Norge og Storbritannia.

SPØRSMÅL NR. 48**Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stine Renate Håheim****Besvart 14. oktober 2016 av barne- og likestillingsminister Solveig Horne****Spørsmål:**

«Mener statsråden det er behov for å styrke leietakeres forbrukerrettigheter, og hva vil statsråden eventuelt foreta seg?»

BEGRUNNELSE:

E24.no skriver i en artikkel 2. oktober i år om en utlei-eaktør som gir en pris i annonsene på nett og en annen pris på visning eller i kontraktsmøte. Forbrukerombudet gir i artikkelen uttrykk for at en praksis hvor det ikke blir opplyst om fullstendige priser vil være problematisk opp mot reglene i husleieloven og markedsføringsloven. Også Leieboerforeningen mener at praksisen kan være i strid med markedsføringsloven.

Svar:

Husleieloven gir leietakere ufravikelige rettigheter i leieforholdet. Her gis det blant annet regler om at husleien skal fastsettes til et bestemt beløp. Det er kun utgifter til elektrisitet, brensel, vann og avløp som kan holdes utenfor leiebeløpet, forutsatt at disse betales etter målt forbruk. Dette må i så fall være avtalt ved inngåelsen av leieforholdet. Tvister som oppstår ved leie av bolig kan på nærmere bestemte vilkår behandles av Husleietvistutvalget.

Det er Forbrukerombudet som fører tilsyn med at reglene i markedsføringsloven overholdes. Forbrukerombudet har bolig som et prioritert område for 2016, og de arbeider blant annet for at husleiekontrakter som profesjonelle utleiende bruker er rimelige og balanserte.

Det vises i den sammenheng til Prop. 1 S (2015-2016) side 156.

Leietakere har gjennom markedsføringsloven god beskyttelse mot villedende reklame av utleieboliger. Jeg er kjent med at Forbrukerombudet nå ser på praksisen til utleieaktøren som er omtalt i E24.no sin artikkel. Opplysninger om priser skal være riktige, klare og fullstendige. Fullstendig pris skal opplyses tydelig i all prismsøking. Dersom markedsføringen inneholder opplysninger som er egnet til å villedde forbrukerne med hensyn til prisen på ytelsen, vil den kunne være forbudt etter markedsføringsloven.

Forbrukere som opplever markedsføring av utleieboliger i strid med markedsføringsloven kan klage til Forbrukerombudet.

SPØRSMÅL NR. 49

Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stine Renate Håheim

Besvart 14. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Er statsråden enig i SOMs kritikk av "silo-ordningen" i UDI, og hvordan vil statsråden eventuelt følge opp merknadene?»

BEGRUNNELSE:

Sivilombudsmannen har de siste årene ved en rekke anledninger kritisert «silo-ordninger», som innebærer at søker ikke får en saksbehandler å forholde seg til. I uttalelse 2015/201 skriver SOM at i praksis «vil det bli vanskeligere for søkerne å få oppfylt sine rettigheter under saksbehandlingen, blant annet retten til veiledning. Muntlige henvendelser besvares av saksbehandlerne etter en turnusordning, og den som besvarer en henvendelse vil normalt ikke ha noen kunnskap om saken fra tidligere. Det må antas å begrense mulighetene for individuell veiledning og øke risikoen for at det gis informasjon som ikke er tilpasset situasjonen i den enkelte sak.»

Svar:

Jeg er, i likhet med Sivilombudsmannen, opptatt av at rettighetene til personer som har en søknad til be-

handling i Utlendingsdirektoratet (UDI) blir ivarettatt. Sivilombudsmannens kritikk, som representanten her viser til, er rettet mot måten UDI har organisert behandlingen av søknader om familieinnvandring. «Silo-ordningen» innebærer at søknadene ikke tildeles en fast saksbehandler, men at sakene først fordeles til en saksbehandler når noe skal gjøres med den.

Som jeg tidligere har svart til Stortinget, se mitt svar på spørsmål nr. 1380 til skriftlig besvarelse fra Kjell Ingolf Ropstad 29.6.2016, er det opp til UDI å finne de tiltakene og den organisering som sikrer en mest mulig effektiv saksbehandling innenfor de rammene som er tildelt av Stortinget og gitt av departementet.

Saksbehandlingstiden i familieinnvandringssaker i UDI har den senere tiden gradvis blitt kortere. I fjor ble 51 prosent av sakene behandlet i løpet av seks måneder fra UDI mottok saken, og per utgangen av august i år er 62 prosent behandlet på samme tidsrom. UDI har bygget ned antall ubehandlede familiesaker med over 3 300 siden årsskiftet.

Representanten viser til at Sivilombudsmannen mener at «silo-ordninger» gjør det vanskeligere for søkerne å få oppfylt sine rettigheter under saksbehandlingen, blant annet retten til veiledning. Ombudsmannen har videre uttalt at muntlige henvendelser knyttet til søknader om familieinnvandring besvares av en saksbehandler etter en turnusordning, noe som må antas

å begrense mulighetene for individuell veiledning og øke risikoen for at det gis informasjon som ikke er tilpasset situasjonen i den enkelte sak.

For ordens skyld vil jeg nevne at beskrivelsen av hvordan UDI arbeider med søknader om familieinnvandring, og av utviklingen i saksbehandlingstider, til dels bygger på svaret UDI ga Sivilombudsmannen i februar 2015. Det er derfor ikke lenger oppdatert. UDI jobber etter prinsippet om at like saker skal ha lik saksbehandlingstid, og i dag behandler UDI familieinnvandringssaker i tre hovedspor. Kategori 1 er enkle saker som kan behandles med en gang, kategori 2 er saker som ikke trenger tilleggsopplysninger utover det UDI kan innhente automatisk, men som av ressurs hensyn ikke kan behandles med en gang, og kategori 3 er saker som trenger tilleggsopplysninger. Søkerne får informasjon om forventet saksbehandlingstid via en saksbehandlingstidskalkulator. Per i dag får 90-95 prosent av søkerne svar etter forventet saksbehandlingstid.

UDI vurderer løpende måten de organiserer arbeidet sitt på, ut fra hensynet til effektivitet og søkerens rettsikkerhet. Beskrivelsen av hvordan UDI arbeider vil derfor kunne endres over tid.

Arbeidsoppgavene en saksbehandler utfører i tilknytning til en sak er for de fleste søknader av forholdsvis kort varighet, slik at veiledningsmulighetene i de fleste saker er begrensede. Etter UDIs vurdering vil dessuten en ordning der hver søker blir tildelt en fast saksbehandler øke risikoen for ulik saksbehandlingstid, og dermed redusere muligheten for å gi informasjon om forventet saksbehandlingstid. Det ville også føre til mange omfordelinger, og dermed økt ressursbruk ved at samme sak ble sett på flere ganger. En slik arbeidsform anses ikke som hensiktsmessig, verken fra effektivitets- eller brukerhensyn. Samtidig vil jeg understreke at jeg tar Sivilombudsmannens merknader på alvor, og at jeg vil be UDI se på mulighetene for å bedre informasjon til søkerne og deres fullmektiger.

SPØRSMÅL NR. 50

Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hadia Tajik

Besvart 21. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Kva risikovurderingar ligg til grunn for å gje ein slik dispensasjon frå kravet om bakgrunnsjekk og rulleblad frå arbeidrarar frå tredjeland, og på kva måte er dispensasjonen heimla i norsk lov?»

GRUNNGJEVING:

For å få ID-kort til lufthamn eller eit CCIC (ID-kort til besetningsmedlemmar tilsett i luftfartsselskap i Unionen) er det naudsynt med ei driftsrelatert årsak for ID-korta og godkjent bakgrunnsjekk. Dette følgjer av forordning (EU) 2015/1998 (tidlegare forordning (EU) nr. 185/2010) pkt. 1.2 .3.1 . Forordninga er gjennomført i norsk rett ved forskrift 1. mars 2011 nr. 214 om førebygging av anslag mot tryggleiken i luftfarten mv. (securityforskriften). Norske flyselskap nyttar seg òg av kabinpersonale frå utanfor EØS-området. Luftfartstilsynet har gjeve dispensasjon til å utelate bakgrunnsjekk for tilsette frå desse landa. I praksis inneber dette til dømes at rutinane til Adecco Thailand, som mellom anna leiger ut kabinpersonale til flyselskapet Norwegian, er det einaste sikringsnett mellom oss og mennes-

ke med farlege intensjonar frå å få tilgang til norske fly og tryggleikssoner på norske flyplassar.

Svar:

Spørsmålet er overført til samferdselsministeren, fordi regelverket det blir vist til, er heimla i luftfartslova.

Det er viktig å ivareta tryggleiken på flyplassane. På flyplassane er det ulikt tryggleiksnivå på ulike område. Enkelte område er offentleg tilgjengelege utan tryggleikskontroll, til dømes områda utanfor inngangen til flyplassane og innsjekkingsområda. Vidare er det område som er offentlig tilgjengelege, men der ein må gå gjennom tryggleikskontrollen for å få tilgang. På tryggleiksavgrensa område (etter at ein har passert tryggleikskontrollen) må dei som arbeider på flyplassane, ha id-kort for å få tilgang. Men også innanfor tryggleiksavgrensa område er det ytterlegare inndeling av tryggleiksnivå. Dei som arbeidar på flyplassen får ikkje tilgang til eit større område enn det dei har behov for ut frå arbeidet dei skal gjere. Grovt sett kan vi dele dei som har tilgang til flyplassane, inn i fire kategoriar:

- 1) Dei som er tilsette på flyplassane, i norske flyselskap eller i andre norske bedrifter kor ein må ha tilgang til ulike område på flyplassane: Desse personane må ha godkjent bakgrunnssjekk frå Luftfartstilsynet for å få id-kort.
- 2) Besetningsmedlemer i flyselskap som høyrer heime i EØS-området: Desse personane får tilgang til dei same områda som passasjerane, samt til crew-rom og til flyet på grunnlag av CCIC (Union Crew Identification Card). Bakgrunnssjekken er gjennomført av styresmaktene i landet der flyselskapet høyrer heime, etter det same EØS-regelverk som i Noreg.
- 3) Besetningsmedlemer i flyselskap frå andre land (ikkje EØS): Desse personane får tilgang til dei same områda som passasjerane, samt til crew-rom og til flyet på grunnlag av crew-kort (CCIC) frå flyselskapet.
- 4) Besetningsmedlemer i norske flyselskap, som bur i eit land utanfor EØS-området: Desse personane får også tilgang til dei same områda som passasjerane, samt til crew-rom og flyet på grunnlag av CCIC (Union Crew Identification Card). Bakgrunnssjekken er gjennomført av Luftfartstilsynet på grunnlag av dokumentasjon som blir lagd fram, der politiattest ikkje inngår.

Felles for alle gruppene er at alle må gjennom tryggleikskontroll på norske flyplassar når dei kjem på arbeid, på same måte som alle passasjerar som skal ut og reise. Felles for alle besetningsmedlemer er at dei har tilgang til crew-rom og flyet. Dei har altså ikkje tilgang til øvrige områder av flyplassen med begrensa adgang.

Det er Luftfartstilsynet som gjennomfører bakgrunnssjekk av dei som får id-kort og CCIC til lufthamnene i Noreg (gruppe 1 og 4 over). Regelverket om bakgrunnssjekk er fastsett i "forskrift 1. mars 2011 nr. 214 om forebyggelse av anslag mot sikkerheten i luftfarten mv". Dispensasjonen det blir vist til i spørsmålet er også fastsett i denne forskrifta.

EFTA sitt overvakingsorgan, ESA, ba i brev av 6. juli 2016 til Samferdselsdepartementet om informasjon om denne saka. I brev av 23. august 2016 til ESA gjorde Samferdselsdepartementet greie for regelverket og praktiseringa av dette. ESAs vurdering er at forskrifta som det er vist til over, ikkje er i tråd med EØS-regelverket. ESA har bedt om vår tilbakemelding innan 1. november. Vi ser no på alternative moglegheiter for å endre regelverket slik at det blir i samsvar med EØS-regelverket.

SPØRSMÅL NR. 51

Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hårek Elvenes

Besvart 18. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Hvordan vil statsråden følge opp at tjenstepersoner kan bli boende i lokalmiljøet, og hvilke incentivordninger vurderes?»

BEGRUNNELSE:

POD skal i samarbeid med den enkelte politimester vurdere incentivordninger for å oppnå bosetting og tilstedeværelse på steder der det ikke allerede bor tjenstepersoner. Flest mulig lokalsamfunn bør ha tjenstepersoner boende i lokalmiljøet. Det har derfor vært viktig å finne tiltak som sikrer tett samarbeid mellom politi og kommune, nærhet mellom politiet og innbyggerne og et fortsatt politinærver på små steder (Prop. 1 S, 2016-2017).

Svar:

Spørsmålet har sin bakgrunn i avtalen mellom regjeringen og Venstre av 17. februar 2015, som er fulgt opp i Prop. 61 LS (2014-2015) om nærpolitireformen og i Prop. 1 S (2016-2017).

Det er en klar forutsetning i Nærpolitireformen at det skal tilstrebes å sikre politifolk som bor rundt om i landet, også steder hvor det ikke er etablert tjenestesteder. Dette er klart adressert både i avtalen mellom regjeringspartiene og Venstre og i stortingsproposisjonen.

Stortingsrepresentanten viser i sin begrunnelse for spørsmålet til Prop. 1 S (2016-2017) og sammenstiller tekst fra side 100 og side 125. Proposisjonsteksten som omhandler bosetting er som følger:

«POD skal i samarbeid med den enkelte politimester vurdere incentivordninger for å oppnå bosetting og tilstedeværelse på steder der det ikke allerede bor tjenestepersoner. Flest mulig lokalsamfunn bør ha tjenestepersoner boende i lokalmiljøet.» (Prop. 1 S (2016-2017) side 125).

Justis- og beredskapsdepartementet har gitt Politidirektoratet i oppdrag å vurdere ordninger for å oppnå bosetting og tilstedeværelse av politi i lokalsamfunnene. Her vil det være aktuelt å vurdere en rekke tiltak, blant annet i tilknytning til ansettelsesprosessen, i forbindelse med lønnplassering, tilbud om fleksibel arbeidstid og arbeidssted eller andre ordninger som gjør det attraktivt å bosette seg i lokalmiljøet. Det er naturlig at dette arbeidet også sees i sammenheng med etableringen av politikontakter.

Politidirektoratet opplyser at det i dag bor polititjenestemenn og – kvinner i om lag 400 av landets kommuner.

I tillegg er det en klar forventning til at etablering av fagmiljøer som samles i de nye politidistriktene kan lokaliseres desentralisert, altså ved tjenestesteder som

ikke er samme sted som politimesteren og operasjonssentralen.

I gjennomgangen av politiets lokale tjenestestruktur er det gitt flere føringer som indirekte også kan bidra til spredt bosetting. Tilgjengelighet og publikumsservice tillegges stor vekt og politiets tjenestesteder skal lokaliseres slik at minst 90 % av befolkningen i det enkelte politidistrikt skal kunne kjøre til nærmeste tjenestested i løpet av 45 minutter. Berørte kommuner deltar i arbeidet med lokalisering av tjenestestedene for å sikre at lokale forventninger og prioriteringer kommer tydelig fram i politimesterens forslag. Dette vil gi en god fordeling av politiets tjenestesteder og politiets arbeidsplasser.

For å styrke det lokale samarbeidet skal ordningen med politiråd videreutvikles og hver kommune skal ha fast kontaktperson ved lensmannskontoret eller politistasjonen (politikontakt). Politikontaktene skal ha en eller flere dager i uken der de er til stede i kommunene der det ikke er tjenestested. Med sin tilknytning til lokalmiljøene vil også denne ordningen gi incentiver til bosetting i de kommuner politikontaktene dekker.

SPØRSMÅL NR. 52

Innlevert 11. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ketil Kjenseth

Besvart 21. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hva gjøres med tekniske tilpasninger i kommunehelse- og spesialisthelsetjenestens IKT-systemer for å etablere journalnotater og/eller elektronisk pasientjournal i forbindelse med behandling av akutt sykdom for personer som oppholder seg i Norge uten lovlig opphold?»

BEGRUNNELSE:

Jeg viser til mitt foregående spørsmål vedrørende helsetilbud til såkalt "papirløse" som oppholder seg i Norge uten lovlig opphold, og takker for svaret.

I dag er det ikke mulig å opprette et journalnotat på en pasient uten lovlig opphold som kommer til sykehus eller legevakt med behov for akutt helsehjelp. Vi vet at det er mange tusen som befinner seg i Norge uten lovlig opphold. Mange av dem over flere år. Noen er i jobb, men betaler ikke skatt eller avgift til Folketrygden fordi de ikke kan få skattekort. Andre er utsatt

for menneskehandel og utnyttes i kriminell virksomhet med store gevinster til tredjepersoner.

Siden det ikke er mulig å etablere formelle journalnotater i datasystemene i helsevesenet i dag, vil informasjon ikke kunne følge med pasienten til eventuelle neste behandlere i helsevesenet, og heller ikke til eventuell behandling utført av idealistisk helsepersonell i et helsesenter for papirløse. Siden mange av dem det gjelder i liten grad forstår og heller ikke snakker norsk, er det en utfordring både å ta vare på og formidle informasjon videre.

Teknisk sett må det være overkommelig å etablere en ordning hvor navn og/eller fødselsdato er tilstrekkelig for å gjøre journalnotater.

Alternativt at det etableres en egen personnummer-serie for papirløse som kan benyttes både til å etablere journalnotater til helseformål, tildeling av skattekort, med mer.

Svar:

I helse- og omsorgssektoren har vi behov for unikt å identifisere pasienter. Dette gjøres vanligvis ved bruk av fødselsnummer eller D-nummer når dette er kjent.

Spørsmålet representanten reiser handler om "papirløse" personer som oppholder seg i Norge uten lovlig opphold. Jeg er kjent med at det kan være utfordringer knyttet til identifisering av disse personene. Det pågår nasjonale tiltak for å forbedre identifiseringen av disse pasientene.

Blant annet er det etablert ny praksis fra januar 2016 som gjør at asylsøkere som kommer til Norge umiddelbart får tildelt et D-nummer sammen med DUF-nummeret. D-nummeret vil kunne anvendes for identifisering når helsehjelp skal dokumenteres i de elektroniske pasientjournalssystemene. Med D-nummer vil også informasjonen kunne følge med pasienten gjennom behandlingsforløpet, mellom virksomheter og nivåer i helse- og omsorgssektoren.

Det opprettes også pasientjournal for "papirløse" pasienter som ikke har fått D-nummer, og turister og bevisstløse som ikke kan gjøre rede for sitt identifikasjonsnummer. I disse tilfellene har virksomhetene

etablert interne rutiner for å kunne ivareta dokumentasjonsplikten. De regionale helseforetak opplyser at det brukes lokale identifikasjonsnumre som tildeles i den enkelte virksomhet. Lokale numre sikrer identifiseringen av pasienten på det aktuelle behandlingsstedet, men utfordringen er, som representanten også nevner, at informasjonen ikke vil kunne følge pasienten mellom ulike aktører og virksomheter.

Videre pågår det et arbeid med nasjonalt felles hjelpenummer i helse- og omsorgssektoren, en egen nummerserie for "papirløse" for bruk til helseformål. Et felles hjelpenummer skal bare deles ut én gang og vil sikre en unik identifikasjon av pasienter uten kjent identifikasjonsnummer. Det samme nummeret skal kunne følge pasienten gjennom hele behandlingsforløpet. Bruk av felles hjelpenummer vil bidra til økt kvalitet og pasientsikkerhet i tjenesten. Ordningen med felles hjelpenummer i helse- og omsorgssektoren forvaltes av Norsk Helsennett SF. Virksomhetene i sektoren kan koble seg på denne ordningen. Det krever imidlertid at virksomhetene gjør nødvendige tekniske tilpasninger. Innføring og bruk av felles hjelpenummer i helse- og omsorgssektoren følges opp i Skatteetatens arbeid med Modernisert Folkeregister.

SPØRSMÅL NR. 53

Innlevert 12. oktober 2016 av stortingsrepresentant Audun Lysbakken

Besvart 20. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Har regjeringen fått et bedre beslutningsgrunnlag enn den hadde i mars, som gir grunnlag for å avslutte den statlige tilskuddsordningen for økt lærertetthet på ungdomstrinnet, og hva består dette i?»

BEGRUNNELSE:

I statsbudsjettet varsles det at de om lag 600 øremerkede lærerstillinger som har inngått i forsøksordningen på ungdomstrinnet skal fjernes. I Stortinget 2.mars uttalte kunnskapsministeren følgende: "Så har jeg i ettertid, bl.a. i svar til representanten Lysbakken, sagt at jeg nå ser at den informasjonen vi har tilgjengelig, ikke er god nok til å vurdere betydningen av tilskuddsordningen på best mulig måte". Han sa også at regjeringen "ville vurdere tiltaket i lys av den informasjonen som ligger i GSI, hvor vi får årlige rapporter fra Utdan-

ningsdirektoratet". Videre konkluderte statsråden med følgende: "Så er jeg helt sikker på at når vi får et enda bedre beslutningsgrunnlag, vil diskusjonen mellom SV og regjeringen fortsette om hva som er best bruk av pengene vi skal bruke i skolen. Men vi kan kanskje få enda bedre beslutningsgrunnlag". På denne bakgrunn er det grunn til å stille spørsmål om regjeringen har fått et bedre beslutningsgrunnlag enn den hadde i mars og hva dette består i, siden statsråden nå har foreslått å kutte støtten og avvikle forsøksordningen. Dette et helt år før evalueringen av følgeforskningen foreligger.

Svar:

Tilskuddet til økt lærertetthet på ungdomstrinnet er en fireårig satsing som ble startet høsten 2013. Skoleåret 2016–2017 er derfor det siste året denne ordningen gjelder, og som en konsekvens av det fases bevilgningen ut. Kommunene som er omfattet av ordningen ble

også informert særskilt om dette i tilskuddsbrevet fra Utdanningsdirektoratet våren 2016.

Da ordningen ble iverksatt av forrige regjering var det forutsatt at dette skulle være en tidsbegrenset, fire-årig forsøksordning som ble innført for å høste erfaringer. Det er igangsatt en evaluering av tiltaket og første devalueringssrapport er planlagt til desember i år, og den endelige rapporten kommer i løpet av 2017.

I samsvar med den forrige regjeringens forutsetning om at dette skulle være en midlertidig forsøksordning med avslutning i 2017, har det heller ikke for denne regjeringen vært intensjonen å gjøre akkurat disse lærerstillingene permanente.

Det er ikke i tråd med prinsippene for god styring at staten permanent skal finansiere 573 stillinger øremerket enkeltskoler i 98 kommuner. Skolene som har vært med i ordningen ble valgt ut på bakgrunn av data fra GSI fra skoleåret 2011–2012. Fire år senere kan det

være helt andre skoler i andre kommuner som har vel så stort behov for disse midlene.

Vi vet at tiltak som settes inn tidlig i skoleårene har større effekt på elevenes læring, enn tiltak som settes inn sent i opplæringen. Derfor har regjeringen i 2017-budsjettet foreslått å bevilge 150 mill. kroner i kommunerammen til tidlig innsats. Dette tilsvarer 360 mill. kroner for skoleåret 2017-2018.

Dette kommer i tillegg til de om lag 1000 lærerstillinger på 1.–4.trinn som regjeringen, sammen med KrF og Venstre, har bevilget midler til i denne regjeringensperiode. Dette er permanente stillinger, fordelt på alle kommuner. Det gjør kommunene i stand til å prioritere skolen og flere lærere. I forbindelse med dette er det også igangsatt et større forskningsprosjekt for å få kunnskap om hvordan lærertetthet påvirker elevenes læring og læringsmiljøet.

SPØRSMÅL NR. 54

Innlevert 12. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjell Ingolf Ropstad

Besvart 18. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Røksund-utvalget la i slutten av september frem sin rapport vedrørende forslag til endringer i bistandsinstruksen og forenkling av rutinene for å utløse bistand fra Forsvaret til politiet. Ifølge rapporten øver ikke Forsvaret og politiet lenger sammen, men avholder to ulike Gemini-øvelser. Det er uholdbart.

Hva mener statsråden om at Forsvaret og politiet ikke lenger øver sammen, og hvilke tiltak vil han iverksette for å sikre at Forsvaret og politiet øver sammen?»

BEGRUNNELSE:

Ansvarsforholdet mellom politiet og Forsvaret er komplekst og krevende, fordi det berører Forsvarets mandat mot borgere på norsk jord i fredstid, og forholdet mellom etatene har i lang tid vært betent. Røksund-utvalget påpeker følgende: «Tvert imot er det flertallets inntrykk at det lenge har pågått revirkamp og rivalisering rundt maritim kontraterror, og at denne betente situasjonen også har hatt en uheldig smitteeffekt over på forholdet mellom justissektoren og forsvarssektoren mer generelt».

Ståle Ulriksen, forsker ved NUPI og lærer ved Sjøkrigsskolen uttrykte følgende til VG den 11.10.16: «Problemet er at forsvar og justissektoren ikke snakker godt sammen. De sitter på hver sin haug og lager egne langtidsplaner uten å ha kontakt med hverandre. Et stort stridstema er hvem om skal ha førsteretten til helikoptre som eies av Justisdepartementet, men opereres av Forsvaret.»

Problematikken kom også opp etter terrorangrepet som rammet Norge 22. juli 2011, hvor politiet brukte for lang tid før de ba Forsvaret om bistand. Den særskilte 22. juli-komiteen på Stortinget anmodet da regjeringen om å gå gjennom bistandsinstruksen med sikte på å vurdere hvorvidt regelverket burde endres for å tydeliggjøre ansvarsforholdet mellom Forsvaret og politiet. For å sikre god samhandling ble det også påpekt at etatene må øve mer og bedre for å sikre god samhandling når krisen oppstår. Det er derfor svært kritikkverdig at Forsvaret og politiet ikke lenger øver sammen. Man kan ikke la rivalisering og revirkamp mellom etatene diktere Stortingets vedtak. Skal Norge være bedre rustet til å bekjempe terror må ansvarsforholdet mellom politiet og Forsvaret være avklart og de må ha trent såpass mye sammen at Forsvaret kan være en ressurs for politiet om terroren rammer Norge igjen.

Svar:

Jeg viser til spørsmål nr. 54 fra representanten Ropstad. Det fremstår som om spørsmålet er basert på en misforståelse av forholdet mellom politi og Forsvar, og deres samarbeid i øvelser. Politiet og Forsvaret øver hyppig sammen og har et bedre øvings samarbeid enn noen gang tidligere. De øver jevnlig sammen på flere nivå og på forskjellige scenarier.

Øvelse Gemini er – og har vært – en øvelse hvor Forsvarets bistand til politiet knyttet til maritim kontraterror øves. Øvelsen har blitt gjennomført årlig med deltakelse fra både politi og forsvar. På grunn av knapphet på fellesoperative ressurser i den planlagte uken for øvelse Gemini i inneværende år, ble det besluttet av regjeringens sikkerhetsutvalg at det i 2016 avholdes to nasjonale kontraterrorøvelser (Gemini og Tyr). Forsvar og politi øver sammen i begge øvelser, men med ulik involvering.

Øvelse Gemini ble planlagt av Forsvaret og gjennomført i Sør-Vest politidistrikt i juni. Både Sør-Vest og Oslo politidistrikt, Politidirektoratet og Justis- og beredskapsdepartementet deltok i øvelsen. Øvelse Tyr planlegges av Politidirektoratet og skal gjennomføres i uke 44. Flere politidistrikt vil delta i øvelsen sammen med Politidirektoratet og Justis- og beredskapsdepartementet. Forsvarsdepartementet og Forsvaret vil delta i øvelsen på både taktisk, operativt og strategisk nivå.

Jeg mener det er viktig at politiet og Forsvaret øver jevnlig sammen, og regjeringen har derfor besluttet en ny organisering av kontraterrorøvelser. Den nye årlige kontraterrorøvelsen, Nordlys, vil øve et bredt spekter av terrorscenarier og bidra til at politiet og Forsvaret er samordnet og best mulig kan utnytte felles nasjonale ressurser.

Øvelse Nordlys skal gjennomføres fra og med 2017.

Samarbeid mellom etatene på alle nivåer innen krisehåndteringen er høyt prioritert både i justis- og i forsvarssektoren. Jeg vil understreke at samarbeidet mellom politi og forsvar er svært godt på de aller fleste områder. Det er imidlertid ikke slik at kjennetegnet på godt samarbeid er fravær av enhver uenighet. Formålet med øvelser er å høste erfaringer og ta lærdom som vil bidra til å forbedre og utvikle samarbeidet. Diskusjon og ulike synspunkter knyttet til hvordan man kan bli bedre eller hvordan man skal løse oppdrag i fremtiden er ikke en svakhet, men en forutsetning for videre utvikling.

Jeg er kjent med at det på enkelte områder fortsatt er forbedringspotensiale i samarbeid og dialog mellom politi og forsvar. Røksund-utvalget peker på enkelte slike problemstillinger i sin rapport. Denne er nå på høring og vil danne grunnlag for regjeringens videre oppfølging.

SPØRSMÅL NR. 55

Innlevert 12. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 24. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Helsedirektoratet har endret praksis og fra i år får ikke lenger studentene som har tatt 5 års psykolog studie i Ungarn lisens som kvalifiserer til klinisk psykolog. Over 200 norske studenter er i Ungarn i dag. Studenter som tar psykolog utdanning i Danmark frykter å få samme beskjed.

Hvilke utenlandske psykologutdanninger blir nå gjennomgått og når vil kandidatene fra Ungarn få svar på hva de mangler for å få lisens og er utdanningen blitt vurdert jevngod med norsk mastergrad i psykologi?»

BEGRUNNELSE:

Viser til tilsvarende spørsmål til kunnskapsministeren, besvart den 12.10.2016.

28 studenter har i år fått avslag på lisens til å kvalifisere seg til klinisk psykolog. Siden 2003 har Norge gitt slik lisens og ca. 200 norske studenter tar psykologutdanningen på ELTE universitetet i Ungarn i dag.

Bjørknes er et privat utdanningstilbud som tilbyr årstudium i psykologi og gir tilbud om å ta videre utdanning i UK og USA. På nettsiden står det at de ikke får tittel psykolog. Det er uklart om det skal oppfattes som om de kan søke lisens eller er jevngod med norsk mastergrad i psykologi.

Vi er også blitt kontaktet av studenter fra Danmark som viser til det nordiske samarbeid med gjensidig

godkjenning og rett til lisens for å få autorisasjon i Norge. De har fått signaler om at helsedirektoratet nå vurderer den danske utdanningen og reagerer på at de ikke har fått svar etter 9 uker selv om det står på helsedirektoratets side at saksbehandlingen for lisens skal ta 6 uker for kandidater fra Norden. uker.

Kunnskapsministeren viser i sitt svar til helsedirektoratet som autorisasjonsmyndighet og at "ved avslag vil søkerne få en begrunnelse og beskrivelse av manglene de har i utdanningen, sammenlignet med tilsvarende norsk utdanning." Ut fra alle mailene vi får virker det ikke som de får konkret informasjon som de kan forholde seg til.

Det spres seg nå stor usikkerhet for mange som har valgt å utdanne seg i utlandet. Det er viktig å sikre at informasjon når ut slik at ikke man blir lurt og at ved endring av praksis gir mer presis informasjon om hvordan de som får avslag skal forholde seg, og de som har påbegynt studier i utlandet også får god informasjon.

Det ble etablert en løsning for studenter som hadde tatt sykepleien i Australia. Det bør vurderes å få til noe tilsvarende for de som har tatt psykolog utdanning i utlandet og som mangler moduler som enten kvalifiserer til en norsk mastergrad i psykologi eller for å bli klinisk psykolog.

Svar:

Det er lett å forstå at mange studenter kan oppleve uro og usikkerhet når det viser seg å ikke være lett å få den autorisasjon de trodde de skulle få etter endt utdanning.

Hovedformålet med autorisasjonsordningen er å ivareta pasienters sikkerhet samt kvalitet og tillit til helse- og omsorgstjenesten og til helsepersonell. Autorisasjon skal være en sikkerhet for at helsepersonell med en bestemt tittel har riktig kompetanse når de utøver yrket. Søker som oppfyller vilkår i lov eller forskrift har rettskrav på autorisasjon etter søknad. Helsedirektoratet har ansvar for å vurdere søknader om autorisasjon som helsepersonell i Norge.

Jeg gjør oppmerksom på at situasjonen for studenter som tar psykologutdanning i Danmark, som representanten Grung også viser til, nå er avklart. Praksisen med å gi mulighet til å gjennomføre den praktiske delen av utdanningen på lisens i Norge for de med utdanning som psykolog i Danmark endres ikke.

EØS-regelverket gir ulike rettigheter for godkjenning avhengig av om utdanningen gir tilgang til yrket i utdanningslandet under beskyttet tittel eller ikke. Rett til å utøve det aktuelle yrket i utdanningslandet er grunnleggende for å oppnå rettigheter etter EØS-regelverket.

Helsedirektoratet fikk via IMI (Internal Market Information System) informasjon fra ungarske myndigheter om at masterutdanningen som «Clinical and health psychologist» fra Eötvös Loránd universitetet

(ELTE) i Ungarn ikke gir rett til autorisasjon under beskyttet tittel som klinisk psykolog i Ungarn. Utdannelsen gir tilgang til andre yrker innenfor psykologi, for eksempel familierådgiver. For å oppnå autorisasjon i Norge på grunnlag av utdanning som psykolog fra Ungarn kreves det derfor i tillegg en klinisk spesialisering fra Ungarn. Denne tilbys på kun ungarsk.

Med bakgrunn i ny informasjonen om og vurdering av psykologutdanning i Ungarn gjør Helsedirektoratet en gjennomgang av hvilke regelverk som gjelder for å oppnå autorisasjon i utdanningslandene i hele EU/EØS-området, herunder Danmark som er avklart.

Autorisasjon som psykolog i Norge forutsetter en norsk profesjonsutdanning eller en utenlandsk utdanning som er jevn god med den norske profesjonsutdanningen. Utdanningene som Clinical and health psychologist i Ungarn anses generelt ikke for å være en jevn god utdanning med den norske profesjonsutdanningen på grunn av vesentlig avvik i klinisk teori og praksis. Dette gjelder for alle søkere med masterutdanning i psykologi fra Ungarn.

Søkerne som har fått avslag på sin søknad om autorisasjon og lisens har i avslagsvedtaket fått begrunnelse for avslag og informasjon om hva de mangler. Som følge av at masterutdanningen ikke gir rett til beskyttet tittel i Ungarn, gir heller ikke EØS-regelverket grunnlag for å gi psykologer med denne utdanning lisens for å gjennomføre kvalifiseringstiltak i Norge. Kompenseringstiltak er per i dag ikke tilgjengelig.

Det er universitets- og høyskolesektoren som godkjenner norske masterutdanninger i psykologi, og en slik godkjenning gir ikke rett til autorisasjon som helsepersonell i Norge. Det er grunnleggende forskjeller på psykologutdanning som forbereder for klinisk pasientrettet arbeid og behandling, og ulike utdanninger som gir kompetanse innen psykologi. Samtidig er mastergrad i psykologi en nyttig utdanning som gir grunnlag for mange ulike jobber i Norge, også innen helsetjenestene.

Et råd til alle studenter som vurderer å ta helsefaglige studier i utlandet, er å orientere seg godt om framtidige muligheter for godkjenning så vel som arbeidsmuligheter. Helsedirektoratet anbefaler alle som har til hensikt å studere til et helseyrke i EU/ EØS-området som krever autorisasjon i Norge, å undersøke før de starter studiene om utdannelsen gir rett til autorisasjon i tilsvarende yrke i utdanningslandet.

SPØRSMÅL NR. 56**Innlevert 13. oktober 2016 av stortingsrepresentant Heidi Greni****Besvart 21. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Det har vært reist kritikk mot kommunene fordi de har vært tilbakeholdne med å bosette enslige mindreårige asylsøkere. Nå synes situasjonen å være at kommuner som har påtatt å bosette denne gruppen, og har forberedt seg gjennom investeringer i egnede boliger og personellkompetanse, får beskjed om at behovet for bosetting av EMA ikke lenger er til stede. Dette gir en vanskelig situasjon for kommunene.

Hva skyldes endringene i bosettingsbehov for EMA og har det skjedd endringer i betingelsene for opphold til disse?»

BEGRUNNELSE:

Regjeringen fikk ikke tilslutning til sitt forslag i Prop. 90 L(2015-2016) om å innføre en ordning med midlertidig og begrenset oppholdstillatelse for enslige mindreårige asylsøkere. Stortingsflertallet ba regjeringen bidra til bedre kunnskapsinnhenting og vurdere hvordan Norge kan bidra til trygge forhold for de barna det gjelder.

Tidligere har det vært vanskeligere å få kommunene til å påta seg bosetting av enslige mindreårige enn andre kategorier flyktninger. Dette har sammenheng med de behov denne gruppen har for barnevernfaglig oppfølging og de innstramminger som er gjort i kompensasjonen til barneverntiltak for EMA. I år opplever imidlertid kommuner som har påtatt seg bosetting av denne gruppen, og som har investert i boliger og fagpersonell for oppfølging av enslige mindreårige, at de får beskjed om at det likevel ikke er behov for deres tjenester.

Jeg er kjent med at dette gjelder mindre distriktskommuner hvor investeringene og forberedelsene som er gjort, har krevd store ressurser.

Det er behov for å få klarhet i hva som eventuelt har endret seg når det gjelder behovet for bosetting av enslige mindreårige.

Svar:

Kommunene har i 2016 stilt seg positive til å bosette flere enslige mindreårige enn det som har vist seg å bli det reelle behovet. Bosettingsbehovet har endret seg i takt med endringene i UDIs prognoser for ankomst og innvilgelser av oppholdstillatelser for enslige mindreårige asylsøkere.

Ankomstene av flyktninger og asylsøkere til Norge er uforutsigbare og det vil alltid være behov for fleksibilitet. Situasjonen det siste året, med stor tilstrømming av asylsøkere i fjor og historisk lave ankomsttall i år, illustrerer dette. Dagens situasjon med et overskudd av bosettingsplasser i kommunene, er ny. Tidligere har situasjonen vært omvendt med mangel på bosettingsplasser. Kommunene har gjort en stor innsats med å bosette enslige mindreårige flyktninger, og jeg har stor forståelse for at situasjonen med overskudd på bosettingsplasser kan være krevende for de kommunene dette gjelder.

I brev 30. september 2016 informerte IMDi kommunene om endringene i behovet for å bosette enslige mindreårige flyktninger. IMDi's regionkontor har også hatt tett dialog med de kommunene som har sagt ja til å bosette flere enn det er behov for i 2016.

Stortinget vedtok i juni i år å oppheve «rimelighetsvilkåret» ved internflukt i utlendingsloven § 28. Denne lovendringen trådte i kraft 1. oktober og får betydning for alle asylsøkere, også enslige mindreårige. Endringen betyr at enslige, mindreårige asylsøkere som tidligere ville fått asyl, fordi det ville være «urimelig» å henvise dem til internflukt, og som nå kan henvises til å ta opphold i et trygt og tilgjengelig område i hjemlandet, vil få sine saker vurdert etter utlendingsloven § 38. UDI må vurdere om den mindreårige, etter en helhetsvurdering av alle relevante forhold, kan gis en ordinær, ubegrenset tillatelse på grunn av «sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket», eller om tillatelsen skal gjøres begrenset i medhold av utlendingsforskriften § 8-8. Etter sistnevnte bestemmelse kan det gis en begrenset oppholdstillatelse til enslige mindreårige mellom 16 og 18 år når det eneste grunnlag for opphold er mangel på forsvarlig omsorg ved retur. I brev av 18. mai i år til Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe ble det informert om at opphevelsen av rimelighetskriteriet kunne medføre at enslige mindreårige asylsøkere som mangler forsvarlig omsorg ved retur, kunne være aktuelle for midlertidige og begrensede tillatelser etter den foreslåtte § 28 b og den foreslåtte § 38 a. Brevet gikk i kopi til Kommunal- og forvaltningskomiteen.

UDI har opplyst at opphevelsen av rimelighetskriteriet kan føre til en betydelig økning i antall begrensede tillatelser til enslige mindreårige fremover. UDI har også opplyst at det er en økning i begrensede tillatelser, som følge av at UDI i februar i år endret den rettslige terskelen for hvilke områder i Afghanistan som generelt kan anses trygge/utrygge. UDI opplyser også at det har vært en økning i begrensede tillatelser til søkere som ikke fremlegger dokumentasjon på identitet.

SPØRSMÅL NR. 57**Innlevert 13. oktober 2016 av stortingsrepresentant Freddy de Ruiter****Besvart 19. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Viser til svar fra statsråden på mitt skriftlige spørsmål vedrørende rettigheter i NAV-systemet til foreldre som er verger til sterkt hjelpetrengende/dødssyke barn/ungdom over 18 år. Jeg forstår av svaret fra statsråden, at man ikke ønsker å gå inn i denne problemstillingen, det hjelper selvsagt ikke disse ungdommene og foreldrene.

Hvem mener statsråden skal sitte ved sengen hos et døende ungt menneske?»

Svar:

Folketrygden har en egen ordning i tilfeller der man yter pleie til personer i terminalfasen av livet. Pleiepengene ytes til personer som pleier en nærstående person i hjemmet i livets slutfase. Som nærstående regnes familiemedlemmer, men også gode venner og naboer kan omfattes av begrepet. Støtten gis i opptil 60 dager for hver pasient. Pleiepenge etter denne bestemmelsen ytes uavhengig av alder på pasienten. Dette er en god ordning som jeg ikke ser grunn til å endre på i ny pleiepengeordning.

Når det gjelder pleiepenge til foreldre til syke barn, gjelder det fram til barnet er 12 år (ved barns behandling i helseinstitusjon) og 18 år (ved livstruende eller annen svært alvorlig sykdom hos barn). Det er et unntak fra 18 års grensen for psykisk utviklingshemmede som er svært alvorlig syke. I ny pleiepengeordning vil jeg foreslå å utvide aldersgrensen til en generell øvre aldersgrense på 18 år for alle tilfeller.

Folketrygdens ordninger med pleiepenge kan ikke dekke alle situasjoner. Folketrygden har også en hjelpestøttenordning hvor ordinær sats kan ytes til varig syke personer over 18 år med særskilt behov for tilsyn og pleie og hvor det foreligger et privat pleieforhold.

Utover dette vil jeg minne om at det er et kommunalt ansvar å tilby tjenester som skal bistå og avlaste pårørende som utøver omsorg for sine nærmeste. Kommunen skal sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som oppholder seg i kommunene, barn som voksne. Kommunen skal blant annet tilby avlastningstiltak, og skal også ha tilbud om omsorgslønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.

SPØRSMÅL NR. 58**Innlevert 13. oktober 2016 av stortingsrepresentant Dag Terje Andersen****Besvart 17. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Hvor mye er avsatt i statsbudsjettet til å realisere en satsing på lønnstilskudd for flyktninger, og hvor mange flyktninger anslår regjeringen kan komme inn i arbeidslivet som følge av satsinger i budsjettet?»

BEGRUNNELSE:

Statsråden har uttalt at regjeringen ønsker å få flere flyktninger inn i arbeidslivet. LO og NHO har pekt på at for å få til dette trengs en massiv satsing på lønnstil-

skudd. Gjennom en slik satsing kan også næringslivet ta sin del av dette store ansvaret.

Jeg ber om at svaret oppgis i antall lønnstilskudd eller i mill. kr. for 2017.

Svar:

Regjeringen vil legge til rette for at flere innvandrere med fluktbakgrunn raskere kan delta i arbeidslivet og bli i stand til å forsørge seg selv gjennom egen inntekt. I Meld. St. 30 (2015-2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk presenteres strategier og

tiltak som skal understøtte dette. Satsingen følges opp i statsbudsjettet for 2017, jf. Prop. 1 S (2016-2017).

Regjeringen har foreslått å styrke bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak med 1000 flere plasser for ledige i 2017 sammenlignet med Saldert budsjett 2016. Året før ble tiltaksressursene i Arbeids- og velferdsetaten økt med 4000 plasser. Ledige innvandrere fra land utenfor EØS er en prioritert gruppe ved tildeling av arbeidsmarkedstiltak.

Innenfor tiltaksbevilgningen er Arbeids- og velferdsetaten gitt betydelig frihet til selv å vurdere hvilke tiltak som er mest hensiktsmessig med tanke på overgang til arbeid for den enkelte. Bruken av tiltak skal tilpasses den enkelte arbeidssøkers behov og situasjonen på arbeidsmarkedet. Ønsket om økt fleksibilitet knyttet til etatens tiltaksbruk er videreutviklet gjennom forslag til endring i styringen av arbeidsmarkedstiltak, jf. Meld. St. 33 (2015-2016) NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet og Prop 1 S. (2016-2017).

Det avsettes ikke fra sentralt hold midler til satsing på enkelttiltak i statsbudsjettet. Derfor er det heller ikke mulig for meg å oppgi antall eller midler fordelt på enkelttiltak i 2017.

Representanten Andersens spørsmål omhandler spesifikt tiltaket lønnstilskudd. Lønnstilskudd er et virkemiddel som har vist god effekt på overgang til arbeid, blant annet for innvandrergupper. Tilskuddet skal bidra til kompensasjon for lavere produktivitet og redusere arbeidsgiveres risiko ved å ta inn personer som har problemer med å få jobb på ordinære lønns- og arbeidsvilkår. Arbeids- og sosialdepartementet har signalisert at lønnstilskudd bør benyttes mer, og ser positive utviklingstrekk. Per august i år deltok om lag 2 400 på ordningen med varig eller tidsbestemt lønnstilskudd. På den midlertidige eller tidsavgrensede ordningen deltok det på samme tidspunkt ca. 5 400

arbeidssøkere. Sammenliknet med for ett år siden har antall deltakere på den midlertidige ordningen økt med 1 700 deltakere, mens antall deltakere på den varige ordningen har ligget stabilt.

Økt bruk av lønnstilskudd er en viktig komponent i satsingen på et hurtigspor inn i arbeidslivet for flyktninger som har med seg en kompetanse som er etterspurt på arbeidsmarkedet. Hurtigsporet skal iverksettes av Arbeids- og velferdsetaten i 2017, i samarbeid med kommunene og innenfor rammene av introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere. Partene i arbeidslivet har vært med på å utvikle innretningen av hurtigsporet, og har også forpliktet seg til aktivt å bidra til framskaffelse av relevante tiltaksplasser. En samarbeidserklæring mellom myndighetene og partene i arbeidslivet om raskere integrering av innvandrere med fluktbakgrunn i arbeidslivet ble undertegnet i mai 2016.

Det legges opp til en styrking av Arbeids- og velferdsetaten med 13 mill. kroner i 2017 til gjennomføring av hurtigsporet, jf. Prop 1. S (2016-2017). For å legge til rette for økt bruk av lønnstilskudd er etaten i forbindelse med satsingen også bedt om å vurdere ev. muligheter for forenklet forvaltning av lønnstilskuddsordningen og å sikre informasjon til bedrifter og arbeidsgivere, bl.a. om NAVs virkemiddelapparat.

Denne satsingen, sammen med annen integreringsfremmende innsats, skal legge til rette for at flere flyktninger raskere skal få brukt sine ressurser i arbeidslivet. Jeg deler representanten Andersens vurdering når han, i begrunnelsen for sitt spørsmål, viser til at satsingen på lønnstilskudd også kan få næringslivet til å ta sin del av dette store ansvaret. Skal vi lykkes, er vi til syvende og sist avhengig av at virksomhetene åpner sine dører og gir flyktningene en sjanse til å bidra i arbeidslivet.

SPØRSMÅL NR. 59

Innlevert 13. oktober 2016 av stortingsrepresentant Camilla Mollatt

Besvart 24. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Kan helseministeren redegjøre for hvor mye mobbing koster det norske samfunnet som følge av depresjon, angst og psykiske lidelser gjennom et livsløp?»

BEGRUNNELSE:

Samfunnet kunne spart milliarder dersom mobbing ble forebygget i mye større grad enn det vi ser i dag. En stor andel av mobberne og deres ofre er storforbrukere av helse- og omsorgstjenester, i mange tilfeller livet ut.

Olweus-gruppens undersøkelser i 2011 viste at omkring 55.000 elever i norsk grunnskole er utsatt for

regelmessig mobbing. Rundt 20.000 elever mobber andre, mens en mindre gruppe på omkring 10.000 elever både mobber og blir mobbet.

Ifølge Folkehelseinstituttet har 140 000 barn og unge under 18 år psykiske vansker eller problemer med å fungere i hverdagen. Studier av voksne psykiatriske pasienter rapporterte så mye som halvparten at de var blitt utsatt for mobbing som barn og ungdom.

Forskning viser at det ikke går så bra med mobberne senere i livet, heller. Mobberen er overrepresentert i kriminalstatistikken. Flere utvikler enda større antisosial adferd. Manipulasjonsteknikkene er ikke ulike de psykopatene benytter seg av i resten av samfunnet. Disse menneskene vil fortsette å herje i arbeidslivet, som de gjorde i barnehagen og i skolesystemet. Folk blir langtidssykemeldte på grunn av trakassering og dårlig psykososialt arbeidsmiljø.

Mobbing er overgrep, og har ødelagt tusenvis av liv gjennom generasjoner. Det betenkelige er at mobbetrenden er konstant, og på tross av utallige satsninger og grep som er gjort gjennom de siste årene. Elevers undersøkelser viser at mellom 5 og 10 prosent sier at de ikke trives så godt og/eller blir mobbet på skolen, og mørketallene er store. Planer for bedre læringsmiljø fungerer dessverre ikke som forventet. Det mangler med andre ord ikke om vilje og ønske om å endre en ond sirkel fra noen av de politiske partiene i Norge. Det er likevel på tide å tenke nytt, når det vi har prøvd tidligere ikke har ført frem.

Norske kommuner ville nok brukt mer penger på forebyggende arbeid og tenkt nye strategier, dersom de var klar over hvor stor del av deres framtidige budsjetter som vil gå med til å betale prisen for langtidseffektene av mobbingen.

Forskning viser at barna i stor grad arver foreldrenes holdninger, og at mobbing går i arv. Dersom det ikke tas grep kan man bli foreldre til nestegenerasjons mobbere, og sirkelen blir ikke brutt. Ved å innføre kursing av foreldre i hvordan barn utvikler empati, samt å gi bevissthet på egen adferd, vil vi gripe fatt i roten av problemet. Dette kan gjøres via lokale helsestasjoner som følges opp gjennom barnehage og grunnskole. I dag slukker vi mer "ild" som oppstår i senere barneår, enn å sette inn beredskapen på et tidlig stadium.

Mobbing får alvorlige samfunnsmessige konsekvenser, og er ikke holdbart, verken når vi snakker om menneskelig lidelse eller økonomisk bærekraft. Dersom vi tar tak i dette alvorlige problemet på et tidlig tidspunkt, vil vi med stor sannsynlighet merke færre unge og voksne i psykiatrien.

Svar:

Det er ingen tvil om at risiko for å utvikle psykiske helseproblemer er forhøyet blant de som er utsatt for mobbing sammenlignet med dem som ikke er utsatt, og at

belastningen er størst når mobbing skjer systematisk og over lang tid. Vi vet også at konsekvensene for den psykiske helsen kan vare over lang tid. Jeg har bedt Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet om å vurdere kostnadene forbundet med mobbing, og hvorvidt en slik estimering ville være forsvarlig basert på de metodene og den kunnskapsstatus vi har i dag. Helsedirektoratet har i rapporten Samfunnskostnader ved sykdom og ulykker 2013 anslått totale samfunnskostnader for blant annet psykiske lidelser og adferdsforstyrrelser til nesten 300 mrd. kr i 2013. Dette rammeverket er det mest nærliggende dersom en skulle estimere samfunnskostnader av mobbing, men det må tas forbehold om anvendelsen av disse estimatene. I Helsedirektoratets rapport om samfunnskostnader er det også vist hvor stor del av den samlede sykdomsbyrden for Norge i 2013 som er tilordnet ulike risikofaktorer. Dette er basert på Folkehelseinstituttets rapport Sykdomsbyrde i Norge 1990 -2013. Sykdomsbyrdeprosjektet i Norge er del av det globale sykdomsbyrdeprosjektet og baserer seg på internasjonale tall også for risikofaktorer. Mobbing som risikofaktor er dessverre ikke en av risikofaktorene som sykdomsbyrden for tiden er fordelt på.

Det er i dag usikkerhet i både kostnadsdata og risikoanslag og jeg må derfor være tilbakeholden med å kvantifisere hvor mye mobbing koster det norske samfunnet. Estimater vil preges av stor usikkerhet og med betydelige forbehold for anvendelse. Dersom kunnskapen om risikofaktorer blir bedre i kommende år, f.eks. gjennom videre arbeid i det norske sykdomsbyrdeprosjektet, ser jeg ikke bort fra at kostnadsanslag kan fremskaffes.

Men sykdomskostnader gir bare et anslag på hvor stort potensialet er for gevinst dersom det finnes effektive tiltak. Trygge og gode oppvekstvilkår er et grunnleggende mål i det forebyggende helsearbeidet. Mobbing er et betydelig brudd mot dette målet. Selv om vi mangler anslag på sykdomskostnader, mener jeg at dette ikke er til hinder for å tydelig prioritere systematisk og målrettet innsats for å redusere mobbing som del av det forebyggende arbeidet for å bedre befolkningens psykiske helse og redusere sykdomsbyrden. Nettopp derfor er regjeringen svært opptatt av å fremme psykisk helse og redusere mobbing så tidlig som mulig – både i barnehager, skoler og i arbeidslivet. Dette har vi blant annet omtalt i Folkehelsemeldingen.

SPØRSMÅL NR. 60**Innlevert 13. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan****Besvart 24. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Hvordan vil statsråden bidra til å øke mulighetene for å skjerme seg selv for ufrivillig eksponering av lateks?»

BEGRUNNELSE:

Lateks er et kraftig allergen som kan forårsake kontakteksem, kløe, oppkast, pustebesvær og i alvorlige tilfeller anafylaktisk sjokk. Etter at bruken av naturlateks i helsevesenet økte på 80- og 90-tallet har forekomsten av allergi mot lateks økt. Gjentatt eksponering for naturlateks kan fremkalle allergi, og den kan ikke kureres.

I dag brukes naturlateks i blant annet engangshansker, ballonger, bleier, smokker, en rekke barneleker, kondomer, sko og klær. Det er ikke påbudt å merke produkter som inneholder naturlateks.

Produkter som engangshansker, som brukes mye på legekontorer og sykehus, danner lateksstøv i luften og kan være farlig for allergikere. Det amerikanske Mattilsynet (FDA) foreslo i 2016 å forby all bruk av latekshansker i helsevesenet, begrunnet i at de utgjør en omfattende og urimelig risiko for ansatte og pasienter. Det eksisterer gode alternativer til bruk av latekshansker.

Lateks er særlig akutt i produkter som gjør at det beveger seg over i luften, som gummihansker i helsevesenet og på restauranter, ballonger og lignende. Det finnes også uten noen type merking i plaster, barneleker, sko og klær, utstyr i helsevesenet og i bildekk. Mange restauranter bruker slike hansker i tilberedning av mat, til tross for at lateks går over i maten. Asfalt er en særskilt problemstilling. Det har vært gjort forsøk med å tilsette gamle bildekk i asfalt og underlag for lekeplasser de siste årene. Dette gjør all asfaltlegging farlig for allergikere, i tillegg til at det fører til konstant eksponering når det er varmt i luften. Det er bekymringsverdig om dette skal bli vanligere i Norge også. Kunstgress skaper store problemer for enkelte fordi det dras med inn i hus og vaskemaskiner. Dette har også Miljødirektoratet tatt opp.

Det er selvsagt hver enkelt sitt ansvar å unngå allergener, men i dette tilfellet virker det som om allergikeren må ta veldig stort ansvar for å unngå eksponering selv, ettersom det ikke finnes gode merkeordninger for produkter som inneholder lateks, og fordi det er vanskelig å vite om det kan ha blitt brukt latekshansker

eller andre produkter som sprer lateks i lufta i et rom man beveger seg inn i.

Svar:

Miljømyndighetene forvalter blant annet regelverk om klassifisering og merking og begrensninger av stoffer, stoffblandinger og enkelte produktgrupper av hensyn til miljø og helse. Det er i dag få krav om innhold i eller merking av produkter som inneholder lateks i henhold til regelverket miljømyndighetene har ansvar for.

Forekomsten av lateksallergi i den generelle befolkningen ligger ifølge det meste av internasjonal litteratur under 1 %. Enkelte grupper av befolkningen har høyere forekomst av lateks-sensibilisering, og har en høyere risiko for å utvikle allergi mot lateks. Dette er allergiske pasienter, individer arvelig disponert for allergiutvikling, pasienter med gjentatte ryggmargoperasjoner eller med urinveislidelser, og mennesker (yrkesgrupper) som generelt har mye kontakt med lateks. For eksempel er forekomsten av lateksallergi betydelig høyere for helsearbeidere (3-17 %).

Helsedirektoratet har utarbeidet Handlingsprogram for astma, allergi og annen overfølsomhet, Allergifrisk 2015–2024. I alle de fire helseregioner er det nå opprettet sentre for astma, allergi og annen overfølsomhet (AAO-sentre). Som handlingsprogrammet beskriver har Helsedirektoratet tatt ansvar for å etablere nettverk mellom sentrene. I tillegg skal sentrene etablere regionale og lokale nettverk. Handlingsprogrammet legger vekt på helsefremmende og forebyggende tiltak. Lik behandling fra nord til sør og kvalitetssikring av utredning og diagnostisering av pasienter, står meget sentralt i arbeidet. Det er et overordnet mål at færre utvikler astma, allergi og overfølsomhet. Et eksempel på tiltak som Helsedirektoratet informerer om er latekssikre operasjoner. Dette er gjennomført på Barneavdelingen på UNN. I følge direktoratet er lateksallergi i denne avdelingen på vei ned i omfang, også fordi de har sluttet med pudder i hanskene som gjorde at eksponeringen for lateks også var gjennom luften.

Å gjennomføre tiltak for å redusere latekseksposering i helsetjenesten forutsetter kunnskap og kompetanse. Oppfølgingen av handlingsprogram for astma, allergi og annen overfølsomhet skal bl.a. bidra til dette.

SPØRSMÅL NR. 61**Innlevert 13. oktober 2016 av stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete****Besvart 21. oktober 2016 av utenriksminister Børge Brende****Spørsmål:**

«Ser statsråden at det kan vera mogleg med meir kostnadseffektiv kompetansebygging gjennom å bruka norske non-profit-organisasjonar, I så fall, kva er den konkrete planen for den vidare dialogen med dei frivillige organisasjonane?»

GRUNNGJEVING:

9. august vart det klart at UD har inngått kontraktar med åtte forskings- og konsulentinstitusjonar for å styrkja UD sin faglege kompetanse på mellom anna sårbare stater. Dei siste dagane har VG avdekt at nokre få forskings- og konsulentmiljø har fått millionkontraktar, og gått med store økonomiske overskot, for å tilby kunnskap til UD. Samstundes veit me at fleire frivillige organisasjonar sit med unik områdekunnskap.

I artikkelen «Storinnkjøp av ny kunnskap om sårbare stater» rapporterer Bistandsaktuelt den 9. august at Utenriksdepartementet ber om innspel for å styrkja arbeidet med FN's utviklingsmål. Åtte forskingsinstitusjonar har fått rammeavtalar: Fafø Institutt for arbeidsliv- og velferdsforskning, International Law and Policy Institute (ILPI), Norsk utanrikspolitisk institutt (Nupi), Scanteam og Institutt for fredsforskning (PRIO), Senter for internasjonal og strategisk analyse (SISA), Menon og CHR. Michelsens Institutt (CMI). Timeprisane ligg på mellom 1060 og 1480 kroner.

Afghanistan er ein av fleire sårbare statar der norske non-profit-organisasjonar er til stades og har høg kompetanse. Føremålet med spørsmålet er å få eit bilete av korleis statsråden tenkjer å leggja opp den framtidige dialogen med sivilsamfunnet i arbeidet med tusenårsmåla og Vegvalsmeldinga.

Svar:

Norske frivillige organisasjonar er kompetente partnrar for norsk offentleg forvaltning. Gjennom det langsiktige samarbeidet, som det offentlege finansierer saman med organisasjonane sine eigne støttespelarar, har dei frivillige organisasjonane tileigna seg god fag- og kontekstkunnskap. Dette har utanrikstenesta nytte av. Samarbeidet med organisasjonane gir verdifull innsikt i konfliktlinjer og kunnskap om tiltak som kan hjelpe lokalsamfunn ut av fattigdom, konflikt og marginalisering.

Utenriksdepartementet legg difor opp til eit nært samarbeid med det sivile samfunnet i arbeidet med ny stortingsmelding om ein framtidsretta utviklingspolitikk og om bærekraftsmåla. Dei frivillige organisasjonane har kompetanse og erfaringar både frå felt og frå gjennomføringa av tusenårsmåla som det blir viktig å trekkje vekslar på.

Utanrikstenesta har stor glede av dialogen med dei frivillige organisasjonane. Dialogen vil halde fram i både formelle og meir uformelle forum. Til dei meir formelle foruma høyrer konsultasjonar i Utenriksdepartementet med den politiske leiinga og med embetsverket. Målet er å gjere utanrikstenesta og partnarane våre best mogleg skikka til dei respektive oppgåvene sine.

Departementet ser dialogen med dei frivillige organisasjonane i samanheng med arbeidet for å effektivisere norsk bistandsforvaltning. Mellom anna er talet på avtalar redusert med 30 % sidan juni 2015, færre land enn tidlegare får norsk bistand, og vi konsentrerer innsatsen rundt eit utval tematiske prioriteringar. Dette gjer det òg mogleg med meir målretta kompetansebygging rundt norske prioriteringar.

SPØRSMÅL NR. 62**Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ulf Leirstein****Besvart 21. oktober 2016 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale****Spørsmål:**

«Hva vil statsråden gjøre for å sikre dyrevelferden for dyr som er i mattilsynets varetekt og skal avlives?»

BEGRUNNELSE:

Det har den siste tiden vært fokus på ulovlig import av gatehunder fra andre land. Der ulovlig import avdekkes, avlives disse hundene etter gjeldende regelverk. Spørsmålsstiller har fått bekymringsmeldinger om at gatehunder som skal avlives står i små bur i flere dager og uker, uten noen form for stimulans, før avlivningen gjennomføres. Spørsmålsstiller er av den oppfatning at også dyr som skal avlives har krav på en god dyrevelferd.

Svar:

Eg er samd i at det må vere god dyrevelferd òg for dyr som står i karantene.

Når Mattilsynet avdekker ulovleg import av hundar eller andre dyr, har tilsynet ikkje som rutine å avlive dyra. Dersom eit dyr ikkje oppfyller innførselsvilkåra i regelverket, blir dyret avvist. Det betyr at det enten må returnerast eller setjast i karantene til vilkåra er oppfylt og den helsemessige statusen er avklart.

Det er berre når eigar ikkje vil returnere dyret eller ikkje vil betale for opphald i karantene at Mattilsynet

må vurdere om dyret skal avlivast. Det hender òg av og til at dyr er så sjuke at dei må avlivast av den grunn.

Dyr som vert avvist av grenseveterinæren på Oslo Lufthamn, blir midlertidig stalla opp i Mattilsynet sine lokaler hos grenseveterinæren. Opphaldet her skal vere så kort som mogeleg for å avgjere kva som skal skje vidare med dyret. Mattilsynet opplyser at slik midlertidig oppstalling ikkje vil vare lenger enn eit par dagar. Eg meiner det er viktig at dette skjer i ei så kort periode som mulig.

Kor lenge eit dyr må stå i karantene varierer veldig, frå ein dag til 120 dagar. Kjæledyr som må haldast isolerte lenge, blir overførte til karantenestasjon som er godkjent av Mattilsynet og som oppfyller dei krava ein set til eit vanleg dyrepensjonat. For å hindre smitteoverføring, blir dyr i karantene ikkje lufta saman med dyr som andre eig.

Karantenestasjonen skal likevel sørgje for å leggja til rette forholda for dyra ut frå deira behov både når det gjeld storleik på bur, føring og tilstrekkelig aktivitet.

Det er viktig å hugse på at det er dei som innfører desse dyra som har hovudansvaret for at helsesituasjonen til dyra er avklart, slik at dei ikkje må gjennom ei lang karanteneperiode.

I dei tilfella dyr må gjennom ei lengre karanteneperiode før dyret slepp inn, eller i ei periode som av ulike årsaker ender i avliving, skal dyret ha god dyrevelferd gjennom tilstrekkelig plass, føring og aktivitet.

Eg legg til grunn at dette vert etterlevd.

SPØRSMÅL NR. 63**Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Geir Pollestad****Besvart 21. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«I statsbudsjettet for 2017 er det foreslått bevilget 28 mill. kroner til arbeidet med opprydding i atomavfall. Institutt for energiteknikk (IFE) på Kjeller har bedt om 70 mill. Jeg har forstått at ikke noe av den foreslåtte bevilgning vil gå til å fortsette arbeidet med oppryd-

dingen på IFE. Det vil si at arbeidet som pågår i 2016 stanses.

Hva er bakgrunnen for dette?»

Svar:

Regjeringen besluttet før sommeren at staten, av samfunnsmessige hensyn, skal ta et ansvar for å være med å finansiere framtidig nedbygging av de norske atomreaktorene og håndtering av nasjonalt atomavfall sammen med Institutt for energiteknikk (IFE). Dette er nødvendig for å sikre trygg håndtering og fremdrift i de to prosessene. IFE, som eier av anleggene, har fortsatt primæransvaret for dette.

IFE må bidra praktisk og økonomisk til oppryddingen, ha riktige insentiver til effektiv drift og ta ansvar for avfallet de generer. Fordi IFEs økonomiske muligheter er begrensede, er Nærings- og fiskeridepartementet i løpende dialog med IFE for å finne løsninger på

IFEs bidrag, og regjeringen skal bidra med økonomiske midler som sikrer en trygg og sikker håndtering av avfallet og nødvendig fremdrift.

Regjeringen har i budsjettforslaget for 2017 prioritert å finansiere en utredning i regi av Statsbygg av en ny oppbevaringsløsning for lav- og mellomaktivt atomavfall, tilsvarende dagens kombinerte lager og deponi (KLDRA) i Himdalen med 7 mill. kroner, samt sikre Norge tilgang til repressering av ikke-lagringsstabil brukte reaktorbrensel med 21 mill. kroner, totalt 28 mill. kroner. Det er disse tiltakene det haster mest med for å sikre forsvarlig lagring av det norske atomavfallet på lengre sikt, som anbefalt i kvalitetssikringsrapporten om oppbevaring av norsk radioaktivt avfall av april 2016.

SPØRSMÅL NR. 64

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Geir Pollestad

Besvart 24. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«TV2 har ei sak 12.10.16 om at ein kvart million nordmenn kan få raskare internett. Telenor seier dei tekniske løysingane er på plass, men regelverket hindrar dei frå å ta dette i bruk.

Kan statsråden finne ei løysing på dette?»

GRUNNGJEVING:

Telenor vert nekta sidan dei er pålagd ei varslingsstid på 3 år. Dette er truleg for å gje andre aktørar ein sjanse til å bygga ut konkurrerande infrastruktur.

Det er grunn til å tru at situasjonen ikkje er den same i heile området der Telenor ynskjer å tilby raskare internett. Det er og grunn til å tru at konkurransen er endra dei seinare åra mellom anna ved utbygging av trådlause løysingar.

Det skal gode grunnar til for å hindre folk å få raskare internett. Rein formalisme og byråkrati bør ikkje vera ein god nok grunn.

Svar:

Norge har i dag svært god breibandsdekning og tilbudet om breiband med høge hastigheiter er godt i europeisk samanheng. Veksten i dekninga vart stadig betre,

med store investeringar frå kommersielle aktørar. Eg meiner at suksessen i utbygging av breiband skuldast at vi har hatt ein marknadsbasert breibandspolitikk, med avgrensa bruk av statlege midlar, og der tilrettelegging for konkurranse har vore og er heilt sentralt.

Marknadsaktørane investerte i 2015 over fire milliardar kroner i fastnett i Norge. Telenor sine konkurrentar står for over halvparten av desse investeringane. Konkurransen er både basert på utbygging av alternative aksessnett, for eksempel fibernett, og utbygging basert på tilgang til Telenor sitt koparnett. Det er fleire tilbydarar som har investert i eige utstyr i Telenor sine sentralar og konkurrerer om å levere breiband (xDSL) til sluttkundar basert på Telenor sitt koparnett. Modernisering av koparnettet gjennom utbygging av såkalla mikronodar, kombinert med ny teknologi, vil kunne gi høgare breibandshastigheiter mange stader. Samtidig medfører slik modernisering at det berre er éin aktør som kan bruke koparnettet under ein sentral der teknologien vert nytta fullt ut og at xDSL-tilbodet og investeringar til eventuelle øvrige tilbydarar som har utstyr under den aktuelle sentralen går tapt.

Dette skapar dilemma og konflikstar som må handterast på ein god måte. Etter initiativ frå departementet oppretta difor Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i januar i år, Bredbåndsforum med sikte på å la marknadsaktørane løyse saker som elles må løysast med vedtak og klagebehandling. Målet er å finne gode løysingar for forbrukarane, altså at dei får eit betre

breibandstilbod til ein god pris gjennom velfungerande konkurranse i marknaden. Modernisering av koparnettet har vore eit viktig tema i forumet, og tilbydarane har diskutert løysingar for korleis moderniseringa kan organiserast, planleggast og gjennomførast på ein måte som både Telenor og dei andre tilbydarane kan vere einige om. Dessverre har deltakarane i forumet foreløpig ikkje lukkast å komme til einigheit.

Varslingstida på tre år som er pålagt Telenor for visse tilfelle av endringar i koparaksessnettet, er grunnjeven i å skape meir føreseielege vilkår for dei tilbydarane som har investert i utstyr som er plassert i Telenor sine sentralar. Føreseielege vilkår er viktig for å legge grunnlag for investeringar frå fleire aktørar og dermed oppnå konkurranse i marknaden. Utan slike varslingsfristar ville vi truleg hatt dårlegare konkurranse i breibandmarknaden i dag og eit dårlegare breibandstilbod mange stader. Eg vil for øvrig peike på at varslingstida som er pålagt Telenor avheng av talet på sluttkundar som blir berørt. For mindre omfattande endringar gjeld ein varslingsfrist på seks månadar. I dei tilfella der andre tilbydarar ikkje vert berørt, er det ingen varslingsfrist.

Varslingsfristen kan fråvikast dersom Telenor og dei aktuelle tilbydarane kjem til einigheit om ei ordning som alle partane kan akseptere. Dette betyr at varslingsfristen i prinsippet ikkje er til hinder for vidare modernisering av koparnettet, men at dette krev at tilbydarane i fellesskap kjem fram til ei løysing. Etter det eg har fått opplyst har dette skjedd i alle fall i eitt tilfelle der Telenor i eit konkret moderniseringsprosjekt har blitt einig med aktuell grossistkunde om ei

løysing, og det er blitt etablert eit tilbod til sluttkundar basert på eit modernisert koparnett.

Som nemnt er dei aktuelle fristbestemmelsane for varsling innførte for å leggje til rette for konkurranse i breibandsmarknaden og bidra til føreseielege vilkår for dei konkurrerande tilbydarane sine investeringar. Samtidig er vi kjent med at varslingsfristane kan vere til hinder for ei ønska utvikling, nemleg at det koparbaserste aksessnettet vert modernisert gjennom utbygging av såkalla mikronodar slik at fleire kan få breiband med høgare hastigheiter. Eg forstår at det vert reagert på dette og det har vore tema for diskusjon ved fleire anledningar.

Eg er opptatt av at vi skal få løyst slike saker, og vil be Nkom om å skissere ein forpliktande tidsplan for det vidare arbeidet i det neste møtet i Bredbåndsforum og gi tilbydarane ein frist for å bli einige om ei løysing. Dersom deltakarane i forumet ikkje lukkast i å komme til einigheit gjennom ei frivillig ordning innan fristen, vil ekommyndigheiten vurdere regulatoriske verkemiddel. Det må i så fall sjåast nærmare på om dei tilgangsformer som vert tilbydde i marknaden i dag, er tilstrekkelege for å oppnå eit best mogleg breibandstilbod til landet sine innbyggjarar og verksemdar gjennom konkurranse. Myndigheitene har fleire regulatoriske verkemiddel til rådighet enn dei som hittil er tekne i bruk og som kan vere aktuelle å nytte dersom vi ser at marknaden ikkje fungerer tilfredsstillande. Eg trur bransjen sjølv er tent med saman å finne ei løysing på dei tekniske og kommersielle spørsmåla og håpar at Telenor og dei andre involverte tilbydarane raskt vert einige om ei løysing som sikrar innbyggjarar og verksemdar eit endå betre breibandstilbod.

SPØRSMÅL NR. 65

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås

Besvart 24. oktober 2016 av forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide

Spørsmål:

«Når Rygge sivile lufthavn legges ned 1. november må Luftforsvaret ta tilbake ansvaret for brann og redning slik at den luftoperative virksomheten kan ivaretas. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett for 2017 foreslått 40 millionar kroner til dette. Da Rygge sivile lufthavn overtok dette ansvaret så skjedde det i form av virksomhetsoverdragelse.

Hvorfor legger ikke departementet opp til en tilsvarende virksomhetsoverdragelse når oppdraget nå må tilbake til Luftforsvaret?»

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 14. oktober 2016 med spørsmål fra stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås om virksomhetsoverdragelse for brann-,

rednings- og plasstjenesten (BRP) på Moss lufthavn, Rygge.

Rygge Sivile Lufthavn AS (RSL) har varslet at de avvikler driften på Moss lufthavn, Rygge pr. 31. oktober 2016. Forsvaret har derfor fått oppdrag om å etablere en minimumsløsning som ivaretar Luftforsvarets luftoperative behov. Dette med bakgrunn i oppdrag i Iverksettingsbrevet for Forsvaret (2013-2016), jf. Prop. 73 S (2011–2012), og som er foreslått videreført i Prop. 151 S (2015–2016). Dette innebærer at Forsvaret etablerer en militær flyplass drevet etter militære bestemmelser, og som ikke vil være klassifisert for kommersiell drift.

Organisasjonsstrukturen vil med en slik minimumsløsning være vesentlig mindre enn det som i dag

er tilfelle ved Moss lufthavn, Rygge. Det blir nå en endring fra kommersiell flyplassdrift til begrenset militær drift. Med en slik løsning vil det heller ikke være behov for å overta maskiner og utstyr fra RSL. Situasjonen nå er derfor vesentlig forskjellig fra tidligere gang Luftforsvaret hadde driftsansvaret for flyplassen, da virksomheten var dimensjonert utfra en fullskala kommersiell drift. Det er med denne bakgrunn etableringen av en minimumsløsning for å ivareta Luftforsvarets luftoperative behov ikke gjennomføres som en virksomhetsoverdragelse.

Det anses likevel svært aktuelt å rekruttere kvalifisert personell fra RSL for å ivareta BRP-tjenesten, men i vesentlig mindre omfang enn det RSL benytter i dag, og tilpasset den militære organisasjonen.

SPØRSMÅL NR. 66

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Janne Sjelmo Nordås

Besvart 24. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Kva er status på oppfølging av rapporten som Kabotasjeutvalet la fram?»

Svar:

Rapport om kabotasje ble overlevert til meg 26. mars 2014. Rapporten inneholdt en rekke forslag, som departementet har vurdert nærmere.

På nasjonalt nivå har jeg iverksatt en rekke tiltak som en oppfølging av kabotasjerapporten. Det er lagt til rette for samarbeid mellom ulike tilsynsorganer, det er opprettet en oversikt over alle kontroller og brudd på kabotasjereglene, obligatorisk bombrikke er satt i verk og det er innført et register for brudd på yrkestransport- og vegtrafikkregelverket der opplysninger utveksles mellom alle EØS-land. Det er også gjort en betydelig satsning på bedre og mer målrettet kontroll av kabotasje. Dette har blitt fulgt opp i statsbudsjettene for årene 2015, 2016 og foreslås videreført i budsjettet for 2017.

I tillegg er det gjennomført tiltak som bransjen selv har tatt initiativ til. Dette omfatter allmenngjøring av tariffavtaler i gods- og turbussektoren og utarbeidelse av bransjenorm for bestilling av transport.

Departementet har videre til vurdering et forslag om utvidelse av skiltgjenkjenningssystemet (ANPR)

for å effektivisere kontrollene. Det er også til vurdering å innføre en hjemmel for tilbakeholdsrett av kjøretøy ved brudd på yrkestransportregelverket, lik den som gjelder for tilbakeholdsrett for kjøretøy etter vegtrafikkloven.

Det var også et forslag i kabotasjerapporten om å foreta en gjennomgang av skatte- og avgiftssystemet i transportsektoren. Jeg tok denne saken videre til Finansdepartementet som uttalte at de vurderte at gjeldende merverdiavgiftsregelverk var tilpasset utviklingen i transportbransjen. Saken ble fulgt opp av Stortinget ved anmodningsvedtak nr. 482 og 483 (2014-2015). Anmodningsvedtakene omhandler hhv. tilretteleggelse for at alle selskaper som driver transportvirksomhet i Norge svarer merverdiavgift til den norske staten etter norske regler og at skattemyndighetene intensiverer kontrollen med transportnæringen for å hindre skatteunndragelser og ytterligere konkurransevridning til fordel for utenlandske transportører. Disse anmodningsvedtakene er omtalt i Finansdepartementets Prop 1. S og Prop 1. LS (2016-2017).

I kabotasjerapporten var det også enighet om å vurdere en klargjøring av ansvarsforholdene i transportsektoren, samt å vurdere å innføre høyere bøtesatser ved overtredelser av kabotasjereglene eller evt. vurdere å sanksjonere kabotasjeovertredelser ved utstedelse av forenklet forelegg. Når det gjelder ansvarsforholdene i transportsektoren, viser gjennomgangen at ansvarsforholdene fremgår ganske klart av gjeldende lovgivning.

Når det gjelder bøtesatsene for overtredelse av reglene om kabotasje ligger disse høyt allerede i dag, slik at det ikke ble vurdert som hensiktsmessig å forhøye bøtesatsene. Departementet har så langt vurdert at det ikke er ønskelig å sanksjonere kabotasjeovertredelser ved å utstede forenklet forelegg, fordi forenklet forelegg er ment for mindre alvorlige overtredelser. Overtredelser av kabotasjeregulverket kan være komplekse med behov for etterfølgende etterforskning. Da bør man i utgangspunktet ta i bruk det ordinære straffespolet. Det er imidlertid en økende bruk av administrative sanksjoner som alternativ til strafferettslige sanksjoner og det kan ikke utelukkes at dette vil bli aktuelt på et senere tidspunkt.

Selve regelverket om kabotasje følger av EØS-retten, slik at det er lite handlingsrom for norske myndigheter når det gjelder endringer. Jeg mener det er mest hensiktsmessig å forsøke å påvirke EU til å endre regelverket i den retningen vi ønsker. Kommisjonen arbeider nå med forslag til nytt regelverk for yrkes- og markedsadgangen innenfor vegtransport, som er planlagt lagt fram i første halvdel av 2017.

Jeg har ved flere anledninger fremmet norske synspunkter overfor EU-kommisjonen. Jeg har bedt om bedre statistikk innenfor godstransportkabotasje, og utarbeidelse av statistikk også for persontransportkabotasje. I tillegg har jeg foreslått en felles definisjon av hva som menes med ”midlertidig” kabotasje innen-

for persontransporten, i form av en begrensning på 30 dager sammenhengende kjøring og 45 dager totalt i løpet av et år. Jeg har også fremmet forslag om at kabotasje innen persontransport bør registreres i et register, og at det skal være krav om å ha med inn passasjerer i landet for å få lov til å utføre kabotasje. Dersom Kommisjonen ikke ser det som hensiktsmessig å ha felles regler ved fremleggelsen av de varslede regelverksendringene, vil jeg vurdere hva slags handlingsrom vi har nasjonalt for å innføre alle eller noen av de nevnte reglene. Jeg vil også vurdere handlingsrommet med tanke på å innføre krav om at kabotasje innen godstransport skal registreres i et register.

I forbindelse med EU-kommisjonens planer om å foreslå en rekke initiativer på veitransportområdet ble det nylig sendt et brev til Kommisær Violeta Bulc, der jeg sammen med transportministerne i Østerrike, Belgia, Danmark, Frankrike, Tyskland, Italia og Luxembourg, tar opp flere problemstillinger i det indre transportmarkedet som vi mener er til hinder for en fri og rettferdig konkurranse i det europeiske markedet.

Totalt sett er det gjennomført en rekke tiltak som skal sikre ryddige forhold og rettferdige konkurranse-regler i transportbransjen. Disse tiltakene er en direkte oppfølging av kabotasjerapporten. Avslutningsvis kan det nevnes at for å styrke arbeidet med å forhindre sosial dumping pågår et tre-parts bransjesamarbeid i regi av Arbeids- og sosialdepartementet.

SPØRSMÅL NR. 67

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Janne Sjelmo Nordås

Besvart 24. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Vil statsråden ta initiativ slik at varslingsfristen på 3 år vert oppheva slik at ein kan nå det overordna og viktige målet om betra breibandstilgang?»

GRUNNGJEVING:

TV2 melder den 12. oktober at 250 000 nordmenn kunne hatt betre breibandstilknytning dersom Telenor kunne nytta koparaksessnettet sitt på ein anna måte. I fylgje TV2 har NKOM stoppa dette av konkurransemessige omsyn, då det føreligg ein treårs varslingsfrist ovanfor andre aktørar i marknaden.

Kjelde: <http://www.tv2.no/nyheter/8653490/>

Svar:

Norge har i dag svært god breibandsdekning og tilbudet om breiband med høge hastigheiter er godt i europeisk samanheng. Veksten i dekninga vart stadig betre, med store investeringar frå kommersielle aktørar. Eg meiner at suksessen i utbygging av breiband skuldast at vi har hatt ein marknadsbasert breibandspolitikk, med avgrensa bruk av statlege midlar, og der tilrettelegging for konkurranse har vore og er heilt sentralt.

Marknadsaktørane investerte i 2015 over fire milliardar kroner i fastnett i Norge. Telenor sine konkurrentar står for over halvparten av desse investeringane. Konkurransen er både basert på utbygging av alternative aksessnett, for eksempel fibernett, og utbygging basert på tilgang til Telenor sitt koparnett. Det er fleire

tilbydarar som har investert i eige utstyr i Telenor sine sentralar og konkurrerer om å levere breiband (xDSL) til sluttkundar basert på Telenor sitt koparnett. Modernisering av koparnettet gjennom utbygging av såkalla mikronodar, kombinert med ny teknologi, vil kunne gi høgare breibandshastigheiter mange stader. Samtidig medfører slik modernisering at det berre er ein aktør som kan bruke koparnettet under ein sentral der teknologien vert nytta fullt ut og at xDSL-tilbodet og investeringar til eventuelle øvrige tilbydarar som har utstyr under den aktuelle sentralen går tapt.

Dette skapar dilemma og konflikhtar som må handterast på ein god måte. Etter initiativ frå departementet oppretta difor Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i januar i år, Bredbåndsforum med sikte på å la marknadsaktørane løyse saker som elles må løysast med vedtak og klagebehandling. Målet er å finne gode løysingar for forbrukarane, altså at dei får eit betre breibandstilbod til ein god pris gjennom velfungerande konkurranse i marknaden. Modernisering av koparnettet har vore eit viktig tema i forumet, og tilbydarane har diskutert løysingar for korleis moderniseringa kan organiserast, planleggast og gjennomførast på ein måte som både Telenor og dei andre tilbydarane kan vere einige om. Dessverre har deltakarane i forumet foreløpig ikkje lukkast å komme til einigheit.

Varslingstida på tre år som er pålagt Telenor for visse tilfelle av endringar i koparaksessnettet, er grunnjeven i å skape meir føreseielege vilkår for dei tilbydarane som har investert i utstyr som er plassert i Telenor sine sentralar. Føreseielege vilkår er viktig for å legge grunnlag for investeringar frå fleire aktørar og dermed oppnå konkurranse i marknaden. Utan slike varslingsfristar ville vi truleg hatt dårlegare konkurranse i breibandmarknaden i dag og eit dårlegare breibandstilbod mange stader. Eg vil for øvrig peike på at varslingstida som er pålagd Telenor avheng av talet på sluttkundar som blir berørt. For mindre omfattande endringar gjeld ein varslingsfrist på seks månadar. I dei tilfella der andre tilbydarar ikkje vert berørt, er det ingen varslingsfrist.

Varslingsfristen kan fråvikast dersom Telenor og dei aktuelle tilbydarane kjem til einigheit om ei ordning som alle partane kan akseptere. Dette betyr at varslingsfristen i prinsippet ikkje er til hinder for vidare modernisering av koparnettet, men at dette krev at tilbydarane i fellesskap kjem fram til ei løysing. Etter det eg har fått opplyst har dette skjedd i alle fall i eitt tilfelle der Telenor i eit konkret moderniseringsprosjekt har blitt einig med aktuell grossistkunde om ei løysing, og det er blitt etablert eit tilbod til sluttkundar basert på eit modernisert koparnett.

Som nemnt er dei aktuelle fristbestemmelsane for varsling innførte for å leggje til rette for konkurranse i breibandmarknaden og bidra til føreseielege vilkår for dei konkurrerande tilbydarane sine investeringar. Samtidig er vi kjent med at varslingsfristane kan vere

til hinder for ei ønska utvikling, nemleg at det koparbaserte aksessnettet vert modernisert gjennom utbygging av såkalla mikronodar slik at fleire kan få breiband med høgare hastigheiter. Eg forstår at det vert reagert på dette og det har vore tema for diskusjon ved fleire anledningar.

Eg er opptatt av at vi skal få løyst slike saker, og vil be Nkom om å skissere ein forpliktande tidsplan for det vidare arbeidet i det neste møtet i Bredbåndsforum og gi tilbydarane ein frist for å bli einige om ei løysing. Dersom deltakarane i forumet ikkje lukkast i å komme til einigheit gjennom ei frivillig ordning innan fristen, vil ekommyndigheiten vurdere regulatoriske verkemiddel. Det må i så fall sjåast nærmare på om dei tilgangsformer som vert tilbydde i marknaden i dag, er tilstrekkelege for å oppnå eit best mogleg breibandstilbod til landet sine innbyggjarar og verksemder gjennom konkurranse. Myndigheitene har fleire regulatoriske verkemiddel til rådighet enn dei som hittil er tekne i bruk og som kan vere aktuelle å nytte dersom vi ser at marknaden ikkje fungerer tilfredsstillande. Eg trur bransjen sjølv er tent med saman å finne ei løysing på dei tekniske og kommersielle spørsmåla og håpar at Telenor og dei andre involverte tilbydarane raskt vert einige om ei løysing som sikrar innbyggjarar og verksemder eit endå betre breibandstilbod.

SPØRSMÅL NR. 68**Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Tone Merete Sønsterud****Besvart 21. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Mener statsråden det er rimelig at en arbeidsledig som er ute av landet i noen dager mister rette til dagpenger i de dagene det gjelder?»

BEGRUNNELSE:

Eksempelet jeg har fått tilsendt gjelder en arbeidsledig som ble påspandert en reise i 5 dager. Vedkommende hadde med seg PC og jobbet hver dag med å søke jobber. Ved hjemkomst får vedkommende beskjed om han blir trukket i dagpenger for disse dagene. Det er vanskelig å finne informasjon om disse reglene på NAV sine hjemmesider.

Svar:

For å ha rett til dagpenger under arbeidsløshet stilles det bl.a. vilkår om at dagpengemottakeren må oppholde seg i Norge. Kravet gjelder som hovedregel, men det er gjort flere unntak fra vilkåret. Disse fremgår av forskrift 16. september 1998 nr. 890 om dagpenger under arbeidsløshet (dagpengeforskriften).

Etter dagpengeforskriften kap. 1 er det bl.a. adgang til å motta dagpenger ved kortvarige opphold i annet

EØS-land i forbindelse med jobbintervju, ved opphold på Svalbard og i forbindelse med etablering av egen næringsvirksomhet.

Med virkning fra og med 1.1. 2016 kan dessuten arbeidsløse som har mottatt dagpenger i mer enn 52 uker, oppholde seg utenlands i forbindelse med ferie, i inntil fire uker.

I tillegg gjelder det unntak som følger av EU-trygdeforordningen¹, som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen. Disse er nærmere regulert i dagpengeforskriften kap. 13. Blant annet åpner disse bestemmelsene for å oppholde seg i et annet EØS-land for å søke jobb der, med norske dagpenger, i inntil tre måneder.

Kravet om opphold i Norge må ses i sammenheng med det grunnleggende kravet om å være reell arbeidssøker og disponibel for ethvert tilbud om jobb, hvor som helst i landet. Umiddelbar nærhet til det arbeidsmarkedet man har vært og ønsker å være en del av, er da viktig. Arbeids- og velferdsetaten skal videre kunne følge opp arbeidssøkerne, for eksempel med tilbud om arbeidsmarkedstiltak eller bistand til jobbsøkningsaktiviteter. Etaten må dessuten kunne kontrollere om vilkårene for rett til dagpenger er oppfylt til enhver tid. Slik oppfølging og kontroll er vanskelig å gjennomføre overfor personer som ikke oppholder seg i Norge.

SPØRSMÅL NR. 69**Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien****Besvart 25. oktober 2016 av forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide****Spørsmål:**

«Har statsråden vurdert hva konsekvensene vil være for NAMMO Raufoss, dersom hæren kapasiteter av stridsvogner og artilleri ikke videreføres, og hvilke

konsekvenser dette vil ha for produksjon av stridsvogn- og artilleriammunisjon og arbeidsplasser knyttet til denne produksjonen?»

¹ Europaparlaments- og rådsforordning ([EF](#)) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeytelser

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 17. oktober 2016 med spørsmål fra stortings-representant Anne Tingelstad Wøien om bl.a. konsekvenser for NAMMO Raufoss (Nammo) dersom Hærens kapasiteter av stridsvogner og artilleri ikke videreføres.

Nammo er en av Norges største og viktigste forsvarsindustribedrifter med solide og lange tradisjoner innen utvikling, produksjon og leveranser til Forsvaret. Gjennom mange år har Nammo også oppnådd en betydelig suksess på det internasjonale markedet, noe som har gitt bedriften flere ben å stå på – og samtidig bidratt til å trygge arbeidsplasser i et geografisk område av Norge som tradisjonelt har ligget i "oljeskyggen".

Produktene som leveres fra Nammo er viktige for Forsvaret, og vil fortsette å være det også i fremtiden. Jeg vil i denne sammenheng nevne at ammunisjonsprodukter er et av regjeringens åtte prioriterte, teknologiske kompetanseområder i samarbeidet med norsk forsvarsindustri, jf. Meld. St. 9 (2015-2016) som ble fremlagt høsten 2015.

Regjeringen la i sommer fram en ny langtidsplan for forsvarssektoren. Med denne langtidsplanen legges grunnlaget for en langsiktig og bærekraftig utvikling av Forsvaret med reell balanse mellom oppgaver, struktur og økonomi. Det ligger i langtidsplanen at Hæren skal styrkes, allerede fra 2017. Dette er også behørig reflektert i budsjettforslaget for neste år, der det legges opp den største styrking av Hæren på svært mange år.

Regjeringen har satt av betydelige midler til fremtidige investeringer i Hæren. For at disse midlene skal brukes optimalt vil regjeringen gjennomføre en landmaktstudie for å sikre en mest mulig relevant innretning av landmakten hvor slagkraft, mobilitet, reaksjonsevne, våpenrekkevidde og -presisjon er viktige faktorer. Vurderinger av de planlagte investeringene i stridsvogner og artilleri vil være en naturlig del av denne studien. Jeg vil i forlengelsen av dette påpeke at det både i det fremlagte forslaget til ny langtidsplan og budsjettforslaget for 2017, settes av store midler til anskaffelser av bl.a. ammunisjon. Dette er satsninger som er flerårige og viktige for bedrifter som Nammo.

SPØRSMÅL NR. 70

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ingrid Heggø

Besvart 25. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Vest politidistrikt har ei politidekning pr. 1 000 innbyggjarar på under 1. Dette til tross for at dei har fått klar melding om å prioritere å få fram fleire politiårsverk framfor kompetanseheving og investeringar i materiell og utstyr. Dette er langt unna lovnaden frå Regjeringa, og det som vert kommunisert ut som "nesten i mål" vedrørende politibemanning. Det er tydeleg at omprioritering innan eige budsjett er umogelig.

Kva tiltak vil ministeren iverksetje for at Vest politidistrikt får ei bemanning på 2?»

GRUNNGJEVING:

Sogn og Fjordane og Hordaland er samla i nytt politidistrikt- vest politidistrikt. På "debatten" i NRK forrige veke opplyste programleiar om at polititettleiken på 2 pr. 1 000 innbyggjarar nesten var oppfylt, finansminister Siv Jensen stadfesta og understreka at målet var nært foreståande. I rapporten som er utarbeid i sam-

band med ny organisering i politidistrikt vest kan ein lesa følgjande under kapitlet om analyse av framlegget og alternativet :Region nord har ei politibemanning pr. 1 000 innbyggjar på 1,07, region Bergen og Sotra, Askøy og Øygarden har ei politibemanning på 1,18,Region midt har ei politibemanning på 0,78 og region sør ei politibemanning på 0,94. Det står vidare at politidistriktet har betydelig ubalanse i budsjettet som følgje av krav om nettovest i antall politiårsverk. Dei økonomiske rammene gjev ikkje rom for både vekt i årsverk og investeringar i naudsynt materiell. For å oppnå budsjettbalanse i 2016 vil det i svært begrensa grad bli gjennomført investeringar i materiell og kompetanse. Dette bidreg til å auka eit etterslep som allereie er stort i materiell- og kompetanseinvesteringar. Vidare vil bemanning ved fleire einheitar i heile eller delar av året bli redusert. Her stemmer ikkje kart og terreng. Kva politibemanninga var i desse to distrikta i 2013 vil også vera av stor interesse.

Svar:

Spørteren vil vite om hvilke tiltak jeg vil iverksette for at Vest politidistrikt skal få en bemanning på 2 pr tusen. Spørsmålet må basere seg på en feil forståelse av det bemanningsmålet det er tverrpolitisk enighet om.

Målet er at det på nasjonalt nivå skal være to polititjenestemenn og -kvinner pr. 1 000 innbyggere i løpet av 2020. Dette er ikke et mål for hvert enkelt politidistrikt, men et samlet mål for hele Politi-Norge, inkludert særorgan. Vi er på god vei til å nå dette målet. På politidistriktsnivå vil politidekningen variere ut fra kriminalitetsbildet lokalt og om det enkelte distrikt står overfor særskilte utfordringer.

Det er i følge politidirektoratet ikke riktig at Vest politidistrikt har en politidekning på under 1. Første halvår 2016 hadde Vest politidistrikt i følge Politidirektoratet en politidekning på 1,35. Inkludert sommervikarer var den 1,42.

Justis- og beredskapsdepartementet fastsetter ikke antall årsverk og bevilgninger til de enkelte politidistriktene, men tildeler midler og gir overordnede krav og føringer i tildelingsbrevet til Politidirektoratet. Politidirektoratet fordeler så midler gjennom disponeringsskriv til politidistriktene. Bakgrunnen for dette er at Politidirektoratet og det enkelte politidistrikt er de

som har de beste forutsetningene for å vurdere hvordan ressursene skal fordeles og benyttes for å sikre en best mulig resultatoppnåelse, innenfor de rammer og føringer som er gitt fra departementet.

Politidistriktenes driftsbudsjetter har begrenset fleksibilitet, til tross for den betydelige satsingen som har vært på politiet de siste årene. En av hovedårsakene til dette er at det hadde bygget seg opp et betydelig etterslep i investering og modernisering av IKT og materiell og utstyr da regjeringen tiltrådte. Politidirektoratet har derfor funnet det nødvendig å trekke inn noen midler fra politidistriktene for å finansiere investeringer knyttet til fellesprosjekter. Disse prosjektene kommer hele etaten til gode, og bidrar til å opprettholde og heve kvaliteten i politiets oppgaveløsning. I tillegg har regjeringen stilt krav til effektiv ressursbruk, og det er gitt klare føringer om netto vekst i antall politistillinger tilsvarende det som er kompensert budsjettmessig.

Regjeringen har i budsjettforslaget for 2017 blant annet foreslått å øke bevilgningen med om lag 300 mill. kroner som skal bidra til at politidistriktene kan opprettholde aktivitetsnivået samtidig som nærpolti-reformen gjennomføres. Det er også lagt til rette for å oppbemanne politiet ytterligere med nyutdannede fra Politihøgskolen i 2017.

SPØRSMÅL NR. 71

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 7. november 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Kan statsråden gjøre greie for korleis rett til synsrehabilitering etter hjerneslag er regulert, stemmer det at NAV ikkje gir tilbod om synsrehabilitering dersom det berre er delvis synsfeltutfall, og er det i tilfelle planlagt ei revidering av desse reglane, og kan statsråden informere om kva som blir gjort for å styrke kompetansen om synsrehabilitering hos NAV?»

GRUNNGJEVING:

Regjeringa har fremma ein opptrappingsplan for rehabilitering og habilitering. Det er lova at opptrappinga særleg skal merkast i kommunane. For hjerneslagpasientar er det eit problem at synsrehabilitering er vanskeleg tilgjengeleg, medan behovet er svært stort. Det

meldast om store problem med å finne fram i NAV-systemet for desse pasientane, mange får ikkje nokon tilbod i heile tatt, og regelverket verkar ikkje tilpassa pasientanes sitt behov.

Svar:

Opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering (2017-2019) peker på behovet for helhetlige pasientforløp. Hjerneslag er et område der det er nødvendig å sikre tverrfaglig tilnærming og et systematisk rehabiliteringsløp. I 2017 legger jeg derfor fram pakkeforløp for hjerneslagpasienter. Det innebærer for pasienten å vite hvilket rehabiliteringstilbud hun eller han kan forvente seg, og hva de ulike fasene vil bestå av. For tjenesten innebærer det å planlegge hvilke tjenester det

er behov for, og hvilken kapasitet og kompetanse som er nødvendig.

Som jeg redegjorde for i spørsmål 72 til skriftlig besvarelse (nye retningslinjer for hjerneslagpasienter og vurdering av synsfunksjon), er anbefalingen i den nasjonale retningslinjen for behandling og rehabilitering av hjerneslag fra 2010 at «alle slagpasienter bør få vurdert synsfunksjon etter hjerneslag». På det tidspunktet fantes det ikke, ifølge Helsedirektoratet, tilstrekkelig dokumentasjon for å kunne anbefale gjenopptrening av synsfeltet ved spesielle stimuleringstiltak. Det er derfor behov for å få oppdatert kunnskap som kan danne grunnlag for en nasjonal anbefaling om tiltak ved synsfeltutfall. Kunnskapssenteret har fått i oppdrag av Helsedirektoratet å oppdatere kunnskapsgrunnlaget. Resultatet fra kunnskapsoppsummeringen vil sammen med ekspertenes samlede erfaring og kunnskap, bli brukt som grunnlag for en nasjonal anbefaling om synsforbedrende tiltak hos pasienter med gjennomgått hjerneslag. Pakkeforløpet vil bygge på anbefalingene i den reviderte faglige retningslinjen.

Jeg har innhentet informasjon fra Arbeids- og velferdsdirektoratet om lovgrunnlag og synsrehabilitering som ytes utenfor helsetjenesten. Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at personer som har fått funksjonsevnen i arbeidslivet eller i daglivet vesentlig

og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, kan få stønad til tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for å bedre en persons funksjonsevne. Folkestrygden, gjennom Arbeids- og velferdsetaten, dekker tilpasningskurs for at personer med synstap skal styrke evnen til å klare seg i daglig- eller arbeidslivet. Dette er hjemlet i folketrygdloven § 10-7 tredje ledd og § 6 i forskrift om stønad til hjelpemidler mv. til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet og i dagliglivet og til ombygging av maskiner på arbeidsplassen.

Kursarrangørene søker Arbeids- og velferdsdirektoratet om å arrangere tilpasningskurs. Direktoratet opplyser at Blindeforbundet har søkt om og fått godkjenning for å arrangere 12 kurs for personer med hjernerelaterte synsvansker i løpet av 2016. For å få dekket tilpasningskurs må synstapet være vesentlig, og tilpasningskurset må være nødvendig. Saksbehandleren må vurdere om disse vilkårene er oppfylt i hvert enkelt tilfelle - basert på informasjon i søknaden. Det er dermed ikke slik at regelverket er til hinder for å få dekket tilpasningskurs ved delvis synsfeltutfall dersom en helhetlig vurdering tilsier at synstapet er vesentlig.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ikke statistikk over avslag på tilpasningskurs som er spesifikk for gruppene med henholdsvis fullt og delvis synsfeltutfall.

SPØRSMÅL NR. 72

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 24. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Vil statsråden syte før at dei nye faglige retningslinjene for hjerneslag endrast slik at det blir sett som eit krav og mål at alle hjerneslagpasientar skal få vurdert synsfunksjon etter hjerneslag, og at ved nyoppstått redusasjon i visus, dobbeltsyn eller synsfeltutfall, så skal det alltid henvisast til augelege for vurdering?»

GRUNNGJEVING:

I gjeldande nasjonale retningslinjer for behandling og rehabilitering ved hjerneslag står det at pasientar "bør" få sin synsfunksjon vurdert etter hjerneslag, og at det "bør" henvisas til augelege ved synsproblem/utfall, dobbeltsyn eller redusert visus. Spørsmålsstillar meiner at det her sjølvsagt burde vore ei absolutt faglig

tilråding, slik at pasientar som får hjerneslag, "skal" bli undersøkt for synsfunksjon og "skal" bli vurdert hos augelege ved endringar i synsfunksjon. Heile 60 prosent av pasientar med hjerneslag, får påverknad på synsfunksjon.

Svar:

Helse- og omsorgsdepartementet har innhentet en redegjørelse fra Helsedirektoratet. Av redegjørelsen fremgår det at anbefalingen i retningslinjen fra 2010 var at «alle slagpasienter bør få vurdert synsfunksjon etter hjerneslag». På det tidspunktet fantes det, ifølge Helsedirektoratet, ikke tilstrekkelig dokumentasjon for å kunne anbefale gjenopptrening av synsfeltet ved spesielle stimuleringstiltak.

Helsedirektoratet oppgir at synsproblemer er et stort problem for mange slagpasienter, og at synsproblemer har blitt rapportert hos opptil 60 prosent av slagrammede. I forbindelse med revisjon av den nasjonale retningslinjen for behandling og rehabilitering ved hjerneslag, er det behov for å få et oppdatert kunnskapsgrunnlag som kan danne grunnlag for en nasjonal anbefaling på dette området. Helsedirektoratet er i di-

alog med Kunnskapscenteret i Folkehelseinstituttet og har bestilt et oppdatert kunnskapsgrunnlag. Resultatet fra denne kunnskapsoppsummeringen vil sammen med ekspertenes samlede erfaring og kunnskap, bli brukt som grunnlag for en nasjonal anbefaling om synsforbedrende tiltak hos pasienter med gjennomgått hjerne-
slag.

SPØRSMÅL NR. 73

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jenny Klinge

Besvart 21. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Kan justisministeren gjøre rede for hvorfor ikke flere som er mistenkt, tiltalt eller domfelt for overgrep har vært under varetektsfengsling, og hvis han ikke kan oppgi gode årsaker til dette, vil han ta grep for å hindre at så mange går fritt rundt i samfunnet i forbindelse med slike alvorlige lovbrudd?»

BEGRUNNELSE:

4. oktober kom det frem i en sak hos TV2 at 4 av 5 overgripere går fritt rundt frem til soning. Det gjelder personer som alle har endt opp med å bli dømt for handlingen, men som verken har vært under fengsling frem til de er tiltalt, under rettssaken, eller i tiden mellom rettskraftig dom og soning. TV2 meldte også i forrige uke om en overgrepssak i Kvalsund i Finnmark, der en forvaringsdømt overgrepssmann gikk fritt rundt i to måneder etter rettskraftig dom i påvente av soning.

Dette er snakk om svært alvorlig kriminalitet, og gjelder blant annet overgrep mot barn. Det er derfor grunn til å stille spørsmål om hva som ligger bak disse tallene, og hvordan justisministeren vil forholde seg til situasjonen.

Svar:

Som representanten Klinge sikkert er kjent med er påtalemyndigheten i sin behandling av enkeltsaker på straffesaksfeltet helt uavhengig og den kan ikke instrueres av politiske myndigheter. Hvorvidt en person skal begjæres varetektsfengslet er et påtalemessig spørsmål

i en slik enkeltsak. Det er domstolene som på begjæring av påtalemyndigheten avgjør fengslingsspørsmål.

Departementet har i tildelingsbrevene for 2016 både til Riksadvokaten og Politidirektoratet gitt tydelige føringer til både politiet og påtalemyndigheten om at grov integritetskrenkende kriminalitet, herunder seksuelle overgrep, skal prioriteres høyt. Dette gjelder særlig der barn er ofre. Det å bli utsatt for denne alvorlige kriminaliteten er en stor belastning, og derfor viktig at disse sakene skal håndteres raskt og på en god måte. I vår prioritering av arbeidet mot seksuelle overgrep mot barn ligger både krav til tempo og kvalitet. Riksadvokaten har også prioritert denne kriminaliteten i sitt årlige mål- og prioriteringsskriv.

Om vilkårene i straffeprosessloven for å begjære varetektsfengsling er oppfylt i en sak vurderes av påtalemyndigheten og dernest av domstolen. Dette er ikke noe en statsråd kan gi føringer på.

Der en person har vært varetektsfengslet på grunn av gjentagelsesfare frem til rettskraftig dom, forutsetter jeg at påtalemyndigheten følger opp varetektsfengslingen også til dommen blir rettskraftig og ansvaret overføres til Kriminalomsorgen for fullbyrdelse. Hendelsen som TV2 rapporterte om, der en forvaringsdømt overgrepssmann var på frifot i to måneder etter rettskraftig dom, er ikke en heldig situasjon. Jeg har stor forståelse for den belastningen det er for ofrene i saken, det er også en situasjon og en håndtering av saken som det lokale politiet har beklaget.

Det er foretatt flere grep for å styrke kvaliteten på etterforskningen. Gjennom implementeringen av nærpolitireformen skal vi sikre sterke, fagmiljøer i politidistriktene. Det er her blant annet utarbeidet en særskilt funksjonsbeskrivelse for etterforskning av seksuallovbrudd. I tilknytning til nærpolitireformen har Politidirektoratet sammen med Riksadvokaten ut-

viklet en handlingsplan for styrking av etterforskningsfeltet. Dette skal legge til rette for en kvalitetsmessig heving av politiets etterforskningsarbeid.

Vold og overgrep er et samfunnsproblem og et folkehelseproblem som kan medføre betydelige psykiske og fysiske lidelser. Bekjempelse av vold og overgrep mot barn og unge er et satsningsområde for Regjerin-

gen og samarbeidspartiene. Regjeringen har lagt frem tiltaksplanen for å forebygge og bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge (2014-2017) En god barndom varer livet ut. I tillegg vil det bli fremlagt en opptrappingsplan mot vold i nære relasjoner og vold og overgrep mot barn og unge.

SPØRSMÅL NR. 74

Innlevert 14. oktober 2016 av stortingsrepresentant Helga Pedersen

Besvart 20. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å forsikre seg om at prosjekteringen av nytt bygg til den samiske videregående skolen i Kautokeino tar hensyn til alminnelige standarder for moderne skolebygg i dag, samt framtidige behov?»

BEGRUNNELSE:

Ordføreren i Kautokeino kommune har gitt uttrykk for uro vedr. Statsbygg sin prosjektering av nybygg for samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino.

Statsbygg er nå i gang med å planlegge det nye bygget, som skal erstatte dagens bygg fra 1957. Fra kommunens side er man bekymret over at det nye skolebygget er nedskalert fra i overkant av 4000 m² til knappe 2070 m² i nettoareal, med et neddimensjonert elevtall på 115 (som er en del under dagens elevtall). Det pekes blant annet på at skolen tenkes bygd uten gymsal, uten slaktehall, sammenslått bygg- og TIPhall, kun ett naturfagrom, kantine som kombinert klasserom samt at skolens fellesmøter/allmøter forutsettes å bli holdt hos andre institusjoner i kommunen. Fra kommunen og skolen er man bekymret for at det planlegges et bygg som ikke holder mål pedagogisk, helsemessig og sosialfaglig.

Svar:

Det planlegges nå for nytt bygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Jeg har vært opptatt av at skolens brede fagtilbud skal videreføres og at bygget skal være av god kvalitet. Bygget prosjek-

teres i tett dialog med bruker og i prosessen ses det hen til videregående skoler som er bygget den senere tid andre steder i Norge.

Statsbygg leverte i desember 2013 et forprosjekt for nybygg av skolen til Kunnskapsdepartementet. Kostnadsrammene for prosjektet ble imidlertid funnet for høye. Det skyldtes dels at det ble prosjektert med et tall for elevplasser som ble for høyt, og dels at arealet pr elev var for stort. Statsbygg har derfor fått i oppdrag å revidere dette forprosjektet for å få kostnadene ned. I oppdraget er antall elevplasser redusert fra 150 til 115. Det er høyere enn dagens faktiske elevtall som er 94 fulltidselever per 1. oktober 2016. Grunnen til at elevplasstallet settes høyere enn dagens elevtall er dels at det er et bredt fagtilbud ved skolen som gjør at alle klasser ikke er helt fulle hvert år, og dels at det skal være mulig å ta imot et noe økt antall elever. For å holde kostnader nede har vi også satt rammer for arealer til 18 kvm netto per elev. Dette ligger noe over det Statsbygg har anbefalt med utgangspunkt i arealnormer og areal for andre skoler som det er relevant å sammenligne med. Jeg mener rammene legger til rette for å ivareta særpreget og behovene ved skolen på en god måte, samt at de gir rom for å planlegge en moderne og god skole for framtidige elever.

Prosjekteringen gjøres, som nevnt over, av Statsbygg i dialog med bruker. Sentralt i dialogen vil være hvordan arealene og ressursene kan brukes best mulig for å få til gode romløsninger. Departementet har ikke lagt føringer på hvordan romløsningene bør være, herunder hvorvidt skolen skal bygges uten slaktehall, sammenslåing av bygg- og TIPhall, antall naturfagsrom, kantine osv., men for å komme til de beste løsningene må alle behov og muligheter gjennomgås.

Jeg ser også på alternativer til å bygge gymsal ved skolen. Departementet har spurt Kautokeino kommune om det er kapasitet ved flerbrukshallen til å ivareta

skolens behov. Kommunen har svart at det, gitt noen forutsetninger, er kapasitet i flerbrukshallen til å ivareta dette behovet. Departementet ønsker derfor å gå

i nærmere dialog med kommunen, og håper å få til en leieavtale.

SPØRSMÅL NR. 75

Innlevert 17. oktober 2016 av stortingsrepresentant Dag Terje Andersen

Besvart 21. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å sikre at Arbeids- og velferdsetaten leverer korrekte opplysninger slik at trygdejuks avsløres, men at rettssikkerheten ivaretas?»

BEGRUNNELSE:

Dagens Næringsliv har et oppslag 17. oktober 2016 der det går frem at flere av klientene Nav har anmeldt for svindel kan være dømt for feilaktig høye beløp. Riksadvokaten gjennomgår nå 1 300 saker med anklage om svindel med dagpenger hvor beløpet kan ha blitt satt for høyt av Nav.

Svar:

Arbeids- og velferdsdirektoratet har orientert meg om at de har avdekket at det i perioden etter 2002 har ligget en feil i saksbehandlingssystemet Arena som i enkelte tilfeller vil gi en feil i beregningen av størrelsen på beløpet som skal kreves tilbake i saker der det er fattet et tilbakekrevingsvedtak, noe som også er omtalt i Dagens Næringsliv 17. oktober 2016. Direktoratet har orientert meg om at de anslår at det er oppstått feil i om lag 1300 saker samlet sett i denne 14-årsperioden, men at de nå er i ferd med å gå gjennom om lag 4000 saker der feilen kan ha oppstått. Direktoratet anslår at feilen utgjør et beløp på under 10 000 kroner i om lag 90 prosent av sakene.

Direktoratet har videre opplyst meg om at enkelte av sakene med feil er knyttet til personer som er anmeldt og/eller dømt for trygdesvindel, og det er i disse sakene det er aktuelt å ha dialog med Riksadvokaten. Av rettssikkerhetsmessige grunner er det åpenbart aller mest alvorlig dersom personer er anmeldt og også domfelt for trygdemisbruk på feil grunnlag. Direktoratet har orientert meg om at de nå har gjennomgått alle sakene som ligger hos politiet i påvente av etterfors-

kning eller behandling i rettsapparatet. Så langt er vurderingen at ingen av disse sakene er feilaktig anmeldt, men beløpet vil bli korrigert i noen av disse sakene. Den videre gjennomgangen vil gi endelig svar på dette. I de sakene der det foreligger dom, vil Riksadvokaten gjennomgå disse etter at eventuelle feil i beregnet beløp er avdekket. Riksadvokaten vil fatte en beslutning om det er grunnlag for å ta en sak opp igjen eller ikke.

Jeg ser svært alvorlig på at denne feilen ikke er oppdaget tidligere og at dette dermed har ført til at mange brukere har fått et for høyt krav om tilbakebetaling. Arbeids- og velferdsdirektoratet skal gå gjennom alle aktuelle saker, og jeg er forsikret om at etaten vil følge opp de som er berørt på en så rask og ryddig måte som mulig. Det gjelder alle som har mottatt et for høyt tilbakebetalingskrav, uavhengig av om tilbakebetalingskravet har ført til anmeldelse eller ikke.

Arbeids- og velferdsdirektøren har videre forsikret meg om at direktoratet skal foreta grundige undersøkelser av hvorfor en slik feil ikke ble oppdaget tidligere, og hvilke tiltak som må settes i verk slik at vi unngår at noe lignende skjer igjen. Jeg er fornøyd med at eksternt bistand vil bli brukt i denne gjennomgangen.

SPØRSMÅL NR. 76**Innlevert 17. oktober 2016 av stortingsrepresentant Iren Opdahl****Besvart 25. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Flere kommuner ser nå til å ha overkapasitet når det gjelder mottak av flyktninger. Dette påfører kommunen ekstra kostnader som ikke ser ut til å bli kompensert.

Hvilke avtaler er inngått med kommunene, og hvordan har kommunikasjonen vært mellom staten og kommunene i forkant av at de aktuelle avtalene ble inngått?»

BEGRUNNELSE:

I Namsos kommune har det nå oppstått en situasjon etter at kommunen tidligere i år takket ja til å bidra i arbeidet med å ta imot det ekstraordinære antallet flyktninger som tidligere har vært bebudet. Blant annet ble det sendt ut spørsmål fra staten om hvilke lokaler og muligheter kommunen hadde til å imøtekomme statens behov når det gjaldt mottak av nye flyktninger.

Namsos kommune mottok skriftlig varsel fra staten om at kommunen ville motta 35 mindreårige flyktninger i oktober. På bakgrunn av dette gjorde kommunen sine forberedelser og pådro seg økonomiske forpliktelser i form av ansettelser og innkjøp av bygg.

I ettertid har det vist seg at det er et betydelig lave-re behov for mottaksplasser og dette har også redusert behovet i Namsos. Namsos kommune har stor forståelse for at slike situasjoner kan oppstå men synes li-kevel det er urimelig at de blir sittende igjen med en økonomisk regning etter at det planlagte opplegget ble endret.

Venstre mener det er behov for en gjennomgang av kommunikasjonen mellom staten og de aktuelle kom-munene dette gjelder for å se på de avtaler som er inn-gått. I tillegg mener Venstre man bør se på muligheter for kompensasjon i de tilfeller der de inngåtte avtalene har slått åpenbart urimelig ut for mottakskommunene.

Svar:

Jeg forstår representanten Opdahls spørsmål slik at det handler om kommunens forberedelser i forbindelse med mottak og bosetting av flyktninger. Jeg ønsker å gi honnør til kommunene for den ekstraordinære inn-satsen i 2015 og 2016.

Situasjonen i fjor var preget av store ankomster av asylsøkere og usikkerhet rundt hvor mange som får innvilget oppholdstillatelse og som skal bosettes. Det er også knyttet usikkerhet til utviklingen i årene

som kommer. Kommune og stat må ha et system som tar høyde for variasjonen i asylankomster til Norge. Mottak- og bosettingssystemet skal være fleksibelt og effektivt, og kapasiteten må tilpasses behovet. Jeg har forståelse for at dette kan være krevende for kommu-nene.

KS og regjeringen har inngått en samarbeidsavtale om bosetting og etablering og nedlegging av asylmot-tak. Avtalen tydeliggjør roller og ansvar i mottaks- og bosettingsarbeidet. For å bidra til bredt samarbeid og gjensidig forståelse mellom stat og kommune er «Na-sjonalt utvalg for mottak og bosetting» opprettet. Ut-valget består av representanter fra kommunesektoren og fra staten.

Utvalget skal blant annet fastsette behovet for bo-settingsplasser i kommunene.

Dagens situasjon med et overskudd av bosettings-plasser i kommunene, er ny. Kommunene har samlet sett vedtatt å bosette rundt 16.500 inneværende år. I følge Beregningsgruppen for utlendingsforvaltningen er siste prognose på antall bosettinger i løpet av 2016 15.000. Tidligere har situasjonen vært omvendt med mangel på bosettingsplasser. IMDi har jevnlig kontakt med kommuner som har sagt ja til å bosette flere enn det er behov for. I bakgrunnen for spørsmålet refere-res det til Namsos kommune. Namsos kommune har vedtak om å bosette 13 enslige mindreårige flyktninger i 2016.. Den 19. oktober 2016 forespurte IMDi kom-munen om å bosette sju enslige mindreårige over 15 år. De sju kan bosettes så snart som mulig. Bufetat har tidligere forespurt om bosetting av to enslige mindreå-rige, noe Namsos kommune ikke hadde anledning til å imøtekomme.

Noen kommuner blir også berørt av at UDI redu-serer antall mottaksplasser. Årsaken til reduksjonen er at det er kommet færre asylsøkere enn antatt. Samtidig er det bosatt rekordmange flyktninger i kommunene og flere blir returnert.

Kommuner med asylmottak kompenseres for lov-pålagte oppgaver, gjennom tilskudd til vertskommuner for asylmottak. Kommuner som bosetter flyktninger mottar integreringstilskudd for hver bosatte person. Tilskuddets innretning tar høyde for at kommunene også har utgifter for planlegging og tilrettelegging før bosetting. Kommunene mottar i tillegg særskilt kom-pensasjon ved bosetting av enslige mindreårige og til-skudd til opplæring i norsk- og samfunnskunnskap. Et beregningsutvalg kartlegger hvert år kommunens gjen-nomsnittlige utgifter til bosetting- og integreringsar-beid. Innenfor gjeldende retningslinjer for skjønnsstil-

deling, er det også rom for at fylkesmannen kan tildele skjønnsmidler.

Høsten 2015 satte både kommunene og staten på prøve. Men vi håndterte situasjonen sammen. Nå er si-

tuasjonen en annen, men den er fortsatt utfordrende. Samarbeid og gjensidig god informasjonsutveksling er helt nødvendig i dette arbeidet.

Jeg vil følge med på utviklingen i tiden fremover.

SPØRSMÅL NR. 77

Innlevert 17. oktober 2016 av stortingsrepresentant Iselin Nybø

Besvart 27. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at ansatte ikke utøver uforsvarlig bruk av tvang mot barn i barnehagen?»

BEGRUNNELSE:

I Aftenposten 17. oktober kan vi lese at ansatte opplever et "lovtomt" rom når det gjelder bruk av tvang i barnehagen. Episoder hvor barna blir utsatt for tvangsbruk spenner fra bruk av genser som tas på med makt når barnehagen skal ut på tur, til at store barn spennes fast i stoler når de er urolige. Kari Evensen, utdanningsdirektør hos Fylkesmannen i Vestfold, peker på at reguleringene som finnes i dag begrenser seg til å gi rett og plikt til inngripen i de tilfellene hvor barnet er i ferd med å skade seg selv eller andre.

Lindis Thorkildsen, som er leder for tre barnehager i Tønsberg, forteller til Aftenposten at hun mener det "brukes makt som oppleves krenkende for barna" i barnehagen i dag. Kari Evensen har på bakgrunn av dette henvendt seg til Utdanningsdirektoratet og bedt om en nasjonal veileder for bruk av tvang og fysisk makt i barnehagene.

Venstre har tidligere levert inn et representantforslag om utredning og bedre rapportering av tvangsbruk i helse- og omsorgssektoren. Helsekomiteen skal etter planen avgi sin innstilling i saken i desember. Dersom tvangsbruk i barnehager er uklart regulert, registrert og praktisert, kan det være aktuelt å gjøre en liknende utredning også i denne sektoren.

Barnehagen skal være et trygt og utviklende sted for alle barn.

Barn under skolealder har svært liten mulighet for selv å varsle om makt- og tvangsbruk, og det er vårt ansvar som samfunn å sørge for at deres rettigheter og verdighet blir ivaretatt.

Svar:

Tvang overfor barn strider helt imot verdisyn og føringer i gjeldende rammeplan. Dette verdisynet og disse føringene er tydeliggjort i regjeringens forslag til ny rammeplan som nå er sendt på høring. Rammeplanen skal bli enda tydeligere på barns rettigheter i barnehagen og barnehagens forpliktelser overfor barna. Barns rett til medvirkning fremgår tydeligere, det samme er hensynet til barnets beste som er et overordnet prinsipp.

I forslaget til ny rammeplan legges det vekt på at barnehagen skal være en profesjonell og lærende pedagogisk institusjon der praksis kontinuerlig skal evalueres slik at man kan planlegge godt for å møte barnas ulike behov.

I forbindelse med ny rammeplan vil Utdanningsdirektoratet få i oppgave å utvikle veiledningsmaterieell for barnehagene.

En tydeligere rammeplan vil gi bedre mulighet til å føre tilsyn med barnehagens innhold og bedre sikre at barns rettigheter ivaretas i barnehagen. Regjeringens forslag om å gi fylkesmannen hjemmel til å føre uavhengig tilsyn med barnehager, har blitt vedtatt av Stortinget, og lovendringen trådte i kraft 1. august i år.

SPØRSMÅL NR. 78**Innlevert 18. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ingrid Heggø****Besvart 24. oktober 2016 av fiskeriminister Per Sandberg****Spørsmål:**

«Under handsaminga av sjømatindustrimeldinga vedtok Stortinget at regjeringa skulle setta ned ein pliktkommisjon som skulle gjennomgå dei tre leveringspliktene ut frå deira intensjon, og kome attende til Stortinget hausten 2016 med ei tilråding basert på kommisjonen sitt framlegg. I Prop. 1 S frå Nærings- og fiskeridepartementet framgår det at regjeringa vil orientere Stortinget om saka i revidert nasjonalbudsjett. Dette er ikkje i tråd med stortingsvedtaket.

Kan statsråden stadfesta at Stortinget får kommisjonen si tilråding til handsaming i tråd med stortingsvedtaket?»

Svar:

Kommisjonen som har gjennomgått pliktsystemet leverte 12. oktober 2016 sin rapport til Nærings- og fis-

keridepartementet. Rapporten er nå på høring, og man forbereder parallelt vurderingen i departementet.

I forbindelse med trykkingen av Nærings- og fiskeridepartementets budsjettproposisjon har det oppstått en feil. I teksten som ble trykket står det om anmodningsvedtaket at "Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en orientering i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017." Dette ville ikke være i tråd med anmodningen fra Stortinget, som representanten poengterer.

Den riktige teksten skulle være "Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en anbefaling basert på kommisjonens forslag i løpet av høsten 2016."

Jeg sendte for øvrig onsdag 12. oktober 2016 et brev til Stortingets presidentskap som oppklarte denne feilen og orienterte om riktig tidspunkt.

SPØRSMÅL NR. 79**Innlevert 18. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås****Besvart 25. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Mener statsråden det er riktig at kommunene må bære kostnadene som følger av at staten ikke overholder bosettingsavtalene med kommunene?»

BEGRUNNELSE:

Kommunene har sagt seg villige til å bidra for å bosette flyktingene som har fått opphold i Norge. Arbeiderpartiet er gjort kjent med to tilfeller hvor kommuner har sagt ja til å bosette enslige mindreårige asylsøkere og gjort avtale med staten om dette, men hvor disse ikke har blitt bosatt i tråd med det avtalte. I Namsos kommune har man sagt seg villig til å ta imot 13 enslige mindreårige i 2016. Disse skulle komme i uker 41 og 43. Nå har kommunen fått beskjed om at antallet

nedjusteres til 9 og at det er uvisst når de kommer til kommunen. Dette fører ikke bare til at de som skal bosettes kommer til kommunen senere enn avtalt, men også til at noen av de som ble ansatt fra og med 1. september, for å møte behovene til denne gruppen, må forlate jobben. Kommunen har fått beskjed om at den selv må bære ekstrakostnadene som følger av disse endrede planene. Et annet tilfelle er Malvik kommune som påtok seg å bosette 12 enslige mindreårige som er over 15 år i 2016, tilsvarende antall i 2017, samt 4 i henholdsvis 2018 og 2019. 20. september i år hadde Malvik fått 1 enslig mindreårig og IMDi kan ikke garantere hvor mange av disse som vil komme til Malvik i år eller kommende år. Som et resultat av dette har Malvik allerede fått ekstrakostnader fordi de har planlagt ut fra det tallet som kommunen har vedtatt og avklart med IMDi.

Svar:

Kommunene har i 2015 og 2016 gjort en stor innsats med å øke bosettingen av antall flyktninger. Jeg ønsker å gi kommunene honnør for dette arbeidet.

Situasjonen i fjor var preget av store ankomster av asylsøkere og usikkerhet rundt hvor mange som får innvilget oppholdstillatelse og som skal bosettes. Det er også knyttet usikkerhet til utviklingen i årene som kommer. Kommune og stat må ha et system som tar høyde for variasjonen i asylankomster til Norge. Bosettingssystemet skal være fleksibelt og effektivt, og kapasiteten må tilpasses behovet. Jeg har forståelse for at dette kan være krevende for kommunene.

KS og regjeringen har inngått en samarbeidsavtale om bosetting og etablering og nedlegging av asylmottak. Avtalen tydeliggjør roller og ansvar i mottaks- og bosettingsarbeidet. For å bidra til bredt samarbeid og gjensidig forståelse mellom stat og kommune er «Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting» opprettet. Utvalget består av representanter fra kommunesektoren og fra staten. Utvalget skal blant annet fastsette behovet for bosettingsplasser i kommunene.

Dagens situasjon med et overskudd av bosettingsplasser i kommunene, er ny. Kommunene har samlet sett vedtatt å bosette rundt 16.500 inneværende år. I følge Beregningsgruppen for utlendingsforvaltningen er siste prognose på antall bosettinger i løpet av 2016 15.000. Tidligere har situasjonen vært omvendt med mangel på bosettingsplasser. IMDi har jevnlig kontakt med kommuner som har sagt ja til å bosette flere enn behovet. I bakgrunnen for spørsmålet refereres det til

Namsos og Malvik kommune. Namsos kommune har vedtak om å bosette 13 enslige mindreårige flyktninger i 2016. Den 19. oktober 2016 forespurte IMDi kommunen om å bosette sju enslige mindreårige over 15 år. De sju kan bosettes så snart som mulig. Bufetat har tidligere forespurt om bosetting av to enslige mindreårige, noe Namsos kommune ikke hadde anledning til å imøtekomme.

IMDi opplyser at de har drøftet situasjonen med Malvik kommune, og at kommunen har konkludert med at de ikke kan bosette enslige mindreårige. Malvik kommune vil i stedet bosette et større antall fra andre målgrupper.

Kommuner som bosetter flyktninger mottar integreringstilskudd for hver bosatte person. Tilskuddets innretning tar høyde for at kommunene også har utgifter for planlegging og tilrettelegging for bosetting. Kommunene mottar i tillegg særskilt kompensasjon ved bosetting av enslige mindreårige og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Et beregningsutvalg kartlegger hvert år kommunens gjennomsnittlige utgifter til bosetting- og integreringsarbeid. Innenfor gjeldende retningslinjer for skjønnsstilleling, er det også rom for at fylkesmannen kan tildele skjønnsmidler.

Høsten 2015 satte både kommunene og staten på prøve. Men vi håndterte situasjonen sammen. Nå er situasjonen en annen, men den er fortsatt utfordrende. Samarbeid og gjensidig god informasjonsutveksling er helt nødvendig i dette arbeidet.

Jeg vil følge med på utviklingen i tiden fremover.

SPØRSMÅL NR. 80

Innlevert 18. oktober 2016 av stortingsrepresentant Karin Andersen

Besvart 26. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Diakonhjemmet er nasjonalt kompetansesenter for revmatologisk behandling og rehabilitering. Sykehuset planlegger nå å legge ned bassenget, et tilbud helseministeren mente var helt avgjørende når han var stortingsrepresentant. Det er behov for styrket rehabilitering, ikke svekkelse. Pasientenes helsevesen må gi økte treningsmuligheter, ikke stengte basseng og kutt i fysioterapi, noe som er ned- og ikke opptrapping.

Godtar statsråden stenging av bassenget på Diakonhjemmet?»

Svar:

Diakonhjemmet sykehus er områdesykehus for omlag 135 000 innbyggere i bydelene Vestre Aker, Frogner og Ullern. I tillegg har sykehuset ansvar for alderspsykiatri og pasienter med hofte- og lårhalsbrudd i ytterligere fem bydeler med i alt 330 000 innbyggere og regionsykehusansvar innenfor områdene revmatologi og revmakirurgi. Fra 2014 har sykehuset også avlastet Akershus Universitetssykehus for pasienter med behov for øyeblikkelig hjelp fra bydelene Alna, Grorud og Stovner.

Styret på Diakonhjemmet Sykehus vedtok 20. oktober å stenge varmtvannsbassenget på sykehuset fra 10. april 2017. De frigjorte arealene skal brukes til pasientbehandling.

Befolkningen i sykehusområdene Oslo og Akershus vokser raskt. Det er behov for tiltak for å sikre at innbyggerne får sykehustjenestene de har behov for også i framtiden. Styret for Helse Sør-Øst RHF vedtok 16. juni 2016 det videre løpet for å sikre tilstrekkelig kapasitet for å møte fremtidig befolkningsvekst i disse to sykehusområdene. I styrets vedtak presiseres det at samarbeidet med Diakonhjemmet Sykehus om fordeling av oppgaver og ansvar skal sikre sykehusets

langsiktige rolle i å sørge for sykehustjenester til befolkningen i Oslo sykehusområde.

Varmtvannsbassenget på Diakonhjemmet Sykehus har vært et godt tilbud for mange brukere gjennom årtier. Diakonhjemmet Sykehus har derfor vært tidlig ute med å varsle behovet for stenging for å gi brukerne god tid til å finne alternativ bassengtrening eller andre treningstilbud. Sykehuset er i tillegg i dialog med Oslo kommune for å finne alternative bassengtilbud for brukergruppen. Jeg har forståelse for at denne type endringer skaper bekymring og engasjement. Jeg har imidlertid tillit til at partene i felleskap finner frem til alternative løsninger for de som opplever å miste et godt tilbud på Diakonhjemmet sykehus.

SPØRSMÅL NR. 81

Innlevert 18. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan

Besvart 26. oktober 2016 av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Hvordan mener statsråden at kravet om ikke-diskriminering oppfylles når samisk dagspresse bevisst blir utelatt som annonseringsplattform for stillingsutlysninger til Fylkesmannen, og er dette en praksis statsråden vil videreføre?»

BEGRUNNELSE:

Under budsjettøring i Familie- og kulturkomiteen 17. oktober kom det frem i høringssvaret fra Sálas at det er praksis å ikke utlyse stillinger hos Fylkesmannen i Finnmark i de samiske avisene Ságat og Ávvir, selv om de utlyses i den øvrige dagspressen i Finnmark.

Sjefsredaktør i Ságat, Geir Wulff, tok kontakt med kommunal- og moderniseringsdepartementet om dette 26. august d.å.. Utlysingen av stillingen som ny fylkesmann i Finnmark ble annonsert for i Amedia, Altaposten og SVA, og Wulff spurte om det var en glipp at annonsen ikke var sendt til verken Ságat eller Ávvir. Han fikk følgende svar fra statssekretær Paul Chaffey, via kommunikasjonsrådgiver Sissel Mossing:

«Stillingen er kunngjort i fulltekst på regjeringen.no på både bokmål og samisk. Erfaringsmessig vet vi at de fleste som er interessert i den type stillinger, uansett hvor i landet arbeidsstedet er, fanger dem opp via Aftenposten, regjeringen.no., nav.no og finn.no. I

tillegg er det et mål at kunngjøringen kommer i noen lokale aviser, for å nå ut til flest mulig i det aktuelle området.»

Søknadsfristen på stillingen var 1. september, altså ville det vært mulig for Kommunal- og moderniseringsdepartementet å annonsere i de to nevnte samiske avisene før søknadsfristen, etter å ha blitt konfrontert med hvor skeivt utvalget av aviser var. Dette ble likevel ikke gjort.

Svar:

Utlysing av ledige stillinger i Fylkesmannsembetet i Finnmark, utenom stillingen som fylkesmann, foretas av embetet selv. Fylkesmannen i Finnmark opplyser at embetet har en avtale med Jobbnorge, og at de lyser ut alle stillinger gjennom denne portalen. Ved vanlige stillingsannonser innebærer det at embetet lyser ut i Amedia Nord-Norge (Finnmark Dagblad, Finnmarken, Finnmarksposten, Fremover, Lofotposten, Lofot-Tidende og Nordlys), Altaposten og Sør-Varanger Avis. Unntaksvis blir det besluttet å rykke inn annonse i andre medier.

Hva angår utlysingen av det midlertidige embetet som Fylkesmann i Finnmark, har departementet fulgt vanlig annonseringspraksis for utlysing av fylkesmannsstillinger. Full utlysningstekst, både på norsk bokmål og på nordsamisk, ble lagt ut digitalt på regje-

ringen.no, Jobbnorge.no, Finn.no og Nav.no. I tillegg ble en kort tekst annonsert i Aftenposten, som riksdekkende avis, og i enkelte medier i Finnmark: Altaposten – papir og nettutgave, Sør-Varanger Avis – papirutgave.

Når departementet vurderer hvilke medier stillingsannonser skal annonseres i, legges det blant annet vekt på avisenes opplagstall og nedslagsfelt. Jeg ser at det kan være behov for å ha en bredere tilnærming til

dette, blant annet for å sikre at ikke samiske medier utelates. Departementet vil se nærmere på våre egne rutiner og praksis for annonsering, og vi vil annonsere en eventuell fremtidig ledig stilling som Fylkesmann i Finnmark også i samiske medier. Videre vil jeg be Fylkesmannen i Finnmark vurdere om stillingsutlysninger som embetet annonserer i Finnmarksavisene i tillegg blir annonsert i de samiske avisene.

SPØRSMÅL NR. 82

Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen

Besvart 27. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hva mener statsråden er vanlig i tilsvarende stillinger og styrer?»

ger. Det betyr at fylkesmannen blant annet kan kontrollere de private barnehagenes bruk av det kommunale tilskuddet.

BEGRUNNELSE:

I en rekke saker har Utdanningsnytt avdekket hvordan eiere av private barnehager i Ålesund har hentet ut millioner i utbytte fra barnehagedrift. Statsråden sier til magasinet at eier ikke kan ta ut "mer enn det som er vanlig i tilsvarende stillinger og styre".

Svar:

Barnehageloven åpner opp for at private barnehageeiere kan ha et rimelig årsresultat. Årsresultatet anses som urimelig dersom barnehagen foretar transaksjoner og belastes for kostnader på vilkår eller med beløp som overstiger det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter, jf. § 14 a bokstav b.

Hvorvidt styrehonorarene er for høye, vil bero på en konkret vurdering av den enkelte saken. I denne vurderingen må det ses hen til blant annet omfanget av styrearbeidet det enkelte år og hva honorarene er for tilsvarende styreoppgaver i sammenlignbare virksomheter. Dette er en vurdering som er overlatt til kommunen som tilsynsmyndighet. Dersom kommunene blir kjent med forhold som tyder på brudd på barnehagelovens regler om tilskudd, er det viktig at kommunen oppfyller sitt tilsynsansvar.

Stortinget har vedtatt regjeringens forslag om å gi fylkesmannen mulighet til å føre tilsyn med barneha-

SPØRSMÅL NR. 83**Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Abid Q. Raja****Besvart 26. oktober 2016 av utenriksminister Børge Brende****Spørsmål:**

«Hva gjør Norge for å sikre internflyktninger i Myanmar tilgang til nødhjelp, især i etniske områder som Rakhine og Kachin hvor den burmesiske regjeringen blokkerer nødhjelpsorganisasjoners tilgang?»

BEGRUNNELSE:

Myanmar gjennomlever for tiden en flyktningkri- se, med 140 000 internt fordrevne Rohingya musli- mer i Rakhine delstaten og 120 000 internt fordrev- ne Kachin, hovedsakelig kristne, i Kachin delstaten. Økningen i internt fordrevne har gått i tandem med økning av religiøs og etnisk intoleranse, godt hjulpet frem av buddhistnasjonalistiske grupper som Ma ba tha. Denne intoleransen har resulter i vold og grove an- grep. Etter drapet på ni politimenn i Rakhine staten den 9. oktober har minst 24 uskyldige Rohingya muslimer blitt drept. Mange frykter dette er opptaktene til en ny voldsbølge som i 2012. I tillegg ble den mangeårige våpenhvilen mellom den burmesiske hæren Tatmadaw og Kachin Indepence Army brutt i 2011, og siden da har over 200 landsbyer og 66 kirker blitt ødelagt. Det er mye snakk om fredsforhandlinger i Myanmar, men fakta er at krigshandlingene har eskalert siden 2011. Det meldes at den burmesiske hæren bruker jagerfly og tungt artilleri. Senest den 1. oktober ble et to år gam- mel Kachin-barn drept i et angrep angivelig utført av den burmesiske hæren.

Tusenvis av familier er på flukt etter etnisk eller religiøs vold. Tusenvis av mennesker står ovenfor sult og nød. hjelpeorganisasjoner står klare, men nektes innreise til noen av leirene i Kachin og Rakhine av den nylig valgte regjeringen.

Svar:

Utenriksdepartementet følger situasjonen i Rakhine og Kachin tett. Konfliktnivået har nylig økt i begge delsta- tene, og humanitære hjelpeorganisasjoner har vanske- ligheter med å nå frem til leirene for internt fordrevne. Ambassaden i Yangon har i løpet av de siste ukene besøkt både Rakhine og Kachine. Begge steder har in- ternt fordrevne levd i leirer i flere år, uten umiddelbare utsikter for å returnere til sine hjem. De er avhengige av nødhjelp fra det internasjonale samfunnet.

Norge har i samtaler med myndighetene på både nasjonalt og delstatsnivå understreket at humanitære

organisasjoner må gis tilgang slik at mennesker i nød får nødvendig bistand. Dette har vi også tatt til orde for i diskusjoner i FN. Norge er tydelige i vår bekymring for økt konfliktnivå, og oppfordrer partene til å finne løsninger. Andre land gjør det samme.

Norge har i flere år støttet humanitære prosjekter i Rakhine. Blant annet støttes Flyktninghjelpens arbeid som fokuserer på utdanning og husly for internt for- drevne. Norge gir også støtte til forebyggende tiltak i Rakhine-staten for å hindre at flere mennesker blir ofre for menneskehandel. Vi har også gitt støtte til at internt fordrevne skal kunne returnere til sine hjemsteder. Til- takene kommer både buddhister og muslimer i Rakhi- ne-staten til gode. Flyktninghjelpen har også begynt et arbeide blant internt fordrevne i Kachin.

Norge har i den løpende dialogen med myanmar- ske myndigheter ved gjentatte anledninger tatt opp menneskerettighetssituasjonen. Vi oppfordrer både regjering og parlamentsmedlemmer til å ivareta og re- spekttere alle folkegruppers rettigheter. Vi tar også opp den alvorlige situasjonen for rohingyaene, den mus- limske minoriteten i Rakhine-staten. Vi har lagt vekt på behovet for å fremme grunnleggende menneskeret- tigheter for alle og ta tak i de underliggende årsakene til konflikten.

SPØRSMÅL NR. 84**Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe****Besvart 27. oktober 2016 av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Vil statsråden sørge for at utviklingen med store bofelleskap for utviklingshemmede snus ved å gjeninnføre Husbankens retningslinjer som anbefalte maks 4-5 beboere eller på annen måte sørge for at tilbudet til utviklingshemmede ikke re-institusjonaliseres?»

BEGRUNNELSE:

I et oppslag i Kommunal Rapport 18. oktober fremgår det at utviklingen har vært at flere utviklingshemmede bor i store bofelleskap. Selv om de faglige forskningsbaserte anbefalingene er små bofelleskap og alle politiske signaler også har gått i denne retningen.

Intensjonen i HVPU- reformen var at utviklingshemmede skal bo i små boenheter i vanlige bomiljø. Dette var også bakgrunn for at Husbankens retningslinjer 1990-1993 anbefalte maks fire- fem beboere. I dag anbefales maks 8 boenheter.

Stortinget har slått fast at målene i HVPU - reformen fortsatt gjelder.

Daværende Kommunalministeren Liv Signe Navarsete innskjerpet overfor Husbanken at utviklingshemmede skal bo i små enheter i vanlige bomiljø, og ikke i store, institusjonsliknende prosjekter sammen med andre med ulike hjelpebehov.

Trass i tydelige politiske signaler så er utviklingen i kommunene at det har blitt flere utviklingshemmede som bor i store boenheter.

I 1994 var det i snitt fire beboere per bofellesskap for utviklingshemmede. I 2010 var snittet økt til åtte beboere, ifølge tallene NTNU- forsker Jan Tøssebro har hentet fra levekårsundersøkelsene.

Husbankens tall for de siste årene viser at kommunene i 2015 fikk tilsagn om tilskudd til 53 prosjekter der utviklingshemmede var en av målgruppene. 18 av disse prosjektene hadde mer enn åtte boenheter. I 2014 var det 14 av 41 prosjekter med mer enn åtte boenheter.

Det gir et snitt på 6,3 boenheter i 2015, mot 7,2 i 2014. Nær 60 prosent av de som flyttet inn i bofellesskap for utviklingshemmede i 2015 flyttet inn i prosjekter som var større enn det som anbefales i Husbankens nåværende retningslinjer, i følge NTNUs forsker.

Det kan være noe uenighet om utregningene, men tallene viser uansett at mange bor i større bofellesskap enn Stortinget har ønsket og spørsmålsstilleren mener Kommunal- og moderniseringsministeren har et ansvar for at politiske beslutninger og retningslinjer følges opp i praksis.

Svar:

Et av målene med ansvarsreformen for mennesker med utviklingshemming på 90-tallet, var at levekårene skulle normaliseres. Normalisering og integrering innebærer i boligsammenheng at flest mulig skal bo i mest mulig vanlige boliger i ordinære bomiljøer, og ha muligheten til å leve selvstendige og aktive liv.

Disse prinsippene ligger fortsatt til grunn for omsorgs- og velferdspolitikken, og er nedfelt i helse- og omsorgstjenestelovens § 1-1, der det står at formålet blant annet er «å sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre».

I tråd med dette fremhever Helse- og omsorgsdepartementet i sine årlige tildelingsbrev til Husbanken at prinsippene for integrering og normalisering skal følges, og at omsorgsplasser som får innvilget investeringstilskudd, skal være universelt utformet og tilrettelagt for mennesker med demens og kognitiv svikt. I tildelingsbrevet er dette formulert slik:

Slik tilpasning innebærer blant annet at avdelinger og bofellesskap skal ha få beboere, tallet på boenheter som lokaliseres sammen skal ikke være for høyt, boligene skal være lokalisert som en del av nærmiljøet med lett tilgang til tilpassede og gode utearealer, boenhetene skal ikke ha et institusjonsliknende preg, og ulike brukergrupper skal heller ikke samlokaliseres på en uheldig måte. Det legges til grunn i ordningen at småskala omsorgstilbud og personsentrert omsorg er gode rammer for et kvalitativt godt tjenestetilbud uavhengig av alder, diagnose og funksjonsnedsettelse.

Departementets føringer ligger til grunn for Husbankens retningslinjer, veiledning og forvaltning av investeringstilskuddsordningen til heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsboliger.

Ifølge Husbanken har det de siste åtte årene i gjennomsnitt vært seks til syv boenheter til denne målgruppen i prosjektene som har fått investeringstilskudd. Antall boenheter per bofellesskap gikk ned fra 2014 til 2015. Hittil i 2016 ligger gjennomsnittet under seks boenheter.

Rettighetsutvalget, som leverte sin utredning NOU 2016:17 På lik linje til regjeringen 3. oktober, har foretatt en omfattende gjennomgang av boligsituasjonen for mennesker med utviklingshemming. Regjeringen vil gå nøye gjennom utvalgets innstilling og forslag, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en

vurdering og eventuelle forslag og tiltak, slik Stortin-

get har bedt om under behandlingen av Meld. St. 45 (2012-2013) Frihet og likeverd.

SPØRSMÅL NR. 85

Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien

Besvart 27. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Vil statsråden gjennomgå testene som brukes for å vurdere kjøreferdighetene for eldre og evaluere og eventuelt revurdere de nye helsekravene for førerkort?»

BEGRUNNELSE:

I 2003 fremmet Inger Enger og Jorun Ringstad forslag om å "be regjeringen endre praksis når det gjelder førerkort med begrensning.. slik at flere kan dra nytte av denne ordningen". Dette fordi ordningen om geografisk avgrenset førerkort den gangen hadde et veldig tungrodd og omfattende søknadssystem og i praksis var en sovende paragraf. Vedtaket falt mot Senterpartiet og Frp sine stemmer, men regjeringen gjorde likevel en endring i lovteksten i 2014. Antakelig så daværende samferdselsminister hvor uegnet ordningen var.

I 2013 hevet daværende samferdselsminister kravet om helseattest for retten til å inneha førerkort fra 70 til 75 år. Dette blant annet pga. befolkningens økende levealder.

1. oktober i år ble nye helsekrav for utstedelse av førerkort for eldre innført. Deler av disse helsekravene har vakt stor oppmerksomhet og harme. Det gjelder særlig teoretiske og psykologiske tester som har lite med kjøreferdigheter å gjøre. Flere eldre føler nå at de blir fratatt retten til å kjøre i sitt nærmiljø på grunn av tester og en testsituasjon som ikke viser deres kjøreferdigheter.

Svar:

For å ivareta trafikksikkerheten på vegene våre er det viktig å sikre at førere har tilfredsstillende helse.

For å sikre et oppdatert regelverk på dette området har det vært gjort en omfattende gjennomgang, herunder flere høringer, og nye helsekrav ved utstedelse av førerkort ble iverksatt 1. oktober 2016. Kravene ba-

serer seg på nasjonal og internasjonal medisinsk kunnskap og våre forpliktelser etter EØS-avtalen.

Helsekravene gjelder alle aldersklasser, og det er særlige regler for når helseundersøkelse er nødvendig. For å sikre likebehandling er innholdet i en helseundersøkelse av førerkortkandidater spesifisert nærmere, herunder at den skal omfatte en vurdering av kognitiv funksjon. Helsekravene er ikke oppfylt når svekkelse av kognitiv funksjon medfører trafikksikkerhetsrisiko.

Helsemyndighetene har det faglige ansvaret for helsekravene og Helsedirektoratet har utgitt en veileder til de nye reglene, herunder veiledning til vurdering av kognitiv funksjon. Av denne fremgår en rekke særlige forhold som legen bør være oppmerksom på ved vurdering av kognitiv funksjon. Videre fremgår at det ved mistanke om kognitiv svikt skal brukes gjennomprøvde kognitive tester, og egnede medisinskfaglige tester er spesifisert nærmere. I tvilstilfeller er det også anledning til å gjennomføre en praktisk kjørevurdering hos Statens vegvesen.

Med det omfattende arbeidet som har vært gjort forut for disse nye reglene og den korte tiden siden reglene ble iverksatt er det nå hensiktsmessig å høste erfaringer med hvordan de nye reglene og praksisen slår ut, før det vurderes om det er behov for endringer.

SPØRSMÅL NR. 86**Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Trine Skei Grande****Besvart 27. oktober 2016 av utenriksminister Børge Brende****Spørsmål:**

«Hvordan vil Norge bidra til at den alvorlige situasjonen som har utviklet seg i Zambia, med fengsling av opposisjonelle med videre, ikke eskalerer?»

BEGRUNNELSE:

Venstres søsterparti United Party for National Development (UPND) tapte valget i Zambia med knapp margin. I etterkant har både partilederen og flere medlemmer av partiet blitt arrestert, og vil bli stilt for retten.

Meldinger om økende voldsbruk overfor opposisjonelle, angrep utført av sikkerhetsstyrkene og fengslinger gir grunn til stor uro for utviklingen i Zambia.

Norge har gjennom sitt engasjement i Zambia bidratt til bekjempelse av hiv, støttet klimasmart landbruk, samarbeidet med den zambiske nasjonalbanken og støttet utvikling av skattesystemer. Da den norske ambassaden i Zambia ble stengt i april i år, uttalte ambassadøren "-Vi stenger ambassaden, men vi forlater dere ikke."

Etter valget i høst er det viktigere enn noensinne at vi stiller opp.

Svar:

Utviklingen i Zambia er bekymringsfull. Zambia har til nå vært et eksempel på stabilt demokratisk styresett i det sørlige Afrika. Flerpartivalg har vært holdt siden 1991, og to ganger (1991 og 2011) har opposisjonens presidentkandidat vunnet valg.

Zambia holdt valg på president, nasjonalforsamling og lokale forsamlinger 11. august i år. Perioden i forkant var den mest voldelige oppkjøringen til valg i Zambia siden uavhengigheten i 1964. Enkelte medier som anses å være kritiske til den sittende regjeringen ble periodevis stengt. Det ble rapportert om flere tilfeller av at statlige ressurser ble brukt til valgkamparrangementer til støtte for regjeringspartiet Patriotic Front (PF).

Sittende president Edgar Lungu ble erklært som vinner av valget med svært knapp margin. Ifølge den offisielle valgkommissjonen fikk han 50,4 % av stemmene. Motkandidaten Hakainde Hichilema fra "United Party for National Development" (UPND) fikk 47,6 %. Internasjonale observatører beskrev den tekniske avviklingen av valget og opptellingen som tilfredsstillende.

5. oktober ble Hichilema og UPNDs visepresident Geoffrey Mwamba anholdt, anklaget for å ha deltatt i en ulovlig forsamling og for å ha oppfordret til vold, hat, ulydighet og motstand. De var da på vei for å besøke fengslede meningsfeller. De ble sluppet fri mot kausjon etter en natt i arresten hvor Hichilema hevder at de ble nektet vann, mat og tepper. Rettssaken skulle ha startet 19. oktober men er utsatt til 7. november.

Zambia dekkes fra ambassaden i Lilongwe, som følger situasjonen tett. Norges bekymring over det forverrede politiske klimaet vil bli tatt opp med myndighetene og vår ambassadør vil eksplisitt gjøre så når han i nær fremtid overleverer sine akkreditiver til presidenten. Fra norsk side vil vi legge vekt på at rettssystemet ikke brukes politisk og at grunnleggende menneskerettigheter som forsamlings- og yttingsfrihet respekteres. Det trengs en åpen og fri meningsutveksling – i partipolitikken, media og sivilsamfunnet – for å møte utfordringene.

SPØRSMÅL NR. 87**Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Trine Skei Grande****Besvart 3. november 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«På hvilke måter vil helseministeren forholde seg til analysen fra Oslo Economics som entydig viser at nytt sykehus for Vest-Finnmark bør lokaliseres til Alta, og hva vil helseministeren pålegge av nye utredninger overfor Helse Nord RHF for lokalisering av nytt sykehus i Vest-Finnmark, for å være sikker på at valgt sykehusstruktur er til det beste for pasientene?»

BEGRUNNELSE:

Oslo Economics har utarbeidet en analyse for Alta kommune for å se på samfunnsvirkningene av ulike mulige sykehusstrukturer i Vest-Finnmark. De to alternativene for sykehusstruktur som er analysert er a) videreføring av dagens situasjon, med akuttstusykehus i Hammerfest og nærsykehus i Alta, og b) nedleggelse av dagens akuttstusykehus i Hammerfest, og bygging av nytt akuttstusykehus i Alta. Nærsykehuset som planlegges i Alta etableres i nedskalert form i Hammerfest.

Analysen viser hvilke fordeler og ulemper som vil følge av en eventuell flytting av sykehuset i Hammerfest til Alta, og hvorvidt en slik flytting totalt sett i et samfunnsperspektiv vil være lønnsom. Analysen har fokusert på følgende seks virkninger:

- 1) reisetid/tilgjengelighet/transport,
- 2) investeringskostnader,
- 3) redusert driftskostnad nærsykehus,
- 4) kostnad ved flytting av ansatte,
- 5) kvalitet på behandlingen og
- 6) virkninger for næringsliv og befolkningsutvikling.

Analysen viser at alternativet med flytting av sykehuset til Alta har en positiv netto nåverdi på om lag 450 millioner kroner. I tillegg viser analysen at kvaliteten på behandlingen vil bli bedre for pasientene. En endring av sykehusstrukturen i Vest-Finnmark fremstår derfor som samfunnsøkonomisk lønnsom. Oslo Economics konkluderer med at det ikke bør bygges nytt sykehus i Hammerfest, og at Finnmarkssykehuset HF bør utrede lokalisering av et nytt sykehus i Vest-Finnmark der alle relevante samfunnsvirkninger vurderes. I nasjonal sykehusplan har regjeringen slått fast følgende:

«Når motstridende interesser gjør det vanskelig å bli enige om hva som er den beste løsningen, har regjeringen ett gjennomgående svar: Hensynet til pasienten skal alltid veie tyngst».

Svar:

Alta helsesenter – utbygging i flere etapper

Utviklingen av helsetjenesten i Alta har, siden Alta helsesenter stod ferdig i 1976/77 vært basert på at helsesenteret skulle romme ulike funksjoner, tjenester og faggrupper under samme tak. Kompetansen skulle samles på ett sted og gi et bredt tilbud til pasientene. Alta helsesenter sto ferdig i 1977 med en total kostnad på 31 mill. kroner for om lag 6000 kvadratmeter.

De prinsipper og den tenking som lå til grunn ble utgangspunktet for den etter hvert kjente ”Alta modellen”, som utviklet seg videre i form av nye knopp-skyttinger. Tidlig på 80-tallet kom ambulerende spesialisthelsetjenester inn som et poliklinisk tilbud. Først var det spesialister fra Tromsø som ambulerte og etter hvert støttet også sykehuset i Hammerfest opp slik at det ble utviklet et bredt tilbud til den voksende befolkningen.

Etter en betydelig utbygging, sto Alta nye helsesenter med i alt 13 000 kvadratmeter ferdig i 2001. Det ble etablert egen spesialistpoliklinikk (somatikk) og røntgen og distriktspsykiatrisk senter for Vest-Finnmark, med voksenpsykiatrisk poliklinikk og barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. Det ble under denne utbyggingen lagt til rette for muligheter for utvidelser av tjenestetilbudet fra Helse Finnmark HF. I 2008 ble en døgnenhet med 10 senger, fellesarealer og dagavdeling etablert. I tillegg ble det gjort ombygginger til poliklinikker og administrasjonen. Utbyggingen var på 1248 kvadratmeter. Denne utbyggingen kostet 26,1 mill. kroner og ble finansiert over opptrappingsplanen for psykisk helsevern.

Alta helsesenter har nå over 400 ansatte og omfatter en rekke tilbud:

- Alta kommune – tilbyr tjenester innen kommunal pleie og omsorg – fysioterapi, ergoterapi, sykehjem, diabetesteam, hjemmetjenester, somatisk-, psykiatrisk- og flyktningehelsetjeneste, sykestueplasser, dialyse, cellegift, legevaktsentral og helseadministrasjon. Fødestuen er veietablert og gir et godt tilbud til friske gravide og fødende
- Finnmarkssykehuset klinikk Hammerfest– tilbyr ambulerende spesialister til spesialistpoliklinikken, røntgen, lysbehandling, og dagkirurgi.
- Finnmarkssykehuset klinikk Psykisk helsevern – døgnenhet innen psykisk helsevern for voksne med 10 døgnplasser, en barne- og ungdomspsykiatrisk

poliklinikk, en voksenpsykiatrisk poliklinikk og et rusteam.

- Helse Nord RHF – har etablert 3 avtalespesialister i Alta. En øre-nese-hals og en for øyesykdommer som har sine tilbud utenfor Alta helsesenter. Avtalespesialisten innenfor gynekologi har kontor i Alta helsesenter.
- Helse Nord RHF har avtale om rehabilitering med Opptreningscenteret i Finnmark.
- Fastlegepraksis for 6 leger
- Finnmark Fylkeskommune – tilbyr tannhelsetjenester

I tillegg til det som er nevnt over, har Finnmarkssykehuset, Klinikk Prehospitaltjenester 3 ambulansesbiler og 2 ambulansefly med tilhørende personell i Alta.

Prosjektet Alta nærsykehus vil innebære et betydelig løft i spesialisthelsetjenestetilbudet for befolkningen i de berørte kommunene. På enkelte områder vil tilbudet bli bredere enn på mange andre små lokalsykehus. Her vil jeg for eksempel trekke frem at det skal etableres både MR og CT, men også et nytt tilbud om tyngre avrusning for rusavhengige. Poliklinikkapasiteten og dagbehandlingen skal dobles, og vil kunne gi tilbud innenfor en stor bredde av medisinske spesialiteter. Det skal etableres 14 indremedisinske døgnplasser, og legebemanningen skal styrkes med spesialist i indremedisin. Ansvar for fødestuen skal overføres fra Alta kommune til Finnmarkssykehuset og klinikk Hammerfest.

Videre utvikling av spesialisthelsetilbudet i Finnmark

Saken om utvidelse av spesialisthelsetjenestetilbudet i Alta har vært svært grundig utredet av Helse Nord og Finnmarkssykehuset gjennom en rekke år. Jeg vil vise til følgende styresaker fra Helse Nord RHF: styresak 147-2012 Utredning av spesialisthelsetjenestetilbudet i Alta/Vest-Finnmark – mandat for arbeidet, styresak 72-2014 Tiltak for styring av spesialisthelsetjenestetilbudet i Alta/Vest-Finnmark og styresak 14/2016 Utvidelse av spesialisthelsetilbudet i Alta/Vest-Finnmark, forprosjekt. Formålet har vært å videreutvikle helsetilbudet for befolkningen i Alta, gjennom i større grad legge til rette for et samarbeid mellom Finnmarkssykehuset, Helse Nord og Alta kommune og sørge for en ytterligere desentralisering av spesialisthelsetjenester. Det foreligger et svært omfattende beslutningsgrunnlag for utvidelsen av tilbudet. Det ble satt ned 8 arbeidsgrupper i 2013-2014 som vurderte hvilke pasientgrupper det var hensiktsmessig å gi et desentralisert tilbud til lokalt i Alta og det ble laget en utredning med en rekke analyser av sykehusforbruk, pasientstrømmer og helsestrømmer som forelå i mars 2014 og deretter ble sendt på høring og

behandlet i styret sommeren 2014, før forprosjektrapporten ble lagt fram i begynnelsen av 2016. Prosjektet med nybygg og modernisering i Alta for å sikre en betydelig utvidelse av tilbudet er nå igangsatt. Dette er planer og utredninger som det ligger betydelig arbeid og involvering av de berørte kommunene bak. I sum utgjør disse et solid grunnlag for fremtidig utvikling av Finnmarkssykehuset og er også i samsvar med de overordnede politiske føringene som nå er forankret i Nasjonal Helse og sykehusplan. En kort rapport fra et konsulentbyrå som er utført på oppdrag fra en av de berørte kommunene rokker ikke ved dette solide arbeidet. Rapporten inneholder betydelige usikkerhetsmomenter.

Jeg ser at flere i debatten har trukket paralleller til prosessen i Helgelandssykehuset. Der har kommunikasjonsmessige forhold gjort det mer aktuelt å utrede endringer i hele sykehusstrukturen. Etter en god og grundig lokal prosess med alle kommunene kom styret i Helgelandssykehuset frem til at ett alternativ for fremtidig utvikling var å ha ett stort akutt-sykehus på Helgeland, med ulike kombinasjoner av mindre akutt-sykehus og lokalmedisinske sentre. Et slikt mandat sluttet også styret i Helse Nord seg til. Jeg holdt derfor et foretaksmøte i 2015 hvor jeg godkjente at sykehusstrukturen i Helgelandssykehuset kan endres. Klimaforhold gjør avstander mer krevende i Finnmark og det har derfor ikke vært aktuelt å endre på at det fortsatt skal være akutt-sykehus i Hammerfest og Kirkenes.

Jeg vil for øvrig vise til at Stortinget har sluttet seg til prinsippene for sykehusstruktur i Nasjonal helse- og sykehusplan. Jeg oppfatter at utviklingen av Finnmarkssykehuset med enheter i Kirkenes, Hammerfest, Alta og Karasjok der disse jobber sammen som et team av spesialisthelsetjenester for hele befolkningen, sammen med regionsykehuset i Tromsø er helt i samsvar med slik planen beskriver fremtidig utvikling av sykehustilbud i Norge.

Sykehusene i Finnmark har særlige utfordringer med å rekruttere og beholde fagfolk og jeg ønsker ikke å gjøre noe som kan skape uro og svekke fagmiljøet knyttet til Hammerfest sykehus. Usikkerhet rundt Hammerfest sykehus rammer hele helsetilbudet i Finnmark og dermed også befolkningen. Hver enkelt enhet må være i et samspill og er avhengig av et faglig sterk og fungerende lokalsykehus. Tilbudet i Alta er en del av klinikk Hammerfest og kommer også til å være det framover. Risikoen for befolkningens helsetilbud i en langvarig periode der politiske føringer ovenfor Finnmarkssykehuset hadde skapt usikkerhet om tilbudet i Hammerfest, er ikke berørt i rapporten til Oslo Economics. Det er verken faglig eller økonomisk bæredyktig med tre sykehus i Finnmark og både jeg og tidligere helseminister har gitt uttrykk for at det ikke er aktuelt å legge ned dagens sykehus i Hammerfest.

Hensynet til pasienten skal alltid veie tyngst. Helse Nord har ansvar for å gi best mulig helsetjenester til

befolkningen i sin region. Helse Nord og Finnmark-sykehuset har gjennomført omfattende utredninger og planer for hvordan dette skal møtes, og har nå konkrete prosjekter for å utvide spesialisthelsetjenestetilbudet

både i Alta og Karasjok. Arbeidet for videre utvikling av sykehuset i Hammerfest er også satt i gang. Videre har regionen en solid og godt utbygd prehospital tjeneste, både med bil, båt, fly og helikopter.

SPØRSMÅL NR. 88

Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kari Henriksen

Besvart 28. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Flere kreftpasienter henvises til private sykehus for medisinsk behandling som ikke dekkes av det offentlige. De betaler for medisinen selv og momsen som følger med. Enkelte har vist til at dette oppleves urettferdig og at et alternativ kunne være å fjerne momsen eller innføre en refusjonsordning for pasienter som ikke får dekket denne type medisin fra det offentlige helsevesenet.

Vil finansministeren ev. sammen med helseministeren, vurdere tiltak som gjør denne medisinen rimeligere og tilgjengelig for flere?»

Svar:

Spørsmålet er oversendt fra Finansministeren til Helse- og omsorgsministeren som riktig mottaker.

Regjeringen la 3. juni 2016 fram Meld. St. 34 (2015-2016) Verdier i pasientens helsetjeneste – Melding om prioritering for Stortinget. I meldingen drøftes merverdiavgift ved privat kjøp av legemidler særskilt.

I spesialisthelsetjenesten er det innført et nasjonalt system for innføring av nye metoder. Beslutninger om hvilke metoder som skal finansieres innenfor de regionale helseforetakenes rammer, ligger innenfor sørge for ansvaret til de regionale helseforetakene. De regionale helseforetakene har delegert denne myndigheten til Beslutningsforum bestående av de fire administrerende direktørene. Systemet legger til rette for at det blir gjort grundige vurderinger av alle nye metoder ved bruk av metodevurderinger. Metodevurderingene gjennomføres i tråd med internasjonale standarder og undersøker bl.a. metodens effekt og kostnader. Når metodevurderingene er ferdigstilt vil de regionale helseforetakene beslutte om nye metoder, herunder kreftmedisiner, skal innføres i helsetjenesten. Formålet med systemet er å øke kvalitet og sikkerhet i behandlingen ved å bidra til at pasienter får tilgang til nye og vir-

kningsfulle metoder, samt at ineffektive og skadelige metoder ikke tas i bruk.

På alt salg av legemidler, både reseptpliktige og reseptfrie, er det merverdiavgift på 25 pst. i Norge i dag. Fritak for merverdiavgift ved kjøp av legemidler er ved enkelte anledninger pekt på som et tiltak for å gi bedre tilgang til legemidler. Dette har bl.a. blitt pekt på i tilknytning til legemidler som Beslutningsforum har sagt nei til å innføre i spesialisthelsetjenesten, men som enkeltpasienter kan kjøpe selv på private klinikker. Det har blitt argumentert for at legemidlet bør fritas for merverdiavgift når pasientene kjøper dette selv privat.

En slik tilnærming vil etter min mening bryte med prinsippene for prioritering i -og finansiering av helsetjenesten. Stortinget bevilger penger til de regionale helseforetakene og de regionale helseforetakene må innenfor disse rammene beslutte hvilke behandlingsmetoder som skal tas i bruk. Dersom myndighetene ønsker å utvide de økonomiske rammene til sykehusene bør dette skje direkte gjennom en økning av rammene til helsetjenesten, og ikke indirekte gjennom avgiftslettelser ved privat kjøp av legemidler. Dersom enkelte legemidler fritas for merverdiavgift underlegges disse i realiteten andre krav til prioritering enn øvrige legemidler som det offentlige finansierer. Dette er ikke i tråd med målsettingen om likeverdig tilgang til legemidler på tvers av pasienter og pasientgrupper, og vil kunne redusere det totale antallet gode leveår som ressursene i helsetjenesten kan gi. Stortingsmeldingen om prioritering ligger nå til behandling i Stortinget.

SPØRSMÅL NR. 89**Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 4. november 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Å fjerne økonomiske barrierer for de tyngste rus- og psykiatripasientene vil gi dem bedre tilgang til nødvendige helsetjenester. Det er en pasientgruppe som ofte mangler kontroll over egen tilværelse og økonomi. Det koster også helsevesenet mye å administrere manglende evne til egenbetaling.

Hvor mye vil det koste å gi de mest slitne rus- og psykiatripasientene fritak for egenandel?»

Svar:

BrukerPlan er et verktøy i kommunene til kartlegging av personer som er registrert med kommunale tjenester, og som fagpersonene i vedkommende tjeneste vurderer at har et rusproblem og/eller psykiske helseproblemer. I 2015 var det 222 kommuner som benyttet seg av BrukerPlan. Basert på denne rapporteringen anslår

Helsedirektoratet at det i alt er om lag 30 000 mennesker med rusavhengighet og eller psykiske lidelser og med et funksjonsnivå som tilsier at de trenger omfattende tjenester.

Det kan legges til grunn at om lag 30 000 personer inngår i den målgruppe representanten beskriver i sitt spørsmål. Dersom denne gruppen skulle gis fritak for egenandel, dvs. pasientbetalinger for tjenester som inngår i tak 1-ordningen, vil dette medført en kostnad tilsvarende nivået på tak 1 (2 185 kroner i 2016) multiplisert med 30 000 pasienter, altså om lag 65 mill. kroner. Anslaget er beheftet med stor usikkerhet.

Det ville imidlertid være veldig komplisert å innføre en slik fritaksordning. Dette følger av at ordningen måtte gjelde på alle klinikker, behandlere og omsorgsnivåer uten at den enkelte pasient som skulle inngå i den skjærmede pasientgruppen kunne identifiseres fra objektive kriterier.

SPØRSMÅL NR. 90**Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe****Besvart 28. oktober 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Vil ministeren iverksette tiltak for å øke overlevelsen for personer med blærekreft, og særlig kvinner som i dag har 8 % lavere 5-års overlevelse enn menn, vil endring i kodeverket til fastlegene innføres og/ eller vil det iverksettes andre tiltak som forbedrer diagnostiseringen?»

BEGRUNNELSE:

Kreftregisteret rapporterer at kvinner med blærekreft har 8 % lavere 5-års overlevelse enn menn med samme sykdom.

I et notat utarbeidet av Blærekreftforeningen fremkommer det at blærekreft er den 7. hyppigste kreftformen i Norge. Over 13 000 personer lever med sykdom-

men. Av de som diagnostiseres er 70 % menn og 30 % kvinner.

Videre fremkommer det at det vanligste symptomet på blærekreft er synlig blod i urinen. Synlig blod i urinen skal alltid sjekkes opp mot blærekreft (med mindre årsaken til blodet er åpenbar). Bare et fåtall (ca. 5 %) av de som har usynlig blod i urinen, har blærekreft. Det er derfor, etter Blærekreftforeningens syn, viktig å skille på pasienter med synlig og usynlig blod i urinen, eller makro- og mikrohematuri.

Blærekreftforeningen har gjennomført en spørreundersøkelse blant sine medlemmer. Den viste at 35 % av respondentene hadde blitt feildiagnostisert hos egen fastlege. Den vanligste feildiagnosen var urinveisinfeksjon. Menn med urinveisinfeksjon sendes direkte videre til urolog. Kvinner med urinveisinfeksjon behandles hos fastlegen.

Dette mener man at kan føre til at kvinner med blærekreft, feildiagnostisert som urinveisinfeksjon, får sitt pasientforløp forsinket.

Blærekreftforeningen foreslår at fastlegenes felles kode for hhv. synlig og usynlig blod i urinen deles i to separate koder.

Svar:

Det er utarbeidet et Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for diagnostikk, behandling og oppfølging av blærekreft. Handlingsprogrammene skal bidra til at det offentlige tilbudet i kreftomsorgen blir av god kvalitet og likeverdig over hele landet. I følge Helsedirektoratet forventes et revidert handlingsprogram i november 2016.

Helsedirektoratet har i samarbeid med helsetjenesten, fastleger og brukerrepresentanter utarbeidet Pakkeforløp for blærekreft, samt pasientinformasjon og diagnoseveileder til bruk hos fastlegen. Disse er

alle tilgjengelig på Helsedirektoratets nettsider og er revidert

1. september 2016. Pakkeforløp for blærekreft skal bidra til forutsigbarhet og trygghet for pasientene gjennom bedre pasientforløp ved mistanke om blærekreft. Diagnoseveilederen skal bidra til å sikre god kvalitet på henvisningen, og Helsedirektoratet arbeider jevnlig med å bidra til at denne tas i bruk, samt vurdere behov for oppdateringer.

Ifølge Helsedirektoratet skilles det i diagnoseveilederen for blærekreft mellom makroskopisk og mikroskopisk hematuri ved begrunnet mistanke om blærekreft. Ved begrunnet mistanke om blærekreft henvises pasienten til Pakkeforløp for blærekreft. For å bedre utredningstilbudet av pasienter med mere uklare symptomer er det også etablert diagnosesentre i alle regioner der pasienter kan henvises ved mere uklare symptomer.

Det opplyses fra Helsedirektoratet at de vil vurdere å se nærmere på koder og takster ved hematuri i det videre arbeidet med blærekreft.

SPØRSMÅL NR. 91

Innlevert 19. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jørund Rytman

Besvart 27. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Hva er status mellom EFTA og stater som f.eks. Pakistan, Myanmar og Mongolia som man for flere år siden undertegnet samarbeidserklæringer med og intensjoner om fremtidige frihandelsavtaler, og hva vil statsråden gjøre for at forhandlinger om frihandelsavtaler mellom EFTA (evt. Norge alene) og disse statene kan påbegynnes?»

BEGRUNNELSE:

EFTA-statene og Mongolia undertegnet en samarbeidserklæring 28. juni 2007.

EFTA-statene og Pakistan undertegnet en samarbeidserklæring 12. nov. 2012.

EFTA-statene og Myanmar undertegnet en samarbeidserklæring 24. juni. 2013.

Svar:

Regjeringen ønsker å prioritere forhandlingsoppstart med land der en frihandelsavtale i størst mulig grad ivaretar våre økonomiske, utenriks- og utviklingspolitiske hensyn. EFTA forhandler for tiden med Ecuador, India, Indonesia, Malaysia og Vietnam. Norge, og EFTA, har over lenger tid ønsket å styrke relasjonene med Mercosur¹, og i høst ble EFTA og Mercosur enige om rammene for på fremtidige forhandlinger. Grunnet EFTAs travle forhandlingsprogram kan vi ikke prioritere å arbeide for oppstart av prosesser med Mongolia, Pakistan og Myanmar på nåværende tidspunkt. Av disse tre landene er imidlertid Pakistan mest interessant og vil kunne være en kandidat for oppstart av forhandlinger dersom det blir frigitt kapasitet i EFTA.

¹ Argentina, Brasil, Paraguay, Uruguay og Venezuela

SPØRSMÅL NR. 92**Innlevert 20. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 26. oktober 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«NAV Hordaland har sendt bekymringsmeldinger på leger som de opplever bidrar til å misbruke sykemeldingsordningen.

Hvor mange slike bekymringsmeldinger kom fra NAV i 2015, er det geografiske variasjoner og hvilke konsekvenser har de fått?»

Svar:

Behandlerne og tjenesteyterne kan på nærmere angitte vilkår utløse rettigheter etter folketrygden på vegne av dets medlemmer. Et medlems rett til sykepenge krever for eksempel dokumentasjon av arbeidsuførhet av lege, kiropraktor eller fysioterapeut med kompetanse innen manuellterapi. Leger og annet helsepersonell kan også dokumentere andre rettigheter til helserelaterte ytelser som følger av folketrygdloven.

Trygden har ulike virkemidler å benytte seg av dersom behandleren eller tjenesteyteren ikke følger de lovbestemte pliktene. Dersom en person som gir behandling eller yter tjenester som faller inn under folketrygdloven gjør seg skyldig i misbruk overfor trygden, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet eller Helfo (underlagt Helsedirektoratet) bestemme at det ikke skal ytes godtgjørelse for behandling eller tjenester som vedkommende utfører, jf. folketrygdloven § 25-6. Det samme gjelder dersom det vedkommende ikke oppfyller lovbestemte plikter eller gir misvisende opplysninger eller erklæringer som kan føre til misbruk av trygdeytelser. I slike tilfeller plikter trygden heller ikke å yte stønad på grunnlag av erklæring fra vedkommende.

Dersom en lege ikke innen rimelig tid gir trygden de opplysningene som er nødvendige for å avgjøre en sak om sykepenge, medisinsk rehabilitering, arbeidsrettede tiltak eller uføretrygd, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemme at trygden i opptil ett år ikke skal gi slike ytelser på grunnlag av erklæringer fra legen, jf. folketrygdloven § 25-7. Det samme gjelder dersom legen gjentatte ganger ikke følger bestemmelse om sykmelding og funksjonsvurdering.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har orientert meg om at Arbeids- og velferdsetaten i 2015 samlet sett registrerte 68 bekymringsmeldinger på behandlere. Det kan være enten varslet internt i etaten, fra Helfo eller fra publikum. De fylkene hvor det er flest registreringer er Akershus (22), Oslo (21) og Hordaland (5).

Bekymring om sykmeldingspraksis er en del av grunnene i mange saker, men meldingene kan også

dreie seg om andre forhold. Arbeids- og velferdsdirektoratet har ikke tall som kun viser antall saker hvor sykmeldingspraksisen er årsak. Direktoratet gjør oppmerksom på at én registrering på en lege kan inneholde mellom 1-30 tips på samme lege.

Konsekvensen kan som det framgår over være at legen taper retten til å praktisere for trygdens regning (folketrygdloven § 25-6) eller utelukkes fra å utstede legeerklæringer (folketrygdloven § 25-7), og/eller eventuelt anmeldes. Direktoratet har opplyst meg om at det i 2016 er anmeldt to leger, der saken startet i foregående år. Det er viktig å legge til at utredningene tar tid, og at mange av de vedtakene som ble fattet i 2016 etter § 25-6 (seks leger), ble påstartet i 2015. I tillegg er det 16 saker som fortsatt er under utredning med vurdering av ev. vedtak etter § 25-6. For 13 leger er saken henlagt etter utredningen, men etaten har varslet om ny kontroll i løpet av ett til to år.

SPØRSMÅL NR. 93

**Innlevert 20. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal
Besvart 26. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen**

Spørsmål:

«Viser til flertallet i Stortinget hvor det presiseres at alle kommuner skal ha politikontakt.

Med bakgrunn i forliket og oppslaget, hvordan vil statsråden sikre at intensjonen i forliket ivaretas?»

BEGRUNNELSE:

Viser til oppslag i Haugesund Avis 17.10.2016 som omtaler ny organisering av politiet. Der står det at det foreslås at Tysvær, Sveio og Haugesund slås sammen. Videre at kontoret skal ligge i Haugesund og at Tysvær får politikontakt.

Svar:

Alle kommuner skal ha minimum én politikontakt som skal sørge for at politiet har nødvendig kontakt med kommunene. Politikontakten har blant annet ansvar for at anbefalinger i samarbeidsorganene for kriminalitetsforebygging (SLT og politiråd) følges opp i politidistriktet. Det bidrar til at det forebyggende arbeidet gis prioritet og kontinuerlig oppfølging. Det er utarbeidet en konkret beskrivelse av politikontaktens rolle og oppdrag.

Intensjonen i forliket ivaretas gjennom nærpoltireformen, som jeg følger opp tett.

For øvrig tillater jeg meg å vise til tidligere svar på spørsmål om politikontakter, jf. spørsmål nr. 1632 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Jenny Klinge som jeg besvarte 28.09.2016.

SPØRSMÅL NR. 94

**Innlevert 20. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jenny Klinge
Besvart 26. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen**

Spørsmål:

«Jeg viser til Tilregnelighetsutvalgets utredning NOU 2014: 10 Skyldevne, sakkyndighet og samfunnsvern. Utredningen gjelder et viktig tema, og Senterpartiet er opptatt av at saken snarlig kommer opp i Stortinget.

Hvor er regjeringen i prosessen med denne saken, og når vil den legges frem for Stortinget?»

Svar:

NOU 2014:10 Skyldevne, sakkyndighet og samfunnsvern, ligger for tiden til behandling i departementet. Regjeringen vil følge opp saken på vanlig måte og komme tilbake til Stortinget på egnet måte når regjeringen har behandlet saken ferdig.

SPØRSMÅL NR. 95**Innlevert 20. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jenny Klinge****Besvart 27. oktober 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen****Spørsmål:**

«I budsjettet foreslås det en bevilgning på 10 mill. kr for lokalt arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette er en ny tilskuddsordning som ble innført i 2015, og i fjor ble det tildelt 10 mill. til 17 ulike prosjekter.

Hvilke resultater kan statsråden vise til i dette arbeidet så langt?»

Svar:

I RNB 2015 foreslo regjeringen å bevilge midler til to nye tilskuddsordninger for arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme: 7,5 mill. kroner til en ordning under BLD som rettet seg mot frivillige organisasjoner i samarbeid med kommunen, og 10 mill. kroner til en ordning under JD som skal gå til konkrete kommunale prosjekter innen forebygging eller bekjempelse av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Tilskuddsordningene ble videreført i 2016 med henholdsvis 3 og 10 mill. kroner.

I utlysningsteksten til tilskuddsordningen under JD ble det i 2015 fremhevet at ordningen skulle være åpen for arbeid mot alle former for ekstremisme, men at det var et særlig behov for kunnskap om utvikling og gjennomføring av gode reintegrerings- og mentorordninger rettet mot returnerte eller potensielle fremmedkrigere.

I 2015 mottok departementet 32 søknader, hvor totalt 65 kommuner søkte om ca. 26 mill. kroner. Halvparten av søknadene ble tildelt midler, mens halvparten ble avslått.

Med bakgrunn i utlysningsteksten ble gode prosjekter innen forebyggende arbeid og mentor/reintegrering prioritert. Dessuten ble noe midler tildelt prosjekter innen kompetanseheving, i tilfeller hvor det inngikk naturlig i et større prosjekt og hvor søknadene var spesielt gode. For en fullstendig oversikt over prosjektene som ble tildelt midler, se eget vedlegg.

Gjennom høsten og vinteren 2016 vil Justis- og beredskapsdepartementet motta rapporteringer på de prosjektene som fikk tildelt midler i 2015. Viktige erfaringer fra prosjektene skal samles og gjøres tilgjengelig for andre kommuner. Rapporteringene vil dessuten kunne gi et viktig grunnlag for utvikling av nye tiltak på nasjonalt plan.

De to nye tilskuddsordningene var begge eksempler på nye tiltak i regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Av andre gjennomførte tiltak i handlingsplanen vil jeg særlig fremheve den

nasjonale digitale veilederen for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme, som ble lansert i april 2015. Veilederen retter seg mot alle som arbeider med personer i risiko for å bli radikalisert. Jeg vil også fremheve Barne- og likestillingsdepartementets arbeid med et foreldreveiledningsprogram knyttet til radikaliserings og voldelig ekstremisme. Programmet legger til rette for at foreldre kan møtes og sammen med sertifiserte veiledere, ta opp utfordringer, drøfte spørsmål og utveksle erfaringer.

Videre vil jeg peke på en viktig funksjon som er etablert: radikaliseringskontakter i alle politidistrikt. Disse fungerer som kontaktpunkt for lokale aktører ved bekymring om radikaliserings. De er med i tverrfaglig samarbeid og forebygging av radikaliserings lokalt og skal være bindeledd mellom politi og kommune/lokalsamfunn innenfor tema radikaliserings. Flere returnerte fremmedkrigere blir nå straffeforfulgt, og det er viktig å legge til rette for at disse kan reintegreres i det norske samfunnet. Jeg vil derfor løfte frem at det nå utvikles en mentorordning innen kriminalomsorgen for å forebygge og bekjempe radikaliserings blant innsatte.

For å sikre relevans i forhold til samfunnsutviklingen og endringer i trusselbildet, er handlingsplanen dynamisk. Siden lanseringen i 2014 er det utviklet flere nye tiltak. Eksempler på disse er, i tillegg til de to tilskuddsordningene, etableringen av C-REX – Senter for ekstremismeforskning og tre nye forskningsprosjekter. I løpet av høsten og vinteren 2016 gjennomføres et omfattende systematisk arbeid med å identifisere behov og utarbeide flere nye tiltak i handlingsplanen. Alle departementene tilknyttet handlingsplanen og deres underliggende virksomheter, mange kommuner, forskere, frivillig sektor, lag og foreninger er involvert i arbeidet.

Jeg skulle gjerne ha løftet frem flere gode eksempler fra arbeidet, men det er dessverre ikke mulig å beskrive alle resultatene på dette feltet innenfor rammen for svar på spørsmål til skriftlig besvarelse. Jeg kan derimot kort vise til at mange av tiltakene i handlingsplanen nå er fulgt opp, og at de resterende enten er innlemmet i ordinær drift eller er i prosess. Dessuten vil en ny statusoppdatering for de 30 opprinnelige tiltakene og de nye tiltakene som har kommet til siden lanseringen i juni 2014, etter planen publiseres på regjeringens nettside www.radikalisering.no tidlig i november.

Handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme var ett av de første store arbeidene regjeringen satte i gang etter valget høsten 2013. Vi prioriterer dette arbeidet høyt, og vil fortsette å gjøre det fremover.

SPØRSMÅL NR. 96**Innlevert 20. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kirsti Bergstø****Besvart 1. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Vil samferdselsministeren snarest og gjennom forskrift sikre nasjonale kompetansekrav for sertifisering av lokførere som minst holder tilsvarende nivå og krav som dagens ordning?»

BEGRUNNELSE:

Safetec leverte nylig en risikoanalyse av regjeringens kommersialisering av den norske jernbanen. I rapporten beskrives kompetanseproblemet klart og tydelig:

«Førerforskriften er et eksempel på en lite detaljert forskrift, hvor det er stort tolkningsrom som gir mulighet til å utdanne lokførere med ulik grad av kompetanse og likevel tilfredsstillende forskriften.

Et hypotetisk scenario kan være at "Jernbanepersonell AS" tar sikte på å utvikle en utdanning som er ett år kortere enn Norsk Jernbaneskole. Økt konkurranse kan føre til økt etterspørsel etter arbeidskraft som kan bli et ytterligere insentiv til å kutte i utdannelsen.

Det kan være en fare for sikkerhet at ulik grad av kompetanse tilfredsstiller krav, samtidig som det kan være variasjon i hvorvidt personell er egnet til å ivareta sikkerhet i avvikssituasjoner fordi man ikke har grunnleggende kunnskap om hvorfor jernbanesystemet fungerer som det gjør.»

Norske myndigheter kan ikke sitte stille og se på at det finnes åpninger i dagens regelverk som kan føre til at fremtidens lokførere får vesentlig dårligere utdanning med påfølgende lavere kompetanse. Det er et nasjonalt sikkerhetsspørsmål av viktighet.

For å sikre befolkningen, samfunnet og togpassasjerene må kompetanse- og utdanningskrav for ansatte i jernbanen opprettholdes og formaliseres.

Svar:

Det er overordnet viktig å ivareta sikkerheten på jernbanen, både for de som jobber der og for de reisende. Kravene til sikkerhet skal være like for alle som opererer på jernbanen, uavhengig av eierskap og nasjonalitet. Det er i dag strenge, nasjonale krav til opplæring av lokførere og til den kompetansen de skal ha for å føre

tog. Jernbaneloven og tilhørende forskrifter beskriver, i tråd med våre forpliktelser etter EØS-avtalen, disse kravene. I tillegg skal all opplæring godkjennes av Statens Jernbanetilsyn (SJT) og evt. NOKUT ved fagskoleopplæring hos Norsk Jernbaneskole. For å klargjøre disse kravene, slik at forståelsen av kravene blir enda tydeligere, arbeider nå SJT med en veileder til regelverket i førerforskriften. Dette arbeidet vil inkludere bla. togselskapene og ansattes organisasjoner. Enkelte av kravene har SJT i dialogen med næringen allerede sett behov for å presisere, og dette vil bli gjort i nær fremtid.

Gjeldende lovkrav til førersertifisering fremgår av jernbaneloven § 3 d første ledd:

"Fører av rullende materiell og annet personell som skal utføre oppgaver knyttet til sikkerheten ved jernbane må oppfylle de vilkår som tilsynsmyndigheten fastsetter om kvalifikasjoner, alder, helse, fysisk og psykisk skikkethet, vandel, edruskap, utdanning, opplæring og trening m.m. Tilsynsmyndigheten kan kreve at personell nevnt i første punktum skal ha sertifisering som viser at de oppfyller vilkårene. Sertifiseringen kan bestå av en offentlig godkjenning og en intern godkjenning gitt av den som driver jernbanevirksomhet."

Statens jernbanetilsyn har med hjemmel i bestemmelsen gitt nærmere bestemmelser om sertifisering av førere i forskrift 27. november 2009 nr. 1414 om sertifisering av førere av trekraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet (førerforskriften). Førerforskriften gjennomfører direktiv 2007/59/EF (det såkalte lokomotivførerdirektivet), som er tatt inn i EØS-avtalen. For en nærmere omtale av direktivet, se Ot.prp.nr.63 (2008-2009) kapittel 3.2. Statens jernbanetilsyn hadde i arbeidet med gjennomføring av direktivet tett involvering med aktørene i bransjen, herunder de berørte fagforeningene, bl.a. gjennom en referansegruppe der man gikk nøye gjennom de ulike ordningene som ble innført ved direktivet.

Førere må inneha et gyldig førerbevis, som dokumenterer at føreren oppfyller minstekravene til fysisk og psykisk helse, grunnutdanning og generell yrkesmessig kompetanse, se førerforskriften § 4. Førerbevis utstedes av Statens jernbanetilsyn. Det kan nevnes at ordningen før førerforskriften ble innført baserte seg på at jernbaneforetakene selv utstedte en autorisasjon til sine egne førere, uten noe eget førerbevis utstedt av en sentral myndighet.

Det er bare en del av førernes kompetanse som er dokumentert oppfylt ved utstedelse av førerbevis. Den spesifikke yrkeskompetansen skal dokumenteres

ved utstedelse av sertifikat. Sertifikatet bekrefter "den infrastrukturen innehaveren er godkjent av jernbanevirksomheten for å føre trekraftkjøretøy på og det rullende materiellet som innehaveren er godkjent av jernbanevirksomheten for å kjøre", herunder språkkrav, se førerforskriften § 6. Plasseringen av ansvaret for vurderingen av kompetanse og utstedelse av sertifikat hos jernbaneforetakene passer overens med ansvarsfordelingen i sektoren ellers, der hovedprinsippet er at virksomheten er ansvarlig for sikker drift, og skal drive risikostyring av egen virksomhet innenfor de rammene som gjelder.

Opplæring for førerkompetanse må oppfylle kravene i førerforskriften § 18 første ledd: "Førere skal gjennomgå opplæring og bestå en prøve som viser deres spesifikke yrkeskompetanse. Opplæringen må minst omfatte målene for opplæring knyttet til rullende materiell i vedlegg V og infrastruktur i vedlegg VI. Førere av trekraftkjøretøy på strekninger der infrastrukturforvalters arbeidsspråk er et annet enn førerens hjemspråk må oppfylle språkkravene i vedlegg VI. Videre skal førere få opplæring i de relevante deler av virksomhetens sikkerhetsstyringssystem.

Videre er det krav til nasjonal forankring av opplæring i bestemmelsens annet ledd: "Opplæringsoppgaver og evaluering av kunnskap knyttet til infrastruktur, herunder strekningskunnskap og driftsregler, skal utføres av personer eller organer som er akkreditert eller godkjent av den EØS-staten der infrastrukturen befinner seg."

Opplæringen til førere kan gis på tre alternative typer opplæringsentre etter kapittel 6 i førerforskriften:

- 1) Godkjent fagskole kan gi opplæring både for generell yrkesmessig kompetanse som danner grunnlag for førerbevis og spesifikk yrkeskompetanse som grunnlag for sertifikat. I dag er det bare Norsk jernbaneskole som er godkjent fagskole, og som tilbyr en helhetlig lokførerutdanning. NOKUT har godkjent denne utdanningen etter reglene i fagskoleloven.
- 2) Jernbanevirksomheter kan selv lære opp egne førere for spesifikk yrkeskompetanse, eller lære opp andre virksomheters førere. Sistnevnte alternativ krever en egen godkjenning av Statens jernbanetilsyn. I begge tilfeller må kravene i kommisjonsbeslutning 2011/765/EU være oppfylt.
- 3) Andre opplæringsentre kan gi opplæring for spesifikk yrkesmessig kompetanse som grunnlag for sertifikat. Dette krever en egen godkjenning fra Statens jernbanetilsyn. Også her må kravene i kommisjonsbeslutning 2011/765/EU være oppfylt.

Den nevnte kommisjonsbeslutning 2011/765/EU inneholder omfattende krav til opplæringsentre for at de skal kunne få godkjenning til å gi opplæring av førere. Det grunnleggende kravet er at slike skoler må

ha teknisk kompetanse og kompetanse om driften, og evne til å organisere opplæringskurs som passer til opplæringsoppgavene slik at fører aspiranter oppfyller de påkrevde læremålene. De må også være tilstrekkelig bemannet og utstyrt og drive virksomheten i et miljø som egner seg til opplæring med sikte på å forberede lokomotivførere på utøvelse av sitt fremtidige yrke.

Både skoler som søker om godkjenning for å lære opp førere og jernbanevirksomheter som lærer opp egne førere må oppfylle følgende spesifikke krav:

- Ha en effektiv ledelsesstruktur for å sikre at lærere og instruktører har tilstrekkelige kvalifikasjoner og tilstrekkelig erfaring
- Ha personale, ressurser, utstyr og lokaler som passer til den opplæringen som tilbys og til det beregnede antallet elever
- Sikre at praktisk opplæring gis av instruktører som er kompetente for de aktuelle emnene
- Ha en metodikk for å sikre innholdet, opplæringskursenes organisering og varighet, opplæringsplanene og kompetanseordningene
- Sørg for å ha systemer for registrering av opplysninger om deltakere, instruktører, antall kurs og formålet med dem
- Ha et etablert kvalitetsstyringssystem for å sikre at opplæringen som gis, tilfredsstiller kravene i førerforskriften
- Sørg for kompetansestyring, løpende opplæring og tiltak for å holde instruktørens yrkesferdigheter oppdatert
- Vise at de har framgangsmåter for å holde opplæringsmetoder, -verktøy og -utstyr oppdatert, herunder opplæringslitteratur, opplæringsprogramvare, dokumenter skaffet til veie av infrastrukturforvalter, som f.eks. regelbøker om driftsregler, signaler eller sikkerhetssystemer

På bakgrunn av at en fører består prøver som viser at han eller hun oppfyller de angitte læringskravene, kan det enkelte jernbaneforetak utstede sertifikat i henhold til framgangsmåter beskrevet i sitt sikkerhetsstyringssystem, jf. førerforskriften § 7 tredje ledd. Et vel fungerende sikkerhetsstyringssystem er hovedvilkåret for at jernbaneforetak kan inneha sikkerhetssertifikat, og uten sikkerhetssertifikat er det ikke lov å framføre tog. Hvis et sertifikat utstedes av et jernbaneforetak i strid med bestemmelser angitt i sikkerhetsstyringssystemet, kan Statens jernbanetilsyn underkjenne sertifikatet, og eventuelt vedta nødvendige sanksjoner mot jernbaneforetaket, som for eksempel (delvis) stans av virksomheten eller tilbakekall av sikkerhetssertifikatet. Dette har vi sett ett enkeltstående tilfelle av i det senere året. Departementet opprettholdt etter klage tilsynets vedtak om ugyldiggjøring av et sertifikat som var utstedt i strid med bestemmelsene i sikkerhetsstyringssystemet til vedkommende jernbaneforetak, og ved-

kommende fører fikk ikke kjøre tog på bakgrunn av dette.

Det er derfor etter min mening ikke slik at noen uten videre kan starte opp en lokførerutdanning som er vesentlig mindre omfattende og grundig enn det som gjelder for lokførerutdanningen som utføres av Norsk jernbaneskole i dag. For det første må alle opplærings-sentre/skoler ha godkjenning av Statens jernbanetilsyn (eller NOKUT hvis det også er en fagskole) basert på de omtalte kravene slik slike opplæringsinstitusjoner. For det andre medfører selve lærekravene til førere at det ikke er mulig å tilby en opplæring av førere som er vesentlig mindre omfattende enn det som er tilfelle i dag. Og for det tredje vil Statens jernbanetilsyn kunne håndheve sertifisering av førere som gjøres uten at føreren har fullført en godkjent opplæring eller som er sertifisert i strid med de interne bestemmelsene hos den enkelte virksomheten. Dette er forhold som ikke vil kunne endre seg med jernbanereformen, fordi de samme kravene gjelder for alle som skal sertifisere førere i Norge, uavhengig av om de er etablert i et annet EØS-land.

Norske lokførere har solid kompetanse, og jeg er ikke i tvil om at den utdanningen de får i dag er god. Det er trygt å kjøre tog i dag, bl.a. fordi førerne vet hvordan de skal opptre i avvikssituasjoner og for eksempel bidra til redning hvis noe skulle skje. Dette har erfaring vist oss flere ganger. Under den klare forutsetningen at de nevnte kravene oppfylles, er det likevel rom for at andre kan lære opp førere, hvis de ønsker å opprette et alternativ til dagens lokførerutdanning på Norsk jernbaneskole.

I en tid med store endringer i jernbanen, ønsket jeg at jernbanen og de prosesser som nå pågår skulle bli sett på med kritisk blikk utenfra, med tanke på å påpeke potensielle risikoelementer som kan oppstå. Departementet bestilte derfor en risikoanalyse av konsulentfirmaet Safetec. I rapporten fremgår det flere forhold departementet må være spesielt oppmerksom på for å unngå at risikonivået på jernbanen blir høyere. Jeg tar det som et kvalitetstegn for reformarbeidet at tilsvarende forhold også var identifisert av reformgruppen i departementet, og på en rekke av punktene var tiltak allerede igangsatt. Et av disse forholdene er relatert til førernes kompetanse. Det er riktig som det påpekes i rapporten at opplæringen må tilpasses den enkelte virksomhet, for eksempel ulike typer togkjøring og framføring av ulike typer materiell. Som jeg har redegjort for over, finnes det omfattende krav til førernes kompetanse og krav til gjennomføring av opplæringen som skal gis, og det er uansett ikke tillatt å sertifisere førere som ikke oppfyller lærekravene eller lære opp førere uten at kravene til opplæringscentre er oppfylt. I tillegg har Statens jernbanetilsyn gode virkemidler til å håndheve gjeldende krav til lokførerutdanning og -sertifisering.

Så oppfatter jeg samtidig at praksis har vist at innholdet i kravene kanskje ikke er så godt kjent blant alle aktørene i bransjen som vi skulle ønske. Kravene kan også være vanskelig tilgjengelige for de som ønsker å gjøre seg kjent med dem. Som nevnt innledningsvis, har tilsynet siden i vår derfor arbeidet med en veileder til førerforskriften. I det arbeidet har de identifisert behov for å tydeliggjøre enkelte bestemmelser, for å få tydeligere frem det gjeldende meningsinnholdet. Da vil man for fremtiden unngå at noen er i tvil om hva som gjelder for nasjonale kompetansekrav til lokførere, og at noen prøver å tolke forskriftskravene i feil retning. Dette vil også bidra til mer rettferdige konkurransevilkår for hele bransjen.

I arbeidet med å fastsette en nasjonal standard som danner grunnlaget for føreropplæringen i Norge vil vi legge til grunn det pedagogiske opplegget som Norsk jernbaneskole følger. I dette arbeidet vil arbeidslivets parter bli involvert. Etter resultatet av helgens frivillige mekling har departementet svart positivt på partenes anmodning om å utarbeide en nasjonal standard som nevnt, og sørge for at det opprettes en bransjeorganisasjon som bl.a. vil behandle spørsmål om opplæring og andre former for samarbeid for å styrke sikkerheten på jernbanen.

SPØRSMÅL NR. 97**Innlevert 20. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stein Erik Lauvås****Besvart 26. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Hva er ministerens plan for de personene som kom til Norge over Storskog i 2015 og som verken kan returneres eller få sin søknad realitetsbehandlet i Norge?»

BEGRUNNELSE:

I 2015 kom det om lag 5 400 asylsøkere til Norge via den norsk-russiske grensen ved Storskog. Vi har forstått det slik at Justis- og beredskapsdepartementet instruerte utlendingsmyndighetene om systematisk å vurdere og avvise søknadene etter utlendingsloven § 32, med påfølgende retur til Russland. Vi forstår det også slik at Norge i denne sammenheng har opplevd betydelige utfordringer i returarbeidet. I følge PU vil russiske myndigheter bare ta tilbake personer med permanent oppholdstillatelse i Russland. De som ikke har slik permanent oppholdstillatelse blir da værende i Norge.

På den annen side er norske myndigheters utgangspunkt at asylsøkere med «opphold» i Russland ikke skal få sine søknader realitetsbehandlet i Norge. Med hensyn til alle asylsøkere i storskogporteføljen som ikke har permanent opphold i Russland, så er det da nærliggende å anta at det vil bli svært vanskelig å returnere disse. Konsekvensen er at disse ikke får mulighet til å søke om asyl; de har verken opphold i Norge eller muligheter til å returnere til Russland eller annet tredjeland. I mellomtiden lever de i en uavklart situasjon i Norge.

Svar:

Det kom ca. 5 400 asylsøkere over Storskog høsten 2015. Majoriteten av søkerne hadde visum som kun var gyldig for én innreise til Russland (engangsvikum). Det var imidlertid også en del som hadde oppholdstillatelse i Russland eller visum med gyldighet for flere innreiser (multivikum).

Justis- og beredskapsdepartementet har gitt flere instruksjoner om behandlingen av Storskogsakene. Utgangspunktet fremgår av instruks GI-13/2015 fra 24. november 2015; asylsøknader fra tredjelandborgere som har hatt opphold i Russland skal nektes realitetsbehandling i Norge. Dette gjelder likevel ikke dersom det foreligger konkrete holdepunkter for at den enkelte søker risikerer behandling i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 3 ved retur

til Russland, eller dersom retur til opprinnelsesland kan gjennomføres raskere enn retur til Russland.

I instruks GI-07/2016 fra 29. april 2016 åpnes det også for realitetsbehandling i Norge av Storskogsaker der søkeren kun har hatt engangsvikum til Russland. Bakgrunnen var en erkjennelse av at retur til Russland ikke lot seg gjennomføre for denne gruppen.

Ifølge UDIs tall har de så langt realitetsbehandlet ca. 2 550 asylsøknader. Om lag 1 750 personer har fått avslag etter slik realitetsbehandling og skal sendes tilbake til sitt opprinnelsesland. Politiet er godt i gang med disse uttransportene. Ca. 800 personer har fått beskyttelse (asyl) i Norge. Rundt 1 150 søknader er henlagt fordi søkerne har forsvunnet fra Norge. Omlag 1 050 søkere har fått avslag etter utlendingsloven § 32 første ledd bokstav a og d (nektet realitetsbehandling), noe som innebærer at de skal returnere til Russland. Av disse er ca. 250 personer allerede tvangsreturnert til Russland. Øvrige søknader er ennå ikke behandlet.

Norske myndigheter har en pågående dialog med russiske myndigheter om retur av asylsøkere som har kommet over Storskog. Det har i møter vært enighet om at tredjelandborgere som har gyldig oppholdstillatelse eller multivikum til Russland kan returnere i henhold til tilbaketakelsesavtalen som gjelder mellom våre land. I praksis har det imidlertid vært utfordringer knyttet til returer også innenfor denne gruppen, noe vi har tatt opp med russiske myndigheter. Før dialogen med Russland er avsluttet er det ikke mulig å si noe sikkert om hvem som vil kunne returnere til Russland og hvilken behandling søkere som ev. ikke kan returnere skal få.

Når det gjelder Storskogsaker der søkerne har oppholdstillatelser og multivikum til Russland som er utløpt i tid, har departementet dialog med Utlendingsdirektoratet om hvordan disse sakene skal håndteres fremover.

SPØRSMÅL NR. 98**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Tor André Johnsen****Besvart 31. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Fartsgrensene på utvalgte deler av E-6 og E-18 har siden 2015 vært satt opp til 110 km/t.

Har det vært noen endringer i antallet alvorlige ulykker eller eventuelle ulykkers alvorlighetsgrad som kan relateres dokumenterbart til endringer i fartsgrensene?»

Svar:

I tråd med regjeringens uttalte mål om å etablere fartsgrense 110 km/t på de tryggeste motorvegstrækningene, er slik fartsgrense nå etablert på totalt 10 strekninger.

ger. Til sammen utgjør dette noe i overkant av 200 km av riksvegnettet.

Det er på veger med lav ulykkesfrekvens og særlige god utformings- og sikkerhetsstandard det er åpnet for fartsgrense 110 km/t. Statens vegvesen har foretatt trafikk sikkerhetsinspeksjoner og gjennomført nødvendige tiltak for å ivareta trafikk sikkerheten på de utvalgte strekningene. Strekningene skal i utgangspunktet tilfredsstillende krav til rekkverk i midtdeler, vegbelysning og ha tilstrekkelig god geometrisk utforming.

Det er for tidlig å svare på effekten av endring av fartsgrenser på de utvalgte deler av E6 og E18 som siden 2015 har fått økt fartsgrense til 110 km/t. Det jobbes nå med å revidere fartsgrensekriteriene, og i den forbindelse vil det bli laget en evaluering av strekninger med 110 km/t.

SPØRSMÅL NR. 99**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Helga Pedersen****Besvart 31. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«Kan statsråden redegjøre for hvordan forslaget til endring i unntaksregelen for den differensierte arbeidsgiveravgiften i årets budsjett er i tråd med EFTA-domstolens vedtak, og når departementet forventer konklusjon fra ESA om hvorfor avgiftsperioden er endret til kalendermåneden i ordlyden i § 1(4)?»

BEGRUNNELSE:

I forslaget til vedtak om arbeidsgiveravgift har departementet endret unntaksregelen for ambulerende virksomheter (§ 1(4)). Denne regelen ble slik vi kan forstå det suspendert i dom av EFTA-domstolen høsten 2015 og er nå under undersøkelse av ESA. Dette var bakgrunnen for endring i statsbudsjettet 2016.

Svar:

EFTA-domstolen opphevet høsten 2015 ESAs vedtak om å godkjenne ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift for så vidt gjelder den delen av særreglene for ambulerende virksomhet som åpner for at foretak med ambulerende virksomhet i en sone med lavere avgiftssats enn sonen hvor foretaket har sin registrerte forretningsadresse kan benytte den lavere satsen for det arbeidet som utføres i sonen med lavere sats (unntaksregelen).

Som en konsekvens av dommen åpnet ESA i desember 2015 formell undersøkelse av om den nevnte unntaksregelen er forenlig med EØS-avtalen. Slike undersøkelser varer normalt 12 til 18 måneder, og ESAs undersøkelser av unntaksregelen pågår fortsatt.

Vi har ikke fått signaler som tilsier at ESA vil fatte vedtak i saken før Stortinget må fatte vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2017. Regjeringen har derfor lagt til grunn at unntaksregelen for ambulerende virksomhet i soner med lavere avgiftssats enn i registreringssonen må suspenderes også i stor-

tingsvedtaket for 2017. Dette ligger også til grunn for omtalen av regjeringens forslag til stortingsvedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2017, der det ikke står noe om gjeninnføring av unntaksregelen. Se Prop. 1 LS (2016-2017) punkt 8.8. Ved en inkurie ble likevel unntaksregelen tatt med i forslaget til stortingsvedtak. Jeg har i brev 27. oktober 2016 til Stortingets presidentskap gjort oppmerksom på blant annet denne feilen, og hvordan forslaget til vedtak skal lyde.

Forslaget om å erstatte «termin» og «avgiftstermin» med «kalendermåned» er, som det fremgår av Prop. 1 LS (2016-2017) punkt 8.8, en ren teknisk endring uten materielle konsekvenser. Bakgrunnen for den foreslåtte formuleringen er at det øvrige regelverket for beregning av arbeidsgiveravgiften er endret slik at terminbegrepet er erstattet med kalendermåned. Det fremstår derfor mest ryddig å ha lik begrepsbruk i de ulike delene av regelverket for beregning av arbeidsgiveravgiften.

SPØRSMÅL NR. 100

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Audun Lysbakken

Besvart 26. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Til Klassekampen 20. oktober sier finansministeren «Under den førre regjeringa auka skattane jamt og trutt for alle». Men i beregninger utført av Statistisk sentralbyrå i rapporten «Skattesystemets omfordelende effekt 2005-2013» er det dokumentert at et flertall av befolkningen fikk uendret eller lavere skatt.

Hva bygger finansministeren sin påstand om at skattene økte for alle på?»

Svar:

Regjeringen Stoltenberg II økte samlede skatter og avgifter med vel 6 mrd. kroner (2016-kroner) fra 2006 til

2013, sammenlignet med skattenivået i 2005. Økningen kom i årene 2006 og 2007. Direkte skatter ble økt med knapt 1,1 mrd. kroner, mens avgifter ble økt med knapt 5 mrd. kroner.

Beregningene i den omtalte rapporten fra Statistisk sentralbyrå (SSB) omfatter kun endringer i inntekts- og formuesskatter for personer, dvs. skattarter som inngår i SSBs skattemodell LOTTE-Skatt. Beregningene i rapporten er ment å illustrere omfordelingseffekten av inntekts- og formuesskatten over perioden. Beregningene er imidlertid ikke dekkende som et mål på endringen i det samlede skatte- og avgiftsnivået over perioden.

SPØRSMÅL NR. 101

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Truls Wickholm

Besvart 31. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Hvor lenge vil en kunne videreføre regjeringen Solbergs gjennomsnittlige innfasingstempo av oljepenger (i budsjettene 2014-2017) før Statens pensjonsfond ut-

land er tømt, når en legger til grunn samme gjennomsnittlige årlige tilførsel til fondet som i fireårsperioden, og en forventet årlig avkastning av fondet på hhv. 2 pst., 2,3. pst., 2,6 pst., 2,8 pst., 3,0 pst., 3,75 pst. og 4 pst.?»

Svar:

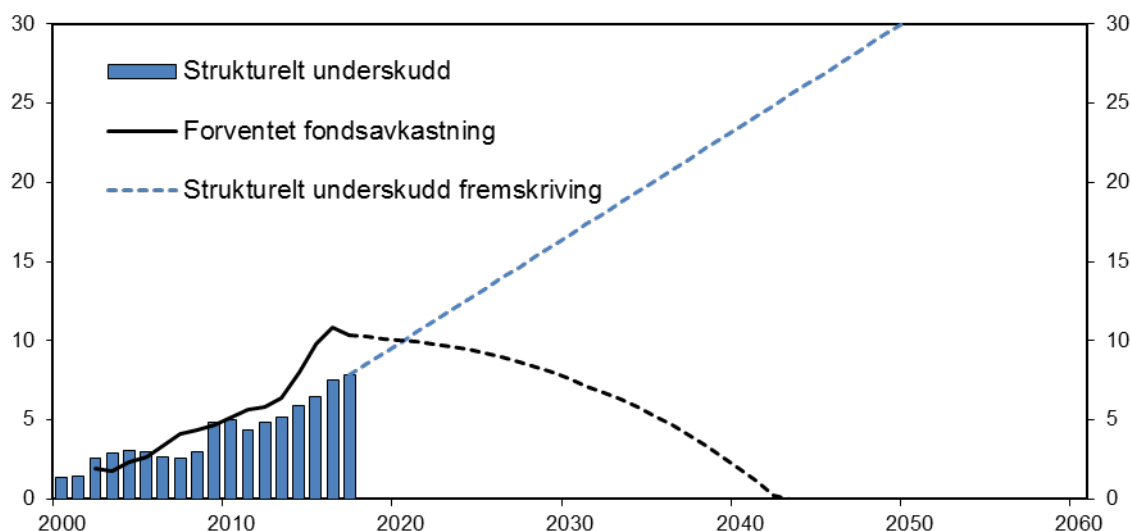
Regjeringen legger handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. Handlingsregelen er en plan for gradvis å fase petroleumsinntektene inn i norsk økonomi. Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten settes i sin helhet til side i Statens pensjonsfond utland sammen med avkastningen fra fondets eiendeler, mens det gjøres et uttak fra fondet for å dekke det oljekorrigerede underskuddet på statsbudsjettet. Over tid skal uttaket følge den forventede realavkastningen av fondet, mens bruken av fondsinntekter det enkelte år skal tilpasses situasjonen i norsk økonomi.

I møte med det mest alvorlige fallet i oljeprisen på 30 år har regjeringen brukt finanspolitikken aktivt for å motvirke arbeidsledighet og stimulere til vekst og omstilling. Også under finanskrisen ble finanspolitikken brukt aktivt for å stimulere aktiviteten i norsk økonomi. I Nasjonalbudsjettet 2010 fra regjeringen Stoltenberg II ble den gjennomsnittlige årlige budsjettimpulsen i fireårsperioden 2007-2010 anslått til 1,1 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge (se tabell 3.6 i Nasjonalbudsjettet 2010), som er høyere enn den gjennomsnittlige impulsen under sittende regjering. Heller ikke den gangen var den ekspansive finanspolitikken uttrykk for en ny rettesnor for finanspolitikken. At finanspolitikken skal tilpasses situasjonen i økonomien står sentralt i vårt finanspolitiske rammeverk. Sammen med lavere renter og svekket kronkurs, er den aktive budsjettpolitikken som Regjeringen nå fører medvir-

kende til at veksten i norsk økonomi ser ut til å ta seg opp igjen.

I gjennomsnitt anslås bruken av olje- og fondsinntekter å tilsvare 2,8 pst. av verdien i Statens pensjonsfond utland i denne regjeringsperioden. For 2017 anslås uttaket til 3,0 pst. I lys av at norsk økonomi har opplevd det kraftigste oljeprisfallet på flere tiår, må det kunne sies å være godt innenfor de retningslinjene Stortinget har sluttet seg til.

I spørsmålet fra stortingsrepresentant Wickholm bes det om beregninger hvor innfasingstempoet de siste årene videreføres i årene fremover. En slik beregning vil baseres på en finanspolitikk som klart bryter med de finanspolitiske retningslinjene som er trukket opp. Underskuddet på statsbudsjettet vil etter hvert bli svært stort og langt større enn noe vestlig land har opplevd, inkludert de landene som nylig har hatt statsfinansielle kriser. Som det fremgår av figur 1, vil det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet øke til hele 25 pst. av fastlands-BNP tidlig på 2040-tallet. Med et tømt fond og lave oljeinntekter vil det samlede underskuddet for staten være om lag i samme størrelsesorden. Vi er ikke kjent med at noe politisk parti eller gruppering i Norge har gitt signaler om en politikk som kan begrunne de forutsetningene som det bes om i spørsmålet. En videreføring av det gjennomsnittlige innfasingstempoet i perioden 2007-2010, slik det ble anslått av Stoltenberg II-regjeringen i Nasjonalbudsjettet 2010, ville gitt et enda større underskudd og en raskere tømming av fondet.

Figur 1 Strukturert, oljekorrigeret underskudd og forventet fondsavkastning (4 prosent av fondet).¹ Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

¹. Fremskrivningene er basert på en videreføring av innfasingstempoet av oljepenger i fireårs-perioden

2014-2017. Øvrige forutsetninger er som i Nasjonalbudsjettet 2017, blant annet er det lagt til grunn en realavkastning på 3 pst. de første 15 årene og deretter 4 pst. En lavere avkastning vil gi raskere tømning av fondet.

I Nasjonalbudsjettet for 2017 varsler Regjeringen at rommet for ytterligere økt bruk av oljepenger er begrenset. Det pekes på at oljeinntektene har falt og at det er utsikter til lavere avkastning i fondet. Konsekvensene for finansieringsbidraget fra fondet er illustrert både i figurer og tabeller. I disse fremskrivingene er det lagt

til grunn en finanspolitikk i tråd med handlingsregelen. Fremskrivingene viser at når veksten i fondet flater ut, må også bruken flate ut. Det har vært planen helt siden Stortinget sluttet seg til handlingsregelen i 2001.

Bruken av oljeinntekter og sparingen i fondet vil være et viktig tema i Perspektivmeldingen som Regjeringen vil legge frem til våren. Regjeringen har varslet at den da vil komme tilbake med en nærmere vurdering av anbefalingene fra Thøgersen-utvalget. Vurderingen vil også bygge på anbefalingene fra Mork-utvalget.

SPØRSMÅL NR. 102

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Truls Wickholm

Besvart 26. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Hvilket belegg har finansministeren for å fremsette følgende påstander: 1) Ap skal «først skjerpe skatten med 8 000 kroner for en husstand, 2) Deretter skal Ap gjennomføre ytterligere skjerpelser, 3) På toppen skal de imøtekomme Vs krav om ytterligere økte miljøavgifter, og forstår hun at en f.eks. ikke kan summere identiske skatteforslag som fremmes i forb. med budsjett og påfølgende RNB (med halvtårseffekt) både fordi det ville vært å telle samme år to ganger og fordi forslag som fremmes i RNB tar utg.pkt. i vedtatt budsjett?»

BEGRUNNELSE:

I en e-post sendt fra fungerende kommunikasjonssjef i Finansdepartementet, Martine Røiseland, til VG, av 8. oktober 2016, opplyses det om at avisen kan sitere finansminister Siv Jensen på det som viser seg å være en rekke uriktige påstander, gjengitt i spørsmålet. Vi ber om at finansministeren belegger hver av påstandene med kilder.

Vi ber også finansministeren utdype sitt eget regnestykke fra samme e-post:

«Aps forslag til skjerpelser:

Revidert nasjonalbudsjett 2014: 0,75 mrd. kroner

Statsbudsjettet for 2015: 13,6 mrd. kroner
Revidert nasjonalbudsjett 2015: 0,5 mrd. kroner
Statsbudsjettet for 2016: 10,5 mrd. kroner

Revidert nasjonalbudsjett for 2016: 1,3 mrd. kroner

Samlet: 27 mrd. kroner»

For det første opererer finansministeren med uriktige tall, som ikke stemmer overens med finansinnstillingen fra de ulike årene. Men om en ser bort fra det, er det overraskende at finansministeren, som selv har ledet Stortingets finanskomité, ikke kjenner til det enkle faktum at hver budsjettbehandling på Stortinget tar utgangspunkt i regjeringens budsjettforslag med eventuelle tillegg, og at reviderte budsjetter tar utgangspunkt i vedtatt budsjett for inneværende år, hvor mindretallsforslag til rammer som falt da budsjettet ble vedtatt ikke lenger gjelder.

Finansministeren velger for eksempel å summere skatte- og avgiftsforslag som er fremmet i alternativt budsjett for 2016 med tilsvarende forslag som er fremmet i alternativt revidert budsjett 2016 (med halvårseffekt), og presenterer det som en samlet skatteøkning for 2016, til tross for at dette åpenbart er å telle samme forslag 2 (1,5) ganger.

Finansministeren bør avklare om dette skyldes kunnskapsløshet/manglende regneferdigheter, eller om er det et bevisst forsøk på å villedde velgerne. Hvis sistnevnte, bør finansministeren avklare om hun mener dette er å vise behørig respekt for sitt embete.

Svar:

Samlede skatte- og avgiftslettelser under denne regjeringen til og med forslaget for 2017 summerer seg til 21,4 mrd. kroner (2017-kroner). En reversering av disse skatte- og avgiftslettelsene vil nødvendigvis medføre at folk flest må betale betydelig mer i skatter og avgifter enn under denne regjeringen.

Det er riktig som representanten Wickholm peker på, at summen av APs skatteskjerpelser i partiets alternative budsjetter de siste årene er mindre enn summen av forslag det enkelte år. Like fullt viser Arbeiderpartiets alternative budsjetter at de foreslåtte skatteøkningene er betydelige. Bare i sitt alternative budsjett for 2016 foreslår Arbeiderpartiet skatte- og avgiftsøkninger på 10,5 mrd. kroner (bokført).

SPØRSMÅL NR. 103

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Tore Hagebakken

Besvart 25. oktober 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Vil finansministeren trekke sin uttalelse fra Stortingets muntlige spørretime, hvor hun hevdet at "regjeringen har klart å gi skattelette til alle - jevnt fordelt", når hennes egne beregninger viser at dette ikke er i nærheten av å stemme i kroner, og heller ikke i prosentvis reduksjon for ulike inntektsgrupper?»

BEGRUNNELSE:

På mitt spørsmål i muntlig spørretime 19. oktober om den svært skjeve fordelingen av regjeringens skatte-kutt, svarte finansministeren at hun sitat "(...) mener, snarere tvert imot, det er bra at regjeringen har klart å gi skattelette til alle – jevnt fordelt".

Regjeringens egne beregninger, i svar på skriftlig spørsmål fra Truls Wickholm, viser imidlertid at 95 prosent av befolkningen med formue på inntil 5 millioner kroner, har fått 2862 kroner hver i skatte-kutt i snitt, mens de 0,02 prosent rikeste har fått 656 200 kroner hver i skatte-kutt i snitt.

Også når man ser på gjennomsnittlig endring i skatt i prosent, ser man at de med de høyeste inntektene favoriseres over de med lavere inntekter. Personer med inntekt på inntil 550 000 kroner utgjør 75 prosent av skattyterne. De har i snitt fått -0,75 pst. gjennom-

snittlig endring i skatt. De med de høyeste inntektene har i snitt fått -1,79 pst. gjennomsnittlig endring i skatt, altså 2,38 ganger mer.

Svar:

Jeg viser til omtalen av fordelingsprofilen til regjeringens forslag til skatte- og avgiftsopplegg for 2017 i Prop. 1 LS (2016-2017) Skatter, avgifter og toll 2017, punkt 1.5, figur 1.1 og tabell 1.4. Som både figuren og tabellen viser, er den prosentvise skatteletten jevnt fordelt på ulike inntektsgrupper. Ved en prosentvis lik økning i inntekt etter skatt vil et ulikhetsmål som Gini-koeffisienten være uendret. Beregninger viser at Gini-koeffisienten er om lag uendret med regjeringens forslag til skatteopplegg for 2017.

Over perioden fra 2013 til 2016, som er omtalt i svar på skriftlig spørsmål fra representanten Truls Wickholm, viser tilsvarende beregninger at den prosentvise lettelsen er noe høyere for personer med en bruttoinntekt over 1 mill. kroner enn for personer med lavere inntekter. Forskjellen er imidlertid relativt moderat, slik at virkningen de vedtatte endringene i inntekts- og formuesskatt for personer har på Gini-koeffisienten i 2016, er relativt beskjeden. Beregningene viser at Gini-koeffisienten øker med 0,001 enhet.

Jeg ser derfor ingen grunn til å korrigere min uttalelse i Stortingets muntlige spørretime 19. oktober 2016.

SPØRSMÅL NR. 104

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Marie Ljones Brekke

Besvart 26. oktober 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Norge har sendt 37 asylbarn til Afghanistan så langt i år, ifølge VG 14.10.2016. Ingen andre nordiske land har returnert asylbarn til Afghanistan. Det har heller ikke land som Storbritannia, Belgia, Frankrike eller Sveits. Nederland har sendt barn til Afghanistan, men langt i fra i samme grad som Norge.

Hva er bakgrunnen for at Norge har en så ulik vurdering av om det er trygt å returnere barn til Afghanistan enn det sammenlignbare land i Europa har?»

Svar:

Norge har en returavtale med Afghanistan som åpner for å gjennomføre tvangsreturer av personer som ikke har grunnlag for opphold i Norge. Plikten til å forlate Norge gjelder likt for alle som ikke har lovlig opphold her. Hittil i år (frem t.o.m. 20. oktober) har Politiets utlendingsenhet (PU) tvangsreturnert 37 barn til Afghanistan.

Samtlige av de 37 barna var del av familier som hadde søkt asyl i Norge, og de ble sendt tilbake til Afghanistan sammen med foreldre og søsken. Dette er familier som norske myndigheter mener ikke har behov for beskyttelse og som heller ikke fyller vilkårene for oppholdstillatelse på grunnlag av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til Norge etter utlendingsloven § 38. PU opplyser at det ikke er tvangsreturnert enslige, mindreårige asylsøkere til Afghanistan i 2016.

De siste årene har raskere retur av personer uten lovlig opphold vært et prioritert mål for utlendingsforvaltningen, herunder tvangsretur av personer som har fått avslag på søknad om asyl og som ikke har annet grunnlag for opphold. Retur etter endelig avslag er viktig for å bevare og ikke undergrave asylinstituttet. Regjeringen har intensivert innsatsen på gjennomføring av returer og oppstilt høye måltall. Dette kan i seg selv være en årsak til at antallet returnerte barn i barnefamili-

er til Afghanistan er høyere for Norge enn for andre land.

At Norge tvangsreturnerer flere barn enn andre land trenger ikke skyldes ulike vurderinger av om returområdet er trygt. I mitt svar på skriftlig spørsmål nr. 1568 viste jeg til at Justis- og beredskapsdepartementet i vår foretok en grundig gjennomgang av norsk asylpraksis for bl.a. afghanere sammenlignet med noen utvalgte europeiske land. Gjennomgangen fokuserte på de vurderinger landene gjør av hvilke områder som anses som trygge/utrygge, hvilke grupper som er særlig utsatt for overgrep og muligheten for internflukt. Gjennomgangen viste høy grad av sammenfallende vurderinger av beskyttelsesbehovet for søkere fra Afghanistan. Landenes praksis når det gjelder gjennomføring av tvangsreturer var imidlertid ikke gjenstand for sammenligning.

Tvangsmessig retur av barn er krevende. La meg likevel gjenta at alle barnefamiliene som er returnert til Afghanistan har fått sakene sine grundig vurdert av Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) – og de har fått avslag. Vedtaksmyndighetene har konkludert med at de ikke har grunnlag for opphold i Norge, og spørsmål om hvorvidt det er trygt å returnere, hvilken retursituasjon en barnefamilie vil møte, samt hensynet til barnets beste, er forhold som er blitt vurdert. De har således plikt til å forlate Norge.

SPØRSMÅL NR. 105**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Geir Pollestad****Besvart 31. oktober 2016 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale****Spørsmål:**

«Hvordan vil statsråden sikre at næringsdrivende i jord- og skogbruk kompenseres for kostnadsøkning knyttet til CO₂-avgift allerede fra inntektsåret 2017? Det bes om opplysning om budsjettpost og beløp?»

BEGRUNNELSE:

Regjeringen viser i forslag til statsbudsjett til at jord- og skogbruk skal kompenseres for kostnadsøkningen knyttet til økt CO₂-avgift på anleggs-/landbruksdiesel, men at innretningen på kompensasjonen vil en komme tilbake til ved jordbruksoppgjøret 2017. Jordbruksoppgjøret 2017 omhandler inntekts- og budsjettposter for inntektsåret 2018, og i jordbruksforhandlingene er ikke skatte- og avgiftsspørsmål forhandlingstema. De næringsdrivende i skogbruket som får direkte eller indirekte kostnadsøkninger som følge av avgiftsøkningen har ingen direkte inntekts-/budsjettposter i jordbruksoppgjøret hvor slik kompensasjon kan legges inn.

ringsdrivende i skogbruket som får direkte eller indirekte kostnadsøkninger som følge av avgiftsøkningen har ingen direkte inntekts-/budsjettposter i jordbruksoppgjøret hvor slik kompensasjon kan legges inn.

Svar:

Det er riktig, som representanten syner til i grunngjevinga for spørsmålet, at regjeringa i Nasjonalbudsjettet seier at jord- og skogbruk skal bli kompensert for auka CO₂-avgift. Det er sett av midlar til særskilt kompensasjon for denne kostnadsauken på ymseposten i budsjettet for 2017, (Kapittel 2309 Tilfeldige utgifter, post 1 driftsutgifter). Detaljane om korleis kompensasjonen skal bli innretta blir avgjort under jordbruksoppgjøret i 2017.

SPØRSMÅL NR. 106**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Geir Pollestad****Besvart 2. november 2016 av næringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Kan statsråden garantere at den foreslåtte reduksjonen i Norges bidrag til romfartsorganisasjonen ESA ikke får noen konsekvenser for Norge og norsk næringsliv i årene fremover?»

BEGRUNNELSE:

Europaminister Aspaker sa følgende på vegne av regjeringen i spørretimen 19. oktober 2016:

"Vi er en viktig samarbeidspartner, vi er en del av ESA, vi har mange bedrifter i Norge som er tett involvert, og det er ingenting som tyder på – selv om det gjøres et nedtrekk i 2017 – at det får noen konsekvenser for vårt samarbeid med Europa på dette området"

Svar:

Regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2017 går ut på at Norge ved ESAs ministerrådsmøte i 2016 skal inngå nye forpliktelser i ESAs frivillige programmer på 49,5 mill. euro. I tråd med uttalelsen fra statsråd Vik Aspaker 19.10.16 vil Norge fortsatt ta del i det europeiske romfartssamarbeidet.

I ESA gjelder et garantert industrireturprinsipp. Dette innebærer at midlene landene forplikter i organisasjonens programmer, som hovedregel skal gå tilbake til de respektive landene i form av kontrakter til nasjonal industri. Land som har inngått lavere forpliktelser vil under ellers like forutsetninger mht. konkurransedyktighet motta færre kontrakter enn de som har inngått høyere forpliktelser. Innenfor rammene av en fortsatt aktiv norsk deltakelse i romfartssamarbeidet, vil industrireturen til Norge reflektere endringer i forpliktete midler. Hvor mye lavere returen blir, vil avhenge av hvor konkurransedyktige norske leverandører er.

SPØRSMÅL NR. 107**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Snorre Serigstad Valen****Besvart 31. oktober 2016 av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner**

Spørsmål:

«Hvor store har budsjettkuttene til regional utvikling per fylke vært i årene 2014, 2015, 2016 og i forslag til statsbudsjett for 2017?»

Svar:

For årene 2014–2016 har det vært bevilget midler til fylkeskommunene under programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Midlene har blitt bevilget på kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling og på kap. 551, post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.

I forslag til statsbudsjett for 2017 er budsjettstrukturen for programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk lagt om. Nye kapitler følger nye hovedmål.

Kap. 550 følger hovedmål 1 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene og kap. 553 følger hovedmål 2 Omstillingsdyktige regioner. For 2017 fordeles det midler per fylke på følgende poster: kap. 550, post 62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene og kap. 550, post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, kap. 553, post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, kap. 553, post 63 Grenseregionale Interreg-program og kap. 553, post 65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet. Forslag til bevilgning på kap. 551, post 61 skal dekke en tilsagnsfullmakt gitt i 2016 som kommer til utbetaling i 2017. Øvrige poster under programkategori 13.50 blir ikke fylkesfordelt fra departementet. I tabell 1 vises endring fra foregående år i rammene per fylke for årene 2014–2017 på postene nevnt over. I perioden 2014–2017 er det samlet bevilget 7,6 mrd. kroner under programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk.

Tabell 1 Årlig endring (nominelt) i bevilgninger til fylkeskommunene under programkategori 13.50, saldert budsjett 2013–2016 og budsjettforslag 2017 (mill. kroner)

Fylke	Endring 2013–2014	Endring 2014–2015	Endring 2015–2016	Endring 2016–2017
Østfold	-2,8	-0,1	0,4	0,2
Akershus	-2,0	-	-0,3	-2,9
Oslo	-2,0	-	-1,0	-1,5
Hedmark	-18,5	-7,8	11,9	-23,8
Oppland	-12,9	-2,2	1,4	-18,2
Buskerud	-7,5	-1,8	-1,3	-5,5
Vestfold	-2,0	-	-1,0	-0,5
Telemark	-17,9	-2,4	6,6	-12,8
Aust-Agder	-9,0	-1,4	-3,6	-0,4
Vest-Agder	-7,9	-1,0	-2,5	-5,1
Rogaland	-14,7	-6,3	-8,8	-3,2
Hordaland	-22,2	-17,9	-0,7	-38,4
Sogn og Fjordane	-28,5	-2,8	-13,5	-36,7
Møre og Romsdal	-56,0	-16,8	-29,1	-50,9
Sør-Trøndelag	-26,6	-8,3	-2,3	-18,4
Nord-Trøndelag	-34,5	-2,6	-5,2	-19,4
Nordland	-90,2	-10,7	-34,0	-76,7
Troms	-67,8	-16,1	-47,6	-84,4
Finnmark	-46,3	-5,9	-5,4	-18,5
Innovasjon Norge	-0,5	-4,5	-2,0	20,0
Ekstraordinær omstilling	-	-	15,0	5,0
Kap. 551.61 Bredbåndsutbygging	57,8	-57,8	-	-
Sum	-412,1	-166,3	-123,0	-392,1

* I 2014 ble 57,8 mill. kroner på kap. 551, post 61 forvaltet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Midlene ble benyttet til bredbåndsutbygging.

Samlet sett innebærer forslaget til statsbudsjett for 2017 at programkategori 13.50 er redusert med 1,2 mrd. kroner nominelt i perioden 2013–2017. I samme periode (2013–2017) har bevilgningene til opprusting og fornying av fylkesveinettet gjennom rammetilskuddet økt med om lag 1,4 mrd. kroner. I tillegg er bevilgningene til andre fylkesveiformål også økt betydelig, både gjennom frie inntekter og øremerkede tilskudd (jf. svar på spørsmål nr. 108 til samferdselsministeren).

For de fleste fylkeskommunene er styrkingen av rammetilskuddet med midler til fylkesvei større enn reduksjonen i regionale utviklingsmidler, se tabell 2.

Tabellen viser endringene i de regionale utviklingsmidlene som fylkeskommunene har forvaltet på kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling, som er redusert med 734,6 mill. kroner (i 2017-kroner). Midler som ikke er fordelt på fylker er oppført særskilt. Midler over kompensasjonsposten for økt arbeidsgiveravgift (551.61), og øvrige poster med nasjonal finansiering av regional utvikling, er ikke med i tabellen. Fylkesveimidlene har økt med 1 420,3 mill. kroner (2017-kroner) i samme periode. Alle beløp er justert til 2017-kroner (prisjustert med den kommunale deflatoren fra siste TBU-rapport).

Tabell 2 Endring i bevilging til regionale utviklingsmidler og opprusting og fornying av fylkesveinettet 2013–2017 (mill. 2017-kroner)

Fylke	Regionale utviklingsmidler	Opprusting og fornying av fylkesveinettet	Netto endring
Østfold	-4,2	31,9	27,7
Akershus	-7,2	30,4	23,2
Oslo	-5,8	5,2	-0,6
Hedmark	-30,1	49,1	19,1
Oppland	-30,1	38,6	8,5
Buskerud	-15,1	83,9	68,8
Vestfold	-4,8	24,4	19,7
Telemark	-24,1	77,4	53,3
Aust-Agder	-13,3	38,3	25,0
Vest-Agder	-14,0	65,6	51,6
Rogaland	-14,0	62,3	48,3
Hordaland	-34,6	166,5	131,9
Sogn og Fjordane	-48,5	102,9	54,5
Møre og Romsdal	-80,3	143,3	63,0
Sør-Trøndelag	-47,1	60,5	13,4
Nord-Trøndelag	-64,0	37,6	-26,5
Nordland	-138,7	201,4	62,8
Troms	-110,2	150,5	40,3
Finnmark	-80,7	50,4	-30,3
Omstilling Sør-Varanger	20,0		20,0
Fjellregioner	10,0		10,0
Innovasjon Norge	2,0		2,0
Totalt	-734,6	1 420,3	685,7

SPØRSMÅL NR. 108**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Snorre Serigstad Valen****Besvart 27. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Hvor stor har budsjettøkningen til fylkesveier per fylke vært i årene 2014, 2015, 2016 og i budsjettforslag 2017?»

Svar:

Staten bevilger midler til fylkeskommunene gjennom rammetilskott og øremerkede midler. Rammetilskott og skatteinntekter utgjør fylkeskommunenes frie midler. Innenfor rammene av frie midler budsjetterer fylkeskommunene fritt, til blant annet fylkesveger. I forslaget til statsbudsjett for 2017 er de samlede, frie midlene til fylkeskommunene anslått til om lag 65,3 mrd. kroner til neste år.

Innenfor veksten i frie midler til fylkeskommunene er det i budsjettet lagt inn midler begrunnet i behov for fornying og opprusting av fylkesvegnettet. Disse midlene fordeles ikke etter generelle kriterier som frie midler ellers, men etter en kartlegging av vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegene. Summen var 780 mill. kr i 2014, 1003 mill. kr i 2015, 1190 mill. kr i 2016 og 1420 mill. kr i budsjettforslaget for 2017. For å oppfylle tunnelsikkerhetsforskrifta ble det tilsvarende innenfor ramma av frie midler lagt inn 272 mill. kr for 2015, 279 mill. kr for 2016 og foreslått 286 mill. kr for 2017. Disse midlene fordeles også etter særskilte kriterier.

Ut over ovennevnte generelle bevilgninger bevilges øremerkede midler til følgende tiltak på fylkesveg: Skredsikring, rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene og tilskott til gang- og sykkelveg. For 2017 summerer forslag på disse postene seg til 958,5 mill. kr.

SPØRSMÅL NR. 109**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes****Besvart 27. oktober 2016 av fiskeriminister Per Sandberg****Spørsmål:**

«I forslag til statsbudsjett skriver regjeringen at Veterinærinstituttet skal "prioritere kunnskapsutvikling og faglig arbeid som kan understøtte målene regjeringen har presentert i Meld. St. 16 (fiskeoppdrettsmeldinga).

Mener statsråden med dette at forskning som ikke understøtter målene i meldinga ikke skal prioriteres?»

BEGRUNNELSE:

I Prop. 1 S (2016–2017) under Post 50 Tilskudd til Veterinærinstituttet skriver regjeringen:

"I 2017 skal instituttet prioritere kunnskapsutvikling og faglig arbeid som kan understøtte målene regjeringen har presentert i Meld. St. 16 (2014–2015) Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett."

Svar:

Nei, selvsagt ikke.

I forslag til statsbudsjett står det at Veterinærinstituttet skal bidra til god beredskap, fiskehelse, mattrygghet og en bærekraftig forvaltning av havbruk og villfiskbestander gjennom forskning, diagnostikk, overvåking, risikovurdering og rådgiving.

Under overskriften for prioriteringer i forslag til budsjett løftes det som skal ha særskilt oppmerksomhet i 2017 frem. For Veterinærinstituttet innebærer dette at de i tillegg til å fortsette å følge opp de løpende oppgavene nevnt ovenfor, som er nødvendig for å nå regjeringens langsiktige mål og strategier for fiskeri- og havbrukspolitikken innenfor fiskehelse (og på enkelte områder innen sjømattrygghet), skal prioritere kunnskapsutvikling og faglig arbeid som kan understøtte målene regjeringen har presentert i Meld. St. 16. (2014–2015) Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett.

Hovedmålet med Meld. St. 16 (2014-2015) er økt verdiskaping basert på forutsigbar, bærekraftig vekst og bedre miljøtilpassing i oppdrettsnæringen. Veterinærinstituttet sitt bidrag til kunnskap om fiskehelse, samt introduksjon og spredning av sykdommer er viktig for å nå målet. I 2017 vil dette blant annet omfatte videre arbeid med å utvikle modellen for å anslå risiko for uakseptabel påvirkning av lakselus på villaks, samt utfordringer knyttet til resistens mot midler for bekjempelse av lakselus.

Å fortsette å følge opp regjeringens langsiktige mål og strategier for fiskeri- og havbrukspolitikken innebærer at forskningen innen instituttets kjerneområder skal videreføres. Det betyr at forskning som ikke knytter seg direkte til målene som er satt i Meld. St. 16 (2014-2015), men som bidrar til god beredskap, fiskehelse, mattrygghet og en bærekraftig forvaltning av havbruk og villfiskbestander fortsatt skal prioriteres.

SPØRSMÅL NR. 110

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Besvart 2. november 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Hva har vært utviklingen i andelen kapital og investeringer i venturefasen i Norge siden 2010 til i dag, fordelt på offentlig og private bidrag?»

BEGRUNNELSE:

Under næringskomiteens budsjettøring var det flere aktører som var bekymret for utviklingen i venturekapitalinvesteringer i Norge. I skillet mellom tidligfase (pre-såkn, såkn) og moden fase (feks oppkjøpsfond) finner vi venturefasen. Her er ofte venturekapitalinvesteringer nødvendig for å finansiere skalering av selskaper og produkter. Finnes det ikke tilgjengelig kapital til dette formålet blir det vanskeligere å skape nye, norske virksomheter.

Svar:

Det startes i underkant av 60 000 bedrifter i Norge årlig. I perioden mellom 2011 og 2014 identifiserte Statistisk Sentralbyrå om lag 800 høyvekstforetak i Norge. Ifølge Norsk venturekapitalforening (NVCA) ble det gjort ventureinvesteringer i om lag 60 nye bedrifter fra deres medlemmer i dette tidsrommet.

Innovasjon Norge og Investinor forvalter i hovedsak statens ordninger for å bedre tilgangen på kapital i tidlige faser i Norge. Innovasjon Norges pre-såknordning og såknordninger retter seg mot de tidligste fasene, mens Investinor investerer noe senere. Samtidig er det overlapp i faser mellom Investinor og Innovasjon

Norges egenkapitalvirkemidler, og ulike aktører både private og offentlige kan gjøre ulike vurderinger av hvilken fase man skal definere en bedrift inn i. I Prop. 1 S (2014-2015) Nærings- og fiskeridepartementet ble det redegjort for en gjennomgang av 35 av Investinors investeringer fra 2008 til og med 2014. Av investeringene var 14 gjort i oppstartsfasen, 18 i tidlig vekstfase og to i ekspansjonsfasen. Tidlig vekstfase kan synes å være den fasen som sammenfaller best med venturefasen, mens oppstartsfasen nok sammenfaller med det som ofte omtales som såknfasen. I dette svaret er det sammenlignet investeringer fra Investinor og de dataene vi har på ventureinvesteringer i Norge. Argentum har også investert i norske og utenlandske venturefond som gjør enkelte investeringer i Norge. Argentum har en eierandel på typisk 10-20 pst. i de nye venturefondene de har tilført kapital i senere år. Fondene eier igjen en andel av porteføljeselskapene. Statens eierandel i disse ventureinvesteringene blir derfor meget lav og indirekte. Investeringer fra såknfondene er heller omtalt nærmere.

Det er også annen offentlig kapital enn den som kanaliseres gjennom Innovasjon Norge og Investinor som bidrar med delfinansiering til venturekapitalinvesteringer. Jeg har ikke en uttømmende liste over disse. Enkelte norske bedrifter har fått investeringer fra aktører med medfinansiering fra EU og investorer med kapital fra offentlige aktører i andre land.

Omfanget av kapital og investeringer i venturefasen i Norge fra 2010 fram til i dag kan belyses både ved hjelp av statisikk fra NVCA og markedsovervåkingen til Argentum fondsinvesteringer. Statistikken fra NVCA er basert på egenrapportering fra medlemmer i foreningen og europeiske søsterforeninger. Argentum

samler selv data fra egne investeringer og en overvåking av offentlig tilgjengelig infomasjon.

Ingen av de ovennevnte metodene fanger opp ventureinvesteringer fra enkeltpersoner eller investerings-selskap som ikke er medlem i NVCA eller offentliggjør sine investeringer. For eksempel er medinvestorene i over halvparten av porteføljebedriftene til Investinor ikke registrert hos Argentum. Det er grunn til å tro at en stor andel av medinvestorene til Investinor heller ikke rapporterer til NVCA. Disse vil dermed trolig ikke fremkomme i totaltallet i framstillinger av venturekapitalmarkedet i Norge og fordelinger mellom privat og offentlig kapital.

Oversikten under viser antall ventureinvesteringer i Norge, basert på publisert statistikk fra NVCA, i perioden 2010-2014. Tallene fra NVCA er sammenlignet med antallet investeringer fra Investinor. Oversikten viser kun førstegangsinvesteringer slik at hver bedrift kun blir telt en gang. Merk også at Investinor høyst kan eie 49 pst. av et porteføljeselskap.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Q2
Antall totalt	48	28	22	17	21			
Antall Investinor	7	5	4	2	4	6	2	

Argentums markedsovervåking gir også informasjon om volumet av venturekapital som er reist i Norge og øvrige nordiske land og antallet førsteinvesteringer

fordelt på de samme landene. Grafene under er for tidsrommet 2008 til andre kvartal 2016, og er hentet fra Argentum.

Kapitalinnhenting til nordiske venturefond Venturefonds førsteinvesteringer

Investinor ble tilført 2,2 mrd. kroner i 2008. I statsbudsjettet for 2012 og revidert budsjett 2013 ble 1,5 mrd. og 500 mill. kroner (øremerket skog- og trenæringene) bevilget til selskapet. Investinors nyinvesteringer målt i kroner fra 2011-2016 er henholdsvis 113,6 mill. kroner, 166,1 mill. kroner, 35,5 mill. kroner, 152,9 mill. kroner, 24 mill. kroner og 41,5 mill. kroner. Investinor rapporterte ikke investeringsaktiviteten sin fordelt på nyinvesteringer og oppfølgingsinvesteringer før 2011.

Selv om det er reist relativt mye venturekapital i Norge i perioden 2008 til andre kvartal 2016 kan det synes som om Norge i mindre grad enn våre naboland har klart å tiltrekke ventureinvesteringer fra norske og utenlandske fond. Argentum har nylig gjort investeringer i to nye venturefond fra henholdsvis Northzone og Verdane, som begge har utspring i Norske eiermiljø. Den relativt store mengden privat kapital som blir skutt inn i nye norske og nordiske venturefond i 2016 vil ventelig bli investert i tiden fremover.

SPØRSMÅL NR. 111

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Audun Lysbakken

Besvart 28. oktober 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hvilke uavhengige forskningsmiljøer har fått oppdraget, når tok departementet første gang kontakt med disse, og hvordan er bestillingen formulert?»

BEGRUNNELSE:

I spørretimen 2. mars 2016 gav kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen følgende svar på spørsmålet om hvordan tilskuddsordningen med økt lærertetthet på ungdomstrinnet skulle evalueres:

"(...) jeg er enig i at vi trenger en vurdering av effekten for å se om det er reelle effekter eller ikke, og det må gjøres

gjennom et forskningsprosjekt. Vi kommer til å bestille noe som gjør at vi får det som forskermiljøet kaller høyest mulig evidensnivå."

og

"(...) jeg er enig i at vi trenger bedre informasjon, og derfor setter vi i gang en evaluering, som vi kommer til å legge opp sammen med uavhengige forskningsmiljøer."

Svar:

Utdanningsdirektoratet har som tilskuddsforvalter av det fireårige forsøket med økt lærertetthet på ung-

domstrinnet, lyst ut oppdraget med å evaluere ordningen. Utdanningsdirektoratet kunngjorde oppdraget 29.04.2016. Det ble gjennomført en to-trinns anskaffelse med frist for prekvalifisering 02.06 2016 og frist for endelig tilbud 12.08.2016. Utlysningen anga seks ulike problemstillinger som forskermiljøene skulle besvare:

1. Hvordan har ordningen bidratt til endringer i lærerressurser/-kompetanse ved skolene som deltar, sett opp mot andre skoler?
2. Har økt lærertetthet hatt effekt på elevenes læringsutbytte og læringsmiljøet ved skolene som deltar?
3. Kan effekter knyttes til kjennetegn ved skolene eller skolenes måte å organisere undervisningen på?

4. Kan effekter knyttes til kjennetegn ved elevene?
5. Hvilke effekter har tilskuddet hatt for elever med særskilte behov? Er det mulig å knytte endringer i omfanget av spesialundervisning til tilskuddet?
6. Finnes det utilsiktede effekter av ordningen, for eksempel på skoler som ikke har fått midler eller på andre trinn ved samme skole?

Fire forskerteam leverte tilbud. Tilbudene ble gjennomgått både i Utdanningsdirektoratet og av en ekstern fagperson med kompetanse i de metoder som er aktuelle her. Det er SSB, i samarbeid med Frischsenteret og FAFO, som har fått oppdraget. Det kommer en delrapport i desember 2016, og endelig rapport vil foreligge i desember 2017.

SPØRSMÅL NR. 112

Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Besvart 28. oktober 2016 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Spørsmål:

«Denne uken brakte NRK nye avsløringer om uakseptable forhold i pelsdyrnæringen. Tall fra Mattilsynet viser at de finner regelbrudd i nær halvparten av tilsynssakene. Dyrevernmeldingen fra 2003 ga næringen ti års frist på å skape en pelsdyrnæring med akseptabel dyrevelferd. Dette målet er ikke nådd, noe som understreker at pelsdyroppdrett er uforenlig med god dyrevelferd.

Er statsråden enig i at ambisjonene for dyrevelferd i Dyrevernmeldingen fra 2003 ikke er oppfylt og trolig ikke kan oppfylles?»

Svar:

Regjeringa har varslet ei melding til Stortinget om pelsdyrnæringa i løpet av hausten 2016. Meldinga vil bli lagt fram som planlagt. Problemstillingane representanten tek opp vil bli omtalt i meldinga. Eg ber på denne bakgrunn om forståing for at eg ikkje vil gå nærare inn på desse spørsmåla no.

SPØRSMÅL NR. 113**Innlevert 21. oktober 2016 av stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete****Besvart 27. oktober 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Når vil samferdselsministeren gje den naudsynte bestillinga til Statens vegvesen slik at planlegginga av E39 gjennom Gullkista i Breimsfjellet i Gloppen kommune kan setjast i gong?»

GRUNNGJEVING:

I februar i år svara samferdselsministeren på eit skriftleg spørsmål kring planlegging av E39 gjennom Gullkista i Breimsfjellet. Svaret var positivt for prosjektet, og Gloppen kommune har i månadsvis venta på at planlegginga skulle startast opp. Så langt har ikkje noko skjedd i saka.

Statens Vegvesen opplyste på eit møte tidlegare i oktober at årsaka til at ein ikkje kan starta planleggingsarbeidet er at det manglar konkret bestilling frå

Samferdselsdepartementet. Ei slik bestilling kunne kome i budsjettproposisjonen for 2017, men det vart eit vonbrot. Etter kvart har mange representantar frå regjeringspartia lova mykje, og forventningane til at lovnadene vert følgde opp er store.

Svar:

Statens vegvesen opplyser at det i 2016 er sett av vel 1 mill. kr til å gjennomføre eit forprosjekt for områda med dei to største flaskehalsane på strekninga, Gullkista og Jarbru. Arbeidet så langt har avklart at det må byggjast tunnelar både ved Gullkista og Jarbu, noko som er svært kostnadskrevjande. Det blir no vurdert om det er mogeleg å redusere kostnadene samstundes som vegstandarden blir tilfredsstillande. Prioritering av eventuelle tiltak på strekningane må avklarast gjennom arbeidet med Nasjonal transportplan 2018-2029.

SPØRSMÅL NR. 114**Innlevert 24. oktober 2016 av stortingsrepresentant Tor André Johnsen****Besvart 7. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Vil statsråden ta et initiativ til å endre praksis slik at redusert fartsgrense begrunnet i veiarbeid bare gjelder i de periodene det faktisk gjøres arbeider på veien?»

BEGRUNNELSE:

Mange opplever det problematisk at skilter som varsler fartsreduksjoner i forbindelse med veiarbeid ikke fjernes etter arbeidsdagens slutt. Begrunnelsen for fartsreduksjonen er at det pågår arbeid på strekningen og det svekker bilistene respekt for fartsgrensene at slik skilting ikke opphører i periodene det ikke arbeides på veistrekningen. Dette er en etablert praksis som er kompliserende for trafikkbilde og kan virke negativt for trafikksikkerheten.

Svar:

Etter gjeldende regler skal lengden på strekninger med nedsatt hastighet ikke være større enn nødvendig, og den midlertidige lavere fartsgrensen skal økes eller fjernes i perioder hvor trafikken etter en forsvarlighetsvurdering kan gå som normalt.

I enkelte tilfeller kan det likevel være riktig med nedsatt fart selv om det ikke arbeides på strekningen, for eksempel når veiens utforming er påvirket av veiarbeidet. Det er da viktig at trafikantene kan forstå hvorfor fartsgrensen er redusert, ettersom det er en sterk sammenheng mellom forståelse og etterlevelse når det gjelder fartsgrenser.

Statens vegvesen erkjenner at det i noen tilfeller kan være feil skilting, herunder feil bruk av fartsgrenser i forbindelse med arbeidsvarsling. Årsaker til dette kan være slurv, mangel på kompetanse, ikke tilstrekkelig kontroll mv.

For å bøte på dette arbeides det nå med å øke kunnskapen om regelverket for arbeidsvarsling. I tillegg foretas det en vurdering av kontrollomfanget.

SPØRSMÅL NR. 115

Innlevert 24. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ulf Leirstein

Besvart 31. oktober 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Vil statsråden foreta seg noe for å endre praksisen med høye lederlønninger i statseide selskaper?»

BEGRUNNELSE:

Aftenposten kunne for noen dager siden melde om at 33 av 42 ledere av heleide selskaper tjener mer enn statsministeren. Spørsmålsstiller mener staten bør føre en nøktern lederlønnspolitik. Det er spesielt uheldig med høye lederlønninger i statseide selskaper som tilsynelatende har et rent, allmennyttig formål. Eksempelvis tjener lederen i Posten Norge 7,6 millioner kroner, og Innovasjon Norge-lederen ifølge Aftenposten 2 516 000,-. Spørsmålsstiller er sterkt tvilende til at det ikke er mulig å finne kompetente ledere som er villige til å gjøre en innsats for den norske stat for et lønnsnivå som ligger på linje med statsministerens, ca. 1,7 millioner kroner.

Etter en folkeavstemning innførte Sveits for noen år siden et maksimumstak på lederlønninger i statlig eide selskaper. Studier der man har sett på de faktiske sammenhengene mellom lederes lønninger og bedriftenes resultater, viser at det er liten sammenheng mellom størrelsen på topplederes godtgjørelser og hvordan bedriftene gjør det (Jacquart & Armstrong, 2013).

For høye lederlønninger kan ifølge forskningen paradoksalt nok føre til dårligere resultatet. Professor i psykologi ved Universitetet i Oslo, Geir Kirkebøen, oppsummerer dette på følgende måte på psykologisk no:

«Insentiver i form av penger har vist seg å ha ingen eller negativ effekt på arbeid som involverer kompleks beslutningstaking, krever kreativitet etc., altså nettopp den type arbeidsoppgaver som bedriftsledelse innebærer.

Kort sagt er årsaken at slikt arbeid krever indre motivasjon, og at økonomiske insentiver har en tendens til å svekke denne indre motivasjonen (Deci & Ryan, 2013).»

Svar:

Det sentrale hensynet i statens forretningsmessige eierskap er høyest mulig avkastning over tid på investert kapital. I selskaper hvor staten har sektorpolitiske mål med eierskapet, skal målene oppnås mest mulig effektivt. Riktig utformet kan lønns- og insentivordninger bidra til verdiskaping i selskapene, og slike ordninger kan dermed ha betydning for oppnåelsen av statens mål med eierskapet. Dette er en viktig grunn til at staten som eier er opptatt av lønns- og insentivordninger.

I et bredere perspektiv bør ikke lønnsutviklingen bidra til å svekke Norges konkurransekraft. Jeg mener at utviklingen i lederlønninger i selskaper med statlig eierandel også har betydning i en slik sammenheng.

I Meld. St. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen) lagt frem i juni 2014, fremgår regjeringens forventninger til selskapene på lederlønnområdet. I tillegg har staten siden 2001 hatt Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel. Disse har til hensikt å angi hvilke forhold staten vil legge vekt på i sin stemmegivning når styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte er tema på generalforsamling eller foretaksmøte. Det er selskapet som har myndighet til å fastsette lønn og annen godtgjørelse til administrerende direktør og andre ledende ansatte.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) fastsatte nye retningslinjer for lederlønn i februar 2015, i tråd med det som ble varslet i eierskapsmeldingen. Hovedprinsippene i retningslinjene fra 2011 er videreført, så som at lederlønningene skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende og at det skal legges vekt på moderasjon. Det ble også gjort enkelte innstramminger

og andre endringer. Blant annet støtter staten som eier etter dette ikke lenger pensjonsopptjening for alderspensjon som overstiger maksimalgrensen i de skattefaviserte pensjonsordningene (p.t. 12 G). I publikasjonen Regjeringens eierpolitikk 2015 fremgår alle de sentrale endringene i de nye retningslinjene. Publikasjonen er tilgjengelig på NFDs nettsider.

Det er styret i det enkelte selskap som har ansvaret for å vurdere hvordan statens forventninger best kan følges opp. Som eier benytter vi eierdialogen til å følge opp statens forventninger til selskapene, også på lederlønsområdet. Gjennomsnittlig vekst i samlet godtgjørelse fra 2014 til 2015 i heleide selskaper hvor statens eierskap forvaltes av NFD var 3,4 prosent (selskaper hvor det var lederskifter i den aktuelle perioden er ikke inkludert). Selskapenes tilpasning til og etterlevelse av statens forventninger er en del av grunnlaget for evalueringen av styrets arbeid og forberedelser av styrevalg.

Jeg mener at det er liten tvil om at en konkurransekyktig lønn er viktig i rekrutteringen av ledende ansatte.

Derfor er staten som eier opptatt av at lederlønningene skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende. Selskapene som omfattes av retningslinjene er svært ulike, både når det gjelder størrelse, bransje og virksomhetsområde. Et lønnsnivå som ligger på linje med statsministerens, hvor det ikke tas hensyn til slike selskaps- og markedsspesifikke forhold, vil kunne svekke selskapenes evne til å tiltrekke seg og beholde de mest egnede lederkandidatene.

Jeg mener at godtgjørelsen til ledende ansatte også fremover bør fastsettes innenfor de rammene som fremgår av retningslinjene for lederlønn, og innenfor rolledelingen som følger av selskapslovgivningen og statens prinsipper for god eierstyring. Å ta over styrets myndighet er ikke veien å gå. Samtidig mener jeg det er viktig at vi fortsetter å oppfordre styrene og selskapene til å vise mest mulig åpenhet om forhold knyttet til lederlønn, slik at etterlevelsen av statens retningslinjer er klart synlig for både staten som eier og allmennheten.

SPØRSMÅL NR. 116

Innlevert 24. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ulf Leirstein

Besvart 1. november 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Mener statsråden vergemålsloven blir fulgt bra nok opp ute i kommunene, og mener statsråden at vi har gode nok erstatningsordninger i situasjoner der en verge misbruker eller går ut over sine fullmakter?»

BEGRUNNELSE:

Ifølge Gudbrandsdølen Dagingen hadde NN god økonomi da NN ble satt under vergemål 19. juni 2015. NN eide et gjeldfritt hus i Vestre Gausdal og hadde penger på bok, 250.000 i kontanter og en relativt god pensjon. Ti måneder senere var NN blakk og hadde 25.000 i utbetalte regninger.

Sønnen NN stanger hodet mot veggen. Han velger til slutt å levere inn en anmeldelse på vergen til lensmannen i Gausdal, som sender den videre til Gudbrandsdal politidistrikt. Der blir saken raskt henlagt, uten at NN får beskjed.

Ingen ser ut til å ville hjelpe NN og hans mor.

- Alt er borte eller ødelagt. Pengene er borte. Forsikringsselskapet vil ikke dekke tapet på en million for løsøret, sier NN.

Svar:

Vergemålsloven skal følges godt opp med fylkesmenene som lokal vergemålsmyndighet og Statens sivilrettsforvaltning som sentral vergemålsmyndighet. Verger har en viktig støtte- og bistandsfunksjon, og vergemålsloven setter rammer for utførelsen av vergeoppdraget og tilsyn med vergene.

Det kan likevel dessverre skje at en verge misbruker eller går utover sine fullmakter. Dette kan gi grunnlag for fratakelse av vergeoppdraget, og vergen kan også etter omstendighetene være erstatningsansvarlig for et eventuelt økonomisk tap. Alvorlige tilfeller kan også være en politisak, for eksempel dersom det er snakk om underslag av den vergetrengendes midler, for eksempel overtredelse av straffeloven §§ 324-326.

På generelt grunnlag kan jeg opplyse at fylkesmannen skal følge opp og ha tilsyn med vergen for å forebygge feil. Statens sivilrettsforvaltning har tilsyn med fylkesmennene. Opplysninger av betydning for tilsynet kan meddeles rette myndighet.

Det vil ikke være riktig av meg å kommentere den konkrete saken. Jeg kan likevel si at vedkommende fylkesmann har gjort kjent gjennom en pressemelding at han vil be Statens sivilrettsforvaltning se på saken som tilsynsmyndighet.

Spørsmål om erstatning

Regler om erstatning følger dels av vergemålslovgivningen og dels av alminnelige avtale- og erstatningsrettslige regler. En hovedregel er at den som har opptrådt uaktsomt eller uforsvarlig kan bli erstatningspliktig for den skaden som er påført skadelidte. Vergemålsloven har bestemmelser om vergens plikter, og eventuelle brudd på vergemålsloven vil kunne være grunnlag for erstatningsansvar. Verger kan også bli erstatningsansvarlige ved avtalebrudd og for å ha gått utenfor sine fullmakter. I sistnevnte tilfelle kan det også være et spørsmål om ugyldighet. Hvis ansatte hos fylkesmannen eller andre arbeidstakere uaktsomt har

voldt en skade, kan arbeidsgiveren være ansvarlig for dekke tapet, selv om arbeidsgiveren er uten skyld.

Det må være årsakssammenheng mellom den skadevoldende handlingen og skaden/tapet, og denne må falle innenfor det som må anses som en adekvat følge av handlingen. Kravet rettes mot den ansvarlige. Hvis vedkommende ikke erkjenner ansvar, kan kravet bringes inn for domstolene.

Generelt om henleggelse

Når det gjelder behandlingen av enkeltsaker på straffesaksområdet hører det under påtalemyndigheten, som i sin behandling av enkeltsaker på straffesaksfeltet ikke kan instrueres av politiske myndigheter. Jeg kan derfor ikke kommentere den delen av saksforholdet. Det jeg imidlertid kan opplyse er at en henleggelsesbeslutning truffet av påtalemyndigheten i politiet kan påklages til den stedlige statsadvokat. Anmelder har krav på en underretning om at det er foretatt en henleggelse. Dersom det er behov for å få klarhet i begrunnelsen for henleggelsen, bør anmelder i første omgang henvende seg til påtaleansvarlig i saken eller til politimesteren.

SPØRSMÅL NR. 117

Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan

Besvart 1. november 2016 av kulturminister Linda C. Hofstad Helleland

Spørsmål:

«Hvilke tanker har statsråden om finansieringsplanen for Saemien Sijte, skal hele prosjektet finansieres av tippemidlene?»

BEGRUNNELSE:

I fjor fikk ikke Saemien Sijte noen midler over statsbudsjettet, men fikk 3,5 millioner fra tippemidlene. Heller ikke i år har regjeringen foreslått penger over statsbudsjettet, men 5. oktober kunne vi lese på NRK.no at stortingsrepresentant Elin Agdestein fra Høyre lover 6 millioner - også disse hentet fra tippemidlene.

Svar:

Innledningsvis vil jeg presisere at Stortinget i budsjettforliket om statsbudsjettet for 2015 vedtok å bevilge 3 mill. kroner til oppstart av nytt, redusert forprosjekt for Saemien Sijte. Prosjektet om nytt forprosjektet fikk altså 3 mill. kroner i statsbudsjettet for i fjor, og midlene ble bevilget over kap. 2445 Statsbygg, post 30, Prosjektering av bygg.

Arbeidet med forprosjektet pågår, og Kulturdepartementet har høsten 2016 bevilget 6 mill. kroner fra overskuddet til Norsk Tipping til å ferdigstille forprosjektet. Dette er et ekstraordinært tilskudd som sikrer at det kan være full fremdrift i arbeidet med forprosjektet både i 2016 og 2017.

Beslutningen om å tildele 6 mill. kroner fra spillemidlene til å ferdigstille forprosjektet for Saemien Sijte har ingen påvirkning på valg av finansieringsmodell for prosjektet som helhet.

Den gjeldende prosedyren for samiske kulturbygg er at de skal bygges av Statsbygg gjennom husleieordningen i staten, hvis det skal ytes statlig bidrag. Prosjektet om Saemien Sijte følger denne modellen, og planlegges realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten.

I tråd med regelverket for behandling av ordinære prosjekter innenfor husleieordningen i staten, vil spørsmålet om å fremme startbevilgning og igangset-

ting av selve byggeprosjektet legges frem for Stortinget på ordinær måte. Investeringsmidler og kostnadsrammen til bygging av ordinære prosjekter innenfor husleieordningen fremmes normalt over statsbudsjettets kap. 2445 Statsbygg, post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter. Det vil imidlertid først være når forprosjektet er ferdigstilt at det kan tas stilling til gjennomføringen.

SPØRSMÅL NR. 118

Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Odd Omland

Besvart 2. november 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Hvilke ordninger er redusert i Nærings- og fiskeridepartementets bevilgning til Forskningsrådet, og hvor store er reduksjonene sammenlignet med 2015 og 2016?»

BEGRUNNELSE:

I regjeringens forslag til statsbudsjett side 31 står det: «Bevilgningene til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og FORNY2020 i Norges Forskningsråd, som ble økt betydelig i statsbudsjettet for 2016, foreslås videreført i 2017. Samtidig er midler til tematiske ordninger, re-

gional forskning og internasjonalt forskningssamarbeid foreslått redusert.» Spørsmålet gjelder hvilke ordninger dette er.

Svar:

Tabellen nedenfor viser fordeling av tilskuddet til Norges forskningsråd over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett per hovedformål for 2015, 2016 og 2017. Departementet vil i forbindelse med tildelingsbrevet til Norges forskningsråd for 2017 fastlegge fordeling av midler på ulike programmer og virkemiddel, i tråd med de føringer som er lagt i Prop. 1 S (2016-2017).

Fordeling av tilskudd per hovedformål (i 1000 kr)	2015*	2016*	2017**
Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid	1 265 943	1 427 405	1 445 448
Institutter og annen infrastruktur	577 620	581 637	578 779
Kommersialisering og nettverkstiltak	169 850	243 753	233 455
Andre tiltak	42 500	45 241	41 018
Sum	2 055 913	2 298 036	2 298 700

*Saldert budsjett

** Prop. 1 S

SPØRSMÅL NR. 119**Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Else-May Botten****Besvart 2. november 2016 av næringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Hva har vært den årlige bevilgningen til Innovasjon Norges etablerertilskudd fra 2013 til og med statsbudsjettet for 2017?»

BEGRUNNELSE:

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2017 spesifiserer ikke etablerertilskuddets del av post kap 2421.

Svar:

Innovasjon Norges landsdekkende etablerertilskuddsordning finansieres over kap. 2421, post 50 i statsbudsjettet. Det foreslås en samlet bevilgning på 543,5 mill. kroner på posten for 2017. Midlene på denne budsjettposten skal i hovedsak disponeres til ordningen med landsdekkende etablerertilskudd og til avsetning til tapsfond knyttet til ordningen med landsdekkende innovasjonslån og den landsdekkende garantiordningen.

Innovasjon Norge skal prioritere bruken av midlene på posten slik at selskapet i størst mulig grad bidrar

til å nå sine delmål om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Det er altså opp til selskapet å selv prioritere midlene mellom ordningene som finansieres av posten, gitt føringene i statsbudsjettet. Opplysninger om forventet forbruk for den landsdekkende etablerertilskuddsordningen for 2016 og 2017 må derfor baseres på anslag. Pr. 31.10.16 har selskapet gitt tilsagn om etablerertilskudd for 240 mill. kroner. Innovasjon Norge anslår et forbruk på opp mot 300 mill. kroner i 2016.

Ordningen ble styrket med 100 mill. kroner fra regjeringens ett-årige tiltakspakke for økt sysselsetting i statsbudsjettet for 2016, og disse midlene er foreslått tatt ut i 2017. Samtidig foreslås det å styrke ordningen med 20 mill. kroner. Innovasjon Norge anslår en ramme på 220-230 mill. kroner i 2017. Dette anslaget er usikkert og kan endre seg utover i 2017.

Innovasjon Norges rapporterer sitt forbruk på de ulike ordningene i sin årsrapport. I 2013 ga Innovasjon Norge tilsagn om 83 mill. kroner i landsdekkende etablerertilskudd. I 2014 ga selskapet tilsagn om 147 mill. kroner gjennom ordningen, og i 2015 var tallet 275 mill. kroner. I 2015 ble ordningen styrket med 60 mill. kroner i løpet av året, i Prop. 151 S (2014-2015) Endringer i statsbudsjettet 2015.

SPØRSMÅL NR. 120**Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Else-May Botten****Besvart 2. november 2016 av næringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Hva vil være de budsjettmessige konsekvensene for statsbudsjettet 2017 av å opprettholde Investinor som i dag?»

BEGRUNNELSE:

I regjeringens forslag til statsbudsjett foreslås det å endre mandatet til Investinor, herunder å trekke tilbake 1,25 mrd. i egenkapital, samt å tilføre 100 millioner i ny kapital med en tapsavsetning på 35 millioner.

Spørsmålet ber om avklaring på budsjettmessige konsekvenser av å ikke gjennomføre regjeringens forslag til endringer.

Svar:

Investinor ble etablert i 2008. Per andre kvartal 2016 er samlede tap på over 650 mill. kroner, herunder realiserte tap på over 300 mill. kroner og driftskostnader på om lag 350 mill. kroner. Summen av bokførte urealiserte gevinster fra investeringsporteføljen kompensere

rer i liten grad for dette per andre kvartal, men det kan komme verdiendringer.

I statsbudsjettet for 2017 foreslås dagens mandat lukket for nyinvesteringer, samtidig som et større beløp blir igjen i selskapet til oppfølging av dagens portefølje. De 1,25 mrd. kronene som foreslås trukket tilbake er midler som helt eller delvis ville gått til nyinvesteringer og oppfølging av disse i årene framover.

Erfaringene fra Investinors investeringsaktivitet, såkornfondene og andre risikokapitalvirkemidler tilsier at budsjetteringen bør ta høyde for at investeringer i tidlige faser innebærer betydelig risiko for tap for staten. Hvis selskapet skal videreføre sin virksomhet

innenfor de tidligere rammene – dvs. at det ikke trekkes ut 1,25 mrd. kroner, bør det på bakgrunn av den kunnskap vi nå har om sannsynligheten for tap vurderes å sette av et tapsfond på 35 pst. eller 438 mill. kroner på statens hånd, for å ivareta hensynet til realistisk budsjettering.

Hvis det nye mandatet ikke gis Investinor vil dette isolert sett gi en utgiftsreduksjon på 35 mill. kroner i 2017, jf. forslag til bevilgning over kap. 950, post 54. Videre kan forslaget til bevilgning til ny investeringskapital på 100 mill. kroner over kap. 950, post 96 utgå.

SPØRSMÅL NR. 121

Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn

Besvart 1. november 2016 av utenriksminister Børge Brende

Spørsmål:

«Kan utenriksministeren bekrefte at regjeringen vil følge opp Stortingsvedtak 623 fra i vår, som sier at Norge skal arbeide for et «rettslig bindende rammeverk» for å avskaffe atomvåpen?»

GRUNNGJEVING:

En resolusjon som innkaller til forhandlinger om et forbud mot atomvåpen i 2017 ligger på bordet og er ventet å få massiv støtte i FN. Det er ingen nyhet at FN vedtar resolusjoner til støtte for et forbud mot atomvåpen, men det er en historisk nyhet at denne resolusjonen er en del av en realistisk plan for å få på plass et forbud. Går resolusjonen igjennom, blir det forhandlinger i New York fra 27.-31. mars og 15. juni-7. juli 2017.

Sverige utenriksminister, Margot Wallström har uttalt at Sverige vil støtte resolusjonsforslaget «Taking forward multilateral nuclear disarmament negotiations». Også NATO-landet Nederland har valgt å ikke avvise dette resolusjonsforslaget, som er et realistisk forslag for å starte effektiv nedrustning av atomvåpen, i tråd med Stortingets nevnte vedtak.

Det er vanskelig å se hvordan Norges rykte som ledende innen nedrustning vil bli ivaretatt dersom man velger å kategorisk avvise nedrustningsresolusjoner med 80 prosent støtte blant verdens land.

Svar:

Regjeringen arbeider med utgangspunkt i Stortingets vedtak aktivt for å legge forholdene til rette for å nå det langsiktige målet om en kjernevåpenfri verden. Nedrustning og ikke-spredning er nøkkelen til å oppnå dette. Det er behov for konkrete og troverdige initiativ for å skape fremgang. Her har Norge aktivt bidratt med en rekke initiativer, blant annet for å gjennomføre atomavtalen med Iran og arbeidet for å minimere bruken av høyenergetisk uran i sivil sektor.

Norge har også tatt et initiativ for å styrke arbeidet med nedrustning gjennom å legge frem en egen resolusjon om verifikasjon i FN, som 177 land stemte for i 1. komité. Den er et tillitsbyggende initiativ. Målet er at verdenssamfunnet skal ha trygghet for at kjernevåpenstatene faktisk gjennomfører reduksjonene de måtte påta seg. Dette er avgjørende for at det skal være mulig å eliminere kjernevåpen.

Fra norsk side har vi også støttet andre sentrale resolusjoner for nedrustning og ikke-spredning i FN. Blant annet Japans resolusjon om veikart for avskaffelse av kjernevåpen, Canadas resolusjon om stans av produksjon av fissilt materiale og en resolusjon frontet av blant andre Sverige om å redusere beredskapsnivået for kjernevåpen. Sammen med disse andre resolusjonene danner vår resolusjon et godt grunnlag for å arbeide konkret og substansielt med nedrustning i de kommende årene.

Regjeringen engasjerte seg aktivt i Den åpne arbeidsgruppen for kjernefysisk nedrustning (OEWG)

tidligere i år. Vi arbeidet også for at Nedrustningskonferansen (CD) skulle enes om et arbeidsprogram som nettopp skulle se på de rettslige forutsetninger for å kunne sikre og opprettholde en verden uten kjernevåpen. Dessverre forhindret motstand fra Russland dette.

I vedtaket av 26. april fremgår det at «Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for en verden fri for atomvåpen og bidra til gjennomføring av Ikkespredningsavtalens (NPT) forpliktelser, innta en aktiv rolle som pådriver for ikke-spredning og for nedrustning med sikte på en balansert, gjensidig, irreversibel og verifiserbar avskaffelse av atomvåpen, og på dette grunnlaget arbeide langsiktig for et rettslig bindende rammeverk for å sikre dette målet.» Målsettingen er en nedrustningsprosess der også kjernevåpenstatene er med.

Landene Østerrike, Brasil, Irland, Mexico, Nigeria og Sør-Afrika la i høst frem resolusjonen «Taking forward multilateral nuclear disarmament negotiations». Resolusjonen tar til orde for å igangsette forhandlinger om forbud i 2017, med sikte på et forbud så snart som mulig. Initiativtakerne mener at et forbud nå i seg selv vil tvinge frem ytterligere kutt i antall kjernevåpen.

Dette betyr imidlertid at man vil innføre et forbud før man ruster ned. Dette er ikke i tråd med sekvenseringen i stortingsvedtaket, og heller ikke i tråd med NPTs artikkel VI. Det er heller ikke noen realistisk tilnærming for å få fart på nedrustningsprosessen. Om man starter med forbud, får man ikke kjernevåpenstatene med seg. Det bringer oss ikke nærmere en verden uten atomvåpen. Man risikerer også å vanskeliggjøre arbeidet for nedrustning i andre fora.

I tillegg til at alle resolusjonene i 1. komité har blitt målt opp mot om de faktisk bidrar til nedrustning og ikke-spredning, er det også avgjørende for Norge å velge en vei som er i tråd med våre NATO-forpliktelser. NATO støtter målet om en verden uten kjernevåpen, men slår samtidig fast at NATO vil være en kjernefysisk allianse så lenge slike våpen finnes. Det er ikke aktuelt for NATO-land å gå for en ensidig nedrustning på grunnlag av et forbud, mens atommakter som for eksempel Russland, Pakistan og Nord-Korea beholder sine våpen.

I dagens sikkerhetspolitiske klima er det svært viktig at alliansen står samlet og at Norge stiller seg bak NATOs politikk. Vi kan ikke legge til grunn en stykkevis tilnærming til NATOs strategi. USA har ved gjentatte anledninger tatt til orde for forhandlinger om nye og dype kutt i de kjernefysiske arsenalene, mens Russland dessverre ikke har vist vilje til å følge opp dette. Ingen NATO-land stemte for resolusjonen. Det er uttrykk for en felles oppfatning om at den ikke er i tråd med allianseforpliktelsene.

Regjeringen har stor forståelse for at mange er utålmodige og vil se raske fremskritt i nedrustningsarbeidet. Vi deler synet på at kjernevåpenstatene ikke gjør nok for å nå målet om en verden uten kjernevåpen. Vi må fortsette presset for nye reelle kutt i våpenarsenalene. Dette blir spesielt viktig når vi nå starter arbeidet frem mot neste tilsynskonferanse for NPT. Vi har et felles ansvar for å skape ny dynamikk og fremgang på dette området.

SPØRSMÅL NR. 122

Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal

Besvart 2. november 2016 av kulturminister Linda C. Hofstad Helleland

Spørsmål:

«Hva vil kostnaden være med å fullt og helt indeksregulere bevilgningen til Kulturrådet for 2017?»

BEGRUNNELSE:

Etter regjeringens budsjettforslag har en rekke organisasjoner og institusjoner uttrykt bekymring for sin økonomiske situasjon neste år.

Svar:

Bevilgningene til Norsk kulturråd er fra 2017 foreslått ført inn under ett budsjettkapittel – kap. 320 Norsk kulturråd. På kapitlet er det foreslått en driftsbevilgning på om lag 153 mill. kroner (post 01), og et tilskudd til Norsk kulturfond på om lag 894 mill. kroner (post 55). Under kapitlet er det foretatt en rekke tekniske endringer, som er omtalt i innledningen til budsjettkapitlet og i postomtalen, jf. Prop. 1 S (2016–2017) Kulturdepartementet, side 49.

Dersom en ser bort fra tekniske endringer i budsjettforslaget, som omfatter overføringer av utgiftsposter/-formål mellom utgiftskapitler og -poster, justeringer av utgifter som følge av endrete inntektsforutsetninger og konsekvensen av forslaget om å innføre en forenklet modell for premiebetaling til Statens pensjonskasse, er driftsbevilgningen på post 01 økt med 9,1 mill. kroner. Det inkluderer en økning på 7 mill. kroner til Norsk kulturråd for å etablere et nytt kontor utenfor Oslo, jf. omtalen under kap. 320, post 01 i Kulturdepartementets budsjettproposisjon. Den øvrige økningen på 2,1 mill. kroner tilsvarer en økning på 1,6 pst. fra 2016.

Bevilgningene til Norsk kulturfond på kap. 320, post 55 er tilsvarende foreslått økt med 11,9 mill. kroner, etter at det er tatt hensyn til de tekniske endringene på posten. Det tilsvarer en økning på 1,3 pst. fra 2016.

Utviklingen i statsbudsjettets utgifter kan beskrives ved den underliggende utgiftsveksten. Fra 2016 til 2017 anslås denne til å være 1,7 pst., mens veksten i løpende kroner anslås til 4,1 pst. Statsbudsjettets prisvekst er dermed anslått til 2,4 pst., jf. Prop 1 S (2016–2017) Gul bok, side 18.

Regjeringen vil bygge sin politikk på en effektiv bruk av fellesskapets ressurser. Regjeringen har derfor innført en effektiviserings- og avbyråkratiserings-

reform, som forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. Reformen, som skal gi insentiver til mer effektiv statlig drift og skape handlingsrom for prioriteringer i statsbudsjettet, medfører en årlig overføring som tilsvarer 0,5 pst. av alle driftsbevilgninger som bevilges over statsbudsjettet. Norsk kulturråd er, som andre statlige virksomheter, underlagt effektiviseringskravene som følger av denne reformen. I tillegg er det for 2017 hentet ut gevinster som følge av overgang til bruk av digital post i statsforvaltningen, jf. omtale i Prop. 1 S (2016–2017) Kulturdepartementet, side 15.

Norsk kulturfond er som øvrige poster i kulturbudsjettet omfattet av regjeringens omprioriteringer på feltet. Kulturdepartementets bevilgningsforslag er fordelt på en lang rekke kulturelle virksomheter, stipend- og tilskuddsordninger som er innrettet mot hele bredden av norsk kunst- og kulturliv. Den brede fordelingen er viktig og bidrar bl.a. til å opprettholde tilbud innen kunst, kultur og frivillighet over hele landet som kommer flest mulig til gode. Gjennom omprioriteringer har regjeringen styrket eksisterende tiltak og opprettet enkelte nye, med sikte på å motvirke ledighet, styrke kulturell og kreativ næring, bidra til offentlig-privat samarbeid og til et mangfoldig og inkluderende kulturliv.

SPØRSMÅL NR. 123

Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Karin Andersen

Besvart 1. november 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Kvalitet i mottak er viktig. I anmodningsvedtak 436 bes regjeringen: vurdere modeller som legger til rette for kommuner og frivillige organisasjoner som ønsker å etablere og drive mottak. Nå bygges kapasiteten ned. Det er avgjørende viktig at mottak med høy kvalitet og gode resultater på integrering får fortsette.

På hvilken måte har regjeringen fulgt opp stortingets anmodning og hvordan sikres det at ikke kun pris, men kvalitet blir styrende for nedbygging og nye kontrakter?»

BEGRUNNELSE:

Flere høringsinstanser har under budsjettføringene påpekt at nå teller kun pris på hvilke mottak som får drive

videre, kvalitet og oppnådde resultater på integrering teller ikke. Det er også kommunale mottak med gode resultater som legges ned, uten at Stortingets anmodning om å legge til rette for at flere slike, ser ut til å ha hatt noen innvirkning på beslutningen.

Svar:

Ansvar for opprettelse, drift og nedleggelse av asylmottak er delegert fra Justis- og beredskapsdepartementet til Utlendingsdirektoratet (UDI). I dette ligger et ansvar for å tilpasse mottakskapasiteten til det behovet som til enhver tid eksisterer.

Det vises til omtale av oppfølgingen av anmodningsvedtak 434:6, som dette spørsmålet gjelder, under pkt. 2.2.1. i Meld. St. 30 (2015-2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk, samt i Prop.

1 S (2016-2017). Regjeringen mener at det nå ikke er aktuelt å innføre en ny modell for mottaksetablering, særlig på grunn av utfordringer knyttet til fleksibilitet ved behov for rask opp- og nedbygging. I Innst. 399 S (2015-2016) til Meld. St. 30 (2015-2016) tar Kommunal- og forvaltningskomiteens flertall til etterretning «at regjeringen ikke anser det som aktuelt å innføre en ny modell for mottaksetablering nå». Flertallet viser i den sammenheng til «viktigheten av å redusere kostnadene ved etablering av mottaksplasser», og til at «UDI har fått i oppdrag å få ned gjennomsnittlige utgifter per beboer i mottak». Flertallet viser videre til at det «må iverksettes tiltak for å sikre god konkurranse og god tilgang på mottaksplasser slik at man sikrer at fellesskapets midler i størst mulig grad går til drift av mottakene». For å legge til rette for at flere kommuner og frivillige organisasjoner kan legge inn tilbud, vil UDI, i den grad det er mulig, legge inn lengre frister i den enkelte konkurranse. UDI skal aktivt oppfordre kommuner og frivillige organisasjoner til å etablere og drive mottak, og skal innenfor rammene av anskaffelsesregelverket og statsstøtteregeverket legge til rette for at disse aktørene kan være driftsoperatører for mottak.

Etablering og drift av mottak er konkurranseutsatt. At mottakssystemet er konkurranseutsatt antas å bidra til kostnadseffektivitet og nødvendig fleksibilitet i et system der kapasitetsbehovet kan svinge mye på kort tid. Det er opp til UDI å gjøre en avveining mellom hensynet til et kostnadseffektivt mottakssystem og hensynet til å kunne tilby asylsøkere lovpålagt innkvartering.

Svingningene i antallet asylkomster og usikkerheten knyttet til ankomstprognosene har aldri vært større enn det siste året. Det har vært svært vanskelig å dimensjonere mottakskapasiteten, og det har blitt brukt

betydelige midler til å betale for innkvarteringskapasitet. Jeg viser til brev 11.10.2016, som jeg har mottatt fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende kostnader knyttet til ubrukte mottaksplasser, og mitt svar 25.10.2016. Jeg viser også til anmodningsvedtak 434:7 (2015-2016) hvor Stortinget ber regjeringen om å gjennomføre tiltak for å redusere kostnadene ved etablering av nye mottaksplasser. Jeg har i Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev til UDI for 2016 gitt direktoratet konkrete føringer om å redusere bruken av kostbare innkvarteringsløsninger så mye som mulig i 2016.

UDI har utarbeidet interne rutiner for nedbygging av mottakskapasitet, IM 2010-039. Den aktuelle internmeldingen er offentlig tilgjengelig på UDIs hjemmesider, www.udi.no. Etter disse rutinene vurderes og rangeres mottakene etter kriterier som pris, innhold i drift, innkvarteringstilbudet, organisatoriske og administrative forhold og tjenestetilbudet i vertskommunen. Videre foretar UDI en skjønnsmessig vurdering av ulike forhold, herunder behovet for å beholde mottak med spesiell nøkkelkompetanse og at ulike kategorier driftsoperatører skal være representert. UDI åpner også for å vektlegge andre momenter, avhengig av situasjonen på det tidspunktet et mottak legges ned.

Både ved vurderingen av nedleggelse av mottak og ved inngåelse av nye kontrakter foretar UDI en helhetlig vurdering i det konkrete tilfellet, hvor pris ses i forhold til kvalitet. Det mest tungtveiende hensynet er for tiden pris. Det betyr likevel ikke nødvendigvis at mottak med gode kvalitetsmessige resultater legges ned. Det er ikke slik at mottak med best kvalitet alltid er dyrest.

SPØRSMÅL NR. 124

Innlevert 25. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kari Kjønås Kjos

Besvart 7. november 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Kan helse- og omsorgsministeren redegjøre for om kompetansesatsingen mastergrad i klinisk avansert sykepleie er gjort kjent i kommunene og har statsråden noen formening om hvorfor tilbudet ikke utnyttes godt nok?»

BEGRUNNELSE:

Gjennom primærhelsetjenestemeldingen har regjeringen skissert fremtidens helsetjeneste – pasientens helsetjeneste. Det er i den lagt vekt på viktigheten av å bygge opp et mer helhetlig tjenestetilbud spesielt for å kunne møte befolkningens endrede og utvidete behov som følge av flere, sammensatte og kompliserte sykdommer.

I meldingen påpeker regjeringen at første skritt for en helhetlig tjeneste fordrer en samlokalisering av tjenester og personell og anbefaler opprettelse av primærteam. En slik ny organisering av tjenester vil føre til at personellgrupper får nye oppgaver og roller, og flere vil ha behov for økt klinisk kompetanse hvorav noen på masternivå.

Med dette som utgangspunkt ble mastergrad innen klinisk avansert sykepleie utviklet og opprettet etter en modell av «Nurse practitioners». Denne modellen har fått en utvidet rolle i helsetjenesten i flere land. «En nurse practitioner er definert som en autorisert sykepleier som har tilegnet seg kunnskap på ekspertnivå, ferdigheter i kompleks beslutningstaking samt klinisk kompetanse til en utvidet funksjon» (Meld.St. 26, s. 60) mastergrad anbefales som minstekrav.

Utdannelsen har i 2015 og 2016 blitt tilbudt sykepleiere i helse- og omsorgstjenestene i form av 2-årig fulltidsstudie eller 4-årig deltidstudie.

Ved fulltidsstudie kan kommunene søke om lønnstilskudd fra staten på 25 000 kr. såfremt kommunen selv dekker minimum 25 000.

I Norge i 2015 var det i følge SSB nærmere 30 000 sykepleieårsverk i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene. Sett i forhold til det vi vet om utbredelsen av deltid er det rimelig å anta at antall sykepleiere er en god del høyere. Derfor er det bekymringsfullt at bare 89 personer har søkt og mottatt lønnstilskudd. Derfor er det bekymringsfullt at bare 89 personer har søkt og mottar lønnstilskudd.

Svar:

Avansert klinisk sykepleie er, som representanten skriver, ett av flere tiltak for å møte bærekraftutfordringene vi står fremfor. Veksten i behov for tjenester i kommunene gjør det nødvendig å utnytte de samlede ressursene bedre. Flere brukere med større og faglig sett mer komplekse behov har betydning for kompetansebehovet i hele den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Det er blant annet behov for personell med breddekompetanse på høyt nivå, og det er her utdanningen i avansert klinisk sykepleie kommer inn. Tiltaket er, som representanten kjenner til, omtalt i Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, og inngår i Kompetanseløft 2020. I oppfølgingen av stortingsmeldingen ble det opprettet et lønnstilskudd til avansert klinisk masterutdanning for sykepleiere ansatt i kommunene. Det statlige tilskuddet dekker 25 pst. av brutto årslønn, ikke avgrenset til 25 000 kroner slik representanten skriver. Tilskuddet gis under forutsetning av at kommunen selv dekker minimum 25 pst. av bruttolønnen i permisjonstiden.

En avansert klinisk sykepleier kan få ansvar for nye og andre oppgaver enn hva som tradisjonelt tillegges

de kommunalt ansatte sykepleierne. Men dette fordrer at kommunene kjenner til, samt ser nytte og behov for en slik organisering. Vi vet at det kan ta tid før man får utnyttet nye ordninger fullt ut, både fordi kommunene må bli kjent med at ordningen eksisterer, og fordi det krever at kommunene tenker nytt om organiseringen av sitt personell, samt fordeling av oppgaver og ansvar. Signalene vi har fått fra kommunene tyder på at de er lite kjent med hvordan de kan benytte seg av kompetansen til en avansert klinisk sykepleier.

Helsedirektoratet jobber aktivt for å gjøre ordningen kjent. Blant annet ble det invitert til et seminar i februar 2016, der de ansvarlige på de ulike studiestedene, Sykepleierforbundet, KS og flere kommuner deltok. I tillegg til utfordringene med manglende kjennskap til ordningen i kommunene, ble det i seminaret pekt på at det er stor variasjon i utdanningstilbudene som det søkes støtte til. Det er per i dag få studiesteder som tilbyr rendyrkede mastergradsprogrammer i avansert klinisk sykepleie. Det er en utfordring at tilbudene i for liten grad tar utgangspunkt i de behov helsetjenesten har. Det er derfor behov for en gjennomgang av hvilke tilbud som finnes, og hva som bør være innholdet i en slik klinisk master. Helsedirektoratet har fått i oppdrag å gjennomgå eksisterende videreutdanningstilbud og vurdere behovet for å etablere avansert klinisk videreutdanning på masternivå rettet mot den kommunale helse- og omsorgstjenestens behov.

Det har, som representanten skriver, vært færre søkere til ordningen i 2015 og 2016, enn ønsket. Samlet for 2015 og 2016 har 67 sykepleiere fått støtte fra ordningen. Samtidig er det en nær dobling av antall søknader i 2016 sammenlignet med 2015. Dette er svært positivt og signaliserer at vi er på rett vei.

SPØRSMÅL NR. 125**Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Iren Opdahl****Besvart 1. november 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Når tar statsråden sikte på å endre underholdskravet tilbake til tidligere nivå og hvilke overgangsregler vil gjelde for søknader fremmet mellom 9. mai og datoen det tidligere underholdskravet gjeninnføres?»

BEGRUNNELSE:

Det vises til Stortingets behandling av Endringer i utlendingsloven mv. (innstramminger II) Prop. 90 L (2015-2016), Vedtak 851, hvor Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endret lov- og regelverk for familiegjennforening hvor gjeldende unntak fra underholdskravet videreføres, og hvor kravet til inntektsnivå i bestemmelsene om underholdskrav tilbakeføres til tidligere nivå. I mai 2016 ble underholdskravet i utlendingsforskriften økt fra 253 700 til 306 700 kroner. Un-

der voteringen over innstrammingsforslaget sa flertallet på Stortinget seg uenige i denne økningen. Departementet ble bedt om å komme tilbake med et nytt og mer rettferdig forslag som tilbakefører underholdskravet til tidligere nivå og beholder gjeldende unntaksregler. Det er også viktig at det blir etablert overgangsregler slik at ingen blir tvunget til å avvente å fremme søknad i påvente av en endring i underholdskravet.

Svar:

Vedtak nr. 851 i Innst. 391 L (2015–2016) om å tilbakeføre underholdskravet til tidligere nivå, blir fulgt opp i forbindelse med vedtak nr. 859 i samme innstilling om endrede tidsfrister for å søke familiegjennforening. Justis- og beredskapsdepartementet tar sikte på å gjennomføre disse endringene ved årsskiftet. Vi vil komme tilbake til overgangsregler i forbindelse med dette.

SPØRSMÅL NR. 126**Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stine Renate Håheim****Besvart 1. november 2016 av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Kan statsråden gi en samlet oversikt over hvilke kommuner disse arbeidsplassene er eller skal flyttes til?»

BEGRUNNELSE:

I spørretimen 12. oktober i år uttalte statsråden at «totalt er det fattet vedtak om å etablere eller flytte ut om lag 390 arbeidsplasser så langt i denne stortingsperioden».

Svar:

Regjeringen vektlegger arbeidet med å lokalisere statlige arbeidsplasser i hele landet. Nye retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig

tjenesteyting ble fastsatt høsten 2014. Retningslinjene omfatter i dag statsforvaltningen, det vil si ordinære forvaltningsorgan, forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og forvaltningsvirksomheter, men regjeringen har også besluttet at flere statsforetak skal lokaliseres utenfor Oslo.

Regjeringen arbeider også med en plan for utlokalisering av statlige arbeidsplasser, som skal utformes i samarbeid med Venstre.

Jeg har tidligere oppgitt at regjeringen har tatt beslutninger som innebærer at om lag 390 arbeidsplasser blir flyttet ut eller lokalisert utenfor Oslo. Listen over antall arbeidsplasser har økt til 428 siden den gang. Arbeidsplassene er eller skal lokaliseres til følgende kommuner:

• Bergen	123 arbeidsplasser
• Stavanger	80 arbeidsplasser
• Kristiansand	60 arbeidsplasser

• Vadsø	50 arbeidsplasser	• Ås	12 arbeidsplasser
• Trondheim	40 arbeidsplasser	• Hønefoss	8 arbeidsplasser
• Tønsberg	34 arbeidsplasser	• Lillehammer	6 arbeidsplasser
• Tromsø	15 arbeidsplasser		

SPØRSMÅL NR. 127**Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Stine Renate Håheim****Besvart 1. november 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Hva har statsråden gjort for å etablere et samarbeid med respektive myndigheter i Irak og kurdiske selvstyremyndighetene i Irak når det gjelder gjennomføring av et identitetsavklaringsprogram for irakere?»

BEGRUNNELSE:

I behandlingen av Dokument 8:142 S (2014-2015) ba Stortinget regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om et tidsavgrenset identitetsavklaringsprogram for irakiske statsborgere som har fått avslag på søknad om norsk statsborgerskap på grunnlag av manglende dokumentert identitet. I et svar datert 19.09.16 til representanten Heikki Eidsvoll Holmås skriver statsråden at «UDI vil som en oppfølging av Stortingets vedtak sende enkelte saker til verifisering i tiden fremover. Det er nødvendig med erfaringer med

verifisering for å gi en nærmere anbefaling om et tidsavgrenset identitetsavklaringsprogram for irakere».

I rapporten «Identitet: irakere i Norge» anbefalte Nasjonalt ID-senter at «man i større grad benytter seg av verifiseringsmulighetene opp mot de kurdiske selvstyremyndighetene». Også NOAS peker på at et samarbeid med irakiske og kurdiske myndigheter er viktig for å sikre en tilfredsstillende kvalitet i arbeidet.

Svar:

Stortingets vedtak nr. 505 (2015-2016) er til behandling i departementet. UDI har som en oppfølging av Stortingets vedtak sendt saker til verifisering. Det er nødvendig med erfaring fra disse sakene for å gi en nærmere anbefaling om et tidsavgrenset identitetsavklaringsprogram for irakere. Jeg vil legge frem et svar for Stortinget så snart saken er ferdig utredet.

SPØRSMÅL NR. 128**Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Karin Andersen****Besvart 2. november 2016 av innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Flere kommuner har nå gjort et stort forarbeid for å kunne motta flyktninger som har medført store økonomiske kostnader. Nå er behovet redusert og det er uklart hvor mange som skal bosettes. I tillegg foreslår regjeringen å legge om tilskuddsordningen for enslige

mindreårige asylsøkere, noe som gjør at kommunene får mindre enn før.

Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at kommunene ikke må ta regningen for usikkerheten knyttet til bosetting?»

BEGRUNNELSE:

I Trønderavisa den 21.10 kan vi lese om flere kommuner i Trøndelag som har trukket seg fra å motta flyktninger, eller som Inderøy kommune som får beskjed om at de skal motta færre enslige mindreårige, selv om det ikke gjør at kostnadene deres blir mindre.

Inderøy kommune har sendt et tverrpolitisk brev til regjeringen der de opplyser om problemet, og at kommunen ikke har mulighet til å planlegge eller hvite hvordan dette påvirker budsjettene. I tillegg til at de er kritiske til en ny finansieringsmodell for enslige mindreårige asylsøkere som gjør det hele enda mer usikkert for kommunene.

Staten er fullstendig avhengig av at kommunene stiller opp i situasjoner med mange flyktninger som skal bosettes. Den positiviteten og innsatsviljen kommunene nå har vist, kan ikke belønnes med å måtte sitte igjen med store utgifter de ikke får kompensert i en rimelig overgangsperiode.

Uten en løsning på utgiftsdekking, vil neppe viljen til å bidra så sterkt som kommuner som Inderøy har gjort, kunne forventes framover. Det vil være svært negativt for god integrering.

Svar:

Spørsmålet er besvart i samråd med Barne- og likestillingsdepartementet.

Kommunene har bosatt flere enslige mindreårige hittil i år enn i hele 2015, som var et rekordår. I 2016 har kommunene stilt seg positive til å bosette flere enslige mindreårige enn det som har vist seg å bli det reelle behovet. Jeg ønsker å gi honnør til kommunene for den ekstraordinære innsatsen.

Kommunene har vedtak om å bosette 2 940 enslige mindreårige i 2016. Den siste prognosen fra september viser at det vil være behov for å bosette et sted mellom 1 550 og 2 000 i år. Ved utgangen av september var 1 047 enslige mindreårige bosatt. IMDi har fortløpende informert kommunene om endringer i bosettingsbehovet.

Kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger mottar integreringstilskudd og et særskilt tilskudd for hver bosatte enslige mindreårige. Tilskuddenes innretning tar høyde for at kommunene også har utgifter for planlegging og tilrettelegging før bosetting. Innenfor dagens praksis kan kommunene i tillegg få refusjon for 80 % av utgiftene til kommunale barnevernstiltak til enslige mindreårige, utover en kommunal egenandel. Med dagens ordning må kommunene dekke 20 % av utgiftene til kommunale barnevernstiltak selv. Innenfor gjeldende retningslinjer for skjønnsdeling, er det også rom for at fylkesmannen kan tildele skjønnsmidler.

Regjeringen har i budsjettet for 2017 foreslått at ordningen med refusjon av 80 % av utgiftene legges om til en ordning med fast tilskudd og at tilskuddet slås sammen med særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger. Det skal ikke stilles krav om at det fattes barnevernsvedtak for å utløse tilskuddet.

Alle midlene fra refusjonsordningen vil fortsatt gå til kommunene. Omleggingen av ordningen fører ikke, isolert sett, til endringer i de gjennomsnittlige overføringene til kommunene per enslige mindreårige flyktning. Omleggingen skal bidra til mer forutsigbare rammebetingelser for kommunene ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger.

Regjeringen har i budsjettet for 2017 i tillegg foreslått en utvidelse av tilskuddsperioden for Tilskudd ved bosetting av personer med alvorlige, kjente funksjonshemminger og/eller atferdsvansker. Det gir kommunene større sikkerhet ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger med særlige behov.

Høsten 2015 var utfordrende både for kommunene og staten, men vi håndterte situasjonen sammen. Nå er situasjonen en annen, men den er fortsatt utfordrende. Samarbeid og gjensidig god informasjonsutveksling er helt nødvendig i dette arbeidet.

Jeg vil følge med på utviklingen i tiden fremover, og jeg vil ha et møte med KS snart der denne problemstillingen vil bli diskutert. Innenfor gjeldende retningslinjer for skjønnsdeling, er det også rom for at fylkesmannen kan tildele skjønnsmidler.

SPØRSMÅL NR. 129**Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Dag Terje Andersen****Besvart 1. november 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Vil regjeringen komme med klarere regler for dugnadsarbeid, og når kan vi i så fall forvente at dette blir lagt frem?»

BEGRUNNELSE:

Direktoratet for arbeidstilsynets vedtak om pålegg om minstelønn og føring av timelister for det Smiths venner-eide selskapet Fjordteam ble i følge Bygg.no mandag opphevet av Arbeids- og sosialdepartementet.

Svar:

Jeg forstår spørsmålet fra stortingsrepresentanten slik at det dreier seg om dugnadsarbeideres arbeidsrettslige stilling.

Mitt utgangspunkt, som jeg oppfatter at det er bred enighet om, er at dugnadsarbeid verken er eller bør være likestilt med ordinært arbeid og derfor heller ikke bør være underlagt arbeidsrettslig lovgivning. Dugnads- og frivillighetsarbeid står sterkt i Norge og er av uvurderlig samfunnsmessig betydning. Etter mitt syn bør vi være varsom med regelverksinitiativer som kan virke hemmende på frivilligheten.

Den arbeidsrettslige lovgivningen gjelder virksomheter som sysselsetter arbeidstaker. Å være arbeidstaker er dermed vilkåret for at lovene kommer til anvendelse. Spørsmålet om en person som utfører arbeid er å anse som arbeidstaker eller ikke, må avgjøres

etter en konkret og skjønsmessig helhetsvurdering, hvor en rekke momenter utviklet gjennom rettspraksis tillegges vekt. Det er ikke av betydning hva man kaller arbeidsforholdet; det er realiteten i forholdet som er avgjørende. Momenter som taler for at det foreligger et arbeidstakerforhold er blant at det gjelder en personlig arbeidsplikt, og at arbeidsgiver leder og kontrollerer arbeidet. Det sentrale er, slik blant annet Høyesterett har uttalt i sine avgjørelser, at de som har behov for vern skal få vern.

Arbeidstakerbegrepet vil også kunne omfatte ulønnet arbeid. I den avgjørelsen som det vises til i begrunnelsen for spørsmålet, minner derfor departementet om at det ikke er utelukket at ulønnet dugnadsarbeid vil kunne falle innenfor de aktuelle lovene. I den konkrete saken som stortingsrepresentanten viser til, kom imidlertid departementet etter en konkret rettslig vurdering til at det ikke forelå et arbeidstakerforhold. Departementet la i saken blant annet vekt på at de frivillige selv kan bestemme om de skal arbeide, når de skal arbeide, og hva de skal arbeide med, og at manglende oppmøte ikke vil eller kan sanksjoneres. Etter departementets vurdering forelå det derfor ikke personlig arbeidsplikt eller plikt til å underordne seg arbeidsgiverens ledelse og kontroll av arbeidet slik disse momentene tradisjonelt forstås, og at de grunnleggende vernebehov som skyldes underordnings- og avhengighetsforhold ikke var framtrepende i saken.

Jeg nevner for ordens skyld at arbeidsmiljøloven har reguleringer som pålegger virksomheter å sørge for et forsvarlig arbeidsmiljø, også for andre enn egne arbeidstakere.

SPØRSMÅL NR. 130**Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kirsti Bergstø****Besvart 3. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Kommer regjeringen til å innføre et mer normalt format på honnørkortene, for eksempel på størrelse med et normalt bankkort?»

BEGRUNNELSE:

Honnørkort har et format som er gammeldags og utdatert, og som for mange oppleves upraktisk og stigmatiserende. Kortet er en forholdsvis stor papirlapp som er

påskrevet for hånd. Dette er både upraktisk og gjør det svært lett å kopiere eller forfalske disse honnørkortene.

Et mer praktisk og sikkert format kunne for eksempel vært kredittkortstørrelse. Andre kort som utstedes av Nav har dette formatet.

Svar:

Det har vært vurdert å erstatte dagens tilleggslegitimasjon for honnørrabatt i kollektivtransporten for uførepensjonister med et fullverdig legitimasjonskort med bilde. En har imidlertid kommet til at en fortsatt vil basere seg på en ordning med tilleggslegitimasjon, som må vises sammen med annen gyldig legitimasjon med bilde. Det arbeides nå med å utforme et kort i bankkortformat og med forbedret kvalitet.

SPØRSMÅL NR. 131

Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jenny Klinge

Besvart 3. november 2016 av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Midsund kommunene, som har gjort vedtak om sammenslåing med Molde og Nesset, mister i følge opplysninger fra kommunen 50 % av småkommunetilskuddet fra 2016 til 2017.

Hva skyldes dette?»

BEGRUNNELSE:

Etter regjeringens forutsetninger skal kommuner som gjorde vedtak om sammenslåing innen 1. juli 2016, beholde basistilskudd og småkommunetilskuddet uavkortet i 15 år og deretter nedtrapping over 5 år. Som sammenslåingskommune, skal Midsund komme inn under denne ordningen. Det er derfor behov for å få klarhet i hvordan småkommunetilskuddet kan bli redusert som en konsekvens av det framlagte statsbudsjettet for 2017.

Svar:

Kommuner som slår seg sammen i løpet av reformperioden, vil kvalifisere for de gode økonomiske virkemidlene i kommunereformen. Den nye kommunen, bestående av Midsund, Molde og Nesset, vil på tidspunktet for sammenslåingen motta inndelingstilskudd som kompensasjon for bortfall av basistilskudd og småkommunetilskudd som følge av sammenslåingen. Tidligere har praksis vært at inndelingstilskuddet er beregnet med utgangspunkt i det inntektssystemet som gjaldt året før sammenslutningen fant sted. Som

tidligere varslet, skal inndelingstilskuddet for alle kommuner som slår seg sammen i denne reformperioden (nasjonale vedtak i løpet av 2017) beregnes ut fra inntektssystemet i 2016, selv om sammenslutningen ikke finner sted før i 2020. Som en del av den nye kommunen får dermed Midsund kommune beholde fullt basistilskudd og småkommunetilskudd gjennom inndelingstilskuddet i 15 år, før inndelingstilskuddet trappes ned over 5 år. Videre vil den nye kommunen få engangsstøtte og reformstøtte. Fra 2017 vil den nye kommunen også få regionsentertilskudd.

Fra og med 2017 trer det nye inntektssystemet for kommunene i kraft. Dette gjelder for alle kommuner, uavhengig av om de har vedtatt å slå seg sammen eller ikke. Som en del av endringene i inntektssystemet fra og med 2017, er dagens småkommunetilskudd slått sammen med distriktstilskudd Sør-Norge, til et nytt distriktstilskudd Sør-Norge.

Småkommunetilskuddet videreføres som et eget småkommunetillegg innenfor det nye tilskuddet. For å målrette tilskuddene mer mot kommuner med reelle distriktsutfordringer, differensieres satsene i småkommunetillegget etter kommunenes verdi på distriktsindeksen, på samme måte som satsene er differensiert innenfor dagens distriktstilskudd Sør-Norge. Kommuner med en verdi på distriktsindeksen som er lavere enn 35, får småkommunetillegg etter full sats, mens kommuner med høyere verdier får tillegget etter lavere satser.

Midsund kommune har en verdi på distriktsindeksen på 56, og vil derfor få småkommunetillegg etter en lavere sats i 2017. Småkommunetillegget til Midsund kommune utgjør om lag 2,8 mill. kroner i 2017, mot 5,4 mill. kroner i 2016. Deler av det kommunen taper

på denne endringen i de regionalpolitiske tilskuddene, vil på vanlig måte bli kompensert gjennom inntektsgarantiordningen i inntektssystemet, som sikrer at ingen kommuner får en vekst i rammetilskuddet fra 2016 til 2017 som er mer enn 300 kroner per innbygger lavere enn veksten på landsbasis.

I statsbudsjettet for 2017 er det lagt opp til en egen overgangsordning for kommuner som skal slå seg sammen, men som midlertidig vil få redusert basistilskudd i perioden fram til sammenslåingen trer i kraft og de får inndelingstilskudd på vanlig måte. Gjennom denne overgangsordningen får kommuner med nasjonale vedtak om sammenslåing i reformperioden, full kompensasjon for en eventuell reduksjon i basistilskuddet fra 2016 til 2017 som følge av innføringen av nytt inntektssystem i 2017. Kommunene må ha dialog

med fylkesmannen i sitt fylke om beregningen av den kompensasjonen som kan legges inn i budsjettet for 2017.

I tråd med det som ble varslet i kommuneproposisjonen for 2017, er de regionalpolitiske tilskuddene ikke omfattet av denne overgangsordningen i forslaget til statsbudsjett for 2017. Endringene i de regionalpolitiske tilskuddene gjøres uavhengig av kommunereformen, og er begrunnet i at tilskuddene i større grad skal målrettes mot kommuner med reelle distriktsutfordringer. Graderingen av basistilskuddet er derimot mer direkte knyttet til kommunesammenslåinger, ved at kommuner som slår seg sammen på sikt vil kunne redusere smådriftsulempene. Regjeringens forslag ligger nå til behandling i Stortinget.

SPØRSMÅL NR. 132

Innlevert 26. oktober 2016 av stortingsrepresentant Odd Omland

Besvart 7. november 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Norge bidrar i dag til ESAs frivillige programmer med beløp tilsvarende NNI-andel. Regjeringen foreslår å kutte dette til $\frac{1}{4}$. I Stortingets spørretime 26.10 sa statsråden at Norge, med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017, «skal delta like mye i neste år - men fra 2018 vil det bli redusert». Men på spørsmål til departementet om konsekvenser om videreføring på 1 NNI-andel oppgis behov for økt bevilgning på 121,6 millioner for 2017.

Hvordan henger dette sammen og hvem har rett?»

BEGRUNNELSE:

Dette fremgår av flere svar på Stortingets spørsmål til statsbudsjettet, blant annet svar på Spørsmål 82 fra Finanskomiteen/APs fraksjon av 10.10.2016 og svar på Spørsmål 263 fra Finanskomiteen/SPs fraksjon av 13.10.2016 som følger under:

«Ved forrige inngåelse av forpliktelser i ESAs frivillige programmer gikk Norge inn med beløp tilsvarende NNI-andel (netto nasjonalinntekt). Dersom Norge skal videreføre sitt bidrag til ESAs frivillige programmer på dagens nivå (målt i NNI-andel) vil dette kreve en økt bevilgning på 121,6 mill. kroner i stats-

budsjettet for 2017. Bevilgningsøkningen skyldes at nye forpliktelser vil øke fra 40,5 mill. kroner til 162,1 mill. kroner.

Tallene er basert på det som i dag er kjent om ESAs totale budsjett for perioden. Endelige beløp vil først bli klart på ministerrådsmøtet 1.-2. desember 2016.»

Svar:

Statsrådets utsagn i spørretimen gjelder det nominelle nivået på den norske utbetalingen til ESAs frivillige programmer i 2017. Dette vil være en følge av forpliktelsene som inngås ved ministerrådsmøtet i 2016, samt gjenstående forpliktelser fra ministerrådsmøtet i 2012. I 2017 er gjenstående forpliktelser fra 2012 fortsatt såpass store at den nominelle innbetalingen fra Norge til ESAs frivillige programmer vil øke med om lag 80 mill. kroner sammenliknet med 2016, selv om Norge bare inngår nye forpliktelser for $\frac{1}{4}$ av vårt NNI-nivå. Fra og med 2018 vil innbetalingene synke, som følge av at forpliktelsene fra 2012 nedbetales og erstattes av de nye, lavere forpliktelsene som skal inngås i 2016.

Svaret der departementet orienterte om et økt bevilgningsbehov på 121,6 mill. kroner i 2017 gjaldt konsekvenser av å inngå flerårige forpliktelser tilsvarende Norges NNI-nivå ved ministerrådsmøtet i 2016. Om Norge inngår forpliktelser på NNI-nivå ved mi-

nisterrådsmøtet i 2016, vil utbetalingen i 2017 øke med 121,6 mill. kroner sammenliknet med gjeldende budsjettforslag. Deretter vil utbetalingene stabilisere seg frem mot 2019/2020, når neste ministerrådsmøte ventelig vil finne sted. Deltakelse på NNI-nivå ved ministerrådsmøtet i 2016 vil innebære et større, nominelt beløp enn i 2012, fordi både ESAs totalbudsjett og Norges NNI relativt til de øvrige medlemslandene har økt.

Det er således riktig, som ble sagt i spørretimen 26. oktober, at Norges innbetalinger til ESAs frivillige

programmer i 2017 vil ligge på tilsvarende nivå som i 2016 (faktisk 80 mill. kroner høyere). Det er også riktig at deltakelse på NNI-nivå ved ministerrådsmøtet i 2016 vil medføre en økning i bevilgningsbehovet for 2017 på om lag 121,6 mill. kroner. Dette skyldes at den foreslåtte lavere deltakelsen ved ministerrådsmøtet i 2016 i hovedsak vil ha budsjetteffekt fra 2018 og utover, samt at beløpet som utgjør Norges NNI-andel er høyere i 2016 enn det var i 2012.

SPØRSMÅL NR. 133

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjell-Idar Juvik

Besvart 3. november 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Hva blir virkningene av å redusere kapitaliseringsrenten for 2017 tilsvarende denne utviklingen i renten på 12 måneders statskasseveksler?»

BEGRUNNELSE:

Sentralskattekontoret har i disse dager opplyst at de nesten 200 vertskommuner for kraftanlegg vil få et inntektsbortfall i eiendomsskatten i 2017 på 380-400 millioner kr. Disse kommunenes budsjettsituasjon er dermed blitt svært vanskelig, nedgangen er verken varslet eller forutsett.

Reduksjonen i eiendomsskatt vil videre alt annet likt føre til økte inntekter for staten i form av økte inntekter fra selskapskatten og økt grunnrenteskatt, en virkning som verken er planlagt eller budsjettert med.

Nedgangen i kommunenes eiendomsskatt skyldes i hovedsak lavere kraftpriser, men også andre forhold som økning i grunnrenteskatten, økte drifts- og vedlikeholdskostnader mv. En viktig faktor i beregningen av eiendomsskattegrunnlaget er kapitaliseringsrenten. Eiendomsskattegrunnlaget finnes ved en beregnet nåverdi av anleggets fremtidige nettoinntekter, jf. skatteoven § 18-5, og ved nåverdiregningen benyttes en kapitaliseringsrente fastsatt av Finansdepartementet. En vesentlig forklaring på det lave eiendomsskattegrunnlaget er at finansdepartementet ikke har foretatt justeringer av kapitaliseringsrenten i tråd med nedgangen i det generelle rentenivået, den har i stedet ligget fast på 4,5 % siden 2011. Stortinget sluttet under bud-

sjettbehandlingen for 2012 til regjeringens forslag om å fastsette kapitaliseringsrenten for eiendomsskatteformål som ledd i den årlige budsjettbehandlingen:

"Regjeringen vil ta stilling til spørsmålet om justering av maksimums- og minimumsverdiene og fastsettelse av kapitaliseringsrenten for årene etter 2013 i forbindelse med den ordinære budsjettbehandlingen."

Kapitaliseringsrenten ble tidligere fastsatt med en normrente basert på gjennomsnittlig rente for 12 måneders statskasseveksler, og et risikopåslag. Den nominelle renten for 12 måneder statskasseveksler er redusert i perioden 2011-2015 fra 2,12 % til 0,73 %, og ytterligere til 0,5 % i 2016.

Svar:

Kommunene kan velge å skrive ut eiendomsskatt på verk og bruk, herunder kraftproduksjons-anlegg. Eiendomsskatt kan skrives ut på inntil 0,7 pst. av eiendomsskattegrunnlaget. For vannkraftanlegg skal anleggenes formuesverdi (ligningsverdi) legges til grunn ved eiendomsskatteutskrivningen.

For kraftverk med en påstemplet merkeytelse over 10 000 kVA beregnes eiendomsskattegrunnlaget som en nåverdi over uendelig tid av anslått nettoinntekt. Nettoinntekten settes lik gjennomsnittet av de siste fem års normerte salgsinntekter fratrukket driftskostnader, eiendomsskatt, grunnrenteskatt og fremtidig investeringsbehov. Skattegrunnlaget kan imidlertid ikke være lavere eller høyere enn henholdsvis 0,95 kroner

per kWh og 2,74 kroner per kWh av anleggets gjennomsnittlige produksjon over en periode på sju år (minimums- og maksimumsreglene). Dersom kraftverket har vært i drift i færre enn sju år, legges gjennomsnittet for disse årene til grunn.

For kraftverk under 10 000 kVA (småkraftverk) beregnes eiendomsskatten på grunnlag av skattemessig nedskrevet verdi av investeringene, dvs. skattemessig verdi per 1. januar i ligningsåret. Minimums- og maksimumsreglene gjelder ikke kraftverk som verdsettes etter de forenklede takseringsreglene.

I eiendomsskatteåret 2016 mottok kommunene 2 294 mill. kroner i inntekter fra eiendomsskatten på vannkraftanlegg. Skattedirektoratet har beregnet kommunenes inntekter fra eiendomsskatten til 1 916 mill. kroner i 2017, dvs. en reduksjon på om lag 380 mill. kroner.

Sett i et lengre perspektiv er kommunenes inntekter fra eiendomsskatt på vannkraftverk fortsatt på et høyt nivå. Figur 1 viser kommunenes inntekter fra eiendomsskatt på vannkraftanlegg i perioden 2007-2017, samt 1999 og 2003. Som figuren viser var kommunenes inntekter om lag 1 mrd. kroner på slutten av 1990-tallet og starten av 2000-tallet. Deretter har inntektene økt gradvis fram til de flatet ut på rundt 2,4 mrd. kroner før inntektene falt fra 2016 til 2017.

Figur 1 Kommunens samlede inntekter fra eiendomsskatten på vannkraftanlegg. Mill. kroner (løpende)

Reduksjonen i eiendomsskatteinntektene fra 2016 til 2017 skyldes i all hovedsak at kraftprisene har falt. Eiendomsskattegrunnlaget i 2016 er basert på gjennomsnittet av den anslåtte nettoinntekten i 2010-2014, mens grunnlaget i 2017 er basert på et tilsvarende gjennomsnitt i perioden 2011-2015. Produksjonen er verdsett til spotmarkedspris med unntak av konsesjonskraft som verdsettes til konsesjonskraftprisen. Ettersom

kraftprisene var vesentlig høyere i 2010 enn i 2015, gir dette utslag i eiendomsskattegrunnlaget. Imidlertid sikrer metoden med rullerende gjennomsnitt at utslaget av endrede kraftpriser fases gradvis inn i grunnlaget for eiendomsskatten. Videre vil maksimums- og minimumsreglene danne et tak og et gulv som også stabiliserer kommunenes inntekter fra eiendomsskatt på kraftanlegg.

I tillegg til inntekter fra eiendomsskatten på vannkraftanlegg har kommunene også andre inntekter fra kraftvirksomhet. Naturressursskatten er en skatt som går til kraftkommuner og -fylkeskommuner. Den beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig produksjon de siste syv inntektsår. Følgelig vil kommunene og fylkeskommunenes inntekter fra naturressursskatten være uavhengig av kraftprisene og stabile over tid. De siste årene har inntektene fra naturressursskatten ligget på om lag 1,6 mrd. kroner totalt.

Kommunene har også inntekter fra konsesjonskraft og konsesjonsavgift. For inntektsåret 2014 anslås verdien for kommunene av konsesjonskraften til om lag 780 mill. kroner, mens kommunenes inntekter fra konsesjonsavgiften utgjorde om lag 620 mill. kroner.

Tabell 1 viser fordelingen av skatteinntekter fra kraftforetak mellom stat, kommune og fylkeskommune i perioden 2005-2014. Tabellen inkluderer inntektskatt og grunnrenteskatt som tilfaller staten, naturressursskatt og konsesjonskraft som tilfaller kommuner og fylkeskommuner, eiendomsskatt som tilfaller kommunene og konsesjonsavgift som tilfaller staten og kommunene. Formuesskatten er ikke fordelt mellom stat og kommune. Tabellen er basert på inntektsåret da skattene beregnes. Med unntak av eiendomsskatten som betales to år etter inntektsåret, betales øvrige skatter året etter inntektsåret. Tabellen viser at kommunenes skatteinntekter fra kraftforetak er mer stabile over tid enn statens inntekter.

Tabell 1 Fordeling av skatteinntekter fra kraftforetak mellom stat, kommune og fylkeskommune. Mill. kroner (løpende). Inntektsårene 2005-2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sum skatter mv.	9 065	14 954	11 081	14 395	12 222	17 348	14 313	11 885	13 036	10 835
Til staten	4 077	8 391	5 959	7 947	6 296	10 289	7 567	6 234	6 872	5 122
Til kommuner	4 327	5 439	4 498	5 415	5 069	5 879	5 746	5 027	5 356	5 048
Til fylkeskommuner	659	1 119	621	1 030	849	1 172	1 001	615	797	652
Ufordelt ¹	2	5	3	3	8	8	9	9	12	12

¹ Formuesskatten er ikke fordelt mellom stat og kommune på grunn av endringer i sats og fordeling i perioden vi ser på.

1 Formuesskatten er ikke fordelt mellom stat og kommune på grunn av endringer i sats og fordeling i perioden vi ser på.

Regjeringens forslag til økt grunnrenteskattesats i budsjettet for 2017 har ikke betydning for eiendomsskatteinntektene i 2017. Forslaget får først virkning for kommunenes inntekter fra eiendomsskatt i 2019. Virkningen i 2019 vil være svært begrenset, grovt anslått til mellom 2 og 4 mill. kroner for kommunesektoren samlet sett.

Finansdepartementet er i skatteloven § 18-5 nien-de ledd gitt hjemmel til å fastsette diskonteringsrenten som benyttes i nåverdiregningene i verdsettelsen av kraftanleggene (kapitaliseringsrenten). I FSFIN § 18-8-4 fremkommer det at renten er satt til 4,5 pst. I gjeldende regelverk er det ikke gitt regler som knytter denne renten til eventuelle endringer i markedsrenter. Fram til og med inntektsåret 2010 ble kapitaliseringsrenten fastsatt som summen av en nominell risikofri rente og en risikopremie, justert for faktisk inflasjon over en treårsperiode. Den risikofrie renten ble fastsatt på grunnlag av statskasseveksler med 12 måneders løpetid målt som gjennomsnittet over siste tre år. Risiko-tillegget var satt til 3 prosentpoeng.

Det er uklart hvordan en konkret skal forstå hvilken beregning som etterspørres. Departementet har lagt til grunn at det bes om en vurdering av provenyvirkningen ved å gjeninnføre metoden for fastsettelse av kapitaliseringsrenten som var brukt til og med inntektsåret 2010. For at en endring i kapitaliseringsrenten skal få virkning på kommunenes eiendomsskatteinntekter i 2017, må kapitaliseringsrenten i inntektsåret 2015 endres. Ligningen for inntektsåret 2015 har vært til behandling hos Skatteetaten og ble ferdigstilt i slutten av oktober. Endringer i kapitaliseringsrenten med virkning for eiendomsskatteåret 2017 vil derfor medføre betydelige praktiske problemer både for Skatteetaten, kraftselskapene og delvis også kommunene.

Hvis en fastsetter kapitaliseringsrenten i henhold til regelverket fra 2010, vil det gi en kapitaliseringsrente på 2,1 pst. For å beregne provenyvirkningen for kommunene i 2017 av en slik kapitaliseringsrente har departementet framskrevet tallgrunnlaget fra inntektsåret 2014 til 2015. Innenfor tidsfristen av dette spørsmålet har departementet imidlertid ikke hatt mulighet til å beregne hvordan nåverdien av kostnadene til framtidig utskifting av driftsmidler vil endre seg. Endringer i kapitaliseringsrenten slår vesentlig ut i denne størrelsen. Departementet har derfor anslått provenyvirkningen på grunnlag av et skjønnsmessig anslag for utviklingen i nåverdien av fremtidige utskiftingskostnader. I et tilfelle dobles nåverdien av fremtidige utskiftingskostnader, og i et tilfelle firedobles nåverdien av fremtidige utskiftingskostnader. Endringene er basert på en vurdering av forholdet mellom skattemessig levetid, gjenstående levetid samt bestemmelsene om minste gjenstående levetid. Maksimums- og minimumsreglene vil begrense

betydningen av endret eiendomsskattegrunnlag, slik at forskjellen mellom de to ytterpunktene i anslaget også begrenses. Provenyanslaget er derfor oppgitt som et intervall, der det nedre anslaget er gitt ved høyeste verdi av anslaget på fremtidige utskiftingskostnader (firedobling), mens det øvre anslaget er gitt ved laveste verdi av anslaget på fremtidige utskiftingskostnader (dobling).

Dersom kapitaliseringsrenten settes til 2,1 pst. i inntektsåret 2015 anslås det at kommunenes inntekter fra eiendomsskatten økes med mellom 130 mill. kroner (anslaget på verdien av framtidig utskiftingskostnader er firedoblet) og 520 mill. kroner (anslaget på verdien av framtidig utskiftingskostnader er doblet). Den faktiske verdien vil etter Finansdepartementets vurdering ligge mellom de to anslagene. Departementet understreker at beregningene er usikre.

Eiendomsskatten er fradragsberettiget ved beregning av ordinær inntektsskatt og grunnrenteskatt. Kommunenes inntektsøkning motsvares dermed av et direkte provenytap for staten på om lag 58,3 pst. av beløpet (grunnrenteskattesatsen og skattesatsen på alminnelig inntekt). Det direkte provenytapet for staten anslås til mellom 75 mill. kroner og 300 mill. kroner, påløpt i 2017 og bokført i 2018. Etersom staten også eier betydelige deler av norsk kraftproduksjon gjennom Statkraft, vil det samlede provenytapet for staten være noe høyere. Samlet provenytap for staten anslås til i størrelsesorden mellom 95 mill. kroner og 380 mill. kroner. Den resterende inntektsøkningen til kommunene på mellom 35 og 140 mill. kroner motsvares av tilsvarende lavere inntekter i private, samt kommunalt og fylkeskommunalt eide kraftverk. Redusert kapitaliseringsrente vil dermed også kunne ha betydning for framtidige utbytter til eierkommunene.

SPØRSMÅL NR. 134**Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen****Besvart 3. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Stemmer påstandene, og kan statsråden garanterte at dobbeltsporet frem til Hamar i 2024 ikke vil forsinkes av mangel på planleggingsmidler?»

BEGRUNNELSE:

Den siste uken har det kommet frem gjennom ulike medier at Jernbaneverket i Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 får for lite penger til å kunne gjennomføre planleggingen av Inter City triangelet. Det er reist tvil om hvorvidt regjeringens forslag til planleggingsmidler er tilstrekkelig til at det planlagte dobbeltsporet til Hamar kan bli ferdig til 2024 slik som forutsatt i NTP.

Svar:

Regjeringen har et høyt ambisjonsnivå for jernbanen. Etter regjeringsskiftet i 2013 har bevilgningen til vedlikehold og fornying av jernbanen økt betydelig, slik

at forfallet nå reduseres etter lang tid med økende forfall. Dette har også gitt resultater, blant annet gjennom bedret driftsstabilitet. Denne regjeringen har også økt bevilgningen til planlegging av InterCity. I 2017 foreslår vi at det bevilges 1 349 mill. kr til dette, noe som er svært mye høyere enn 2012-budsjettet da nivået var rundt 46 mill. kr.

Det skjer derfor mye positivt på jernbanen for tiden, deriblant på Dovrebanen. I 2015 åpnet parsellen Langset-Kleverud, og i 2017 er det høyt prioritert planlegging av parsellene Kleverud-Sørli og Venjar-Eidsvoll-Langset på Dovrebanen slik at bygging av disse to parsellene kan starte i 2018 som planlagt.

Av budsjettproposisjonen fremgår det at planleggingen av InterCity-porteføljen samlet sett er mer omfattende enn det som er lagt til grunn i prioriteringen av planrammene i inneværende Nasjonal transportplan 2014-2023. Vi må sikre nye planleggingsmidler også i kommende år, samtidig som vi sikrer at pengene brukes mest mulig effektivt. Dette er et arbeid vi må gjøre sammen med Jernbaneverket. Vi vil komme tilbake til endelig fordeling av planmidler når Stortinget har vedtatt statsbudsjettet for 2017.

SPØRSMÅL NR. 135**Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal****Besvart 1. november 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Høyesterett avsa 23. juni 2016 dom mot Ålesund kommune i sak HR-2016-01366-A. Fleirtallet i Høyesterett konkluderte med at dei som i dag har hatt oppdragskontraktar som familieavlastar og støttekontaktar er å sjå på som arbeidstakarar. Dommen får konsekvensar for organiseringa av tenestetilbodet i kommunane.

Aksepterer regjeringa den avklarte rettstilstanden, eller vil regjeringa no gjere endringar i regelverket?»

Svar:

Høyesterett har i de senere år avsagt flere dommer som gjelder spørsmålet om ulike tjenesteytere i kommunene er å anse som arbeidstakere eller ikke. Resultatet av Høyesteretts dommer er at enkelte tjenesteytere i kommunene som tidligere var engasjert som selvstendig oppdragstakere, nå normalt må anses for å være arbeidstakere. Konsekvensen av at man er arbeidstaker er at den arbeidsrettslige lovgivningen gjelder, for eksempel regler om arbeidstid, ferie og stillingsvern. Jeg har fått flere signaler om at denne rettstilstanden byr på utfordringer for kommunene mht. å organisere et forsvarlig og godt tjenestetilbud for sine brukere.

Jeg mener at det er grunn til å se nærmere på dette. På den ene siden er det viktig at kommunene har et rammeverk som sørger for at de kan levere et forsvarlig og godt tjenestetilbud til sine brukere. Samtidig må det tas høyde for vernebehovene for dem som utfører arbeidet. Norge er også bundet av blant annet arbeidstidsdirektivet. Det vil således være nødvendig å utrede flere spørsmål før regelendringer kan foreslås. Jeg vil

derfor, i samråd med andre berørte departementer, sette i gang et arbeid hvor det vurderes ulike løsninger, og hvor målsettingen er å få en balansert løsning som ivaretar kommunenes behov for å organisere et forsvarlig og godt tjenestetilbud for sine brukere, og samtidig verner dem som utfører arbeidet på en god måte.

Partene i arbeidslivet vil også bli trukket inn i arbeidet.

SPØRSMÅL NR. 136

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Jorid Holstad Nordmelan

Besvart 3. november 2016 av næringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Er Investinors langsiktige avkastningskrav tallfestet, hva er det, hvor mye av det vil kunne reduseres innenfor rammen av EØS-avtalen og hva ville være budsjettkonsekvensen av en slik reduksjon generelt og for skogmidlene spesifikt?»

BEGRUNNELSE:

Regjeringen har varslet et nytt mandat for Investinor. Krav til avkastning står fortsatt fast. Spesielt skognæringen har pekt på avkastningsreglene som en utfordring for å få nyttiggjort Investinors midler. Stoltenberg II-regjeringen viste stor vilje til å satse på skog- og trenæringene gjennom overføringer til Investinor, men mesteparten av disse midlene fortsatt ubrukt.

Svar:

I Meld. St. 27 Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen) fremgår det at Investinor AS er såkalt "kategori 3"-selskap. I denne kategorien inngår selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet og hvor det er andre samfunnsmessige begrunnelser for statlig eierskap enn norsk forankring av hovedkontor. Selskapene i denne kategorien driver i konkurranse med andre kommersielle aktører, på forretningsmessig grunnlag.

I eierskapsmeldingen fremgår følgende om statens forventninger til avkastning: "Regjeringen forventer at selskapene i kategori 1-3 leverer markedsmessig avkastning, i tråd med målet om høyest mulig avkastning over tid.". Eierskapsmeldingen viser også til at: "Av-

kastningsmålene utarbeides spesifikt for hvert enkelt selskap og formidles til selskapene". I samsvar med dette er det utarbeidet et avkastningsmål for Investinor som er formidlet til selskapet. Med avkastningsmål menes den avkastning en investor kan forvente å få over tid tatt hensyn til

risiko. Avkastningsmål per selskap er forretnings-sensitiv informasjon som ikke offentliggjøres.

Eierskapsmeldingen redegjør også for rammene som settes av EØS-avtalen i tilknytning til fastsettelsen av avkastningskrav, slik at dette ikke skal gi grunnlag for konkurransevridning:

"EØS-avtalen er i utgangspunktet nøytral med hensyn til offentlig og privat eierskap, jf. artikkel 125 og 59 (2). Forbudet mot offentlig støtte i EØS-avtalens artikkel 61 (1) gjelder således også overfor offentlige eide foretak. Dette begrenser regjeringens muligheter til å vektlegge ikke-kommersielle hensyn i eierskapsutøvelsen. For å avgjøre om offentlige midler som tilføres et foretak innebærer offentlig støtte har EU-domstolen og Europakommisjonen utviklet det såkalte markedsinvestorprinsippet. Dersom det offentlige tilfører kapital på andre vilkår enn hva en sammenlignbar privat investor antas å ville ha stilt, kan det tyde på at tilførselen innebærer en økonomisk fordel for det aktuelle foretaket som kan være i strid med reglene om offentlig støtte. Dette innebærer at staten må kreve normal markedsmessig avkastning på kapital som er innskutt i et foretak som opererer i konkurranse med andre. EFTAs Overvåkingsorgan (ESA) påser at statsstøtteregelveverket overholdes i Norge."

Det ligger til grunn for regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2017 at det videreførte mandatet til investeringer i skog- og trenæringene samt oppfølgingsinvesteringer innenfor dagens mandat skal følge

eierskapspolitikken for forretningsmessige selskap – også slik at reglene for statsstøtte overholdes.

SPØRSMÅL NR. 137

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Freddy de Ruiten

Besvart 1. november 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie

Spørsmål:

«Etter den såkalte "avlasterdommen" er det mange som med rette er bekymret. Pårørende og brukerorganisasjoner som f.eks. Autismeforeningen slår alarm om at det skjer dramatiske negative endringer for de som trenger slike tilbud i kommunene. Konsekvensene ser dessverre ut til å være at mange mister helt nødvendig avlastningstilbud m.m.

Hvordan kan statsråden sørge for at kommunene sikrer avlaster og støttekontakter gode arbeidsvilkår, samtidig som at avlastningstilbudet styrkes og ikke svekkes?»

Svar:

Kommunal- og moderniseringsministeren og jeg har avklart at det er mest naturlig at jeg besvarer spørsmålet.

Høyesterett har i de senere år avsagt flere dommer som gjelder spørsmålet om ulike tjenesteytere i kommunene er å anse som arbeidstakere eller ikke. Resultatet av Høyesteretts dommer er at enkelte tjenesteytere i kommunene som tidligere var engasjert som selvsten-

dig oppdragstakere, nå normalt må anses for å være arbeidstakere. Konsekvensen av at man er arbeidstaker er at den arbeidsrettslige lovgivningen gjelder, for eksempel regler om arbeidstid, ferie og stillingsvern. Jeg har fått flere signaler om at denne rettstilstanden byr på utfordringer for kommunene mht. å organisere et forsvarlig og godt tjenestetilbud for sine brukere.

Som jeg også har svart representanten Bjørdal, mener jeg at det er grunn til å se nærmere på dette. På den ene siden er det viktig at kommunene har et rammeverk som sørger for at de kan levere et forsvarlig og godt tjenestetilbud til sine brukere. Samtidig må det tas høyde for vernebehovene for dem som utfører arbeidet. Norge er også bundet av blant annet arbeidstidsdirektivet. Det vil således være nødvendig å utrede flere spørsmål før regelendringer kan foreslås. Jeg vil derfor, i samråd med andre berørte departementer, sette i gang et arbeid hvor det vurderes ulike løsninger, og hvor målsettingen er å få en balansert løsning som ivaretar kommunenes behov for å organisere et forsvarlig og godt tjenestetilbud for sine brukere, og samtidig verner dem som utfører arbeidet på en god måte.

Partene i arbeidslivet vil også bli trukket inn i arbeidet.

SPØRSMÅL NR. 138

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 4. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«E39 Svegatjørn-Rådal har vært planlagt siden 60-tallet og er i dag det største anlegget i Hordaland. I 2011

ble prosjektet forsinket etter funn av øyenstikker Torvlibell som var rødliste frem til i dag. Parkslirekne er en fremmed plante som det må fjernes 8 meter i diameter rundt.

Hvor mye merkostnader har øyestikkeren og fjerning av Parkslirekne planten medført for prosjektet og mener statsråden det er samsvar mellom kostand på avbøtingstiltak?»

BEGRUNNELSE:

Som følge av funn av den fredede øyestikkeren Torvlibell så ble det stilt krav om å bygge bro og strenge krav til vanntilførsel i våtmarksområdet i Endeløysmarka. Det er uklart hvor mye dette har forsinket prosjektet og gitt av direkte og indirekte kostnader.

Parkslirekne planten er kategorisert som høyrisiko for negativ effekt på biologisk mangfold. Men det er svært kostnadskrevende å fjerne opp til 8 meter rundt og i dybden. I tillegg til at det blir behandlet som spesialavfall. Er det rom for å vurdere ulike avbøtende tiltak som flytting av biotop for en øyestikker, eller brenning av en fremmed plante når det er midt i et stort fremtidig veikryss i Endeløysmarka. Det er ganske mange kilometer med sykkel og gangvei som kunne vært alternativ bruk av disse kostnader.

Svar:

Mange har ventet lenge på å få realisert en bedre vei mellom Os og Bergen. Det er ikke få planer og festtaler som har vært holdt om strekningen. Jeg er godt fornøyd med at dagens regjering har tatt prosjektet fra tegnebrettet over til faktisk å realisere det.

Funn av den fredede øyestikkeren Stor Torvlibelle medførte at reguleringsplanen i Os måtte revideres i 2011. Dette tok selvsagt tid og ville isolert sett for-

sinket oppstart av prosjektet med om lag 18 måneder. Tilfeldigvis, og heldigvis, foregikk dette parallelt med revidering av reguleringsplanen i Bergen, hvor det måtte reguleres ny kryssløsning fordi opprinnelig løsning ikke kunne godkjennes etter innføring av Tunnel-sikkerhetsforskriften. Dermed resulterte det ikke i nye, ekstra forsinkelser. Men det ga ekstra kostnader.

Konsekvensene av funnet var at et myrområde med tilhørende nedslagsfelt ikke skulle endres. Dette medførte flytting av fylkesvegarmen og bygging av en bru. Grenseverdiene i utslippstillatelsen er ikke blitt strengere pga. Stor Torvlibelle fordi det er andre forhold i vassdraget som også skal tas hensyn til. Kostnadene som følge av nødvendige endringer er i hovedsak planlegging og prosjektering, en noe dyrere anleggsveg inn i området og bygging av en bro. Et grovt anslag av disse kostnadene er 15 millioner kroner eks. mva.

Når det gjelder fjerning av Parkslirekne så påfører dette prosjektet en ekstrakostnad på om lag 25 millioner kroner eks. mva. Parkslirekne er spredd mange steder i utbygde områder i Norge. Her i landet setter ikke planten modne frø og spredning skjer ved rot-skudd. Planten kan bekjempes på stedet ved en kombinasjon av kjemisk og mekanisk behandling. Dette tar imidlertid mange år og røtter kan ligge lenge i dvale. I utbyggingsprosjekter har vi ikke anledning til å vente så lenge før jorda må fjernes. Det er ikke tillatt å spre Parkslirekne og derfor må all jord som kan inneholde rotstengler, behandles forsvarlig. Det vil si innpakking og varig deponering eller tilstrekkelig varmebehandling av all jord. Dersom jorda i tillegg er forurenset, må den leveres til godkjent deponi. I dette prosjektet er all parkslirekne levert til godkjente deponier i Bergen og Os.

SPØRSMÅL NR. 139

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 4. november 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Viser til spørsmål både i januar 2014 og februar 2015 der det ble etterlyst forgang i prosessen med å godkjenne mastergrad i jordmorfag ved Høgskolen i Bergen. Statsråden har tidligere svart at arbeidet med jordmorfag har høy prioritet. Mastergrad vil styrke rekrutteringen til jordmor yrket, faget er viktig for kvinnehelse og andre høyskoler har fått godkjenning.

Hvordan vil ministeren sørge for at Høgskolen i Bergen får godkjent mastergrad i jordmorfag?»

Svar:

Godkjenning av mastergrad i jordmorutdanning ved Høgskolen i Bergen (HiB) er hovedsakelig en sak mellom NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdan-

ningen), som er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet (KD), og høyskolen. KDs rolle har vært å bidra til framdrift og vurdere behov for eventuelle endringer i rammeplan for jordmorutdanning.

HiB søkte NOKUT om akkreditering av mastergrad i jordmorutdanning første gang i februar 2012. Søknaden endte med avslag. Etter dette tok KD initiativ til at de som tilbyr jordmorutdanning, skulle samarbeide og se om det lot seg gjøre å etablere jordmorutdanning som en masterutdanning innenfor dagens regelverk.

Våren 2015 hadde KD et møte med NOKUT der NOKUT informerte om at de ville være fleksible og

tilby HiB å levere ny søknad utenom ordinær søknadsfrist. Etter at høyskolen hadde vært i samtaler med NOKUT ble ny søknad sendt inn 13. november 2015. Også denne søknaden fikk negativt vedtak 28. juni 2016 med informasjon om mulighet for å levere en supplerende søknad utenom ordinær søknadsfrist. HiB leverte supplerende søknad 8. september 2016, og denne søknaden er nå til sakkyndig vurdering. HiB kan vente vedtak fra NOKUT om kort tid.

I denne saken har det vært god dialog mellom KD, NOKUT og HiB. NOKUT har vært fleksible med frister for å bidra til god prosess, og jeg ser derfor ingen grunn til å gå inn i denne prosessen nå.

SPØRSMÅL NR. 140

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Truls Wickholm

Besvart 2. november 2016 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Hva synes statsministeren om finansministerens presisjonsnivå og grad av redelighet i påstandene fremmet i e-post til VG av 8. oktober, og hvilke krav til presisjonsnivå og grad av redelighet mener statsministeren bør ligge til grunn for øverste politiske ledelse i Finansdepartementet?»

BEGRUNNELSE:

I e-post fra finansministeren til VG av 8. oktober, sendt fra fungerende kommunikasjonssjef i Finansdepartementet, fremsetter finansministeren en rekke påstander, herunder at 1) Ap skal «først skjerpe skatten med 8 000 kroner for en husstand, 2) Deretter skal Ap gjennomføre ytterligere skjerpelser, 3) På toppen skal de imøtekomme vs. krav om ytterligere økte miljøavgifter, samt at hun vedlegger følgende regnestykke:

«Aps forslag til skjerpelser:

Revidert nasjonalbudsjett 2014: 0,75 mrd. kroner

Statsbudsjettet for 2015: 13,6 mrd. kroner
Revidert nasjonalbudsjett 2015: 0,5 mrd. kroner
Statsbudsjettet for 2016: 10,5 mrd. kroner

Revidert nasjonalbudsjett for 2016: 1,3 mrd. kroner

Samlet: 27 mrd. kroner»

I mitt spørsmål til finansministeren av 21.10 vedgår finansministeren at hun har regnet feil (med mer enn 250 pst.) i sitt regnestykke til VG.

Det er i og for seg en ganske grov regnefeil. Hun unnlater imidlertid å besvare mitt spørsmål om å belegge påstandene 1-3 med kilder.

Jeg har større forventninger til den som til enhver tid besitter finansministerembedet, og ønsker å høre om statsministeren er av samme oppfatning.

Svar:

Spørsmålet fra representanten Wickholm er oversendt fra statsministeren til finansministeren for svar. Jeg viser til svar på spørsmål 141 fra stortingsrepresentanten Truls Wickholm.

SPØRSMÅL NR. 141**Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Truls Wickholm****Besvart 2. november 2016 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«Hvilket belegg har finansministeren for å fremsette følgende påstander: 1) Ap skal «først skjerpe skatten med 8 000 kroner for en husstand, 2) Deretter skal Ap gjennomføre ytterligere skjerpelser, 3) På toppen skal de imøtekomme vs. krav om ytterligere økte miljøavgifter, og vil en reversering av regjeringens avgiftsendringer medføre økte eller reduserte avgifter?»

BEGRUNNELSE:

I mitt spørsmål av 21.10 ber jeg finansministeren belegge en rekke påstander hun fremmer i en e-post til VG av 8.10. Finansministerens svar av 21.10 gir ikke svar på mine spørsmål, så jeg tillater meg å gjenta dem. Finansministeren kommer med en opplysning om at:

"Samlede skatte- og avgiftslettelser under denne regjeringen til og med forslaget for 2017 summerer seg til 21,4 mrd. kroner (2017-kroner). En reversering av disse skatte- og avgiftslettelsene vil nødvendigvis medføre at folk flest må betale betydelig mer i skatter og avgifter enn under denne regjeringen."

Opplysningen er irrelevant all den tid finansministeren ikke kan vise til at et slik forslag har blitt fremmet. Samtidig kan det se ut som hun forsøker å skape et inntrykk av at regjeringen har redusert avgiftene, selv om hun i budsjettsvar bekrefter at avgiftene er økt med mer enn 3,3 milliarder kroner.

Finansministeren unnlater helt å svare på mitt spørsmåls punkt 2) og 3), selv om det burde være en smal sak å besvare gitt at påstandene ikke er hentet fra løse luften.

Avslutningsvis anerkjenner finansministeren at hennes regnestykke i e-posten til VG er uriktig og hun modererer seg til 10,5 mrd.

Differansen på summen i regnestykket hun ga til VG og summen hun gir i sitt svar til meg er 16,5 mrd. kroner, altså er differansen på mer enn 250 prosent. Det er en formidabel regnefeil.

Svar:

For å gjenta noe av svaret mitt på spørsmål nr. 102 til skriftlig besvarelse: Det er riktig som representanten Wickholm peker på at summen av APs skatteskjerpelser i partiets alternative budsjetter de siste årene

er mindre enn summen av forslag det enkelte år. Mitt politiske poeng er at Arbeiderpartiets skatte- og avgiftspolitikkk etter alt å dømme vil medføre betydelig skatte- og avgiftsskjerpelser samlet sett. Bare i siste alternative budsjett for 2016 er den foreslåtte økningen på 10,5 mrd. kroner bokført. Skatteskjerpelser på 10,5 mrd. kroner i løpet av ett år er foruroligende, men det gjenstår selvsagt å se om Arbeiderpartiet vil heve skattnivået helt opp til nivået i 2013 hvis partiet kommer i posisjon.

Jeg kan også forsikre representanten Wickholm om at opplysningene gitt i forrige svar ikke er noe forsøk på å skjule avgiftsøkninger under denne regjeringen. Som han selv skriver, har han allerede fått svar på hva avgiftsøkningene er. Men på tross av de miljørelaterte avgiftsøkninger som følge av budsjettforhandlinger med KrF og Venstre, har altså regjeringen redusert samlede skatter og avgifter med over 21 mrd. kroner til og med 2017. Samlet skattetrykk/skattenivå handler om samlede skatter og avgifter, ikke om hvor mye den enkelte skatt eller avgift kan ha blitt økt eller redusert. Her er tallenes tale klar: Stoltenberg II-regjeringen økte skattnivået med om lag 6 mrd. 2016-kroner, mens denne regjeringen har redusert skattnivået mer enn tre ganger så mye. Det illustrerer at mens vi mener lavere skatter og avgifter vil øke verdiskapingen og friheten for den enkelte, mener Arbeiderpartiet at betydelig økte skatter og avgifter vil være bra for norsk økonomi. Der er vi uenige.

SPØRSMÅL NR. 142**Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Freddy de Ruiter****Besvart 1. november 2016 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«Riksrevisjonen har i sin rapport 21. juni 2016 slått fast at det er et kraftig forbedringspotensiale i tilsynsmyndighetenes arbeid i kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Det er på denne bakgrunn, oppmerksomheten og viktigheten av dette, skuffende å registrere at arbeidstilsynet kun makter i snitt 32 tilsyn hvert år pr. ansatt, dette står i skarp kontrast med f.eks. de regionale verneombudene innenfor bygg og anlegg som gjennomfører 259 tilsyn hvert år pr. ansatt.

Hva har statsråden tenkt å gjøre med dette?»

Svar:

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot arbeidsmiljøkriminalitet (Dokument 3:15 (2015-2016)) viser til at Arbeidstilsynet på noen punkter har forbedringspotensialer i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet.

Arbeidslivskriminaliteten er ifølge kontrollatene tilbake meldinger blitt mer omfattende, grovere i karakter og mer sammensatt. Derfor må også innsatsen mot denne formen for kriminalitet være sterk og godt koordinert. Antall tilsyn med sosial dumping eller arbeidslivskriminalitet som tema har økt de senere årene og som det fremgår av blant annet Riksrevisjonens rapport gjennomførte etaten i 2015 8384 tilsyn på dette området. Dette tilsvarer en økning på mer enn 2000 tilsyn fra året før.

I 2015 gjennomførte Arbeidstilsynet total om lag 18 000 tilsyn. Dette tilsvarer en ressursbruk på 11 500 ukeverk. Dette tilsier at det i gjennomsnitt medgår 3,2

dager å gjennomføre ett tilsyn. Dette vil variere alt etter type tilsyn. Gjennomføring av et tilsyn krever både forarbeid/planlegging og etterarbeid. For tilsyn med arbeidslivskriminalitet vil det ofte være behov for betydelig forarbeid knyttet til avdekking av useriøsitet og planlegging av tiltak. I kampen mot arbeidslivskriminalitet er det et utstrakt og godt myndighetssamarbeid mellom Politiet, Skatteetaten, Arbeidstilsynet og Arbeids- og velferdsetaten. Samordnet innsats og tilsyn krever også god planlegging.

Jeg vil legge til at Arbeidstilsynet i tillegg til tilsyn også benytter andre virkemidler, herunder særskilte veiledningsaktiviteter og informasjonsarbeid, basert på hva som vil gi best resultat i virksomhetene.

Arbeidstilsynets innsats skal være ressurseffektiv. Innsatsen skal gi effekter i virksomhetene slik at arbeidsgiveransvaret ivaretas og at det arbeides systematisk med å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø. Jeg er derfor opptatt av at ressursene må rettes mot utsatte bransjer/næringer og virksomheter med størst risiko for ufor-svarlig eller useriøse arbeidsmiljøforhold. Videre er det vesentlig at Arbeidstilsynet i sin virkemiddelbruk anvender effektive metoder og retter oppmerksomheten mot de mest vesentlige forhold. På den måten vil vi oppnå god prioritering og utnyttelse av Arbeidstilsynets ressurser.

Det er ikke naturlig å sammenligne Arbeidstilsynets virkemiddelbruk med de regionale verneombudenes aktiviteter. Regionale verneombud skal primært bidra til å styrke virksomhetenes vernearbeid og at det opprettes fungerende vernetjenester i tråd med kravene i arbeidsmiljøloven. Regionale verneombud er således ikke en del av tilsynet og driver ikke med tilsynsvirk-somhet.

SPØRSMÅL NR. 143**Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Trygve Slagsvold Vedum****Besvart 4. november 2016 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«I Brennpunkt-dokumentaren «Pengepredikanten» kommer det frem påstander om omfattende misbruk av

midler tilhørende organisasjonen TV Visjon Norge AS (org.nr. 985 257 965). En stor del av organisasjonens inntekter skriver seg fra gaver fra privatpersoner, som det er gitt skattefradrag for ihht. skattelovens § 6-50.

Vil ministeren vurdere om gaver til aksjeselskaper som TV Visjon Norge AS også i fremtiden skal kvalifisere for slikt skattefradrag?»

BEGRUNNELSE:

Regjeringen har ansvar for å påse at skattebetalernes penger benyttes fornuftig og i tråd med Stortingets vedtak og i det norske folks interesse. Det kommer nå frem påstander om at betydelige beløp er misbrukt i en organisasjon som er tilgodesett med sjenerøse subsidier fra fellesskapets side. Det antas at det nå vil tas skritt med tanke på den konkrete organisasjonens rett til å motta fradragsberettigede gaver. Ministeren kan gjerne redegjøre for prosessen rundt forhåndsgodkjenning og eventuell suspensjon fra ordningen på generell basis og i dette konkrete tilfellet. Opplysningene som fremkommer i NRKs dokumentar, reiser imidlertid også helt prinsipielle spørsmål rundt ordningen. For eksempel fremstår det som uklart om intensjonen med ordningen fra lovgivers side er å la aksjeselskaper kvalifisere som mottaker av fradragsberettigede gaver eller om fradrag bør forbeholdes gaver til organisasjoner med organisasjonsformer som innebærer mindre risiko for misbruk.

Svar:

Etter skatteloven § 6-50 gis skattytere rett til fradrag i alminnelig inntekt for pengegaver til visse frivillige organisasjoner. I skatteloven er det blant annet stilt som vilkår for fradragsrett at mottakerorganisasjonen er et selskap, en stiftelse eller en sammenslutning som har sete i riket eller annen EØS-stat, som ikke har erverv til formål og som driver virksomhet innenfor visse godkjente formål. Selskaper og sammenslutninger må ha nasjonalt omfang 1. januar i det år gaven ytes. For stiftelser gjelder ikke kravet til nasjonalt omfang. Derimot må stiftelsen motta offentlig støtte det året gaven ytes. Det er et krav at organisasjonen driver minst en av de aktivitetene som er listet opp i skatteloven, herunder omsorgs- og helsefremmende arbeid for barn eller ungdom, barne- og ungdomsrettet arbeid innen musikk, teater, litteratur, dans, idrett, friluftsliv o.l., religiøs eller annen livssynsrettet virksomhet, virksomhet til vern av menneskerettigheter eller utviklingshjelp, og katastrofehjelp og virksomhet til forebygging av ulykker og skader.

Organisasjonene må selv søke skattekontoret om forhåndsgodkjenning etter skatteloven. Det er skattekontoret som tar stilling til om organisasjonene oppfyller vilkårene for å motta gave med fradragsrett for giveren. Kommer skattekontoret til at vilkårene er oppfylt, sendes kopi av forhåndsgodkjenningen til Skattedirektoratet. Dersom Skattedirektoratet ikke har

innvendinger, vil organisasjonen bli ført opp på listen over godkjente organisasjoner på skatteetaten.no. Har Skattedirektoratet innvendinger, vil organisasjonen motta et begrunnet avslag.

Ved eventuelle grove brudd på vilkårene for gavefradragsordningen, kan skattekontoret for en periode på inntil tre år frata organisasjonen retten til å motta gaver med fradragsrett for giverne.

Det følger av overstående at et selskap, også et aksjeselskap, kan oppfylle vilkårene for å bli godkjent under gavefradragsordningen. Kravet er at det dreier seg om et aksjeselskap som ikke har erverv til formål, som driver innenfor de opplistede formål i skatteloven og som har nasjonalt omfang. For at en organisasjon eller selskap skal anses for å ha ikke-økonomisk formål, legges det stor vekt på at selskapet ikke deler ut kapital eller overskudd til private eiere/aksjonærer. Det vil være felles for aksjeselskaper og andre organisasjoner under ordningen. Jeg peker også på at organisasjonene skal føre et regnskap over mottatte gaver. Regnskapet skal være revidert av revisor og skal vise at verdier tilsvarende de mottatte gaver er brukt eller satt av til et godkjent formål.

Jeg har ikke grunnlag for å uttale meg om den konkrete saken som er utgangspunktet for representanten Slagsvold Vedums spørsmål. Konkrete saker om fastsetting av inntekt og skatt hører under Skatteetaten. Jeg oppfatter likevel at media-dekningen i denne saken særlig har satt fokus på transaksjoner mellom en godkjent organisasjon og nærstående parter, der det kan være spørsmål om avtalt vederlag er markedsmessig eller om det skjer en skjult overføring av verdier fra organisasjonen.

Etter mitt syn er utfordringer knyttet til slike transaksjoner utført av organisasjoner i gavefradragsordningen prinsipielt ikke noe som er begrenset til aksjeselskaper. Tilsvarende transaksjoner kan skje uavhengig av organisasjonsform. Hvis aksjeselskaper utelates fra ordningen, er det mulig å opprette organisasjoner i andre juridiske former som også kan inngå f.eks. leieavtaler med personer eller selskaper som har en nær tilknytning til organisasjonen, og der det potensielt kan skje en skjult verdioverføring fra organisasjonen gjennom for høyt vederlag.

Dersom transaksjoner mellom en godkjent organisasjon og en nærstående part ikke er markedsmessige og dermed tilgodeser aksjonærer eller andre utenfor det ideelle formålet, kan det bli ansett som en overføring av verdier (utbytte) fra organisasjonen som endrer dennes status som en ikke-økonomisk innretning. Det kan i tilfelle diskvalifisere organisasjoner fra gavefradragsordningen.

Fradragsrammen i gavefradragsordningen har vokst gradvis og gir nå mulighet for fradrag for inntil kr. 25.000 årlig for hver skattyter. Ordningen er en et betydningsfullt element i finansieringen av frivillig sektor. Jeg mener at dette kan tilsi at Skatteetaten i

fremtiden viser årvåkenhet overfor mulig misbruk av

ordningen ved transaksjoner mellom godkjente organisasjoner og nærstående parter.

SPØRSMÅL NR. 144

Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Eirik Sivertsen

Besvart 7. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Ifølge omtale i Bergens Tidende er kostnadene ved bygging av jernbane på strekningen Bergen - Arna nå kommet opp i mer enn 1,5 milliarder mer enn Stortinget har forutsatt.

Er dette riktig, når fikk departementet kunnskap om at dette eventuelt var tilfelle, og hva er bakgrunnen for at Stortinget ikke er informert om de nye kostnadsestimatene fra Jernbaneverket?»

Svar:

Bergen-Arna består av delprosjektene Ulriken tunnel (Arna-Fløen) og Bergen stasjon-Fløen. Disse prosjektene har en lang forhistorie som strekker seg tilbake til 1990-tallet. Opprinnelig var det planlagt tre delprosjekter 1) Bergen Fløen, 2) Ulriken tunnel og 3) Arna stasjon. Arna stasjon ble senere tatt inn i Ulriken tunnel.

Delprosjektet Bergen stasjon-Fløen ble startet opp i 2007, jf. St. prp. 1 S (2006-2007) og stanset i 2010, jf. Samferdselsdepartementets St. prp. 125 S (2009-2010). Stansen i 2010 var bl.a. begrunnet med at prosjektet ikke kunne gjennomføres i henhold til opprinnelig plan, og at Jernbaneverket hadde en svært anstrengt ressursituasjon innen signalfaget. Plangrunnlaget var foreldet og delprosjektet måtte planlegges på nytt bl.a. mht. kapasitet, signal og sporplan. Dessuten har det bygd seg opp et vesentlig større behov for utskifting av eksisterende infrastrukturkomponenter enn opprinnelig antatt.

Delprosjektet Ulriken tunnel ble kvalitetssikret (KS2) i 2012-13, og i Prop. 1 S (2013-2014) la Samferdselsdepartementet fram forslag om kostnadsramme på 3 157 mill. kr som grunnlag for oppstart av prosjektet.

Samferdselsdepartementet har ikke lagt fram forslag om felles kostnadsramme for prosjektet Bergen-Arna, som omfatter både Bergen stasjon Fløen og Ulriken tunnel.

Stortinget har blitt jevnlig orientert om utfordringene i prosjektene Bergen stasjon-Fløen og Ulriken tunnel i de årlige prosjektomtalene i Samferdselsdepartementets budsjettproposisjoner, sist i Prop. 1 S (2016-2017), se omtalen av Vossebanen - Arna-Bergen på sidene 179 og 180. I årets proposisjon framkommer det at Jernbaneverket har gjennomført en usikkerhetsanalyse og gjennomgått kostnadene og omfanget i prosjektet Arna-Bergen (dvs. delprosjektene Bergen stasjon-Fløen og Ulriken tunnel), med henvisning til tilsvarende omtale i Prop. 1 S (2015-2016). Videre framkommer det at Jernbaneverket, basert på oppdaterte erfaringstall, mener at plangrunnlaget som ble kvalitetssikret [for Ulriken tunnel] har undervurdert omfang og risiko i prosjektet. Stortinget opplyses om at Samferdselsdepartementet har satt i gang en ny ekstern kvalitetssikring (KS2) av begge delprosjektene, der det også blir vurdert å fastsette felles kostnads- og styringsrammer, og at Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget etter at kvalitetssikringen (KS2) er gjennomført.

Den eksterne kvalitetssikringen (KS2) av Arna-Bergen er nå nylig gjennomført og Samferdselsdepartementet har fått resultatene etter at budsjettproposisjonen ble lagt frem for Stortinget. Resultatene angir et betydelig høyere kostnadsnivå for Arna-Bergen enn det Samferdselsdepartementet tidligere har lagt fram for Stortinget. Samferdselsdepartementet vil vurdere resultatene og tilrådingene fra kvalitetssikringen sammen med Jernbaneverket, bl.a. om delprosjektet Bergen stasjon-Fløen kan forenkles i omfang og/eller gjennomføring. Etter at regjeringen har tatt stilling til saken, vil Samferdselsdepartementet gi Stortinget en nærmere orienter om Arna-Bergen, herunder resultater og tilrådingene fra kvalitetssikringen, og anbefalinger om videre framdrift.

SPØRSMÅL NR. 145**Innlevert 27. oktober 2016 av stortingsrepresentant Eirik Sivertsen****Besvart 7. november 2016 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«I St. Prop. 1 S (2016-2017) omtales gjennomførte takstendringer i Bømlopakken på bakgrunn av inntektssvikt. Det er forutsatt i Stortingets behandling av saken at tiltak og prosjekt i pakken skal tilpasses den økonomiske rammen og vilkårene i St. Prop. 78 (2008-2009) og Innst. S. nr. 343 (2008-2009).

Hvorfor er nye takster gjort gjeldende fra 9. mai 2016 uten hjemmel i vedtak i Stortinget?»

Svar:

I St.prp. nr. 78 (2008-2009) Om delvis bompengefinansiering av prosjekt og tiltak i Bømlø kommune i Hordaland, ble det lagt til grunn parallellinnkreving og det ble i proposisjonen forutsatt en gjennomsnittstakst pr kjøretøy på kr 52 i 2009-priser. Det ble samtidig presentert foreløpige beregninger av takstene fordelt på takstgrupper. Gjennom behandlingen av St.prp. nr.

78 (2008-2009)/Innst. S. nr. 343 (2008-2009, ga Stortinget samtykke til innkreving av bompenger til delvis bompengefinansiering av Bømlopakken etter vilkårene gitt i proposisjon.

I takstvedtaket la Statens vegvesen Vegdirektoratet vekt på at takstene som ble fastsatt pr takstgruppe, skulle gi gjennomsnittstakst som forutsatt i St.prp. nr. 78 (2008-2009). For å sikre gjennomsnittstaksten ble det lagt opp til en evaluering av takstene etter ett års drift, slik at en tidlig i bompengeperioden kunne justere bompengetakstene for å oppnå den gjennomsnittstaksten som er lagt til grunn i St.prp. nr. 78 (2008-2009). De justerte bompengetakstene har vært til behandling hos berørte kommuner og fylkeskommune.

Etter SDs oppfatning er takstene som ble gjort gjeldende fra 9. mai 2016 i tråd med Stortingets behandling. På bakgrunn av at det har vært ulik bruk av gjennomsnittstakst og grunntakst i behandling av bompengesaker fant SD det nødvendig å orientere Stortinget om hva som ble de endelige takstene Bømlopakken i Prop 1 S (2016-2017).

SPØRSMÅL NR. 146**Innlevert 28. oktober 2016 av stortingsrepresentant Trond Giske****Besvart 4. november 2016 av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen****Spørsmål:**

«European Youth Parliaments internasjonale sesjon vil i 2017 bli arrangert i Norge. 220 delegater vil samles i Røros og Trondheim for utveksling og læring. Prosjektet har søkt om støtte fra UD og KUD.

Vil kunnskapsministeren sørge for at prosjektet får støtte slik at det kan gjennomføres som planlagt?»

BEGRUNNELSE:

Prosjektet skal bidra til å skape større samarbeid, læring og utveksling over landegrensene. Deltakere er både lærere og elever, og organisasjonen har lange tradisjoner. Erfaringene vil kunne ha nasjonal betydning gjennom å dele kunnskapene og nettverket som arran-

gementet gir. Prosjektet går langt ut over det en enkelte skole eller skoleeier kan ta på seg. Det er derfor nødvendig med et nasjonalt engasjement og bidrag. Både UD og KUD, eller underliggende etater burde være riktige adressater for en slik støtte, da prosjektet faller godt inn under de mål UD og KUD selv setter for sin virksomhet. Beløpene det søkes om er også beskjedne, da konferansen gjennomføres på et lavt kostnadsnivå. Det som trengs er politisk vilje til å bidra til at konferansen kan gjennomføres som planlagt.

Svar:

Det europeiske ungdomsparlamentet (EUP) er et viktig bidrag til å skape mer samarbeid, læring og utveksling over landegrensene. Kunnskapsdepartementet gir til-

skudd til den nasjonale driften av EUP over kap. 225 post 72 Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner.

EUP har i 2016 også søkt om tilskudd fra tilskuddsordningen for organisasjoner over kap. 225 post 74 til en sesjon av Det europeiske ungdomsparlamentet i Norge i april 2017. Søknaden ble behandlet av Utdanningsdirektoratet. For 2016 har Stortinget sluttet seg til at det er organisasjoner som kan bidra til å styrke de grunnleggende ferdighetene til elevene og organisasjoner som arbeider mot mobbing, som skal prioriteres ved tildeling av tilskudd. Videre må organisasjonens

virksomhet ha en nasjonal verdi og aktiviteter/tiltak må nå flest mulig elever og skoler. På denne bakgrunn var Utdanningsdirektoratets vurdering at søknaden fra EUP ikke kunne prioriteres og det ble gitt avslag. EUP klagde på vedtaket og Kunnskapsdepartementet behandlet klagen. Departementet var enig i Utdanningsdirektoratets vurdering av saken og stadfestet avslaget.

Kunnskapsdepartementet har ikke andre tilskuddsordninger hvor det kan gis tilskudd til det formålet EUP har søkt om midler til. Departementet er kjent med at Den norske UNESCO-kommisjonen har gitt tilskudd til arrangementet.

SPØRSMÅL NR. 147

Innlevert 28. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kari Henriksen

Besvart 3. november 2016 av justis- og beredskapsminister Anders Anundsen

Spørsmål:

«Hva er utviklingen, tabularisk fremstilt, i avviksmeldinger og trussel hendelser samt sykefravær i årene 2012-2016 pr utgangen av september for ansatte i fengslene i Norge?»

Svar:

Justis- og beredskapsdepartementet har innhentet tallmateriale fra Kriminalomsorgs-direktoratet (KDI). KDI opplyser at tallene er hentet fra kriminalomsorgens avvikssystem KIKS. KDI har tall for antall vold og trusselhendelser frem til 31. juli 2016, og sykefraværstatistikk frem til 31. august 2016.

Antall registrerte tilfeller av vold og trusler fra innsatte mot ansatte de siste fem årene ser slik ut:

2011	368
2012	406
2013	521
2014	508
2015	801
01.01.-31.07.2016	736

Det gjøres oppmerksom på at oversikten ikke bare viser antall hendelser i fengslene, men antallet avviksmeldinger i hele kriminalomsorgen. En avviksmelding kan også registreres av flere tjenestemenn for samme hendelse. Flere avvik kan også registreres for samme

hendelse av én tjenestemann, for eksempel at det uøves både verbal og nonverbal vold under samme hendelse.

Registrerte avvik på vold og trusler fra 1. januar 2016 til 31. juli 2016 fordelt på type vold og trusselhendelser:

Antall avvik	Verbal vold/trussel	Vold mot ansatt / Fysisk vold mot kropp	Nonverbal vold / truende kroppsspråk og psykisk vold	Andre kategorier
736	516	214	239	183

*Det totale sykefraværet i kriminalomsorgen i perioden 1. januar 2016 til 31. august 2016 er 7,41 %.

I tilsvarende periode i 2015 var sykefraværet 7,93 %.

For ordens skyld nevnes at jeg følger utviklingen nøye i min styringsdialog med direktoratet. KDI har opplyst at de har styrket direktoratet med en HMS-rådgiver som blant annet skal følge opp avviksmeldinger

vold og trusler og analysere trender. Utviklingen i registrerte tilfeller av vold og trusler er også tema i det sentrale arbeidsmiljøutvalget i kriminalomsorgen som kommer til å ha dette som satsningsområde i 2017. I tillegg har KDI opprettet en partssammensatt arbeidsgruppe som skal analysere avvikstillene. KDI har også opplyst at de vurderer tiltak basert på blant annet danskenes rutiner for håndtering og oppfølging av avvik.

SPØRSMÅL NR. 148

Innlevert 28. oktober 2016 av stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien

Besvart 3. november 2016 av fiskeriminister Per Sandberg

Spørsmål:

«Når et fiskefartøy velger å ta inn en lærling i faget "Fiske og fangst", så utløser det en ekstra lærlingkvote, verdi ca. kr.30 000. Dersom fiskefartøyet velger å ta inn en lærekandidat i faget kan ikke en slik kvote innvilges i henhold til fiskeriforskriften.

Vil statsråden sikre at lærlinger og lærekandidater, som er likestilte veier til fullført utdanning, i faget "Fiske og fangst" utløser samme rett til ekstra fiskekvote?»

BEGRUNNELSE:

Denne problemstillingen rammer blant annet kystfisket i Østfold, der næringen sliter med rekrutteringen. Fiskernes gjennomsnittsalder er forholdsvis høy, de vil gjerne ha flere unge inn i næringen, men det er utfordrende å få de inn.

Kalnes vgs har sammen med andre aktører, både innenfor Østfold fylkeskommune og andre, over tid arbeidet for å få på plass et rekruttering- og kompetansetilbud til både ungdom, voksne med interesse for næringen og etablerte fiskere.

I et utdanningsløp for fiskeri er praksisplasser og lærlingekontrakter helt sentralt. 1. jan. 2015 ble det etablert en ordning der lærlinger utløser en ekstra lærlingekvote til båten de er på. I pengeverdi representerer dette gjennomsnittlig ca. 30 000.- kr.

I henhold til fiskeriforskriften er det kun lærlinger i faget «Fiske og fangst» som kvalifiserer til lærlingekvote, og at ekstrakvoten kun er knyttet opp til ordinære lærlingekontrakter og omfatter således ikke lærekandidater i faget.

Svar:

Formålet med undervisningskvoter (skole- og lærlingkvoter) er å styrke den fiskerifaglige undervisningen, og å legge til rette for rekruttering til fiskerinæringen. For elever i videregående skole har mangel på lærlingplasser vært et problem når elevene skal ut i praksis om bord på fiskefartøy. Regjeringen ønsket derfor å se på om en ordning med en øremerket lærlingkvote kunne gjøre det mer attraktivt å ta lærling om bord i fiskefartøy.

Ordningen med lærlingkvoter ble innført 1. januar 2015. Ordningen har vist seg å være populær, og for tiden er det om lag 75 søknader om slik kvote.

I etterkant av forskriftsendringen er departementet blitt gjort oppmerksom på situasjonen for lære kandidatene. Det har ikke vært tilsiktet at disse skulle falle utenfor ordningen med lærlingkvote. Etter mitt syn er det positivt at vi ivaretar også de som ønsker et mer praktisk utdanningsløp og som ikke følger den samme

ordningen som alle andre. På den måten sikrer vi også at det blir en likhet for målsetningen med forskriften; å utdanne fiskere som bidrar til å rekruttere unge til fiskerinæringen.

Vi er i prosess med å innhente informasjon fra fylkeskommunene og legger opp til at lære kandidatene skal kunne bli likestilt med lærlingene så snart som råd er.

SPØRSMÅL NR. 149

Innlevert 28. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 8. november 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hva er regjeringens begrunnelse for å utfase tilskuddsordningen til rus- og kriminalitetsforebyggende koordinatorene (SLT) i kommunene, tenker regjeringen at kommuner som i dag har SLT-koordinator skal fortsette å motta lønnstilskudd, eventuelt når skal kommunene som i dag har SLT-koordinator slutte å motta lønnstilskudd?»

BEGRUNNELSE:

I Helse- og omsorgsdepartementets forslag til statsbudsjett 2016 står det:

Det foreslås å utfase tilskuddsordningen til rus- og kriminalitetsforebyggende koordinatorene (SLT), men videreføre tilskudd til kommuner som allerede er en del av ordningen. Det foreslås satt av 4 mill. kroner til dette innenfor program for folkehelsearbeid i kommunene, der det er lagt til rette for et tett samarbeid mellom helse- og justissektoren. Det betyr at det ikke gis lønnstilskudd til nye kommuner. Justis- og beredskapsdepartementets tilskuddsordning for å stimulere og inspirere kommuner til å arbeide aktivt med kriminalitetsforebygging blant barn og unge videreføres, jf. Propp. 1 S (2016–2017) Justis- og beredskapsdepartementet, kapp. 474, post 60.

Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging beskriver SLT-koordinatorfunksjonen slik:

SLT-koordinator skal sørge for at kommunenes forebyggende ressurser blir samordnet mest mulig effektivt. Modellen er ledelsesforankret i både kommunen og politiet. Det er derfor den kalles en samordningsmodell, ikke en samarbeidsmodell. De færreste

klarer å ha full oversikt over andre enn sine egne fagfelter. Samtidig er tverretattlig kjennskap og samarbeid avgjørende viktig for at forebyggingsarbeid skal lykkes. Da er det ikke nok med entusiasme. Det trengs en struktur. Derfor er det svært viktig å ha en fast person som har oversikt over de ulike aktørene. En som kan koordinere behov og ressurser, en som kan fungere som bindeledd, pådriver og inspirator i SLT-nettverket. Dette er SLT-koordinatorens rolle. Med en fast SLT-koordinator sikres også behovet for kontinuitet i et nettverk der noen kommer og noen går. Koordineringsarbeidet skal rette seg mot konkrete mål som er satt opp av det styrende nivået på øverste plan i kommunen. Det er derfra SLT-koordinatoren får sitt mandat og sin myndighet. Dette er det viktig å synliggjøre, særlig når koordinatoren må ta viktige avgjørelser der ulike etater har ulike syn på hva som skal prioriteres i rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Spørsmålsstilleren mener SLT-modellen er effektiv for å sikre en helhetlig måte å arbeide kriminalitetsforebyggende på i kommunene og er derfor kritisk til en utfasing av ordningen. Dersom det skal skje er det viktig at regjeringen sørger for at den rollen koordinatorene har hatt ivaretas på annen måte. Regjeringen må også klargjøre hva den tenker for kommuner som allerede har en slik koordinator.

Svar:

Siden 2010 har Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet samordnet tilskuddsmidler for å styrke lokalt rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid. Tilskudd til koordinatorstillinger har blitt bevilget over Helse- og omsorgsdepartemen-

tets budsjett, mens tilskudd til tiltak for kriminalitetsforebygging blant barn og unge bevilges over Justis- og beredskapsdepartementets budsjett.

Jeg mener det lokale, tverrfaglige rus- og kriminalitetsforebyggende samarbeidet er viktig og relevant for kommunene å bygge videre på. For mange kommuner vil det være hensiktsmessig å ha et SLT-samarbeid som er ledelsesforankret både i kommunen og i politiet. Derfor er det for 2017 foreslått 5,8 mill. kroner over Justis- og beredskapsdepartementets kap. 474 til tilskudd til kommuner til SLT-tiltak.

Etter min vurdering er dette imidlertid ikke en oppgave som tilsier et øremerket lønnstilskudd til kommunene. Tilskudd til kommunene bør i størst mulig grad bidra til utvikling av mer effektive tiltak og arbeidsformer samt også erfaringsoverføring mellom kommuner. På bakgrunn av systematisk utprøving og forskningsbasert evaluering av nye tiltak skal program for folkehelsearbeid i kommunene legge til rette for samarbeid mellom aktører innen bl.a. helsetjenesten, skole og barnehage, politiet og frivillig sektor. Drift av etablerte tiltak skal primært finansieres av kommunene selv i henhold til deres egne prioriteringer.

Siden 2010 har til sammen 97 kommuner fått lønnstilskudd, som gis i tre til fem år, gjennom ordningen. I 2016 fikk to nye kommuner lønnsmidler til koordinatorstillinger. I budsjettforslaget for 2017 er det lagt til grunn at tilskudd skal kunne videreføres til kommuner som allerede var en del av ordningen i 2016. Blant kommunene som har fått støtte for 2016, er dette aktuelt for 24 kommuner. Det er således foreslått satt av 4 mill. kroner til dette innenfor program for folkehelsearbeid i kommunene i 2017, og det vil også måtte settes av midler for 2018.

For øvrig vil jeg vise til at Helsedirektoratet høsten 2014 evaluerte tilskuddsordningen. Det ble pekt på at ordningen er ressurskrevende og at effekten er usikker. Helsedirektoratet konkluderte slik:

«Det er fortsatt behov for et tett samarbeid mellom helse- og justissektoren. SLT-modellen er også relevant å bygge videre på. I det videre samarbeidet blir det viktig å implementere evalueringen av Politirådene (...).

Det anbefales å overføre midlene til lignende tilskuddsordninger som; Nasjonalt folkehelsearbeid og Bedre Tverrfaglig Innsats og se tilskuddsordningene i sammenheng med tilskudd til Kommunalt rusarbeid og SLT. Her bør det legges vekt på tilskudd til lokal modellutvikling om samarbeid og samordning på oppvekstfeltet (barn, unge og familie).

Tilskuddsordningen bør kombineres med økt veiledning av kommunene med vekt på forståelse av forutsetningen for å lykkes med utvikling av samarbeidsmodeller. Dette vil bidra til å øke effekten av tilskuddet.

Å videreføre tilskuddsordningen i sin nåværende form anbefales ikke. Dersom tilskuddsordningen opprettholdes, anbefaler Helsedirektoratet at samarbeidet med KRÅD må effektiviseres.»

På bakgrunn av ovenstående, er det min vurdering at SLT-ordningen fortsatt vil være viktig i mange kommuner, men at det ikke vil være hensiktsmessig å videreføre lønnstilskuddet.

SPØRSMÅL NR. 150

Innlevert 28. oktober 2016 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 8. november 2016 av helse- og omsorgsminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hvilke konkrete tiltak vil norske myndigheter iverksette for å forhindre ikke medisinskfaglig forsvarlig behandling av norske pasienter gjennom nettkonsultasjoner, EØS- resepter og nettapotek, hvilke lover/regler gjelder på dette område for norske pasienter og helsepersonell i dag og hva gjøres for å sørge for at de etterfølges?»

BEGRUNNELSE:

Muligheten for elektroniske resepter, nettkonsultasjoner med helsepersonell (eller noen som gir seg ut som det) og at Norge har innført nettapotek, åpner opp et marked helsetjenesten har vært ukjent med til nå.

Dersom myndighetene ikke setter noen skranker kan vi risikere at diagnoser settes og gyldige resepter skrives ut uten at det har vært reell kontakt mellom lege/ behandler og pasient. Dette kan skje innenlands,

men hele EØS- området er potensielt nedslagsfelt for norske pasienter.

Dette reiser viktige etiske spørsmål, det truer pasientsikkerheten og brer det om seg er det også en potensiell trussel mot folkehelsen. Vesentlig for myndighetenes mulighet til å sikre rett medisinbruk og å hindre for eksempel overforbruk og feilbruk av antibiotika, er at det er et regulert system for konsultasjoner, diagnostikk, forskrivning og utdeling av legemidler. Vesentlig for en etisk og medisinsk faglig forsvarlig behandling av en pasient er at hele sykdomsbildet blir forstått og at rett diagnose settes. I mange situasjoner kreves omsorg og veiledning, i tillegg til medisinutdeling.

I EØS-området er resepter utskrevet i et land gyldige i alle andre EØS - land.

Norske pasienter kan dermed konsultere utenlandske leger (eller det som gir seg ut for å være leger) på nett og få utlevert legemidlene fra norske apotek eller få det tilsendt fra et norsk nettapotek. I sistnevnte tilfelle trenger altså pasienten verken å ha snakket med helsepersonell eller apotekansatte (farmasøyter) før medisin tas i bruk.

Svar:

Nettkonsultasjoner og forsendelse av legemidler er ikke et nytt fenomen i Norge.

Mange nordmenn har kjøpt falske og ulovlige legemidler på nett. For å beskytte befolkningen mot å få i seg stoffer som i verste fall kan være helseskadelig, innførte regjeringen nye regler for privatimport av legemidler med virkning fra 1. oktober 2015. Endringen innebærer at privatpersoner ikke lenger kan importere reseptpliktige legemidler.

Jeg er kjent med at det etter regelverksendringen i fjor høst er etablert et samarbeid mellom EuroClinix/Hexpress Healthcare og et norsk apotek. Dette samarbeidet innebærer at norske pasienter kan få utstedt resept på legemidler fra EuroClinix etter en online-konsultasjon, og at disse reseptene ekspederes av apotek i Norge. Ordningen innebærer derfor ingen økt risiko for at det utleveres falske eller ulovlige legemidler.

Statens legemiddelverk har i 2016 gjennomført tilsyn ved apoteket. Tilsynet avdekket flere brudd på apoteklovgivningen, og apoteket har etter tilsynet endret praksis slik at apotekets praksis ikke anses å være i strid med loven. Dette er basert på at apoteket gjennomfører ordinær ekspedisjon av EØS-resepter.

Jeg er enig med representanten Toppe om at det er viktig at forskrivning av legemidler er basert på reelle legekonsultasjoner og forsvarlig praksis, og at pasientene sikres nødvendig informasjon. Lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten gjelder ikke i utlandet, og Statens helsetilsyn har derfor ingen myndighet overfor EuroClinix/Hexpress Healthcare. EØS-samarbeidet innebærer gjensidig godkjenning

av resepter rekvirert av leger i andre EØS-land. Dette forutsetter at nasjonale myndigheter fører tilsyn med at helsetjenestene som tilbys er forsvarlige. Det er blitt stilt spørsmål ved om praksisen til EuroClinix/Hexpress Healthcare med hensyn til utstedelse av resepter er forsvarlig. Med utgangspunkt i erfaringer fra sam-arbeidet mellom EuroClinix/Hexpress Healthcare og norsk apotek vil derfor norske myndigheter kontakte britiske myndigheter og uttrykke bekymring for forskrivningspraksisen til virksomheten og be om å bli holdt orientert om innholdet i og utøvelsen av tjenesten som tilbys.

